

DANSKE STATSBANER

GENERALDIREKTORATET

ORDRER
OG BESTEMMELSER

VEDRØRENDE

TOGTJENESTEN

ORDRESAMLINGEN - SERIE M.

KØBENHAVN

1950

DANSKE STATS BANER
GENERALDIREKTORATET

ORDRER OG BESTEMMELSER
VEDRØRENDE
TOGTJENESTEN

ORDRESAMLINGEN — SERIE M

KØBENHAVN
1950

Indhold

	Side
Togpersonalets tjenstlige forhold og tjenestens udførelse	1
Togpersonalets almindelige tjenstlige forhold ...	1
<i>Personalet til togtjeneste</i>	1
<i>Myndighedsforhold</i>	3
<i>Tjenestetid og tjenesteomgang m v</i>	5
<i>Uniform og rekvisitter m v</i>	6
Almindelige regler vedrørende tjenestens udførelse	7
I. <i>Elektriske tog</i>	7
II. <i>Andre tog</i>	7
<i>Tiltrædelse af tjenesten</i>	7
<i>Overtagelse af toget</i>	8
<i>Togets ekspedition på stationerne</i>	10
<i>Forhold under kørselen</i>	13
<i>Tjenestens fratrædelse</i>	14 b
<i>Førelse af rapporter</i>	16
Tograpport og vognrapport	16
Andre rapporter	18
Bestemmelser vedrørende overkørsler, der er sikret med advarselssignalanlæg eller med automatiske bomanlæg	19
Bestemmelser vedrørende vognmateriellet	20
Oversigt over vognmateriellet	20
Tilsyn med og behandling af vognmateriellet ...	21
<i>Almindeligt tilsyn</i>	21
<i>Behandling af varmløbne vogne</i>	24
<i>Afhjælpning af mindre vognbeskadigelser</i> .	25
<i>Vognens indsendelse til værksted</i>	26
<i>Behandling af sovevogne og spisevogne</i>	27
<i>Tømning af vandbeholdere i lyntog og motorvogne samt person-, post- og rejsegodsvogne</i>	28
<i>Behandling af bremse-, varme- og lyskoblinger</i>	29
<i>Forholdsregler i glat føre</i>	29

	Side
<i>Særlige bestemmelser for vogne, der skal overføres med færge</i>	30
Personvognenes benyttelse	32
<i>Personførende togs sammensætning</i>	32
<i>Beskitning af vognafdelinger (kupeer)</i>	34
Postvognenes benyttelse	35
Rejsegodsvognenes benyttelse	35
Godsvognenes benyttelse, læsning, aflåsning (plombering), forsyning med adressesedler og beklæbning	35
<i>Anvendelse af stykgodsvogne</i>	35
<i>Læsning af godsvogne</i>	39
<i>Aflåsning (plombering) af godsvogne</i>	41
<i>Godsvognenes forsyning med adressesedler</i> ..	44 a
<i>Beklæbning af godsvogne</i>	46
Behandling af transportbeholdere, løst materiel og inventar	48
<i>Transportbeholdere</i>	48
<i>Presenninger</i>	50
<i>Løse vogndele</i>	50
<i>Løst inventar</i>	51
I personvogne	51
I rejsegodsvogne m v	52
Knaldkapsler	52
Gulvrister (gitre)	53
Dørskotter	53
Skånemåtter og -puder	53
Beskyttelseshylstre for bindinger	54
<i>Signalplanker</i>	54
<i>Skovle til brug under snevanskeligheder</i> ...	55
Vognmeldinger og vognlister	56
<i>Vognlistestationer</i>	56
<i>Vognmeldinger</i>	57
<i>Vognlister</i>	58
<i>Togets arbejde efter vognlisten</i>	60
<i>Fremgangsmåde i tilfælde af mangel på sporplads</i>	61

	Side
Befordring af personer og rejsegods samt hunde, som medføres af rejsende	63
Befordring af personer	63
Statsbanernes befordringspligt	63
Adgang til togene	64
<i>Personbefordring med godstog</i>	65
<i>Anvisning af plads i togene</i>	69
<i>Foranstaltninger ved pladsmangel</i>	69
De forskellige arter af rejsehjemler	72
<i>Stationsbilletter</i>	73
<i>Billetternes udseende og udfærdigelse</i>	73
Edmonsonske billetter (papbilletter)	73
Billetter til rejse lokalt på Københavns bybane ..	74 b
Edmonsonske rundrejsebilletter	74 d
Særlige forskelsbilletter til Nord- og Kystbanen ..	74 d
Særlige edmonsonske tillægsgilletter	75
Særlige billeshæfter i Københavns nærtrafik ...	75
Blankobilletter	76
Kuponbilleshæfter	79
Internationale tilkøbskuponer	80 b
Kuponbilleshæfter til messe- og udstillingsbesøgende m v i forbindelse med udlandet	80 c
Kuponbilleshæfter til individuelt rejsende studerende og elever i nordisk samt i nordisk-vesttysk trafik	80 c
Danske rundtursbilletter	80 d
Nordiske rundtursbilletter	81
<i>Datoangivelse på billetter</i>	82 b
<i>Billetternes gyldighed</i>	83
Klasse	83
Gyldighedstid, rejseafbrydelse	84
Strækning	91
Rute	92
<i>Forsalg af billetter</i>	94 a
<i>Fægebilletter og skibsbilletter</i>	94 b
<i>Togbilletter og efterbetalingsbilletter på nogle stationer</i>	94 c
Trinbrætbilletter	94 c
Rulle- og blokbilletter	98
Pladsbilletter i blokke	98
Togbilleshæfter	99

	Side
Særlige efterbetalingsbilletter	106 c
Rutebilbilletter	107
Abonnementskort	107
Månedskort	108 b
Foreløbig rejsehjemmel	109
Kortenes gyldighed	109
15 og 8 dages kort	113
Ugekort	114
Arsrabatkort i forbindelse med billet til halv pris	116 a
Befordring på statsbanernes omnibusruter af	
indehavere af abonnementskort	116 b
Weekendbilletter	116 c
Grupperejser	116 i
I indenlandsk forbindelse	116 i
I forbindelse med udlandet	121
Familiebilletter	122 a
Militærbilletter	122 c
Pladsbilletter	129
Pladsreservering i lyntog og gennemgående vogne	
i indenlandsk forbindelse	129
I forbindelse med udlandet	132
Salonvogne	137
Særlige vognafdelinger	137
Befordring af syge	137
Befordring af blinde og blindes ledsagere	
(personer eller førerhunde)	139
Befordring af invalider	141
Befordring under offentligt tilsyn	141
Befordring i lejede særtog	142
Befordring i sovevogn	143
De indenlandske sovevognsruter	143
Sovevognsruterne i forbindelse med udlandet	146 a
Allerhøjeste og høje herskabers befordring	146 b
Billetter til halv takst til ansatte og deres på-	
rørende	147
Fribefordring på statsbanerne	148 b
Skoleelever m fl	148 b
Slesvigske børns ferierejser	148 b
Børn og unge fra anerkendte institutioner for	
børneforsorg m v	149
Kongen og kongehusets medlemmer	149

	Side
Post- og telegrafvæsenets personale	151
Toldvæsenets og politiets personale	153
Det internationale sovevognsselskabs personale	154
Værnepligtige og militære	154
Ved indkaldelse eller hjemsendelse	154
Ved mobilisering og ekstraordinær indkaldelse .	156
Ved orlov og specielle tjenstlige lejligheder	157
Befordring med plantog af troppeafdelinger i	
Københavns nærhed	159
Redaktører og journalister	160
Ledsagere af levende dyr	161
Billetkontrol	162
Klipning m m af rejsehjemler	162
Eftersyn, indsamling og aflevering af rejse-	
hjemler	170
På strækninger med stationskontrol	170
På strækninger uden stationskontrol	171
På overfarterne	173
Kontrol med blankorejsehjemler	176 b
Efterbetaling ved mangel af gyldig rejsehjemmel	177
I almindelighed	179
For rejsende med ugyldigt abonnementskort...	183
For rejsende, der har tabt deres billet	184 b
For rejsende, der er kommet i et urigtigt tog..	185
For rejsende til stationer, hvor toget ikke	
standser	187
For rejsende, der nægter at forevise rejse-	
hjemmel	188
For rejsende med for få billetter i bestilt kupé	188
For rejsende, der ønsker at rejse over en	
anden rute end den, hvorover deres billet-	
ter gælder	188
Særlige bestemmelser for Nord- og Kystbanen	191
Ved befordring i højere vognklasse ved plads-	
mangel	193
For rejsende, der befordres i „Engländeren“	
til Esbjerg havn og kun har billetter til	
Esbjerg station	193
For rejsende, der træffes om bord på over-	
farterne uden at være forsynet med penge	
til deres billetter	193

	Side
Tilbagebetaling for billetter m m	194
Meddelelser om driftsforstyrrelser	195
Omdirigering af rejsende ved uregelmæssigheder i toggangen eller i statsbanernes rutebiltrafik	196
Forskellige bestemmelser vedrørende forholdet til publikum	197
Behandling af fundne genstande	203
Befordring af rejsegods	205
Håndrejsegods	205
Torvegods	207
Særlig cykelbefordring	208
Indskrevet rejsegods	209
<i>Indskrivningsbetingelser</i>	209
<i>Ekspeditionens omfang</i>	211
Almindelige bestemmelser	211
Særlige bestemmelser for visse ekspeditionssteder	212
<i>Indskrivningen</i>	214
<i>Beklæbningen</i>	215
<i>Særlige indskrivningsformer</i>	219
<i>Indskrivning i tog</i>	221
<i>Befordringsvejen</i>	225
<i>Rejsegodsets behandling og udlevering</i>	226
Toldbehandling af rejsegods	227
<i>Rejsegods fra udlandet</i>	227
Håndrejsegods	227
Indskrevet rejsegods	227
<i>Rejsegods til udlandet</i>	230 a
<i>Transiterende rejsegods</i>	230 b
Billetudstedelse m v til rejsende, der benytter sig af billigkørsel, etableret i særlig anledning ...	230 b
Befordring af hunde, som medføres af rejsende .	231
Befordring af gods m m	235
<i>Indledning</i>	235
<i>Stoffer og genstande, der er udelukket fra be- fordring eller kun på visse betingelser mod- tages til befordring</i>	235

	Side
Befordring af gods	237
<i>Forsendelsesmåder</i>	237
<i>Fragnetbreve</i>	238
<i>Stykgods</i>	239
Befordringstid og rute	239
Indpakning af stykgods	240
Mærkning af stykgods	241
Beklæbning af stykgods	244
Indlæsning, stuvning og udlæsning af stykgods...	250 b
<i>Uregelmæssigheder i godsbefordringen</i>	261
Manglende gods	262
Overtalligt gods	263
Beskadigelse og delvist tab (formindskelse)	264
Befordring af køretøjer	267
Befordring af lig	268
Befordring af levende dyr	268
Behandling af ekspeditionspapirer, regnskabs- mapper, breve m m uden for posten	273
<i>Ekspeditionspapirer</i>	273
Anvendelse af fragtbreve	273
Påtegninger, beklæbningssedler m m	274
Sortering m m og aflevering til og fra togene ...	275
Følgesedler til banepakker	278
<i>Regnskabsmapper, breve m m</i>	278
<i>Tjenesteforsendelser til og fra udlandet</i>	281
Behandling af toldgods	282 b
<i>Jernbanens ansvar</i>	282 b
Ledsagelse af toldgods	283
<i>Toldlukket</i>	283
Beskaffenhed	283
Eftersyn	285
Tilbagesendelse af toldlase	286
<i>Toldpapirer</i>	286
<i>Fortegnelse over stationer, hvor toldbehand- ling kan finde sted</i>	287
<i>Særlige bestemmelser vedrørende toldgods fra udlandet</i>	288 c
Stykgods	288 c
Vognladningsgods	290
<i>Særlige bestemmelser vedrørende toldgods til udlandet eller i indenlandsk trafik</i>	290

	Side
Forholdet til post- og telegrafvæsenet	291
Særlige foranstaltninger under snelæg	297
Snestrækninger	297
Vejrmeldinger	297
Lyntogs og motortogs fremførelse under sneforhold	298
<i>Lyntog og tog fremført af motorvogne MK—FK</i>	298
<i>Tog fremført af motorvogne litra ML, MO, MP, MQ og MR</i>	299
Fremgangsmåden, når tog standses af sne på fri bane	300
Sneplovtog	301
Forhold til rejsende og forsendere	304
Politibestemmelser	306
Samarbejdet med politiet	306
Færdsel og ophold på statsbaneområdet	307
Ophold i erhvervsøjemed, optagelse af spillefilm m v	309
Forskrifter for publikum	310
Overtrædelse af statsbanelovens politibestemmelser	311
Idømmelse af bøder	311
Beskadigelse af statsbanernes ejendele m v	316
Optagelse af husdyr	317
Kontrol med og begrænsninger i befordringen ..	319
Kontrol med fiskeforsendelser	319
Kontrol med vildtforsendelser	319
Særlige foranstaltninger til bekæmpelse af kvægg og plantesygdomme	320
Signaturer på vognmateriellet	323
Bilag A. Eksempler på klipning af rejsehjemler ..	335
Bilag B. Oversigt over ærmegradstegn, der bæres af det under hæren, søværnet, flyvevåbnet og civilforsvarskorpset hørende personel, der er berettiget til at rejse på militærbillet	339
Bilag C. 65-billetter	341
Bilag D. Studerendes rejser til nedsat betaling fra studiebyen	347
Bilag E. Sportsbilletter	351

Togpersonalets tjenstlige forhold og tjenestens udførelse

Togpersonalets almindelige tjenstlige forhold

Personalet til togtjeneste

Togtjenesten udføres normalt af togførere og togbetjente*).

Togføreren har ledelsen af de ved toget forefaldende arbejder og fører tilsynet såvel med disse som med, at personalet i toget i enhver henseende opfylder deres pligt. Han bærer ansvaret for togets rettidige ekspedition på stationerne og påser ordenens opretholdelse under kørslen. Togføreren er, når forholdene kræver det, forpligtet til personlig at deltage i alle ved toget forefaldende arbejder.

Togbetjentene udfører efter togførerens ordre billettering, foretager ind- og udlæsning af gods samt den hermed forbundne afkonferering og stuvning, sørger for udveksling af ekspeditionspapirer, tjenstlige breve og pengeforsendelser samt postsager, der befordres uden for postvogne, foretager til- og afkobling af vogne og udfører i øvrigt alt andet ved toget forefaldende arbejde, hvortil de måtte blive beordret, eventuelt efter de for togførere givne regler.

Til togførertjeneste må i almindelighed kun anvendes personale, der har bestået togførerprøven; haves så-

*) Hertil regnes også jernbanepakmestre, indtil denne stillingsbetegnelse ved afgang eller udnævnelse til anden stilling bortfalder. I det efterfølgende omfatter betegnelsen togbetjent også jernbanepakmester.

dant personale undtagelsesvis ikke til rådighed, kan dog en ældre togbetjent uden togførerprøve anvendes. En togbetjent, der har været oppe til togførerprøven uden at bestå denne, må dog ikke anvendes som togfører.

Når en på en turliste opført togføretur bliver ledig, overtages denne af en togfører, der er reserve. Haves ingen sådan, udtages den ældste togbetjent i anciennitetsrækken med togførerprøve på den pågældende station af egen tur for at overtage togføretjenesten, for så vidt den pågældende tur vides at blive ledig i over 14 dage. Såfremt den ældste togbetjent med togførerprøve tilhører et hold med tjeneste af særlig beskaffenhed, udtages dog som regel i hans sted den ældste togbetjent i anciennitetsrækken med togførerprøve, der ikke tilhører holdet. Den togbetjent, der herefter udtages, udfører, uanset om han kommer til at gøre tjeneste i tog med en i anciennitet ældre togbetjent, altid togføreturen.

Såfremt den pågældende togføretur ikke vides at ville blive ledig i over 14 dage, anvendes den ældste reserve i anciennitetsrækken med togførerprøve, evt — hvis en sådan ikke haves — den ældste reserve i anciennitetsrækken, som endnu ikke har været underkastet togførerprøve. Togføretjenesten i hvert af de togturene omfatter, udføres da af den i anciennitetsrækken ældste togbetjent, der enten er togførerprøvet eller endnu ikke har været underkastet togførerprøve, og dennes tjeneste overtages eventuelt af den udsatte togbetjent.

Som togførere kan foruden togbetjente undtagelsesvis anvendes tjenestemænd under trafiktjenesten (undtagen overkontorassistenter og kontorassistenter) samt trafikmedhjælpere. Endvidere kan lokomotivførere i visse tilfælde fungere som togfører, jf SR.

Som togbetjente kan anvendes overportører og portører. Til bremsebetjening kan anvendes banearbejdere, stationsarbejdere eller ekstraarbejdere, der har afgivet en erklæring på ære og samvittighed i lighed med den, der afgives af tjenestemænd ved den første ansættelse.

Det personale, der således afgives til togtjeneste, skal være kendt med de fordringer, sikkerhedstjenesten stiller til udførelsen af den pågældende tjeneste. Den station, henholdsvis den myndighed under banetjenesten, der afgiver det pågældende personale, er ansvarlig for, at denne forskrift overholdes.

Enhver, der deltager i udførelsen af togtjenesten, henregnes, uanset om han er fast ansat eller kun midlertidig tjenstgørende, til togtpersonalet og er pligtig at efterkomme alle for dette givne bestemmelser. De for de forskellige kategorier af togtpersonale givne særlige bestemmelser gælder for den tjenstegerning, der udøves, uafhængig af, hvilken fast stilling vedkommende beklæder.

Myndighedsforhold

Togpersonalets fælles nærmeste foresatte er den tilsynsførende trafikinspektør, men det er tillige pligtigt at adlyde stationsforstanderen på hjemstedsstationen. Under tjenestens udførelse er togtpersonalet endvidere under togets ophold på en station undergivet vedkommende stationsbestyrer.

Stationsforstanderen fører tilsyn med og er ansvarlig for alt, hvad der i tjenstlig henseende foregår på stationen, og har derfor den øverste myndighed på denne.

Enhver, som opholder sig på stationen, er derfor pligtig at efterkomme de anvisninger, som stationsforstanderen, eventuelt stationsbestyreren, i tjenestens interesse og i overensstemmelse med tjenstlige ordre og bestemmelser måtte give. Dette gælder dog ikke stationsforstanderens foresatte, der i tjenstlige anliggender opholder sig på stationen.

Ingen andre end stationsforstanderens foresatte må uden samtykke af stationsforstanderen gribe ind i hans forretninger og give ordrer til det på stationen ved trafiktjenesten beskæftigede personale.

Under tjeneste om bord i færger og skibe er togpersonalet undergivet skibsføreren og pligtigt at efterkomme dennes ordre og anvisninger.

Alle ved toget tjenstgørende er pligtige at efterkomme de ordrer, der gives af togføreren. Dennes myndighed gælder dog ikke spørgsmål vedrørende lokomotivets tekniske forhold. Togpersonalet skal henvende sig til togføreren om alle særlige forhold under kørselen eller på stationerne.

Om behandling af tjenstlige sager angående togpersonalets virksomhed og forhold gælder følgende:

Småsager angående godsbefordringen sendes direkte fra distriktet til den pågældende tjenestemand og af denne snarest muligt direkte tilbage med den ønskede besvarelse, der skal være så fyldestgørende som muligt.

Andre sager af mindre betydning tilstilles tjenestemanden gennem hans hjemstedsstation, der påser, at besvarelsen afgives på fyldestgørende måde og uden forsinkelse.

I sager, hvor afhøring skønnes nødvendig, foretages denne af trafikinspektøren eller stationsforstanderen på hjemstedsstationen, subsidiært af en stedfortrædende trafikkontrollør.

Tjenestetid og tjensteomgang m v

Almindelige regler om togpersonalets tjenestetid findes i ordreserie A.

Togpersonalets månedlige tjensteomgang fastsættes ved tjenstelister (turlister), udfærdiget af distriktet, men togpersonalet er pligtigt til, når som helst det måtte fordres, at forrette anden eller mere tjeneste end på tjenstelisterne (turlisterne) anført.

Togpersonalet møder, for så vidt det ikke anderledes bestemmes ved særlig ordre fra distriktet eller trafikinspektøren, til tjeneste $\frac{1}{2}$ time før den planmæssige afgangstid for det tog, ved hvilket det skal gøre tjeneste.

Togpersonale, der gør tjeneste i et tog uden at skulle forrette tjeneste på tilbagevejen, skal melde sig til den station, hvor det forlader toget, for at få at vide, om der er brug for dets tjeneste i tog, der går tilbage i retning mod hjemstedsstationen. Togpersonale, der returnerer som passagerer i tog, skal melde sig til dette togs togfører og kan eventuelt af ham beordres til arbejde ved toget.

Uniform og rekvisitter m v

Togpersonalet skal i tjenesten være iført den reglementerede uniform og skal medføre de udleverede genstande, rekvisitter og foreskrevne reglementer, som er nødvendige under tjenestens udførelse.

Disse genstande skal behandles med omhu, og togpersonalet vil blive holdt ansvarlig for den skade, der tilføjes dem ved uforsvarlig behandling.

Inden tjenesten påbegyndes, skal enhver af togpersonalet stille sit ur efter de på stationerne anbragte ure.

Det er ikke tilladt togbetjente at være iført kittel eller lignende under togtjenesten, når de er i direkte berøring med rejsende, herfra dog undtaget tjeneste i godstog, der medfører rejsende.

Almindelige regler vedrørende tjenestens udførelse

I. Elektriske tog

Om forhold vedrørende elektriske tog henvises til „Instruks for den elektriske drift“.

II. Andre tog

Tiltrædelse af tjenesten

Fra det tidspunkt, da tjenesten tiltrædes på udgangstationen, er det pligt for enhver af togpersonalet efter bedste evne at bidrage til, at togets ekspedition foregår hurtigt, sikkert og forskriftsmæssigt.

Togføreren melder sig ved tjenestens tiltrædelse til stationsbestyreren; togbetjente og ekstramandskab til togføreren. Togføreren noterer personalets navne og hjemstedsstation. Når togføreren melder sig til stationsbestyreren, skal han tillige melde, om hele det togpersonale, der skal forrette tjeneste i toget, er mødt. Er togføreren ikke til stede på stationen på det tidspunkt, da personalet skal melde sig til ham, f eks på grund af, at han gør tjeneste i et tog, der endnu ikke er ankommet, skal togpersonalet melde sig til stationsbestyreren.

Stationerne skal indberette, når nogen af togpersonalet møder for sent. I sygdomstilfælde gøres anmeldelse til distriktet, henholdsvis trafikinspektøren, eventuelt til vedkommende stationsbestyrer, så betids, at der kan drages omsorg for udførelsen af vedkommende tjeneste.

Når personalet, der er udsat til færge- og togtjeneste, sover over sig eller af anden grund udebliver fra tjenesten, skal vedkommende snarest melde sig på den station, hvorfra tjenesten skulle have været udført. Han skal endvidere indgive skriftlig indberetning om års-

gen til udeblivelsen med angivelse af klokkeslettet, på hvilket han har meldt sig til tjeneste.

Det påhviler togføreren i hvert enkelt tilfælde at gøre bemærkning på tograpporten, når personalet ikke møder eller møder for sent til tjenesten. Udeblivelsen meldes endvidere til stationsbestyreren.

Overtagelse af toget

Ud over det i SR påbudte eftersyn af toget skal togføreren, inden toget forlader udgangsstationen, påse, at toget medfører det foreskrevne løse materiel, såsom signalapparater, lygter, lægekasse m m.

Ligeledes skal togføreren såvel på togudgangsstationer, hvor vogn eftersyn ikke foretages af vognopsynsmænd, som på mellemstationer, hvor der foretages udveksling af den bageste vogn, overbevise sig om, at de bageste puffere i toget ikke sidder løse.

Før toget afgår fra udgangsstationen, skal togføreren — med assistance af det øvrige togpersonale i det af togføreren bestemte omfang — efterse, om kupeerne og i det hele det indre af personvognene er i fuldstændig orden.

Kan en ved eftersynet konstateret mangel ikke afhjælpes ved henvendelse til stationen inden afgang, skal togføreren på formular A 716 melde mangelen til den station, hvor vognen udsættes,

eventuelt til endestationen. Løber vognen over en længere strækning end den, over hvilken togføreren medfølger, afgives meldingen fra togfører til togfører indtil vognens bestemmelsesstation, for så vidt fejlen ikke er af den beskaffenhed, at vognen straks skal udsættes.

I tograpporten skal gøres bemærkning om mangler, som ikke er afhjulpet før afgang fra udgangsstationen, eller som fremkommer, efter at kørslen er påbegyndt; sådanne mangler skal af togføreren tillige meldes til den station, hvor den beskadigede vogn udsættes.

Forefindes der beskadigelser eller mangler, som bør erstattes af rejsende, der har foranlediget dem, skal der straks foretages en undersøgelse for så vidt muligt at finde den skyldige og gøre ansvar gældende over for vedkommende, hvorhos der bør ske særlig indberetning om sagen, eventuelt bemærkning påføres tograpporten. I indberetningen, henholdsvis bemærkningen på tograpporten skal anføres, om den rejsende påberåber sig særlige undskyldningsgrunde (f. eks. togets slingring, hurtig opbremsning o. lign.), samt hvorvidt sådanne påstande skønnes begrundede.

For eftersyn og prøve m. v. af luftbremseapparaterne samt for anmeldelse af fejl eller mangler ved disse gælder reglerne i „Trykluftbremsen (TBI). Regler for betjening og pasning i driften“. For eftersyn m. v. af varmeapparaterne gælder reglerne i „Varmevejledningen (vejledning i indretning og pasning af togenes varmeapparater)“ og for betjeningen af den elektriske togbelysning reglerne i „Vejledning i brugen af den elektriske togbelysning“. For prøve af skruebremsen i tog, i hvilke sådan bremse anvendes, gælder reglerne i SR § 17.

Ved togets overtagelse fordeler togføreren tjenesten blandt togpersonalet og anviser det plads i

toget. Den enkelte tjenestemand bør dog ikke lade sig nøje med at tilendebringe de ham særlig pålagte tjenesteforretninger, men skal være agtpågivende og behjælpelig over for forhold, hvor hans medhjælp kan være formålstjenlig eller fornøden.

På stationer, hvor togpersonalet ved de afgående tog erfaringsmæssigt ikke har tid til at foretage det beordrede eftersyn af toget, efter at dette er ført til perron, skal eftersynet foretages og — eventuelt — bremses prøves, medens toget endnu henstår på pladsen, således at personalet fra det øjeblik, da publikum har adgang til toget, kan have hele opmærksomheden henvendt på de rejsendes betjening, togets besættelse og øvrige forhold vedrørende togekspeditionen.

De meldinger om togets størrelse og bremses m.v., som det ifølge SR § 3,3 påhviler togføreren at give lokomotivføreren, skal, når toget har 2 lokomotiver, også gives til lokomotivføreren på det bageste lokomotiv; meddelelsen til denne kan dog gives mundtlig.

Togets ekspedition på stationerne

Ved ankomsten til stationer sørger togføreren for, at personvogn dørene oplukkes, og at stationens navn, opholdets længde, for så vidt det overstiger 10 minutter, omskiftning til andre vogne og tog m. v. udråbes højt og tydeligt. På de med højttaleranlæg forsynede stationer foretages udråbning om opholdets længde dog ved stationens foranstaltning. Ved togs ankomst til endestationer, hvor skiftning skal finde sted, f. eks. i Rungsted Kyst, Hillerød og Farum, skal der foruden stationens navn udråbes, at alle rejsende skal stige ud.

Under opholdet på stationerne sørger togføreren for, at rangering, ind- og udlæsning af gods m. v.

samt øvrige arbejder ved toget foregår forsvarligt og så hurtigt som muligt. Togføreren skal personlig deltage i og lede arbejderne.

Under togforsinkelser skal togføreren søge den tabte tid indhentet ved at fremskynde togpersonalets arbejde på stationerne.

Inden togføreren giver signal „kør“, skal han have modtaget signal „færdig i pakvognen“, ligesom samtlige togbetjente skal have meldt „færdig“ til afgang gennem den togbetjent (de togbetjente), der betjener vognene umiddelbart op til togførerens plads i toget.

Færdigmeldingen indebærer dels, at de rejsendes ud- og indstigning er tilendebragt, dels at togbetjenten har forvissat sig om, at dørene på de vogne, som han billetterer, er rigtigt lukket.

På strækningerne Glostrup—Roskilde og Klampenborg—Snekkersten samt på stationerne Birkerød og Allerød gælder endvidere, at togføreren for et tog, der medfører postbureau, ikke må give signal „kør“, før postudvekslingen er tilendebragt, eller, hvis togets planmæssige opholdstid er udløbet, før togføreren har underrettet postpersonalet herom (som almindelig regel gælder, at et tog ikke må opholdes ud over normal holdetid for udveksling af post). Hvis togføreren ikke fra sin plads i toget kan overse postudvekslingen, må der forud være truffet aftale med den i pakvognen tjenstgørende togbetjent om, at denne ikke viser „færdig i pakvognen“ (signal nr 76), før enten postudvekslingen er tilendebragt, eller ovennævnte melding er afgivet til postpersonalet.

Togpersonalet skal påse, at ingen springer på toget, efter at det har sat sig i bevægelse. For ikke unødigt at udsætte sig for fare må togpersonalet så vidt muligt undgå at springe på et kørende tog, og togføreren må derfor sørge for, at der gives togbetjentene mulighed for at komme på toget, inden dette sætter sig i gang.

Ved ekspedition af nattog skal tages hensyn til, at de rejsende ikke forstyrres mere, end hensynet til tjenestens udførelse gør det absolut nødvendigt. Særligt må dette iagttages ved placeringen af de rejsende, ved billetteringen, ved vognes rangering samt ved signalers og ordrers afgivelse, ligesom al højroset samtale mellem de ansatte indbyrdes ubetinget bør undgås.

For at undgå, at rejsende i gennemgående vogne i nattogene rejser for langt, og for at undgå unødvendigt at vække sovende rejsende, bør det billet-

terende personale gøre notat (eventuelt på belægningskortet) om de rejsende, der skal stige ud på en mellemstation eller skifte tog undervejs.

Forhold under kørslen

Før togets ankomst til en station skal togpersonalet have sørget for, at det gods, toget bringer, holdes parat til uden ophold at kunne udlæsses.

Togpersonalet skal under farten holde godt udgik og give nøje agt på alle forhold, der vedrører togets sikre fremførelse, på koblingerne, på dørhåndtagenes stilling, hvor denne kan iagttages, på signaler fra toget, banelinien, stationerne eller ledbevogtningen m. v. samt gøre brug af bremserne eller signalmidlerne, så snart det må anses for fornødent. Ved enhver usædvanlig omstændighed eller begivenhed skal det efterforske og søge at komme på det rene med årsagen.

Vogndøre må så vidt muligt ikke åbnes under kørslen, da vogne med åbentstående døre ofte kan nå uden for grænserne for det frie rum over sporene.

Togpersonalet advares mod under kørslen at hælde sig for langt ud fra toget, idet personalet derved udsætter sig for at blive ramt af genstande eller faste bygningsværker langs banen, selv om disse ikke er anbragt nærmere ved sporet end tilladeligt.

Det billetterende togpersonale bør jævnlig passere gennem vognene for at påse overholdelse af god orden og for at give de rejsende mulighed for at komme i forbindelse med togpersonalet.

Ca. 5 minutter før et lyntog eller et andet tog, der gennemkører længere strækninger uden standsning, ankommer til en station, hvor toget har standsning, men opholdstiden kun er få minutter, skal togpersonalet gå gennem toget og foretage følgende udråbning:

„Næste station ophold mi-

nutter“. Drejer det sig om en knudestation, hvor omstigning til andre tog skal finde sted, tilføjes en bemærkning herom.

Denne avertering bør så vidt muligt foretages ikke alene i sidegangene, men i kupeerne.

I andre tog skal togpersonalet forinden ankomsten til en mellemstation, hvor omstigning til andre tog skal finde sted, samt forinden ankomsten til en endestation med kort overgangstid til andre tog søge togets ekspedition fremskyndet ved at gå gennem vognene og avertere de rejsende ved følgende udråbning:

Ved mellemstationer: „Næste station Rejsende efter skifter“.

Ved endestationer: „Næste station Alle rejsende skal stige ud“. Så vidt muligt tilføjes en bemærkning om, hvornår det tilsluttende tog afgår, f. eks. „tog til om ca. min.“.

Reglerne om togenes forsyning med bremses og om disses betjening findes i SR. Betjeningen af skruebremses i kedelvogne ved de tjenstgørende kedelpassere kan medregnes i antal betjente bremses. Der bør tages særligt hensyn til, at så mange skruebremses som overhovedet muligt i påkommende tilfælde kan betjenes. Medfører et tog mere togpersonale, end der kræves til betjening af det foreskrevne antal bremses, skal der derfor ligeledes anvises de overtallige togbetjente betjening af mulige i toget værende ubetjente bremses, ligesom togføreren selv er pligtig at betjene en sådan, når dette kan ske, uden at han derved forsømmer sine øvrige pligter.

Når en togtjenestemand ledsager vogne over en færgestrækning, påhviler det ham at betjene en skruebremse under ombordsætning og ilandtagning. Er han forhindret heri, skal han underrette henholdsvis stations- eller skibspersonalet.

Tjenestens fratrædelse

På stationer, hvor togpersonalet skifter, afleverer togføreren toget til den tiltrædende togfører, hvem han skal gøre bekendt med alle specielle forhold vedrørende dette.

På endestationerne foranlediger togføreren kupeerne eftersat og eventuelle glemte sager udtaget, vogn dørenes lukning, godsets udlæsning m. v. Eftersynet af kupeerne skal foretages umiddelbart efter ankomsten, og før dette eftersyn er foretaget,

bør kun personale i tjenstligt øjemed have adgang til personvognene. Togføreren skal endvidere inden fratrædelse af tjenesten ved det pågældende tog drage omsorg for, at benyttet løst inventar bringes på plads, og at vaskekummer efterses og tømmes for eventuelt henstående vand, også for at det om vinteren kan undgås, at de fryser itu.

Efter at alt arbejde er endt, afleverer togføreren toget til stationen, i reglen ved overlevering af tograpporten til stationsbestyreren, til hvem han endvidere skal afgive melding om eventuelle særlige forhold.

Togføreren skal ved ankomsten til en station, hvor personvogne skal udsættes — hvad enten dette sker ifølge togplanerne eller ekstraordinært — drage omsorg for, at vognene er tømt for rejsende inden udsættelsen.

Til eftersyn af toget kan han anvende det øvrige togpersonale, når det ikke er optaget af anden tjeneste.

Meldinger, som togpersonalet finder anledning til at give togets endestation om uregelmæssigheder vedrørende togene eller godsbefordringen, skal afgives til stationsbestyreren.

Den i pakvognen tjenstgørende togetjent skal på stationer, hvor togpersonalet skifter, aflevere det videregående gods, ekspeditionspapirer og breve m v til den tiltrædende togetjent og modtage dennes kvittering i kvitteringsbogen. Om specielle forhold ved gods og papirer skal han give fornøden oplysning. På endestationer må han ikke forlade toget, før ekspeditionspapirer og gods er blevet afleveret til stationen, og han har afgivet melding om alle særlige forhold.

På skifte- og endestationer må ingen af togetjentene forlade toget, før de har fået tilladelse dertil af togføreren.

Førelse af rapporter

Tograpport og vognrapport

Tograpport (formular A 625) udfærdiges for ethvert tog, hvori personale ved trafiktjenesten er tjenstgørende. Rapporten, der udfærdiges af togføreren, danner grundlag for arbejdet med tilrettelægning af togenes køreplaner, oprangering og arbejde m v og må derfor føres samvittighedsfuldt. Foruden udfyldning af de rubrikker i rapporten, der kan komme i betragtning, skal i øvrigt alt af betydning vedrørende toget rapporteres.

Vognrapport (formular A 622) udfærdiges af togføreren for alle tog, der medfører person-, post- eller rejsegodsvogne. Rapporten indlægges i tograpporten ved dennes indsendelse til distriktet.

For tog i 2. distrikt udfærdiges tograpporten trafiksektionsvis og ved gennemskrift i to eksemplarer. Sortskriften (originalen) indsendes til distriktet, og blåskriften (afskriften) sendes til den pågældende trafiksektion. For tog, der løber igennem flere trafiksektionsområder, gælder som almindelig regel, at der som begyndelsesstation føres grænsestationen med angivelse af ankomst- og afgangstid. Ved afslutningen skal kun føres ankomsttiden for endestationen i den pågældende sektion. For nedennævnte tog gælder dog følgende:

Jyske nordvestbanes tog, der gennemføres fra og til Randers, føres på én rapport omfattende hele strækningen Randers-Struer (Viborg). Blåskriften indsendes til 8. trafiksektion.

Vejle-Holstebro-banens tog, der gennemføres fra og til Fredericia og til og fra Struer, føres på én rapport omfattende hele strækningen Fredericia-Struer. Blåskriften indsendes til 8. trafiksektion.

Langå—Bramminge-banens tog, der gennemføres fra og til Esbjerg, føres, for så vidt angår strækningen syd for Brande, på én rapport, der også omfatter strækningen Bramminge—Esbjerg. Blåskriften af denne rapport indsendes til 8. trafiksektion.

Med hensyn til førelse af flere tog på samme rapport samt deling af rapporterne (ud over den sektionsvise deling) for tog over længere strækninger henvises til de af distrikterne udgivne meddelelser herom.

Når tograpporten omfatter flere tog, skal der afsættes blanke linier mellem de enkelte tog samt anføres tognummer og togart foran angivelserne for det pågældende tog. De forskellige rubrikker skal i øvrigt udfyldes således, at det tydeligt fremgår, til hvilket tog de hører.

Skifter et tog togfører undervejs, uden at afbrydelse af tograpport er foreskrevet, og uden at den fra- og tiltrædende togfører på grund af opholdets længde kommer i indbyrdes forbindelse, afleverer den fratrædende togfører rapporterne til stationen, hvor de afhentes af den tiltrædende togfører. På tilsvarende måde forholdes, når et togpar, der skal føres på samme rapport, ikke køres af samme togfører.

For alle overfarter, hvor forbindelse mellem skib (færge) og land tilvejebringes ved hjælp af en broklap fra land til en af skibets (færgens) ender, regnes som ankomst- og afgangstid det tidspunkt, da broklappen er firet ned eller hevet op. For øvrige overfarters vedkommende det tidspunkt, da landgangsforbindelse er etableret eller afbrudt.

I øvrigt henvises til den på indersiden af beskyttelsesomslaget til tograpporten trykte „Tegnforklaring m m“.

Distrikterne kan gennem cirkulærer give særlige regler for tograpporternes førelse på visse strækninger.

Rapporterne skal under togopholdet eller inden togføreren forlader tjenesten afleveres på endestationen for den strækning, for hvilken de er ført. Rapporterne indsendes med første afgående tog til distriktet (sektionen), og de må under ingen omstændigheder sendes i postmapperne.

Andre rapporter

Den, der varetager godsudvekslingen, fører foruden en kvitteringsbog over breve og pakker m v de for hans tjenestegerning foreskrevne rapporter vedrørende godsbeholdningen.

Bestemmelser vedrørende overkørsler, der er sikret med advarselssignalanlæg eller med automatiske bomanlæg

Anlæggene virker enten automatisk eller manuelt (ved betjening fra betjeningskasser, der på stationer normalt er anbragt på stationsbygningen).

For anlæggenes betjening gælder følgende:

- 1) *Overkørsler beliggende på eller ved betjente stationer.*

Betjeningen påhviler i almindelighed stationspersonalet.

- 2) *Overkørsler beliggende på eller ved ubetjente stationer eller ved trinbrætter.*

Anlæggene virker normalt automatisk.

Ved overkørsler, hvor standsningsstedet (personen) ligger før overkørselen, skal togføreren for standsende tog, for hvilke anlægget er sat i funktion, iagttage følgende:

Såfremt opholdet vil vare mere end 1 minut, skal anlægget bringes i normalstilling ved tryk på betjeningskassens knap „Slukning (og op)“, og umiddelbart før toget skal afgå, skal anlægget sættes i gang ved tryk på betjeningskassens knap „Tænding (og ned)“.

For betjeningen af visse anlæg kan der af distriktschefen være fastsat særlige betjeningsforskrifter i togplanerne.

Angående rangering over overkørsler, der er sikret med advarselssignalanlæg eller med automatiske bomanlæg, henvises til RR.

Bestemmelser vedrørende vognmateriellet

Oversigt over vognmateriellet

Ved „vognmateriellet“ forstås i denne ordreserie ikke alene vogne med det til disse hørende løse inventar, men også læsemidler (presenninger, gitre og reb m v) samt transportbeholdere.

Følgende vogne kan befordres over statsbanerne:

1. *Vogne, som tilhører statsbanerne.*
Tegninger af og oplysninger om disse vogne findes i „Fortegnelse over driftsmateriellet“, person-, post- og rejsegodsvogne i bind I, godsvogne og specialvogne i bind II*).
2. *Vogne, som tilhører private vognejerere, men er optaget i statsbanernes vognpark.*
Oplysninger om disse vogne findes i „Fortegnelse over driftsmateriellet“, bind II.
3. *Vogne, som lejes af statsbanerne.*
Meddelelse herom gives i meddelelser fra generaldirektoratet eller ved cirkulærer fra distrikterne.
4. *Vogne, som tilhører fremmede baner.*
5. *Vogne, som tilhører private vognejerere, men er optaget i en fremmed banes vognpark.*
Vogne fra fremmede baners vognpark overtages kun til befordring på statsbanerne, når de opfylder betingelserne i de gældende vognoverenskomster.

*) Bind II indeholder også tegning og oplysning om statsbanernes transportbeholdere.

Tilsyn med og behandling af vognmateriellet

Almindeligt tilsyn

Medens det almindelige tekniske tilsyn med vognmateriellet hovedsagelig påhviler vognopsynet, og det øvrige almindelige tilsyn med vognmateriellet påhviler stationerne, skal togpersonalet, særlig togføreren, føre tilsyn med, at kupeerne og i det hele taget det indre i person- og rejsegodsvogne i togene er i fuldstændig orden.

Det skal således påses, at personvognene er vel renjorte, at varmereguleringshåndtagene går let, og at varmen er passende, at togbelysningen er i orden, og at tænding af lyset, for så vidt denne opgave ikke påhviler stationerne efter en fastsat plan, sker til passende tider, at de foreskrevne navne- og ruteskilte er anbragt, at gardiner samt de foreskrevne opslag er til stede og ubeskadigede, at vinduer og døre er lette at åbne og lukke, at der ikke findes snavsede betræk (antimakassar), at der er vand, sæbe, papirhåndklæder samt toilet-papir i toiletrummen, samt at dørene til disse er lukkede. Togføreren skal endvidere ved dette eftersyn forvise sig om, at de fra perronen vendende døre er forsvarligt lukkede, og at de endedøre, der ikke må benyttes af publikum (f. eks. fordi der ikke er etableret overgang), er aflåsedede. For så vidt dette eftersyn ikke foretages af togføreren personlig, skal han beordre en togbetjent dertil og ved melding fra denne sikre sig, at det er foretaget. Findes der ved eftersynet mangler ved dørlåsene, skal disse mangler enten straks søges afhjulpet, eller der skal træffes sådanne foranstaltninger, som kan sikre dørlukket.

Er en rejsende faldet ud af et tog, skal togføreren strakt foranledige, at låsen på den pågældende dør undersøges på nærmeste vognopsynsstation eller maskin-

depot, eventuelt på togets endestation, selv om der ikke ved togførerens eget eftersyn af låsen måtte være forefundet nogen mangel. Togføreren skal tillige i indberetningen meddele, hvor og af hvem dørhåndtagets stilning sidst er efterset.

Togpersonalet skal påse, at der i harmonikaernes bund ikke henligger papiraffald eller lignende, idet dette kan medføre fare for brand under kørselen.

Afspærringsremme skal altid indsættes i bøjlerne ved gulvet, når de ikke benyttes til afspærring.

Togpersonalet skal undervejs fra tid til anden føre tilsyn med toiletternes tilstand og overbevise sig om, at vinduer er lukkede, vandhaner og trykknapper i orden og lukkede samt rummet i øvrigt i orden. Hvis nødvendigt, skal toiletterne undervejs forsynes med vand, sæbe, papirhåndklæder og toiletpapir.

Af sanitære hensyn må toiletterne ikke benyttes i Nordbanens tog mellem København H og Holte, i Kystbanens tog mellem København H og Klampenborg og i Hareskovbanens tog mellem København L og Bagsværd. Toiletterne i de vogne, der normalt benyttes på nævnte strækninger, er forsynet med opslag om foranstående. Togførerne sørger for, at toiletterne holdes aflåset under kørselen mellem de nævnte stationer.

B bliver et lyntog eller en gennemgående personvogn forurenede under opholdet på storebæltsfærgerne, og følger der kun togfører med toget (vognene), kan han rette henvendelse til styrmanden, som da foranlediger skibspersonale afgivet til rengøringen. Såfremt der ud over togføreren følger togpersonalet med toget (vognene), påhviler rengøringen i første række togpersonalet (rekvisitter til brug ved rengøringen kan rekvireres hos styrmanden). Kun såfremt togpersonalet ikke

kan overkomme arbejdet med rengøringen, kan assistance rekvireres hos styrmanden.

Al rengøring og eftersyn bør ske uden at forulempe de rejsende og under kontrol fra togførerens side.

Når en kupé under kørselen findes tom, skal vinduer og ventiler lukkes, gardiner ordnes og kupeen i det hele taget bringes i sådan stand, at den er bekvem for modtagelse af nye rejsende.

For tilsynet med løst materiel gælder reglerne side 48.

For rejsegods- og godsvognes vedkommende skal opmærksomheden særlig være henvendt på, om der findes mangler ved de på disse anbragte fodtrin, håndbøjler og lukkeindretninger. Når løst materiel benyttes til toget, er det togførerens pligt at påse, at det atter bringes på plads.

Bremsekupeer i godsvogne skal rengøres af afsendelsesstationerne efter de for rengøring af godsvogne gældende bestemmelser.

For at undgå tilsmudsning ved støv og lignende skal døre til bremsekupeer holdes lukket, når bremsekupeen ikke benyttes.

Sidedørene på lukkede godsvogne skal inden afsendelsen lukkes og holdes lukket under kørselen, medmindre det drejer sig om godsvogne, der er blevet vaske og eventuelt desinficeret, idet det af hensyn til udluftning tillades, at vognene med nedennævnte undtagelser løber med åbenstående døre. Dørene skal i så tilfælde være forsvarligt påhaspet, eller, såfremt det drejer sig om vogne med skydedøre, være lukket helt op.

På vogne af litra IB, IKA, IKN, IKS, QH, QHL, QHP, QR, QRB, QRL og QRV samt ZA 99301—99312 skal dørene for ikke at overskride læsseprofilet dog *altid holdes lukket* under kørselen.

Vogne af litra Ks må ikke køre med nedklappede sidelemme, idet vognenes bredde, når sidelemmene er nedklappet, er så stor, at læsseprofilet overskrides.

Behandling af varmløbne vogne

Når en varmløben vogn udsættes på en station, skal vognopsynet eller i dettes fraværelse togføreren i forening med stationsbestyreren undersøge, om vognen er forsvarligt læsset.

En vogn, der har været udsat på grund af varmløbning, må ikke på ny indsættes i toget, inden den er eftersat af vognopsynet, og dettes tilladelse til igen at sætte vognen i drift er givet.

Afhjælpning af mindre vognbeskadigelser

For anvendelsen af formular A 716 ved anmeldelse af konstaterede mangler og beskadigelser gælder reglerne side 9.

Vognopsynet har ordre til at afhjælpe sådanne mindre mangler og udføre nødvendige mindre istandsætninger, som ikke kræver medvirkning af centralværksted, værksted eller hjælpeværksted, og vogne med sådanne mindre mangler eller beskadigelser skal derfor ikke sendes til værksted, men eventuelt til en nærliggende vognopsynsstation.

En beskadiget godsvogn, der påregnes repareret af vognopsynet, vil af stationerne blive forsynet med reparationssedler (formular A 642) — *gule sedler med sort tværstribet med påtryk „trænger til reparation“*. Såfremt det kan ske uden forlængelse af togophold, kan en sådan læsset vogn repareres af eventuelle mellemstationers vognopsyn.

Vogne med *ubrugelig trykluftbremse, skruerbremse eller trykluftledning* forsynes foruden med reparations-sedler eller værkstedssedler tillige med særlige beklæbningssedler, der billedligt giver oplysning om nævnte særlige fejl ved vognene. Sidstnævnte beklæbningssedler (formular A 519 og A 520) anbringes på begge vognens længdedragere i umiddelbar nærhed af bremsevægtskiltet.

Skal en rude fornyes i en person-, post- eller rejsegodsvogn, melder togføreren beskadigelsen til vognens endestation, der foranlediger en ny rude indsat ved henvendelse til vognopsynet eller, hvor intet sådant findes, til en stedlig glarmester, med hvem der forud er truffet aftale om sådanne arbejders udførelse. Er vognens planmæssige ophold på endestationen kun kort, gives meldingen forud ved telegram. For så vidt vognen på sin vej passerer en værkstedsstation, på hvilken togets planmæssige ophold er tilstrækkeligt til vinduets ud-

veksling ved værkstedets foranstaltning, kan meldingen af togføreren gives til denne station. I meldingen opgives togets nummer, vognens litra og nummer, vinduets art (dørvindue, sidevindue o s v) og for personvognens vedkommende tillige klassebetegnelse.

Vognens indsendelse til værksted

Når en vogn har sådanne beskadigelser, at den ikke kan istandsættes uden et værksteds medvirkning, eller når der af vognopsynet er borttaget dele af den, som er indsendt til istandsættelse eller ombytning i et værksted, samt når vogne indsendes til revision, foranlediger stationen vognene beklæbet med en værkstedsseddel på hver side.

Værkstedssedlerne er af følgende arter:

- 1) *Rød seddel med påtryk „stoppet“* (formular A 639), der benyttes, når vognen er så beskadiget, at den ikke tør befordres hverken i plantog eller særtog.
- 2) *Grøn seddel med påtryk „utjenstdygtig, må ikke læses“* (formular A 640), der benyttes, når vognen kan befordres i tog, men uden læs.
- 3) *Gul seddel med påtryk „trænger til reparation“* (formular A 641), der anvendes, når vognen endnu kan benyttes, men dog så snart som muligt bør underkastes eftersyn i et værksted. Vognen kan da benyttes undervejs til værkstedet efter nærmere fastsatte regler.

Til alle påskrifter på værkstedssedler skal benyttes farveblyant.

På personvogne skal sedlerne anbringes på vognens længdedragere og eventuelle kridtpåskrifter på trinbrætterne. På øvrige vogne skal sedlerne an-

bringes i seddeltavlerne eller, hvis sådanne ikke findes, på påskriftstavlerne, eventuelt på længdedragerne.

For behandling af beskadigede fremmede vogne findes særlige bestemmelser i de pågældende vognoverenskomster.

Behandling af sovevogne og spisevogne

Under hver sovevogn og spisevogn findes en gennemgående hoved-dampledning, der ved begge vognender er forsynet med ledningshane og -tud efter Danske Statsbaners normaler.

I sovevognene er der fra denne ledning ført stikledninger op til et rør, der ligger på langs i sidegangen, og ved damp gennem røret kan sidegangen opvarmes. På stikledningerne er en afspærringshane, der betjenes fra håndtag i sidegangen.

Sovevognene og spisevognene er forsynet med selvstændigt varmeapparat til vognenes opvarmning. (Brændselet hertil ligesom brændselet til køkkenbrug i spisevogne kan eventuelt leveres af Statsbanerne. Vognene — med undtagelse af sovevognenes sidegang — opvarmes fra disse anlæg. Opvarmningen af sidegangen sker vederlagsfrit fra togets dampvarmeledning.

Når der uden for den af Statsbanerne årlig fastsatte varmeperiode iværksættes opvarmning efter særlig bestemmelse i det enkelte tilfælde, er personalet i sovevognene dog berettiget til at tage damp fra togets dampvarmeledning til opvarmning af sovevognene, og i de tilfælde, hvor en sovevogns eller spisevogns kedelfyr på grund af utjenstydighed bliver ude af stand til at opvarme pågældende vogn, foranlediger togføreren efter henvendelse fra personalet i vognen, at der afgives damp fra togets dampvarmeledning til vognens kedel.

Dette sker ved at åbne en på en stikledning mellem hoveddampledningen og vognens kedel anbragt hane. Togføreren skal påse, at denne hane — bortset fra de tilfælde, hvor Statsbanerne efter foranstående skal levere damp til opvarmning af en sovevogn eller spisevogn — er lukket.

Den udvendige rengøring af sovevognene og spisevognene og smøring af akselkasserne påhviler Statsbanerne, medens sovevognsselskabet på egen bekostning skal sørge for den indvendige rengøring og belysning af vognene og for disses forsyning med frisk vand. Det nødvendige vand leverer Statsbanerne uden betaling. Stationerne skal om fornødent hjælpe til ved påfyldningen af vand i vognenes vandbeholdere. I frostvejr skal sovevognsselskabets funktionærer efter endt kørsel tømme vognenes vandbeholdere fuldstændigt og under kørslen selv tage initiativet til tømning af vandbeholderne, når dette må anses for nødvendigt. Stationerne og togpersonalet skal i så tilfælde være behjælpelige såvel ved beholdernes tømning som ved fyldningen af de løse vandkander.

Tømning af vandbeholdere i lyntog og motorvogne samt person-, post- og rejsegodsvogne

De i Statsbanernes lyntog og motorvogne samt person-, post- og rejsegodsvogne og i andre person-, post- og rejsegodsvogne, der befordres på Statsbanerne, værende *faste vandbeholdere*, der forsyner køkkener, vaskekummer eller vandklosetter med vand, skal tømmes efter følgende regler:

Beholderne skal *altid* tømmes, når vognene henstilles.

Ved indtrædende frost skal beholderne være for-

synet med vand, så længe vognene holdes opvarmet, og tømmes, når vognenes opvarmning ophører i så lang tid, at der er fare for isdannelse i beholderne.

Selv om vognene holdes opvarmet, kan der under stærk frost være fare for, at vandet i rør og vandbeholdere fryser. For at undgå sprængninger skal vandbeholdere derfor tømmes, medmindre andet er foreskrevet af distriktet, og der anbringes da 2 kander med vand i personvognenes toiletrum. Hvor opholdet på stationerne tillader det, skal togpersonalet sørge for, at kanderne om nødvendigt atter fyldes.

Tømning af beholderne i salonvogn nr. 1 samt i lyntog og motorvogne foretages af maskintjenestens personale. Finder tømningen sted på en station, skal der træffes aftale med stationsbestyreren om, hvor tømningen må foregå.

Tømning af beholderne under en vogns ophold på færgerne må kun finde sted, efter at førerens tilladelse er indhentet.

Behandling af bremse-, varme- og lyskoblinger

Om behandling af bremse-, varme- og lyskoblinger henvises til særlige vejledninger.

Forholdsregler i glat føre

Sne og is på vognenes løbebrætter skal fjernes ved påstrøning med salt, og det er pålagt togudgangsstationerne at foretage det i så henseende fornødne.

Ikke-togudgangsstationer skal om vinteren have mindst 2 grusbunker med tilhørende skovle anbragt i perronernes umiddelbare nærhed, for at løbebrætter og fodtrin efter togpersonalets anmodning

kan blive bestrøet med grus, hvis sådant måtte vise sig nødvendigt for at sikre de rejsende og tjenestepersonalet mod at glide.

Særlige bestemmelser for benzinpåfyldning samt forbud mod anvendelse af åben ild i benzinmotorvognene

Benzinpåfyldning skal — så vidt muligt — ske på tidspunkter, hvor der ikke er passagerer i vognen. Den eller de, som foretager benzinpåfyldning, skal nøje overvåge, at der, medens påfyldningen sker, ikke i vognen eller dens nærhed findes tændte olielygter eller lys eller ild af nogen art; der må således ikke i nærheden ryges tobak, henkastes brændende tændstikker eller glødende aske og ej heller foretages fyrrensning eller lignende, ligesom motorvognen ikke må passeres med hjulbøre med glødende slagger og aske.

Hvor der anvendes olie-håndsignallygter eller -slutsignallygter, må disse lygter, selv når der ikke foregår benzinpåfyldning, aldrig tændes eller anbringes i tændt tilstand inde i fører- eller bagagerummene, hvor det ligeledes altid er forbudt at ryge tobak eller stryge tændstikker eller i det hele taget anvende nogen form for åben ild.

Særlige bestemmelser for vogne, der skal overføres med færge

Harmonikaforbindelsen mellem gennemgangsvogne skal afbrydes, før vognene sættes om bord på kurvet spor, og må først samles igen efter ilandtagningen. I tog, der er formeret af lyntogsmateriel, skal harmonikaforbindelsen dog ikke afbrydes. Stationspersonalet sørger for harmonikaernes adskil-

else og samling, medmindre der er fastsat anden bestemmelse.

På alle personvogne (herunder lyntog og sovevogne), der medfører rejsende, skal togpersonalet aflåse de udvendige døre (herunder også endedøre på alle vogne med overgangsbroer, selv om harmonikaforbindelsen ikke skal afbrydes) umiddelbart inden ombordsætningen, og skibspersonalet — i lyntog dog togpersonalet — skal atter oplåse dem straks, når vognene er fastsurret om bord. På samme måde aflåses dørene af skibspersonalet — i lyntog af togpersonalet — umiddelbart inden vognenes ilandtagning og oplåses af togpersonalet straks efter denne. Herfra undtages dog de sovevogne, hvis udvendige døre i begge ender åbnes indefter, da det i sådanne vogne er tilstrækkeligt, at dørene fra endegangen til sidegangen aflåses. Aflåsningen foretages af sovevognskonduktøren, efter at denne har overbevist sig om, at der ingen personer befinder sig i endegangen.

I personvogne, der benyttes af rejsende, skal endvidere alle døre til toiletrum, herunder dørene til de i sovevognene i hver vognende beliggende toiletrum, holdes aflåset under overførslen med færge. Aflåsningen skal foretages, forinden vognene sættes om bord, og oplåsningen, så snart vognene er taget i land. For sovevognenes vedkommende foretager sovevognskonduktøren det fornødne, medens aflåsning, henholdsvis oplåsning, når andre personvogne overføres, skal foretages af togpersonalet. Er vognene under ledsagelse af en togtjenestemand, påhviler det denne at sørge for aflåsningen og oplåsningen, og han skal om fornødent tænde lyset i vognene.

I tilfælde, hvor skibspersonalet slår fodtrin op på vognene, skal det samtidig aflåse de tilsvarende døre på vognene. Dørene holdes aflåset, så længe

trinene er opslået, og tjenestemænd, som under overførslen benytter sådanne døre, skal derfor atter aflåse dem.

I øvrigt skal togpersonalet, henholdsvis skibspersonalet nøje påse, at alle personvognsdøre er forsvareligt lukket under ombordsætning og ilandtagning, og der skal inden ombordsætningen altid drages omsorg for, at alle døre og vinduer på godsvogne og tomme personvogne er lukket.

Om betjening af bremsere se side 14.

Personvognenes benyttelse

Personførende togs sammensætning

Den normale sammensætning af de personførende plantogs togstammer med angivelse bl. a. af vognenes indbyrdes plads samt antal pladser i de forskellige vognklasser findes i togplanerne. Forandringer i denne sammensætning meddeles ved cirkulærer (forstærkningsordrer) fra distrikterne eller trafikinspektørerne.

Under sneforhold af længere varighed eller under snefygning skal togene lettes i fornødent omfang efter nærmere aftale med lokomotivføreren, der bør have så fyldige oplysninger som muligt om forholdene. For tog, der er undervejs, træffer togføreren efter samråd med lokomotivføreren bestemmelse om eventuel udsættelse af vogne på en mellemstation. Postvognen kan under sådanne forhold indrangeres nærmest ved maskinen.

Sikkerhedsbestemmelser for persontogenes sammensætning findes i SR.

For så vidt de i toget værende vogne ikke er tilstrækkelige til de rejsendes befordring, påhviler det togføreren ved henvendelse til stationerne i tide

— eventuelt pr tråd — at søge personvognsantallet forøget.

Når gennemgangsvogne løber sammen i tog, skal der, medmindre andet er foreskrevet af distriktet, etableres overgang mellem vognene derved, at overgangsbroerne slås ned og overgangene sikres ved harmonikaer, låger eller kæder i det omfang, vognene er forsynet med disse sikringsmidler.

Overgangene må kun benyttes af publikum, når de er sikrede ved harmonikaer, eller når det drejer sig om overgange mellem to vogne med åbne endeperroner. I andre tilfælde må overgangene kun benyttes af tjenstgørende personale, og endedøre og låger skal derfor i disse tilfælde holdes lukket og aflåst — for lågernes vedkommende ved det udvendigt på vognenden anbragte overfald.

Når der etableres overgang mellem vogne med lukkede endeperroner (endekupeer) med udadgående døre og vogne med åbne endeperroner eller motorvogne med udadgående døre og beskyttelseslåger, må førstnævnte døre kun åbnes under iagttagelse af den største forsigtighed, idet såvel dør som låge under ugunstige forhold er udsat for at blive beskadiget.

Under passagen af overgange, der ikke er sikrede ved harmonikaer eller låger, skal der udvises den yderste forsigtighed, og hvor der findes dobbelte endedøre, må kun den dørføj, der er forsynet med håndgreb, åbnes. Døre og låger skal lukkes og låses efter hver benyttelse.

Overgangsforbindelser, herunder harmonikaforbindelser, skal hæves, før vognene sættes om bord på kurvet spor i en færge, og må ikke påny etableres, før vognene er taget i land (jf side 30).

Beskiltning af vognafdelinger (kupeer)

Vognafdelinger og kupeer er ved påmaling eller ved skilte betegnet „Rygere“ hhv „Ikke-rygere“. I vogne udstyret til løb i udlandet (RIC-vogne) er opsat skilte forsynet med dansk, tysk og fransk tekst. I de faste vogne i lyntoget „Englænderen“ er opsat skilte med dansk, tysk og engelsk tekst. I alle motorvogne af litra MO og MK/FK er påmalet dansk tekst, men vognene er samtidig forsynet med knapper, således at der, når motorvognene benyttes i „Englænderen“ eller i „Nordpilen“, kan opsættes skilte med fremmedsproget tekst. I midtgangsvogne er det som regel afdelingen med det færreste antal pladser, der er betegnet „Ikke-rygere“. I sidegangsvogne er ca $\frac{1}{3}$ af kupeerne — hver vognklasse taget for sig — beskiltet „Ikke-rygere“.

I nogle sidegangsvogne er over endekupeen i 2. klasse anbragt et vendbart skilt, hvis ene side er påmalet „Tjenestekupé“ eller „Fortrinsvis for rejsende med hunde“, og hvis anden side er påmalet „Rygere“.

Det påhviler togudgangsstationerne at sørge for, at kupeer og vognafdelinger med vendbare skilte er beskiltet rigtigt.

I rejsegodsvognene skal medføres følgende skilte med huller til anbringelse på knapper:

2 stk „Tjenestekupé“/„Rygere“

2 stk „Fortrinsvis for rejsende med hunde“/„Rygere“.

Disse skilte skal efter benyttelsen atter bringes på plads i pågældende rejsegodsvogn.

Vedrørende tobaksrygning i kupeerne, se afsnittet „Forskellige bestemmelser vedrørende forholdet til publikum“.

Vedrørende lyntogenes inddeling i kupeer og afdelinger for „Rygere“ hhv „Ikke-rygere“ henvises til formular A 800 („Pladsfortegnelse for lyntogene“).

Vedrørende indretning af kupeer til rejsende med hunde, se afsnittet om befordring af hunde, der medføres af rejsende.

Vedrørende indretning af særkupeer for kongelige personer, se afsnittet om disses befordring.

Vedrørende reservering af kupeer for kvinder med små børn henvises til togplanerne.

Sedler, der tjener til underretning for publikum, f.eks. „Bestilt“, skal anbringes på den øverste del af sidevinduerne og således, at sedlerne ikke skjules, når vinduet skydes ned. Sedler, der kun har betydning for en enkelt kupé, anbringes på ruden i skydedøren til den pågældende kupé. Beklæbning af lakerede vognsider er ikke tilladt.

Postvognenes benyttelse

Herom henvises til afsnittet „Forholdet til post- og telegrafvæsenet“.

Rejsegodsvognenes benyttelse

Det fremgår af togplanerne, hvilke arter af E-vogne der planmæssigt anvendes i de forskellige tog.

E-vogne skal, når de anvendes som ekspres-, il- eller fragtstykgodsvogne, eventuelt som almindelige godsvogne, forsynes med adressesedler som foreskrevet for godsvogne, jf side 44.

Godsvognenes benyttelse, læsning, aflåsning (plombering), forsyning med adressesedler og beklæbning

Anvendelse af stykgodsvogne

Det fremgår af togplanerne, hvilke ekspres-, il- og fragtstykgodsvogne, der planmæssigt skal beføres i de forskellige tog.

På de strækninger, hvor der ikke skal arbejdes med fragtstykgodsvognene, er de i togplanerne anførte tog, henholdsvis færger, at betragte som de seneste, hvormed vognene må sendes for at nå rettidigt frem. Der er altså intet til hinder for at afsende vognene med tidligere tog (færger), ej heller for at vognene befordres på søn- og helligdage.

På de strækninger, hvor der skal finde indlæsning sted, skal de faste fragtstykgodsvogne nøjag-

tig følge deres plan. Skal der kun foretages udlæsning, er der derimod intet til hinder for på hverdage at sende vognene med tidligere tog, der befordrer fragtstykgods, end de i planen anførte.

Bliver en vogn, der skal tjene som opsamlingsvogn, opholdt eller udsat på en station, så at den ikke kan løbe over opsamlingsstrækningen i det fastsatte tog, påhviler det den station, hvor vognen forsinkes, at underrette strækningen samt at give indberetning til distriktet om forsinkelsen.

Togføreren skal gøre bemærkning på tograpporten, når en fast opsamlingsvogn mangler i toget.

De stationer, hvor opsamlingsvognene udsættes til behandling ved pakhus, har pligt til at ordne godset således, at i hvert fald udlæsningsgodset indtil næste udsættelsesstation er trukket frem til let udlæsning.

Når det af hensyn til godsmængden bliver nødvendigt at benytte mere end een vogn til de i planen fastsatte strækninger, deles godset således, at supplementsvognen kommer til at løbe over den kortest mulige strækning, og at der så vidt muligt ikke bliver udlæsning både af den faste vogn og af supplementsvognen på de samme stationer.

Når en station har et så stort parti gods til afsendelse, at ind- eller udlæsningen heraf ikke kan foretages under togets planmæssige opholdstid, eller når der haves gods, som på grund af de enkelte stykkers vægt eller omfang er særlig vanskeligt at udlæsse undervejs, kan den læsse særlig vogn. Som mindstevægt for sådan ekstravogn bestemmes ca. 2000 kg for fragtstykgods eller sammenlæstet il- og fragtstykgods og ca. 1500 kg for ilstygods eller 2000 kg sammenblandet fragt- og ilstygods. Der bør dog kun læsses ekstravogne med ilstygods, når det gods, der haves til befordring, ikke uden væsentlig forsinkelse kan indlæses under

togets ophold, eller når pladsmangel i de faste vogne nødvendiggør det. Navnlig bør det så vidt muligt undgås at læsse sådanne ekstravogne over færgestrækninger. Ekstravogne med ilstykgoeds må ikke udsættes undervejs, og godset i disse vogne må ikke komme senere til bestemmelsesstationen, end når det befordres i de faste ilstykgoedsvogne.

Ekstra-fragtstykgodsvogne må kun indeholde gods til enkelte stationer eller en ganske kort strækning, idet småpartier altid bør indlæsses i de faste fragtstykgodsvogne af hensyn til udlæsning af så få vogne som muligt. Vogne til nærstrækninger må være læsset således, at godset kommer regelmæssigt frem og ikke indgår senere til modtagelsesstationen, end når det befordres i den faste fragtstykgodsvogn. Sådanne ekstravogne må derfor som regel ikke udsættes undervejs. Vogne med gods til fjernere stationer kan derimod gives udsættelse undervejs på een station, men udsættelsesstationen skal da foranledige, at vognene videresendes med det først afgående tog, der må befordre dem.

En ekstravogn, der dirigeres til en omlæsningsstation, må kun indeholde gods, der i henhold til togplanerne er bestemt til omlæsning på den pågældende station.

Når en mellemstation har et betydeligt parti gods for en bestemt pakvogn til indlæsning, bør udgangsstationen, eventuelt pakmesteren, underrettes, og pakmesteren bør underrette den foranliggende strækning, når en opsamlingsvogn er optaget og supplementsvogn ikke kan skaffes på en mellemstation.

Godset i opsamlingsvognene bør altid læsses således, at omlæsningsarbejdet kan foregå så let som muligt.

Læsning af godsvogne

Medens det almindelige tilsyn med godsvognenes læsning, lukning o s v påhviler afgangstationerne, skal samtlige stationer og togpersonalet i det omfang, hvori det er muligt, føre tilsyn med, at de i togene værende vogne, for så vidt det er kendeligt udvendigt, er forsvarligt læsset, og evt foranledige vogne, hvis uforsvarlige læsning eller hvis forskubbede læs ved vognens videreførsel må antages at være en fare for driftssikkerheden, udsat af toget, jf side 40 c, nederste stykke.

Det er af hensyn til indtrængende regn — og også for at bevare isen i fiskekasser mod for hurtig smeltning — af betydning, at lemmene i stykgodsvogne holdes lukket. Der bør dog herved tages fornødent hensyn til forsendelser, der kræver lufttilførsel, såsom friske grøntsager og levende dyr i emballage.

Godsvognenes last kan angives med de på side 330 e-f anførte signaturer, hvorved bemærkes, at RIV-mærkede godsvogne skal være forsynet med ABC-lastgrænsesignaturen („lukket“ ramme) evt kombineret med \boxed{S} - og \boxed{SS} -lastgrænsesignaturen, jf side 330 f, som angiver vognens *lastgrænse* (inkl evt islast) ved kørsel på henholdsvis

- A-normalstrækning (16 t maks akseltryk)
- B-normalstrækning (18 t maks akseltryk)
- C-normalstrækning (20 t maks akseltryk) og

ved sædvanlig godstogshastighed, henholdsvis

over 80 indtil 100 km/t (lastgrænsen ud for S) og
over 100 indtil 120 km/t (lastgrænsen ud for SS)

De angivne *lastgrænser* må ikke overskrides.

Ikke RIV-mærkede vogne har normalt i stedet for ABC-signatur den øverst på side 330 e viste signatur („liggende T“). I dennes øverste felt angives vognens

last (inkl evt islast), mens *lastgrænsen* evt angives i nederste felt. Er *lastgrænse* ikke anført, er denne den angivne last + 5 %.

Om nedsættelse af lastgrænsen for nogle langvogne, når læsset kun er fordelt over en del af vognlængden, henvises til de på vognene anbragte signaturer, jf side 330 a.

Af hensyn til sporets og broernes styrke må en godsvogns akseltryk (vognens bruttovægt divideret med antallet af aksler) og metervægt (vognens bruttovægt divideret med vognens længde i m, målt over pufferne) ikke overstige tilladt akseltryk og metervægt på de strækninger, vognen skal passere.

Det største tilladte akseltryk og den største tilladte metervægt på statsbanernes strækninger er anført i TIB.

Åbne vogne må ikke læsses ud over nærmere fastsatte læsseprofiler, der er meddelt stationerne.

Læsset skal anbringes således i vognen, at der så nær som muligt fremkommer lige stor belastning på alle vognens hjul, og således, at de læssede genstande ligger fast og sikkert i vognen, så at de ikke kan forskyde sig på grund af stød eller rystelser.

Sendinger, der består af let antændelige genstande, skal dækkes omhyggeligt med presenninger.

Sendinger, bestående af h ø, h a l m, h ø r, h a m p o l i såvel løs som presset tilstand samt t ø r v e s t r ø - e l s e i pressede og fast snørede baller, kan dog befordres på åbne vogne, kun dækket med presenninger på læssets overflade (topdækning), når afsenderen ved påtegning på fragtbrevet har erklæret sig enig heri.

Topdækkede vogne må ved befordring i tog, der fremføres af damplokomotiv, ikke indrangeres nærmere lokomotivet, end at der mellem dette og pågældende vogne findes mindst 4 vogne, der ikke er læsset med letantændeligt gods. Vognene må ikke løbe umiddelbart op til vogne, læsset med sprængstoffer og ammunition.

Endvidere må tørvestrøelse med et vandindhold på mindst 40 %, der forsendes i pressede og fast snørede baller, befordres på åbne vogne uden dækning med presenning, når afsenderen ved påtegning på fragtbrevet har erklæret sig enig heri.

Sådanne vogne må ved befordring i tog, der fremføres af damplokomotiv, ikke indrangeres nærmere lokomotivet, end at der mellem dette og de pågældende vogne findes mindst 9 vogne, der ikke er læsset med letantændeligt gods. Vognene må ikke løbe umiddelbart op til vogne, læsset med sprængstoffer og ammunition.

Anvendelse af midlertidige afstivninger, bestående af træstykker, der med snore, jerntråd el fastgøres til de egentlige sidestolper, er forbudt.

Læsset må kun nå så langt ud over vognens pufferplanker, at der mellem læsset og pufferskiverne — når pufferne ikke er sammentrykket — er et mellemrum

på mindst 400 mm indtil en højde af 2000 mm over skinnetop, i større højde et mellemrum på mindst 200 mm. Desuden skal der af hensyn til koblingens anbringelse på trækkrogen findes et frit rum af mindst 200 mm oven over trækkrogen og af 200 mm til begge sider, regnet fra midten af trækkrogen.

Hvis læsset når længere ud over pufferplanken, skal der indsættes en beskyttelsesvogn (løber), eventuelt én ved hver vognende.

For læsningen af lange genstande, tømmer, korte træstykker, skinner o l, gammelt jern o l samt hø, halm, klude, papir m v gælder særlige regler, der er meddelt stationerne. Om befordring af sammenlæssede vogne, se SR § 18, 6.

I alle tilfælde, hvor togpersonalet er i tvivl om, hvorvidt en læsning er forsvarlig, skal stationens skøn indhentes. Bemærkninger i tograpporten om

konstateret overlæsning eller reglementstridig læsning af vogne bør foruden angivelse af vognnummer altid indeholde oplysning om vognens afsendelses- og bestemmelsesstation samt om godsets art.

Aflåsning (plombering) af godsvogne

For så vidt godsvogne er indrettet til at aflåses, skal der under deres ophold på stationerne, henholdsvis ved deres afgivelse til eller modtagelse fra fremmede baner, iagttages følgende:

Lukkede vogne, der læsses på en statsbanestation med vognladningsgods, aflåses af afgangsstationen. Aflåsningen foretages snarest efter, at vognene er færdiglæsset, og inden fragtoverenskomsten sluttet. Vogne med stykgods skal ligeledes aflåses snarest efter, at vognene er færdiglæsset på afgangsstationen (pakhuset). Er der af stykgodsvogne foretaget ind- eller udlæsning undervejs skal vognene endvidere aflåses ved togets afgang fra sidste station, hvor ind- og/eller udlæsning har fundet sted. Denne aflåsning påhviler den togtjenestemand, der forestår ind- og/eller udlæsningen af vognene. Forefindes der ikke vognlåse på stykgodsvognene, plomberes disse på begge vognsider af togpersonalet, der hertil låner plombærtang og plombérmateriale hos vedkommende station. Kan plombering af en eller anden grund ikke foretages som anført, underretter togpersonalet den efterfølgende station, hvor vognene skal udsættes, om at plombering ikke har kunnet foretages, og afleverer samtidig en fortegnelse over vognenes numre.

Aflåsning (plombering) af kompletteringsvogne eller stykgodsvogne, som udsættes på en mellemstation til komplettering henholdsvis ind- og/eller udlæsning, påhviler den pågældende station.

Såfremt vogne med vognladningsgods eller vogne med stykgods ikke kan aflåses med vognlåse af afgangsstationen, fordi sådanne ikke findes anbragt på vog-

nene og ikke kan skaffes til veje inden afsendelsen, skal afgangsstationen plombere vognene efter de for aflåsning foran nævnte regler. Plombærtænger og plombermaniale leveres af distriktet efter indsendt rekvisition.

Vogne læsset med vognladningsgods og stykgods, der henstår natten over på stationerne — herunder også transiterende og udsatte vogne — skal være aflåset med vognlåse eller plomberet. Det påhviler den station, hvor vognene henstår eller udsættes, at sikre sig, at sådan aflåsning (plombering) er foretaget og i modsat fald at foretage fornøden aflåsning (plombering) af vognene.

I det hele taget må stationerne sørge for aflåsning (plombering) af vognene i den tid, hvor jernbanen har ansvaret for godset (for aflæsningsgods i tiden, indtil sendingen er stillet til modtagerens rådighed, for pålæsningsgods fra fragtoverenskomstens afslutning. Stationerne kan dog også imødekomme særlige ønsker fra forsendernes side om aflåsning (plombering) af vogne under på- eller aflæsning, men jernbanen påtager sig ikke herved noget ansvar, hvilket forsenderne bør gøre opmærksom på.

Vogne, hvori der befordres levende dyr eller lig, skal aflåses på afgangsstationen. Er vognene ikke forsynet med vognlås, og kan sådanne ikke fremskaffes inden afsendelsen, skal vognene plomberes, idet låsesplitten samtidig anbringes på plads i låsetøjet og fastbindes. Er der ledsager i vognen, må den ikke aflåses eller plomberes.

Vogne med toldgods skal altid aflåses eller plomberes uden hensyn til, om toldvæsenet benytter toldlås eller plombe ved lukningen.

Læssede vogne, der overleveres til indenlandske privatbaner, skal være aflåset, for så vidt de er forsynet med en til den pågældende vogn fastgjort lås af indenlandsk type, i modsat fald skal de være plomberet.

Læssede vogne, der overtages fra indenlandske privatbaner, skal — for så vidt de ikke er aflåset fra afgangsstationen — aflåses af overgangsstationen, eventuelt med statsbanernes løse vognlåse. Kan de fornødne løse vognlåse ikke fremskaffes, skal vognene plomberes. Benyttes DSB-låse, skal de forblive på vognene, indtil disse tilbageleveres til ejendomsbanen eller overleveres til en anden privatbane.

Når lukkede vogne læsset til udlandet, skal afsendelsesstationen plombere alle åbninger på vognene.

Læssede vogne, der indgår fra udenlandske baner, forsynes på grænsestationerne med danske vognlåse eller plomberes.

Vognlåsene må kun oplukkes med de dertil bestemte nøgler, og stationerne skal iagttage, at de ikke opbrydes med vold, samt alvorligt påtale, når dette sker ved banernes eget personale. Fremmede, der beskadiger godsvogns-hængelåse, affordres erstatning.

Det er forbudt at anvende låsene som anslag for lukkeindretningens håndtag ved åbning af de lukkede vognes fløjdøre. Som anslag benyttes den til lukketøjet hørende split på følgende måde:

Efter at splitten er fjernet og håndtaget trukket ud, anbringes splitten atter på sin plads, og håndtaget føres derpå med et kraftigt tryk eller et rask slag mod splittens hoved, hvorved døren som regel vil springe op.

Stationerne skal indberette alle tilfælde, hvor personalet eller fremmede findes skyldige i beskadigelse af vognlåse, med oplysning om, hvor vidt erstatning er opkrævet.

Beskadigede låse skal snarest indsendes til det pågældende centralværksted.

Godsvognenes forsyning med adressesedler

I de på begge sider af godsvognene anbragte seddel-tavler skal afsendelsesstationen anbringe de til den pågældende forsendelse svarende adressesedler. Har en vogn undtagelsesvis ikke seddeltavler, påklæbes adressesedlerne på påskriftstavlerne.

Der anvendes følgende adressesedler:

Hvid formular for vognladninger som *fragtgods*. (Formulærens bagside anvendes til vogne i international trafik).

Hvid formular med rød indramning for vognladninger som *ilgods* samt vogne med lig; adressesedlerne på vogne med lig vil indeholde befodringsplan. (Formulærens bagside anvendes til vogne i international trafik).

Hvid formular med rød konturtegning af et skib for vognladninger af skibsgods som *fragtgods*.

Hvid formular med blå indramning og blå tegning af et oksehoved, en hane og en hund for forsendelser af *levende dyr*.

Hvid formular med brune hjørnemærker for *ekspresstygods*, herunder også vognladningsvise forsendelser af kød i krogevogne med ekspresgodsfragt-brev.

Hvid formular med røde hjørnemærker for *ilstygods* samt for mælkevogne og spandevogne.

Hvid formular med røde hjørnemærker for *ilstygods* under *juletrafik* (benyttes kun efter særlig ordre).

Hvid formular med grå hjørnemærker for *fragtstygods*.

Gul formular for *rutevogne*.

Rød formular med påtrykt H for *tomme vogne* med vognliste-betegnelse H, ledsaget af følgeseddel formular A 110 b.

Hvid formular med påtrykt O for *tomme vogne* med vognliste-betegnelse O, ledsaget af følgeseddel formular A 110 a.

Adressesedler med *rød tegning af et glas* angiver, at der skal *rangeres forsigtigt* med pågældende vogn.

De i adressesedlerne anført vægte vil være afrundet efter bestemmelserne i tjenestekøreplanens indledende bemærkninger.

Vogne (herunder dog ikke *faste toldstygodsvogne*) med toldgods, der skal toldbehandles på anden station end bestemmelsesstationen, forsynes af afgang(sgrænse)-stationen med adressesedler, der udviser toldbe-handlingsstationen som bestemmelsesstation.

Afsendelsesstationens navn an-

gives ved påtryk af stationsstempel. Bestemmelsesstationens navn må ikke forkortes.

For faste stykgodsvogne, der skal udsættes til behandling ved pakhus, anføres i rækkefølge de pågældende stationsnavne, eventuelt i forkortelse. For andre stykgodsvogne samt *rutevogne*, der er bestemt til udsættelse på en station af hensyn til godsudlæsningen, anføres såvel udsættelsesstationens som den endelige bestemmelsesstations navn uden anvendelse af stationsforkortelser. Udsættelsesstationens navn understreges.

For vogne, som i fragtbrevene er adresseret til havnen på bestemmelsesstedet, anføres ud for „Særligt aflæsningssted“: „Havnen“, for større havnes vedkommende med tilføjelse af nærmere stedangivelse, f. eks „Gamle Havn“, „Søndre Mole“ eller lignende. På samme linie anføres for vogne, der af afsenderen — ved påtegning i fragtbrevets adresserubrik — er bestemt til aflæsning ved private sidespor, der udgår fra bestemmelsesstationen, navnet på sidesporet, f. eks „Sukerraffinaderiets sidespor“.

For vogne, der kan ledes ad forskellige ruter til bestemmelsesstationen, anføres rute i overensstemmelse med forskrifterne i togplanerne.

For vogne, der er forlangt ført at en anden rute end den almindelige, anføres den forlangte rute.

For vogne til privatbanestationer, til hvilke godset kan ledes over forskellige ruter, vil navnet på den overgangsstation, over hvilken vognene skal befordres, være anført.

Når der under befordringen opholder sig personer i beboelsesvogne, læsset på åbne godsvogne, forsynes adressesedlen med påskrift herom.

I tilfælde, hvor presenninger er anbragt således over åbne vogne, at vognnummer og seddeltavle dækkes, skal afsendelsesstationen udfylde særlige mærker (formular A 988) med blåkridt og fastbinde dem på begge vognsider på presenningerne.

Ankomststationen skal sørge for, at adressesedlerne fjernes, inden vognen atter afsendes.

Beklæbning af godsvogne

I nedennævnte tilfælde skal godsvogne på begge vognsider være forsynet med følgende særlige sedler, der skal være anbragt i umiddelbar nærhed af seddel-tavlerne.

Forsendelsens art	Formularens indhold
Vogne med toldstyk-gods samt vognladningsvise sendinger af toldgods, der forsendes uden toldlukke	blå med sort påtryk Toldgods
Vogne, der ønskes vejret.....	Vejning ønskes på station
Vogne med gods, for hvilket der er tegnet interesse i afleveringen	et rødt vingehjul (billed-beklæbning)
Vogne med eksplosive stoffer og genstande	en orange bombe (billed-beklæbning)
Vogne med brandfarligt gods (herunder brændbare vædsker)	en orange flamme (billed-beklæbning)
Vogne med giftige stoffer	et orange dødningehoved (billed-beklæbning)
Vogne med ætsende eller sam-tidigt antændende og ætsende stoffer	en orange kurveflaske (billed-beklæbning)

Forsendelsens art	Formularens indhold
Vogne med radioaktive stoffer (sundhedsfarlig udstråling) ...	et orange kולי med stråler, dødningehoved og påskrift RA-DIOACTIVE (billedbeklæbning)
Vogne, der på grund af deres farlige eller skrøbelige indhold skal rangeres forsigtigt	en rød trekant med sort påtryk „Rangeres forsigtigt!“
Vogne med gods, der efter dets natur er udsat for hurtig ødelæggelse	en fisk, blomster og en drue-klasse (billedbeklæbning)*
Vogne med levende dyr.....	et oksehoved, en hane og en hund (billedbeklæbning)*
Vogne der skal efterises undervejs	en isbjørn (billedbeklæbning)
Vogne, der indeholder dyr fra områder, som er afspærret på grund af mund- og klovesyge...	Denne vogn indeholder dyr fra afspærret område.
Vogne med mælk fra besætninger, der er under offentlig tilsyn på grund af mund- og klovesyge	NB mælk
Vogne, der indgår fra det syd-lige udland læsset med kreaturer, efter aflæsning og desinfektion her i landet.....	Desinficeret på station. Skal hjemsendes tom

(*) Benyttes kun i forbindelse med udlandet.

Forsendelsens art	Formularens indhold
Danske vogne, der indgår læsset fra det sydlige udland, og som kan anvendes til kreaturtransport	Denne vogn skal renses og desinficeres med natronhydrat*) på modtagelsesstationen
Vogne, der er desinficeret med kresolsæbe	Desinficeret med kresolsæbe

Ud over de her nævnte formularer anvendes i forbindelse med fremmede baner overgangssedler og i visse tilfælde hjemstedssedler samt sedler vedrørende beskadigelser på vognene.

På vogne med ubrugelig bremse eller ubrugelig trykluftledning anbringes de på side 25 nævnte beklæbningsedler, og beskadigede vogne og vogne, der skal sendes i værksted, beklæbes med reparationssedler, henholdsvis værkstedssedler efter de på side 26—27 givne regler. Beklæbningsedler til vogne med ubrugelig bremse anbringes endvidere på vogne med trykluftbremse, der anvendes som beskyttelsesvogne for vogne med eksplosive stoffer og genstande og derfor skal anvendes som ledningsvogne (SR § 17, D 6). Teksten „Bremsen ubrugelig“ overstreges, og formularen påskrives med blåkrift: „Beskyttelsesvogn“.

Behandling af transportbeholdere, løst materiel og inventar

Transportbeholdere

På stationer, hvor vogne til indlæsning af beholdere ikke føres til pakhus, kan beholdere enten

*) Ordene „med natronhydrat“ vil ved nytrykning udgå af den pågældende formulars tekst.

køres på egne hjul mellem pakhus og stykgodsvogn, til og fra hvilken kørsel sker ad slidsk, eller de kan læsses på almindelige firehulede perronvogne. Når perronvogn anvendes, køres den med bagenden mod vogn døren, således at beholderen kan føres direkte over mellem perronvogn og jernbanevogn. *Da bunden på en firehulet perronvogn når temmelig langt ud over vognens bageste hjul, må perronvognens forreste ende holdes nede, når en beholder køres til og fra perronvognen.*

Beholderne skal så vidt muligt læsses på langs i vognene. Er læsning på tværs undtagelsesvis nødvendig, f. eks. af hensyn til udlæsningen på mellemstationer, skal beholderne, så snart pladsen i vognen tillader det, anbringes på langs. Tomme beholdere må ikke læsses på en sådan måde, at de beskadiges, eller at udlæsningen af dem eller andet gods vanskeliggøres ved deres sammenstuvning.

Beholderen skal altid henstå afbremset. Ved afbremsningen skal udvises forsigtighed, idet bremsebøjlen kan slå tilbage, inden den er fastgjort.

Beholdere skal behandles skånsomt og omhyggeligt.

Beholdere vil efter distrikternes bestemmelse af stationerne kunne anvendes til befordring af f. eks. stykgodsforsendelser (banepakker) til enkelte stationer eller strækninger, når derved opnås fordele f. eks. i henseende til hurtig togekspedition på mellemstationer.

Fragebreve og fragtbrevomslag, hvori der findes fragebreve over gods i beholdere, forsynes foroven på forsiden med angivelsen „Gods i beholder“, der påføres enten ved hjælp af et stempel eller med blåkrift.

Hvis beholdere indlæsses undervejs, må pakmesteren sørge for påskrift af fragtbrevomslaget.

Anvendes beholderne af jernbanen selv til befordring af stykgodsforsendelser (banepakker) m. v., skal de til senderne hørende ekspeditionspapirer for hver beholder vedkommende lægges i fragtbrevomslag, der tydeligt påskrives beholdernummer og med farvekrift forsynes med en blå kraftig diagonalstreg.

De på side 25 fastsatte bestemmelser for afhjælpning af mindre beskadigelser på vogne gælder også for beholdere, og omhandlede reparationsseddel (form. nr. A 642, gul med sort tværstribet) finder også anvendelse her.

Bliver en beholder således beskadiget, at den ikke kan viderebefordres i læsset stand, skal godset omlæsses til en anden beholder eller en vogn. Er beskadigelserne af et sådant omfang, at beholderen efter vognopsynets skøn ikke kan istandsættes uden et værksteds medvirkning, foranlediger stationen evt. beholderen beklæbet med grøn værkstedsseddel (form. nr. A 640).

Presenninger.

Løse presenninger skal altid forsendes sammenrullet og være ledsaget af følgesedler med nøjagtig angivelse af antal og numre. Ubeskadigede presenninger skal i almindelighed befordres i rejsegodsvognene (rejsegodsrummene) undtagen til og fra Københavns Godsbanegaard, hvor befordringen sker i fragtstykgodsvognene, og til Aarhus H, hvor befordringen så vidt muligt sker i de vogne, der går til ilgodspakhuset.

Fremmede baners presenninger skal så vidt muligt befordres som ilgods.

Presenninger, der indsendes til tørring, og beskadigede presenninger, der indsendes til reparation, skal indlæsses i fragtstykgodsvognene.

Løse vogndelev.

Side- og endefjæle, side- og endestøtter, lemme og kæder samt andre løse vogndelev skal altid anbringes på deres plads, når den pågældende vogns aflæsning er endt. Anbringelsen skal ske omhyggeligt, og de dertil bestemte bolte m. v. anvendes. Und-

ladelse heraf kan medføre alvorlig fare for togsikkerheden, f. eks. ved at løse vogndelev hænger ud til siden eller falder ned.

Såfremt det under vognenes benyttelse bliver nødvendigt at borttage løse vogndelev fra deres plads, skal de midlertidigt anbringes i vognene.

Løst inventar

Det til vogne hørende løse inventar skal ledsage disse. Skulle det under vognenes benyttelse blive nødvendigt at borttage inventar fra dets plads, og det ikke atter kan anbringes på denne, skal det ledsaget af følgeseddel, der skal indeholde bemærkning om, til hvilken vogn inventaret hører, sendes til den pågældendes vogns bestemmelsesstation. Samme bemærkning skal gøres i følgesedler, der ledsager beskadiget inventar til værksted eller magasin, og følgesedlen skal endvidere indeholde oplysning om, til hvilken station det istandsatte inventar skal sendes. Findes løst inventar til vogne overkomplet, indberettes det til distriktet.

I DSB-person- og rejsegodsvogne, der benyttes til udlandet (RIC-mærkede vogne), er anbragt inventarfortegnelse på dansk, fransk, tysk og eventuelt italiensk.

I personvogne

Håndklæder, sæbe og toiletpapir

Udgangsstationerne skal sørge for, at toiletrummenes i afgående tog er forsynet med papirhåndklæder, sæbe og toiletpapir i fornødent omfang.

Gardiner

Togudgangsstationerne skal påse, at gardinerne er rene, og om fornødent foranledige dem udvekslet ved henvendelse til vognopsynet.

I rejsegodsvogne m v

I rejsegodsvogne og i rejsegodsrummet i andre vogne er anbragt løst inventar, f eks signalkiver, der hører til den pågældende vogn og er opført på den i vognen opslåede inventarfortegnelse.

Udgangsstationerne skal føre tilsyn med, at inventaret i vogne, hvor inventarfortegnelse er opslået, stemmer med det på fortegnelsen opførte, og at det inventar, der trænger til opmaling eller fornyelse, udveksles.

Enhver uregelmæssighed indberettes til distriktet af den station, hvor vognens løb ender.

Togpersonalet skal sørge for, at benyttet løst inventar bringes på plads efter afbenyttelsen.

Angående ambulancebærer, toglægekasser og redningsværktøj henvises til UR.

Knaldkapsler

Ethvert tog skal medføre knaldkapsler til signalgivning, når toget ekstraordinært standser på fri bane. Der er derfor på samtlige toglokomotiver (motorvogne) anbragt 12 knaldkapsler i plomberet lukke. Lokomotivføreren er ansvarlig for knaldkapslernes tilstedeværelse på lokomotivet (motorvognen).

Gulvrister (gitre)

Rejsegodsvogne og rejsegodsrummet i andre vogne er forsynet med gulvrister, som er tilpasset efter vogn-gulvet og ikke må borttages.

Godsvogne, der benyttes som ilstykgodsvogne, skal altid forsynes med mindst 2 gulvrister. Gulvrister kan også bruges som gitre i vogne med levende dyr til adskillelse af dyr af forskellig art eller størrelse.

Så snart godsvogne har afsluttet et løb, til hvilket er benyttet gulvrister (gitre), udtages disse. Kun når det har vist sig ugørligt at skaffe de nødvendige gulvrister (gitre), må der i ilstykgodsvogne bruges halm til underlag.

Dørskotter

Til anbringelse i vogne, hvori der sendes løst korn og lignende, er der anskaffet et mindre antal dørskotter forsynet med skydelem.

Dørskotterne, der er påmalet DSB, løbenummer og hjemstedsstation, kan kun anvendes ved transporter i visse af statsbanernes godsvogne.

Skånemåtter og skånepuder

Til fortrinsvis anvendelse i stykgodsvogne som underlag for skrøbeligt gods, f eks støbegods, til anbringelse mellem enkelte stykker gods af nævnte art for at forhindre, at disse under befordringen støder mod hinanden, eller til anbringelse mellem gods og vognvægge er der af kasserede trykluft- og varmeslanger, hvori forkortelsen „DSB“ findes præget, fremstillet skånemåtter, og af kasseret presenningdug er fremstillet skånepuder.

Skånemåtterne, der findes i to størrelser, kan ved hjælp af de på disse anbragte kroge og ringe sammenhæftes, således at der kan dannes større samlede flader.

Skånepuderne, der er stoppet med blå og påmalet „DSB“, skal fortrinsvis anvendes til møbelsendinger.

Beskyttelseshylstre for bindinger

For at forhindre, at de i godsvognene værende kreaturbindinger under befordringen forårsager skade på det i vognene indlæssede gods, er der på alle gods-ekspeditioner oplagt beskyttelseshylstre til at anbringe på bindingerne. Bestyttelseshylstrene bør ikke benyttes i vogne med gods til udlandet.

Hylstrene skal udtages af vognene straks efter tømningen.

Signalplanker

I tilfælde, hvor slutsignaler eller underretningssignaler ikke kan anbringes på et togs bageste vogn, anvendes signalplanker, der kan anbringes over vognens puffere og påsættes nævnte signaler.

Signalplankerne behandles som løst materiel og skal efter hver afbenyttelse fjernes fra den pågældende vogn og så vidt muligt opbevares under tag.

Skovle til brug under snevanskeligheder

Visse i distrikternes togplaner anførte togudgangs- og knudestationer er forsynet med skovle, bestemt til — eventuelt efter togførerens anmodning — at medgives tog, som kan befrygtes at møde snevanskeligheder undervejs. Skovlene er samlet i plomberede bundter og skal af stationen mærkes med dens navn, brændt i skaftet. Ved deres medgivelse i et tog udfærdiger den pågældende station en følgeseddel, der ledsager dem til den station, hvorfra de tilbage sendes.

Skovlene skal opbevares i bundter af 10 stk. og mærkes med stationens navn og nummer. De skal opbevares i bundter af 10 stk. og mærkes med stationens navn og nummer.

Skovlene skal opbevares i bundter af 10 stk. og mærkes med stationens navn og nummer. De skal opbevares i bundter af 10 stk. og mærkes med stationens navn og nummer.

Skovlene skal opbevares i bundter af 10 stk. og mærkes med stationens navn og nummer. De skal opbevares i bundter af 10 stk. og mærkes med stationens navn og nummer.

Skovlene skal opbevares i bundter af 10 stk. og mærkes med stationens navn og nummer. De skal opbevares i bundter af 10 stk. og mærkes med stationens navn og nummer.

Skovlene skal opbevares i bundter af 10 stk. og mærkes med stationens navn og nummer. De skal opbevares i bundter af 10 stk. og mærkes med stationens navn og nummer.

Skovlene skal opbevares i bundter af 10 stk. og mærkes med stationens navn og nummer. De skal opbevares i bundter af 10 stk. og mærkes med stationens navn og nummer.

Skovlene skal opbevares i bundter af 10 stk. og mærkes med stationens navn og nummer. De skal opbevares i bundter af 10 stk. og mærkes med stationens navn og nummer.

Skovlene skal opbevares i bundter af 10 stk. og mærkes med stationens navn og nummer. De skal opbevares i bundter af 10 stk. og mærkes med stationens navn og nummer.

Vognmeldinger og vognlister

Vognlistestationer

Godstogenes befordrings- og rangerarbejde på strækningen udføres som regel på grundlag af vognlister (formular nr A 593 eller A 593 a) med eventuelt tilhørende vognmeldinger (formular nr A 600). Disse udfærdiges af vognlistestationer, som efter deres art deles i vognlistestationer I og vognlistestationer II.

Vognlistestationer I (udgangsstationer samt andre stationer, hvor togenes formering normalt ændres på afgørende vis) udfærdiger vognliste over samtlige vogne i toget.

Vognlistestationer II (i almindelighed andre by- og knudestationer) udfærdiger vognliste over de vogne, der optages på stationen.

Stationer, der ikke er vognlistestation I eller I, benævnes *mellemstationer*.

Det fastsættes i togplanerne hvilke stationer der betragtes som vognlistestationer I henholdsvis vognlistestationer II.

For persontog, motortog og højere togarter vil vognliste i almindelighed ikke blive udfærdiget, men meldinger over de vogne, sådanne tog skal optage undervejs, overleveres til togføreren.

Vognmeldinger

Mellemstationer melder såvel egne som eventuelt tilsluttende baners vogne, der skal optages af togene, pr. tråd til pågældende vognlistestation. I øvrigt kan vogne om nødvendigt eftermeldes til togføreren.

Sker der forandringer i de afgivne meldinger, meldes dette til togføreren. Om eftermeldinger, der afgives til togføreren, skal den efterfølgende vognlistestation have underretning pr. tråd.

Ved afgivelse af eftermeldinger til togføreren anvendes følgende regler:

Til betegnelse af vognenes art benyttes de i togplanerne angivne bogstaver. For en enkelt vogn telegraferes kun det pågældende bogstav; er der flere, anføres vognantallet foran bogstavet. Efter bogstavet anføres vognvægten og, såfremt vognen (eller flere af vognene) har trykluftbremse, bremsevægten. For vogne, der har flere end 2 aksler, angives endvidere akselantallet. Som bremsevægt anføres normalt vognens (vognenes) *G*-bremsevægt, der adskilles fra vognvægten ved bogstavet „r“.

Eksempel:

En vogn til Københavns Godsbanegaard efter betegnelsen L, med en vognvægt på 20 tons og uden trykluftbremse meldes som „Gb L 20“.

Har vognen trykluftbremse med en *G*-bremsevægt på 16 tons, lyder meldingen således: „Gb L 20 r 16“.

Drejer det sig om tre vogne, alle efter betegnelsen L, den ene med en vognvægt på 20 tons og en *G*-bremsevægt på

16 tons, den anden med en vognvægt på 15 tons og en G-bremsevægt på 9 tons, den tredje med en vognvægt på 13 tons og uden trykluftbremse, lyder meldingen således: „Gb 3 L 48 r 25“.

Meldingen gives stationsvis. Man begynder med bestemmelsesstationens navn (i telegraafforkortelse) og anfører derefter samtlige til denne station bestemte vogne i bogstavorden. I telegrammets slutning anføres det samlede vognantal efterfulgt af ordet „med“ og derefter den samlede vognvægt og G-bremsevægt, f. eks. „ialt 7 med 102 r 41“.

I tilfælde, hvor det vides eller må skønnes, at P-bremse skal benyttes, anføres dog P-bremsevægten, såfremt vognens bremse kan benyttes som P-bremse, og den adskilles da fra vognvægten ved bogstavet „p“. Er vognen forsynet med trykluftbremse, der kun kan benyttes som G-bremse, anføres dette.

Vognlister

Vognlistestationer I udfærdiger en vognliste over samtlige vogne, der medgives toget. Formularen udfyldes — overensstemmende med rubriceringen — direkte efter vognene, der skal noteres i rigtig rækkefølge. Påbegyndes noteringen fra maskinen, skrives øverst på vognlisten „mask“, og påbegyndes notering fra togets bagende, anføres til slut „mask“.

Vognlistestationen opsummerer vognlisten, således at denne viser det samlede akselantal og den samlede vognvægt og bremsevægt fra stationen. Endvidere udregnes og anføres bremseprocenten fra denne station. Opgørelse af akselantal, togvægt, bremsevægt og bremseprocent *undervejs* påhviler derimod togføreren.

I vognlistens anmærkningsrubrik føres det samlede akselantal (forkortet x) og den samlede vogn-

vægt og bremsevægt for de opførte vogne ud over hver af de efterfølgende vognlistestationer II.

Vognlistestationerne afleverer 2 eksemplarer af vognlisten til togføreren. Det ene eksemplar afleveres af denne til endestationen, det andet eksemplar vedlægges tograpporten — for 2. Distrikts vedkommende tograpportafskriften (blåskriften) til trafiksektionen.

De stationer, der udfærdiger vognlister, har ansvaret for listernes rigtighed.

Til togføreren for tog, der rangerer på mellemstationer, afleverer vognlistestationen endvidere en vognmelding over de vogne, der af mellemstationerne indtil næste vognlistestation er meldt til optagelse i det pågældende tog. Er der ingen vogne meldt, får togføreren mundtlig underretning herom, og såfremt han ikke allerede har en blank vognmelding, udleveres der ham en sådan.

Vognlistestationer II udfærdiger på samme måde, som foran nævnt, en vognliste over de vogne, der optages på stationen. Vognene opføres i den orden, hvori de indsættes i toget, og der gøres bemærkning ved vogne, der indsættes i bagtoget. Bremseprocenten beregnes ikke.

Til togføreren for tog, der rangerer på mellemstationer, udfærdiger vognlistestationen endvidere en vognmelding i overensstemmelse med det foran for vognlistestationer I anførte.

Togføreren kontrollerer, at der indsættes det anførte antal vogne i toget, samt efterser — af hensyn til fastsættelse af togets hastighed — vognenes akselafstand, ligesom han foretager berigtigelse af vognlisten, såfremt det ved bremseprøven viser sig nødvendigt at omdanne bremsevogne til ledningsvogne.

Med vognmeldingen forholder togføreren sig således:

På bagsiden af vognmeldingen opføres de vogne, der virkelig er optaget af toget på mellemstationer efter den forrige vognlistestation. Vognmeldingen afleveres på den følgende vognlistestation.

De på mellemstationer optagne vogne overføres til vognlisten.

Medgives et persontog, motortog eller et tog af højere togart, for hvilket vognlisten ikke er udfærdiget, vogne udover bekendtgjorte planer, meldes disse pr. tråd fra den ene udgangsstation til den anden, henholdsvis til bestemmelsesstationen.

Når et lokomotiv efter prøvekørsel afleveres fra værkstedet efter reparation, må det ikke belastes med ud over $\frac{3}{4}$ af dets fulde trækraft, inden det under damp har tilbagelagt mindst 100 km.

Såfremt et tog ikke har tilstrækkelig trækraft til at kunne optage alle anmeldte vogne, bestemmer vognlistestationen under tilbørlig hensyntagen til forsendelsernes art, hvilke vogne der skal efterlades til et følgende tog. I den henseende bestemmes, at vognene optages i rækkefølge efter bogstavorden. Det er dog en selvfølge, at der kan indtræffe tilfælde, hvor det kan være rigtigt at afvige fra denne følgeorden, og denne skal derfor i de enkelte tilfælde konduitemæssigt gøres afhængig af de særlige forhåndenværende forhold.

De pågældende stationer underrettes pr. tråd om de trufne dispositioner, og på vognmeldingen indklammes meldingen, således at togføreren eventuelt kan optage vognene, hvis andre vogne afmeldes undervejs.

Togets arbejde efter vognlisten

For at lokomotivføreren inden ankomsten til en station, hvor der i henhold til angivelserne på form.

nr. S 8 (bremsesedlen) skal rangeres, kan være orienteret om, hvor mange aksler der skal optages eller afsættes på stationen, giver togføreren ham oplysning herom.

Når vogne, der er opført på vognmeldingen eller eftermeldt til toget, ikke kan medtages af dette, skal togføreren snarest give de pågældende stationer telegrafisk underretning herom.

Når vogne ved indlæsning af letfordærlige varer skifter karakter, skal togføreren underrette den følgende vognlistestation, der drager omsorg for, at vognene afmeldes som G og tilmeldes som C.

Når et togs vognliste ikke indeholder så stor en togvægt, som det pågældende lokomotiv under de givne forhold kan fremføre, kan mellemstationer beordre toget til yderligere at medtage vogne inden for de grænser, der er angivet ved lokomotivets normerede trækkeevne. I påtrængende tilfælde kan det også tillades at medgive toget vogne, henhørende til højere klasser, selv om det herved skulle blive nødvendigt at udsætte eller efterlade vogne, henhørende til lavere klasser, alt dog med tilbørligt hensyn til togets planmæssige gennemførelse.

I tilfælde af, at tog kører i stå på fri bane, skal togføreren efterregne togets belastning, såfremt lokomotivføreren ytrer formodning om, at standsningen skyldes overbelastning. Efterregningen vedlægges som bilag til tograpporten og skal indeholde oplysning om hver enkelt vogns vægt samt vognenes afgang- og bestemmelsesstation.

Fremgangsmåde i tilfælde af mangel på sporplads

Når en station af mangel på sporplads ikke kan modtage vogne, vil den eller de pågældende vognlistestationer, eventuelt de undervejs værende tog, blive underrettet herom, for at vognene kan blive

efterladt til senere tog, eventuelt udsat på en foranliggende station, i hvilket tilfælde ledsagelsespapirerne afgives til den station, hvor vognene udsættes.

Bemærkning om sådan modtagen underretning påføres vognlisten.

Befordring af personer og rejsegods samt hunde, som medføres af rejsende

De gældende bestemmelser og takster for befordring af personer og rejsegods samt hunde, som medføres af rejsende, over statsbanerne med tilhørende færge- og skibsoverfarter findes for den lokale trafik vedkommende dels i statsbaneloven, dels i de af ministeriet for offentlige arbejder, generaldirektoratet for statsbanerne, udfærdigede reglementariske bestemmelser og takster for befordring af personer m m over Danske Statsbaner med tilhørende indenlandske færge- og skibsoverfarter, dels i de af generaldirektoratet udgivne supplerende bestemmelser og forklaringer i ordreserie D. For den gennemgående trafik vedkommende (i forbindelse med indenlandske privatbaner og rederier samt med udenlandske befordringsstyrelser) findes bestemmelserne og taksterne dels i forskellige forbindelsestariffer (for forbindelsen med udlandet tillige i den internationale konvention om befordring af personer og rejsegods på jernbaner), dels i forannævnte ordreserie D.

De bestemmelser i forannævnte lov, reglementer, tariffer, konvention og ordreserie, der har almindelig instruktionsbetydning for togtjenesten, er samlet på de efterfølgende sider på den måde, at de enkelte bestemmelser i lov og reglement eller tarif er sammenarbejdet med de tilsluttende bestemmelser.

Befordring af personer Statsbanernes befordringspligt

Statsbanerne er forpligtet til at overtage befordringen af personer og rejsegods over de af statsbanerne |

drevne jernbanestrækninger samt færge- og skibsoverfarter, såfremt den rejsende underkaster sig statsbane-lovens og befodringsreglementernes bestemmelser, befodrningen er mulig med de normale, til trafikens regelmæssige behov tilstrækkelige befodringsmidler og befodrningen ikke hindres af forhold, som statsbanerne hverken kan afværge eller råde bod på.

Befodrningen af personer kan i almindelighed kun forlanges udført med de til offentlig personbefodrning bestemte tog. Om personbefodrningen med godstog, se side 65.

Adgang til togene

Den rejsende skal fra rejsens begyndelse være forsynet med en gyldig rejsenhjæmme, som han skal opbevare under hele rejsen, på forlangende forevise for det billetterende personale og aflevere ved rejsens slutning.

Adgangen til et tog er yderligere betinget af, at der er plads i den pågældende vognklasse. Om foranstaltninger ved pladsmangel, se side 69.

Udelukket fra befodrning eller fra viderebefodrning er

- a. berusede personer og personer, som opfører sig på upassende måde, eller som ikke iagttager bestemmelserne i love og reglementer;
- b. personer, som er eller antages at være angrebet af nogen af de sygdomme, der efter lovgivningen altid bliver genstand for offentlig behandling.

For befodrning af andre syge end de i pkt b nævnte og af personer under offentlig tilsyn gælder bestemmelserne på side 139-142.

Personer, der efter foranstående bestemmelser udelukkes fra befodrning eller viderebefodrning, har krav

på at få den erlagte betaling med fradrag af betalingen for den strækning, over hvilken befodrningen har fundet sted, tilbagebetalt, medmindre han har skaffet sig adgang til toget efter at være afvist af jernbanepersonalet eller har været eller burde have været vidende om, at hans tilstedeværelse i toget var ulovlig.

Personbefodrning med godstog

Efter de nedenanførte regler kan rejsende få tilladelse til at blive befodret med de *plangodstog*, der ifølge tjenestekøreplanen ikke er personførende, og de *særgodstog*, der ikke er anmeldt som personførende. Befodrningen kan kun tillades over kortere strækninger (gælder ikke for ledsagere af levende dyr, levende fisk i vand, køretøjer på egne hjul eller lig), og der sælges kun billetter til sådanne på selve godstogsstrækningen liggende ekspeditionssteder, hvor toget efter nedenstående regler må standse for at optage eller afsætte rejsende:

Standstning for at optage rejsende

Plangodstog skal, såfremt der er rejsende at optage, og selv om der ellers ikke er andet arbejde for toget, standse ved de stationer m v, hvor der i tjenestekøreplanen er foreskrevet virkelig holdetid af hensyn til arbejde. Derimod skal toget ikke holde for at optage rejsende, når der for en station m v kun er foreskrevet standstning af driftshensyn, eller når der i stedet for ankomsttid er anført S, medmindre det af en særlig henvisning til en fodanmærkning fremgår, at standstning kan finde sted af hensyn til personbefodrning.

Særgodstog må kun medtage rejsende fra stationer m v, hvor toget alligevel skal standse af hensyn til arbejde, men derimod ikke fra stationer m v, hvor standst-

ning kun finder sted af hensyn til krydsning, underretning om krydsningsforlægning eller signalpå sætning.

Stand sning for at afsætte rejsende

Plan- og særgodstog skal, uanset om toget ellers ikke skal holde af anden grund, standse, såfremt der er rejsende at afsætte ved de stationer m v, hvor der i henhold til tjenestekøreplanen, henholdsvis særtogsanmeldelsen, er foreskrevet virkelig holdetid af hensyn til arbejde. Derimod skal toget ikke holde for at afsætte rejsende, når der for en station m v kun er foreskrevet standsning af driftshensyn, eller når der i stedet for ankomsttid er anført S, medmindre det af en særlig henvisning til en fodanmærkning fremgår, at standsning kan finde sted af hensyn til personbefordring.

Den pågældende rejsende skal have rejsehjemmel til 2. klasse. I de tilfælde, hvor der i godstog løber 1. classes vogne, skal de rejsende, der ønsker at benytte denne vognklasse, dog være forsynet med 1. classes rejsehjemmel. Togføreren for godstoget sørger for at eftersynet af rejsehjemler foretages, og hvor billetkontrollen er henlagt til stationen, foranlediger han de rejsende henvist til denne. Rejsende, der har fået tilladelse til at blive befordret med godstog, med ved indstigningen ikke har fornøden rejsehjemmel, skal løse togbillet mod sædvanlig tillæg sbetaling. Såfremt befordringen sker fra en station med særskilt billetkontor, og dette er lukket ved det pågældende tog, regnes dog intet tillæg ved udstedelsen af togbilletten.

Benyttelsen af godstog sker på de rejsendes eget ansvar (bl a fordi godstog ofte ikke tages til perron, så at ind-og udstigning finder sted på sta-

tionspladsen). Stationsbestyreren på det ekspeditionssted, hvorfra vedkommende rejsende benytter godstoget, underretter de rejsende herom og sørger endvidere så vidt muligt for, at de ledsages af en tjenestemand, når de skal færdes på stationspladsen for at komme til toget. På udstigningsstationen skal togføreren under tilsvarende forhold så vidt muligt sørge for, at de rejsende ledsages fra tog til perron.

Løvrigt gives tilladelsen efter følgende regler:

For *skoleelevers* vedkommende gives tilladelsen kun, når der til stadighed er mindst 6 skolesøgende til befordring i det pågældende godstog til, henholdsvis fra skolestedet. De pågældende skoler skal ansøge vedkommende distrikt om tilladelse til befordringen, idet skolen opgiver antal elever for hver station. Befordringen kan kun finde sted, når distriktet har bevilget ansøgningen. Befordringen må under ingen omstændigheder foregå i pakvogn eller lignende, men der skal anvises eleverne plads i personvogn. Kupeopvarmning om vinteren kan ikke tilsiges. Statsbanerne har ret til når som helst at omlægge eller aflyse godstog og er i sådanne tilfælde ikke pligtig at yde anden befordringslejlighed.

Andre befordrings søgende skal i hvert enkelt tilfælde ved personlig henvendelse til stationsbestyreren på det sted, hvorfra befordringen med godstog ønskes, søge tilladelse til befordringen og må kun stige ind i toget, såfremt stationsbestyrerens tilladelse foreligger.

Børn kan kun opnå tilladelse, såfremt de rejser sammen med voksne.

Der bør i almindelighed ikke gives personer, hvem legemssvaghed eller lignende gør uskikket til at stige ind i og ud af et godstog uden for perron, tilladelse til at køre med godstog.

Når der på strækninger, som befares både af personførende tog og af godstog, er sidespor, ved hvilke kun godstog har ophold, kan det tillades rejssende fra og til sidesporet at køre med vedkommende godstog, når dette skal standse ved sidesporet.

Godstog må ved ankomsten til Københavns Godsbanegaard, Frederiksberg, Nørrebro (Lersøen), Fredericia Rangerbanegaard og Aarhus Rangerbanegaard ikke medføre almindelige rejsende. Det samme gælder godstog over rene godsbaner (d. v. s. banelinier, der kun befares af godstog) samt godstog over banelinier, der befares af elektriske tog. Tilladelse til befording må i disse tilfælde kun gives følgende:

- 1) Ansatte ved Statsbanerne på tjenesterejser.
- 2) Sidesporpassere og disses familie, når godstoget skal standse ved sidesporet.
- 3) Toldtjenestemænd i anledning af ledsagelse af toldgods.
- 4) Post- og Telegrafvæsenets personale i anledning af eftersyn af telegraf- og telefonlinier.
- 5) Ledsagere af levende dyr, eksplosive stoffer, levende fisk i vand, køretøjer på egne hjul eller lig.
- 6) Læger og øvrighedspersoner i funktion.
- 7) Ingeniører, håndværkere og lignende på rejser til og fra arbejdsstedet, når de pågældende udfører arbejder for Statsbanerne.
- 8) Rejsende, der tager plads i boligvogne, cirkusvogne og lignende.
- 9) Rejsende, der er i besiddelse af en af distriktet udstedt særlig tilladelse, såfremt antallet af personer efter stationsbestyrerens skøn på den station, hvorfra befordingen ønskes, ikke er større, end at befordingen kan foregå forsvarligt.

Stationsbestyreren bestemmer, om befordingen kan tillades, og underretter togføreren. Togpersonalet må kun på egen hånd give befordingssøgende tilladelse til befording med godstog i de tilfælde, hvor der ingen stationsbestyrer findes (ved ubetjente stationer, sidespor m v).

Togføreren sørger for, at plads anvises.

Befordingen kan kun ske i det omfang, som de forhåndværende pladsforhold i godstoget tillader.

Anvisning af plads i togene

Bestemte pladser kan kun forlanges, når der er udleveret pladsbilletter. Jernbanepersonalet skal på de rejsendes forlangende anvise ledige pladser.

De rejsende har lov til, inden for de almindeligt gældende bestemmelser for kupeernes benyttelse, at tage plads i hvilken af disse, de ønsker. Kun når bydende nødvendighed foreligger, må det forlanges, at rejsende skal skifte plads, og det skal altid ske ved høflig henvendelse til dem.

Børn, der i henhold til de gældende bestemmelser befordres til nedsat betaling, har kun ret til så stor en del af en siddeplads for en voksen, som er nødvendig af hensyn til barnets størrelse.

Reglerne om beskiltning af vognafdelinger (kupeer) findes side 34.

Om henvisning til højere vognklasse uden efterbetaling i visse tilfælde ved pladsmangel, se side 71.

Foranstaltning ved pladsmangel

Er der ikke plads i den pågældende vognklasse, kan den rejsende forlange sig plads anvist i den anden vognklasse, såfremt der er plads i denne, mod tilbagebetaling, henholdsvis efterbetaling, af prisforskellen, eller også kan den rejsende forlange godtgørelse af billetprisen for den strækning, hvorover befording ikke kan finde sted. Anden erstatning gives ikke.

Bestemmelserne om efterbetaling eller tilbagebetaling angår kun rejsende, der er forsynet med billetter, løst til ordinær betaling (direkte billetter og kuponbilletter). Til indehavere af alle andre rejsehjemler ydes der således ingen tilbagebetaling, når de i tilfælde af pladsmangel ikke kan benytte et bestemt tog, eller når de befordres i en lavere vognklasse end den, hvorpå deres rejsehjemmel lyder. Forlanger de befordring i en højere vognklasse på grund af pladsmangel, skal de tilkøbe en billet efter de almindelige regler.

Når der efter det ovenstående bliver tale om *efterbetaling* af prisforskellen for befordring i en højere vognklasse, forlangt på grund af pladsmangel, ordnes sagen på afgangstationen ved, at billetten ombyttes i stationens billetkontor. På mellemstationer samt i de tilfælde, hvor tiden på afgangstationen ikke tillader at bruge den fornævnte fremgangsmåde, ordnes sagen ved efterbetaling i toget uden opkrævning af tillæg.

Eksempler

1) En rejsende, der med 2. classes enkeltbillet Fredericia—Københavns bybane i Korsør på grund af pladsmangel i 2. klasse forlanger sig plads anvist i 1. klasse, betaler prisforskellen mellem en 1. classes og en 2. classes enkeltbillet Korsør—Københavns bybane.

2) Et barn med en halv 2. classes enkeltbillet Vamdrup—Roskilde, til hvilket der i Fredericia for rejsen over Fyn forlanges plads anvist i 1. klasse på grund af pladsmangel i 2. klasse, betaler prisforskellen mellem en halv 1. classes og en halv 2. classes enkeltbillet Fredericia—Nyborg H.

3) En rejsende, der med en 2. klasse dobbeltbillet København bybane—Roskilde på hen- eller tilbagerejsen forlanger plads anvist i 1. klasse på grund af pladsmangel i 2. klasse, betaler en halv 2. classes enkeltbillet til den pågældende strækning.

Tilbagebetaling af prisforskellen, når der på grund af pladsmangel forlanges befordring i en lavere vognklasse, sker gennem den rejsendes bestemmelsesstation. Tilbagebetaling finder kun sted for den strækning, hvorover den lavere vognklasse er benyttet (jf til vejledning eksemplerne ovenfor). Togpersonalet skal i alle tilfælde, hvor der ved pladsmangel bliver tale om tilbagebetaling, påtegne billetens bagside (for kuponbillets vedkommende den pågældende kupon) og henvise den rejsende til bestemmelsesstationen af hensyn til tilbagebetaling af det for meget erlagte beløb, se side 194.

Når rejsende i lyntog, gennemgående vogne eller sovevogne, hvortil der kræves pladsbillet eller sovepladsbillet, befordres i en lavere klasse end den, hvorpå deres billetter lyder, betragtes dette ikke som pladsmangel i denne forbindelse.

Ønsker den rejsende på grund af pladsmangel i vedkommende vognklasse ikke at gøre brug af sin billet, skal stationen yde tilbagebetaling for billetten efter de herfor gældende regler.

Såfremt samtlige siddepladser på 2. klasse er besat, og der er tomme kupeer på 1. klasse, vil der efter togførerens bestemmelse kunne anvises rejsende med rejsehjemmel til 2. klasse, navnlig ældre og svagelige personer eller mødre med småbørn, plads i 1. klasse uden tillægsbetaling. Der kan rettes henstilling til rejsende i 1. klasse om at rykke sammen i færre kupeer, men egentligt forlangende herom bør ikke stilles. Hvis de rejsende i 1. klasse efter sådan anmodning skifter plads, skal togpersonalet være behjælpelig med flytning af bagagen.

I alle tilfælde, hvor rejsende på 2. klasse således henvises til 1. klasse, må det ske under det udtrykkelige forbehold, at de må vige, hvis der senere kommer rejsende med 1. classes rejsehjemmel, der ikke kan

anbringes på ledige pladser, og det påhviler togpersonalet at frigøre de nødvendige pladser til disse rejsende.

Togføreren skal på tograpporten anføre, når og i hvilket omfang rejsende er henvist til højere vognklasse.

De forskellige arter af rejsehjemler

For at få adgang til et tog skal den rejsende være forsynet med en til toget gyldig rejsehjemmel af en af de nedenfor nærmere omhandlede arter.

Børn indtil det fyldte fjerde år befordres frit og uden billet, når der ikke forlanges særskilt plads til dem.

Børn fra det fyldte fjerde til det fyldte tolvte år samt børn indtil det fyldte fjerde år, til hvilke der forlanges særskilt plads, befordres for nedsat betaling, således at to børn kan rejse på én til fuld pris løst billet og et enkelt barn på en billet til halv pris, afrundet opad til mangefold af 5 øre (barnebillet).

Om løsning af pladsbilletter til børn, se publikums-køreplanerne.

Om befordring af børn i sovevogn, se side 145.

Stationerne skal i almindelighed ikke foretage nogen undersøgelse eller rette forespørgsel om børnenes alder ved salg af barnebilletter, idet det er tog- og kontrolpersonalets sag at påse, at billetterne benyttes på rette måde. Er der grund til at tro, at en besvigelser mod banen tilsigtes, skal tog- og kontrolpersonalet gøres opmærksom derpå.

Om de forskellige arter af rejsehjemler m m gælder følgende:

Stationsbilletter

Billetternes udseende og udfærdigelse Edmonsonske billetter (pabbilletter)

Følgende edmonsonske billetter forekommer:

almindelige enkeltbilletter,
almindelige dobbelbilletter,
week-end billetter,
militærbilletter,
særlige forskelsbilletter,
særlige tilkøbsbilletter,
særlige tillægsbilletter.

De tre sidstnævnte billetterarter gælder ikke selvstændigt som rejsehjemmel.

Billetterne er som regel trykt på brune papir (om bybanebilletter, se dog side 74 b). I billetternes øverste venstre hjørne er rejsehjemlens art angivet således: *E* (enkelbillet), *D* (dobbelbillet), *M* (militærbillet) eller *W* (week-end billet), og den klasse, hvortil billetten er gyldig, tilkendegives ved en i højre side anbragt talangivelse *1* eller *2*.

Indtil videre vil der dog også forekomme edmonsonske billetter, der er grønne til 1. klasse og brune til 2. klasse, og af hvilke dobbelbilletterne er forsynet med hvide (eller gule) længedstriber.

Samtlige edmonsonske billetter er – såfremt de ikke er særlige barnebilletter – ved en tværstreg delt i en større og en mindre del; sidstnævnte fraklippes af salgsstationen, når billetten sælges som barnebillet. I enkelte tilfælde er det nederste højre hjørne af billetten afklippet af salgsstationen, og i andre tilfælde nederste venstre og/eller øverste højre hjørne, som tegn på, at der i for-

~~bindelse med billetten er udleveret pladsbillet til hen- og/eller tilbagerejsen.~~

For at markere, i hvilken takstperiode billetterne er trykt, er billetter, der er trykt efter takstændringen den 1. maj 1953, forsynet med mærket „★“, billetter, der er trykt efter takstændringen den 1. november 1954, med mærket „■“, billetter, der er trykt efter takstændringen den 1. december 1956, med mærket „▲“ og de fleste billetter, der er trykt med priser efter de fra den 1. august 1959 foretagne takstændringer, samt i øvrigt billetter, der er udsendt efter dette tidspunkt, med mærket „●“ til venstre for stationsnavnet i barnekontrolafsnittet.

Dobbeltbilletter til 2. klasse mellem Ålborg på den ene side og Svenstrup Jylland, Skalborg, Nørresundby og Frederikshavn på den anden side samt mellem Nørresundby og Frederikshavn og mellem Horsens og Silkeborg, der gælder såvel til statsbanernes som til privatbanernes tog, er forsynet med kontrolkuponer. Når billetterne benyttes til statsbanernes tog, klippes de som almindelige edmonsonske billetter, se siderne 164–165, idet klip for henrejsen dog kun må anbringes på kontrolkuponen for denne rejse. Kontrolkuponerne indsamles ved sidste billettering på hen- henholdsvis tilbagerejsen.

Da billetter fra og til Nyborg Syd også er gyldige til rejse fra og til Nyborg H, er som afrejsestation henholdsvis bestemmelsesstation på billetterne anført »Nyborg H«.

De særlige børnebilletter bærer påtrykket »Barnebillet« eller »Barn«.

Om udstedelse af billetter til blinde og blindes ledsagere, se side ~~140b~~ 139

Billetter til rejse lokalt på Københavns bybane

Bybanebilletter og rabatbilletter til voksne er gule, rabatbilletter til børn er orange med en lodret skraveret stribe på for- og bagsiden, timebilletter blå og fællesbilletter røde. Timebilletter til nedsat betaling for børn har desuden en rød diagonalstribet.

Bybanebilletter og rabatbilletter sælges uden datoangivelse.

Til brug ved angivelse af gyldighedstiden for time- og fællesbilletter findes på disses forside bl a

en talrække til klokkesletangivelse (hele timer),
” ” ” kvarterangivelse,
” ” ” datoangivelse og
” ” ” månedsangivelse.

Ved udstedelsen forsynes billetterne med 4 klip, nemlig til angivelse af:

a. klokkeslet.

Den øverste talrække i billetten, der angiver hele klokkeslet fra 5 til 2 for timebilletternes vedkommende og fra 5 til 0 for fællesbilletternes vedkommende, er opstillet i to vandrette tallinier, medens talrækken til kvarterangivelse er anbragt i en lodret tallinie med tallene 1—4, der angiver, i hvilket kvarter inden for en time den pågældende billet er solgt.

Den sidste rejse, hvortil billetterne er gyldige, skal være påbegyndt inden for samme kvarter i den påfølgende time.

Sælges billetten f eks mellem kl 8 og 9, forholdes således:

Billetten sælges	klippes i den		retten til omstign. udløber
	vandr. lin. i tallet	lodr. lin. i tallet	
mellem kl 8,00 og 8,14	8	1	kl 9,14
„ „ 8,15 og 8,29	8	2	„ 9,29
„ „ 8,30 og 8,44	8	3	„ 9,44
„ „ 8,45 og 8,59	8	4	„ 9,59

b. dag

De ulige dage er angivet ved almindelige tal, de lige dage ved prikker.

c. måned

Hveranden måned er angivet ved romertal og hveranden ved prikker, nemlig således:

jan	febr	marts	april	maj	juni
I	·	III	·	V	·
juli	aug	sept	okt	nov	dec
VII	·	IX	·	XI	·

Ved klipping til de efter kl 24 afgående tog, der hører til dagens toggang, skiftes ikke over til den nye dato, men der klippes i datoen for den pågældende dags toggang, indtil denne ophører.

Som anført skal den sidste rejse, hvortil time- og fællesbilletter er gyldig, påbegyndes inden for en time efter det på billetten mærkede klokkeslet. På bybanens ekspeditionssteder tages billetter dog for gyldige, når blot gyldighedstiden ikke er udløbet ved den rejsendes pas-

sage af kontrolstedet ved indgangen til perronen, selv om gyldighedstiden vil være udløbet, inden det tog, hvormed den rejsende ønsker befording, afgår fra den pågældende station.

Indtil videre sælges der *turistbilletter* gældende til ubegrænset kørsel med Københavns Sporvejes dag- og natlinier inden for takstgrænserne samt til linie 16's Søborgstrækning og linie 38's Gladsaxestrækning og med alle tog inden for bybaneområdet (begrænset af Hellerup, Husum og Hvidovre) i indtil et døgn efter det på billetten ved klipping markerede tidspunkt.

Billetten skal være underskrevet af indehaveren.

Billetten klippes på samme måde som fællesbilletter, idet der dog skal klippes i rubrikkerne for årstal, medens der ikke er anført rubrikker til kvarterklip.

Om særlige forskelsbilletter til Nord- og Kystbanen, se nedenfor.

Edmonsonske rundrejsebilletter

Der udstedes til befording med statsbanerne og båd-farten på Lyngby-, Fure- og Vejle Sø særlige blå billetter til rundrejser på 2. klasse. De gælder kun stemp- lingsdagen. Rejsen kan afbrydes på de på billetterne anførte mellemstationer.

Visse andre rundrejsebilletter er udstedt som karton- billetter eller i kuponform, se de pågældende afsnit derom.

Særlige forskelsbilletter til Nord- og Kystbanen

Til brug i de tilfælde, hvor rejsende, som er i besid- delse af enkeltbillet, dobbeltbillet, week-end billet, mi- litærbillet, månedskort eller ugekort til rejse i 2. klasse over hele Kystbanen mellem Hellerup og Snekkersten

(herunder også to billetter eller en billet og et kort i fortsættelse af hinanden, f.eks. kort Københavns bybane—Kokkedal og billet Kokkedal—Helsingør), ønsker at foretage rejsen over Nordbanen, sælges der af stationerne Københavns Hovedbanegård, Nørreport, Østerport, Hellerup, Snekkersten og Helsingør særlige edmonsonske forskelsbilletter til en pris af 2,00 kr for én rejse over Nordbanen og af Helsingør station tillige forskelsbilletter til en pris af 2,00 kr når både hen- og tilbagereisen ønskes foretaget over Nordbanen. Til en rejsende med månedskort eller ugekort gældende til rejse over hele Kystbanen mellem Hellerup og Snekkersten, som ønsker at rejse til Hellerup eller Københavns bybane over Nordbanen fra Kvistgård, Fredensborg eller Hillerød, sælger disse stationer den nævnte forskelsbillet til en pris af 2,00 kr. I øvrigt kan forskelsbilletterne udstedes af stationerne på blankobilletformularer. Til rejsende med enkeltbillet, dobbeltbillet, week-end billet, månedskort eller ugekort til 1. klasse udstedes forskelsbilletterne efter de almindelige regler, idet der dog ved benyttelse af Nordbanen kun den ene vej henholdsvis fra Kvistgård, Fredensborg eller Hillerød i de ovenfor nævnte tilfælde kun regnes forskellen mellem de ordinære enkeltbilletspriser, også selv om den oprindelige rejsehjemmel er gyldig til hen- og tilbagerejse. Træffes en rejsende i et nordbanetog med rejsehjemmel (billet eller kort), der kun er gyldig til rejse over Kystbanen, uden i forvejen at have løst forskelsbillet, udstedes der togbillet med forklaring. Tillæg til forskelsbillettens pris opkræves ikke, se side 191.

Til børn med billetter til halv pris samt til børn og unge mennesker med månedskort eller ugekort til halv pris sælges forskelsbilletter til halv pris.

På billetter m m i forbindelse med forskelsbilletter kan der foretages rejseafbrydelse efter de almindelige bestemmelser.

Forskelsbilletterne stemples og klippes på sædvanlig måde.

Særlige edmonsonske tillægsbilletter

På nogle ekspeditionssteder sælges edmonsonske tillægsbilletter gældende fra en anden station end salgsstationen til brug i forbindelse med en rejsehjemmel (herunder dog ikke bybanebillet, timebillet og rabatbillet), gyldig til en tilsluttende strækning. Billetterne har samme udseende som almindelige edmonsonske billetter, jf. side 73, men er desuden forsynet med påtrykket „Tillæg“.

Foruden de nævnte tillægsbilletter udstedes på nogle stationer almindelige faste billetter til rejse på Københavns bybane (bybanebilletter) til brug i forbindelse med en rejsehjemmel, gyldig til en tilsluttende strækning.

Særlige billeshæfter i Københavns nærtrafik

Til brug for rejsende, som ønsker at kunne købe et antal billetter i forsalg enten til eget brug, eller når flere rejser sammen, er der på samtlige stationer inden for det elektrificerede område (dog ikke på bybanestationerne), forsøgsvis oplagt særlige billeshæfter, indeholdende 10 billetter til enkeltrejse på 2. klasse mellem

den pågældende station og Københavns bybane. Endvidere sælges på Kildebakke trinbræt og København L station tilsvarende billethæfter til rejser mellem Kildebakke og København L henholdsvis Københavns bybane.

Billetterne i de på stationerne på strækningerne Gentofte—Lyngby og Charlottenlund—Klampenborg oplagte billethæfter gælder valgfrit til rejse fra/til salgsstationen eller en station med tilsvarende eller lavere billetpris på den anden strækning.

Der sælges ikke særlige billethæfter til børn, men 2 børn fra det fyldte fjerde til det fyldte tolvte år kan rejse på én billet.

For rejseafbrydelse gælder de almindelige bestemmelser.

Billetterne datostemples ikke, hverken ved udstedelsen eller ved benyttelsen.

Blankobilletter

Blankobilletter udfyldes ved gennemskrivning. De skal indeholde angivelse af afrejse- og bestemmelsesstationens navn*), første gyldighedsdag, billetprisen samt eventuelt ruten. På blankobilletter til dobbeltrejse skal endvidere som sidste gyldighedsdag være anført den dag, da tilbagerejsen på billetten senest skal

*) På blankobilletter fra og til Nyborg Syd station skal som afrejsestation henholdsvis bestemmelsesstation være anført „Nyborg H“.

være påbegyndt. Gennemskriften, i hvilken der — bortset fra de, nedenfor omtalte tilfælde — ikke må være rettelser, og i hvilken stationsforkortelser ikke må være anvendt, udleveres den rejsende. Blankobilletter er i almindelighed udstedt som selvstændige billetter, men kan dog også være udstedt som tillægsbilletter, se side 78, som forskelsbilletter, se side 188, og i forbindelse med årsrabatkort, se side 116 a samt i forbindelse med legitimationskort for blinde, se side 140 b. I disse tilfælde samt i andre tilfælde, hvor der er givet ekspeditionsstederne særskilt ordre fra generaldirektoratet, kan der være foretaget rettelser og tilføjelser i blankobilletten.

I lokal trafik samt i forbindelse med indenlandske privatbaner og dampskibsselskaber m m udstedes *almindelige blankobilletter* til 1. eller 2. klasse som enkelt- eller dobbeltbilletter.

Blankobilletterne, der er fælles for begge vognklasser, er brune. Enkeltbilletterne er i øverste venstre hjørne kendetegnet med angivelsen *E* og dobbeltbilletterne med angivelsen *D*.

Bestemmelsesstationens navn er anført i det skraverede felt ud for den vognklasse, hvortil billetten skal gælde. Det ikke-benyttede skraverede felt med tilhørende klassebetegnelse er gennemstreget med en bølgerlinie.

Billetterne er i almindelighed udstedt for en enkelt rejsende (voksen eller barn). Når en billet er udstedt til halv pris for et enkelt barn indtil det fyldte tolvte år, er ordet „Barn“ skrevet i den skraverede rubrik forneden til venstre.

Er billetten udstedt for flere personer, der rejser sammen, er der i denne rubrik anført antallet af deltagere i rejsen, f eks „2½ pers“.

I blankobilletter, udstedt til fuld pris for en voksen person, er rubrikken overkrydset.

Blankobilletter udstedes som *tillægsbilletter* bl a i følgende tilfælde:

1) En rejsende, som er i besiddelse af månedskort til rejser mellem to eller flere angivne ekspeditionssteder, ugekort eller en dobbeltbillet, og som ved begyndelsen af en rejse meddeler, at han ønsker at udstrække rejsen ud over kortets eller dobbeltbillettens endestation, kan få udstedt tillægsbillet til enkelt- eller dobbeltrejse mellem kortets henholdsvis dobbeltbillettens endestation og bestemmelsesstationen. Tillægsbilletter til rejse inden for Københavns bybane kan kun udstedes til enkeltrejse.

2) En rejsende, som er i besiddelse af en rejsehjemmel, der giver ret til rejseafbrydelse, og som ved begyndelsen af en rejse meddeler, at han under iagttagelse af de gældende bestemmelser om billettens gyldighed og ret til afbrydelse ønsker at foretage en rejse fra en mellemstation ind på en tilstødende strækning, kan få udstedt tillægsbillet til dobbeltrejse eller – såfremt kun henrejsen ønskes foretaget pr jernbane – til enkeltrejse til ordinær pris fra vedkommende mellemstation til bestemmelsesstationen for rejsen ad sidestrækningen.

3) En rejsende, der som følge af toggangen kan opnå en hurtigere eller bekvemmere forbindelse fra stationer hvor hurtigtog ikke standser, ved at rejse til en station i modsat retning af den, hvori selve rejsen skal foregå, eksempelvis fra Hørning til Sjælland over Fredericia ved først at rejse til Århus, kan få udstedt tillægsbillet gyldig fra den pågældende forudliggende station til bestemmelsesstationen.

Endvidere kan rejsende, der af tilsvarende grunde ønsker at rejse til en længere bortliggende station end bestemmelsesstationen, eksempelvis fra Jylland til Brøndbyøster ved først at rejse helt til København, i forbindelse med en billet til den længst bortliggende station få udstedt tillægsbillet fra denne til bestemmelsesstationen (i det nævnte eksempel: Hvidovre-Brøndbyøster).

Såfremt der herved i forbindelse med dobbeltbilletter med 1 måneds gyldighed ønskes udstedt tillægsbillet til dobbeltrejse over afstande på 30 km eller derunder med samme gyldighed som hovedbilletten, kan der under indregning af $2 \times$ enkeltbilletpris for den pågældende strækning udstedes tillægsbillet til hen- og tilbagerejse inden for gyldighedstiden af den oprindelige billet.

Tillægsbilletterne kan også udstedes efter bestemmelserne om weekendbilletter, militærbilletter, grupperejser og familiebilletter.

På blankobilletterformularen er foran ordet „Billet“ tilføjet „Tillægs-“, og afrejsestationens istemplede navn er rettet til den station, hvorfra tillægsbilletten skal være gyldig.

I visse tilfælde benytter stationerne dog særlige blankobilletterformulærer til udstedelse af tillægsbilletter, hvori afrejsestationens navn ikke har været istemplet. På disse billetter findes salgsstationens navn stemplet på bagsiden, eller det fremgår af den forannævnte angivelse „Tillægs-“, foran hvilken salgsstationens navn er anført i forkortelse.

Kuponbillethæfter

I forbindelse med udlandet udstedes foruden edmonsoske billetter kuponbillethæfter, bestående af et omslag med én eller flere indsat (te) kupon(er). Kuponerne kan gælde for grænseoverskridende strækninger (gennemgående kuponer) eller for strækninger i et enkelt land (lokale kuponer).

Et kuponbillethæfte gælder kun for én person.

I kuponbillethæfterne findes en kupon for hver af de i betragtning kommende strækninger således, at hæfter til hen- og tilbagerejse indeholder mindst 2 kuponer, én for henrejsen og én for tilbagerejsen. Visse gennemgående kuponer har særlige kontrolafsnit for bestemte skibsstrækninger. Kuponerne er enten færdigtrykte (faste) kuponer eller blankokuponer.

Faste kuponer er grønne til 1. klasse og brune til 2. klasse. De kan ligesom edmonsoske billetter være forsynet med et barnekontrolafsnit, der er fraklippet, når kuponen er udstedt til halv pris for et barn.

Blankokuponerne, der ved siden af kuponens nummer har udstedelsesstyrelsens kodenummer, er hvide med lyserødt bundtryk. De er fælles for begge vognklasser, idet bestemmelsesstationens navn for den pågæl-

dende retning er anført i feltet ud for den vognklasse, til hvilken kuponen gælder, medens feltet for den anden vognklasse er gennemstreget.

Når blankokuponerne er udstedt til nedsat pris (til børn, hunde, messebesøgende, individuelt rejsende studerende m v), er nedsættelsen i % — på gennemgående kuponer eventuelt særskilt for hvert land — og grunden til nedsættelsen angivet i rubrikkerne „Nedsættelse“ („Ermässigung/Réduction/Reduction/Riduzione“) henholdsvis „Grund“ („Motif/Reason/Motivo“).

På en kupon fra København til Milano for et barn fra det fyldte fjerde til det fyldte femte år er således eksempelvis i rubrikken „Nedsættelse“ anført „DK 50 %, DB 50 %, CH frei, I 50 %“, og i rubrikken „Grund“ anført „Barn“ („Kind/Enfant/Child/Ragazzo“) samt barnets alder i parentes.

Såfremt en kupon f eks med hensyn til togbenyttelsen har begrænset gyldighed, er dette anført foroven på kuponen i rubrikken „Særlige angivelser“, f eks således: „Persontåg i Sverige“, „DB Personenzug“.

De enkelte kuponer forsynes ved salget med et stempel, der angiver udstedelsesstedets navn samt dato for udstedelsen. På kuponbillethæftets omslag er anført salgsstedets navn, billethæftets første gyldighedsdag samt — såfremt hæftet indeholder mere end én kupon — billethæftets samlede pris i udstedelseslandets mønt. Endvidere er på omslagets 2.-4. side anført et uddrag af de bestemmelser, som gælder for hæftets benyttelse.

Gyldighedstiden for et kuponbillethæfte eller en edmonsonsk billet i forbindelse med udlandet er normalt 2 måneder; billethæfter udstedt uden for Europa (med undtagelse af Nordafrika) eller i forbindelse med sådanne lande er dog gyldige i 6 måneder.

Rejsen kan tiltrædes når som helst inden for gyldighedstiden, men den skal være afsluttet senest kl 24 den sidste gyldighedsdag.

Kuponerne skal bruges i den rækkefølge, hvori de er indsat i hæftet. Kuponer til sidebaner, som udgår fra en mellemstation på en kuponstrækning, eller tilkøbskuponer og lignende kan indsættes i tilslutning (før eller efter) til den kupon, som de knytter sig til.

Kuponer, der forevises løse uden det tilhørende omslag, er ugyldige og fratages den rejsende. En på uretmæssig måde benyttet kupon inddrages, og ihændehaveren behandles som en rejsende uden billet.

Kuponerne udtages af hæftet af tjenestepersonalet. Det må nøjes påses, at de rigtige kuponer udtages. Bliver en kupon udtaget ved en fejltagelse, må den straks tilbageleveres til den rejsende, om fornødent efter at kuponen er forsynet med en forklarende påtegning.

På kuponbillethæfter kan rejsen på danske strækninger afbrydes uden formalitet så ofte, det ønskes. Om klipning af kuponer ved rejseafbrydelse, se side 167. Afbrydelse af rejsen medfører ingen forlængelse af gyldighedstiden.

I alle tilfælde, hvor der ikke er fastsat særlige bestemmelser for benyttelsen m v af kuponbillethæfterne kommer de til enhver tid for rejsende med almindelige billetter gældende bestemmelser til anvendelse.

Internationale tilkøbskuponer

Til rejsende med internationale billetter, som ønsker at løse tilkøb til højere vognklasse eller at rejse over en anden rute end den, hvorover den oprindelige billet gælder, udstedes, når ændringen vedrører strækninger i mindst to lande, som tilkøbsbillet en særlig kupon, der er påtrykt „Tilkøbsbillet“ („Ergänzungsschein/Bulletin de supplément/Bollettino di supplemento/Excess fare voucher“).

Tilkøbskuponen, der ikke behøver at være indsat i omslag sammen med andre kuponer, udgør et supplement til den oprindelige rejsehjemmel. Ved individuelle

rejser udstedes tilkøbskuponen for én person, medens den ved grupperejser kan gælde for alle eller en del af de i gruppebilletten indeholdte personer. Indeholder tilkøbskuponen ingen begrænsninger med hensyn til antallet af rejsende, gælder den for samtlige i den oprindelige rejsehjemmel indeholdte personer.

Vedrører ændringen kun danske strækninger, udstedes tilkøbsbilletter og forskelsbilletter efter de almindelige bestemmelser, se side 83—84 henholdsvis side 188—190 d.

*Kuponbillethæfter til messe- og udstillingsbesøgende
m v i forbindelse med udlandet*

Ved rejse til visse messer, udstillinger og lignende i udlandet ydes der såvel af Danske Statsbaner som af udenlandske befordringsstyrelser nedsættelse i billetprisen for besøgende og udstillere.

Til sådanne rejsende udstedes blankokuponer til hen- og tilbagerejse, hvori som nedsættelsesgrund er anført navn og by for den pågældende messe eller udstilling m v.

På omslagets forside er i stedet for den normale gyldighedsangivelse anført, i hvilket tidsrum billethæftet gælder til henrejse og til tilbagerejse. På tilbagerejsen gælder billethæftet kun, når omslaget er forsynet med den pågældende messekomité's stempel.

*Kuponbillethæfter til individuelt rejsende studerende
og elever i nordisk samt i nordisk-vesttysk trafik*

I nordisk samt i nordisk-vesttysk trafik ydes der nedsættelse i billetprisen til studerende og elever ved visse skoler og undervisningsanstalter, som rejser mellem studieby og hjemby. I nordisk-vesttysk trafik ydes nedsættelsen endvidere ved rejser til freiekurser og studieophold.

Mod aflevering eller forevisning af særlige rekvisitionsformularer udstedes blankokuponer til hen- og tilbagerejse og under visse omstændigheder også til enkeltrejse.

I nordisk trafik er kuponerne, der i rubrikken „Grund“ er forsynet med påtegningen „Stud“, kun gyldige til rejse, når der ved billetteringen forevises særlige legitimationsbeviser med angivelse af studieby og -termin.

I nordisk-vesttysk trafik er kuponerne, der foroven i rubrikken „Særlige angivelser“ er forsynet med påskriften „Nur gültig mit bescheinigtem Antrag“ og i rubrikken „Grund“ endvidere med en af betegnelserne „Studierender“ eller „Schüler“ kun gyldige til rejse i forbindelse med den nævnte rekvisitionsformular.

Danske rundtursbilletter

Der sælges til visse rundture i Danmark særlige rundtursbilletter, fremstillet som kartonbilletter. Billetterne sælges kun til 2. klasse, men kan ved tilkøb af almindelige enkelt- eller dobbeltbilletter til 1/2 pris (børn 1/4 pris), jf side 83, gøres gyldige til 1. klasse.

Billetter til disse rundture udstedes for børn fra det fyldte fjerde til det fyldte tolvte år til halv pris. Billetterne er i nederste højre hjørne forsynet med et kontrolafsnit, som er fraklippet, når billetterne er udstedt til halv pris.

Gyldighedstiden er 1 måned. Rejsen kan tiltrædes på en hvilken som helst station på den strækning, over hvilken billetten er gyldig, men den én gang valgte rejseretning kan ikke ændres. Det fremgår af billetten, på hvilken station og i hvilken retning, rejsen skal påbegyndes.

Rejseafbrydelse kan finde sted på de på billetten anførte stationer uden formalitet, og i øvrigt hvorsomhelst på den strækning, over hvilken billetten er gyldig, når billetten straks efter rejseafbrydelsen påtegnes herom.

For benyttelse af lyntog eller gennemgående vogne, herunder eventuel løsning af pladsbillet, gælder samme regler som for rejsende med almindelige enkelt- og dobbeltbilletter.

Billetterne er forsynet med særskilte klipperubrikker for de rutebil-, jernbane- og skibsstrækninger, som indgår i turene. Det må derfor ved billetkontrollen i togene påses, at billetter, som over en strækning er valgfrit gyldige til tog eller rutebil, ikke allerede er forsynet med kontrolklip i rubrikken for den tilsvarende rutebilstrækning. Såfremt dette er tilfældet, betragtes den rejsende som værende uden gyldig rejsehjemmel over den pågældende strækning, og efterbetaling må finde sted efter de almindelige regler.

Rejsende, der løser billet til en dansk rundtur, og som ønsker at tiltræde og/eller afslutte rejsen på en statsbanestation, som ligger uden for rundtursstrækningen, kan få udstedt tilslutningsbilletter til nedsat pris til eller fra en for den rejsende bekvem station på rundtursstrækningen. Tilslutningsbilletter udstedes dog ikke i forbindelse med rundturene nr 19 og 20.

Tilslutningsbilletterne udstedes ved hen- og tilbagerejse over samme strækning på formularen til blankodobbeltbilletter og ellers på formularen til blankoenkeltbilletter, idet der da eventuelt udstedes én billet til henrejsen og én til tilbagerejsen.

Foran „Billet“ er anført „Tilslutnings-“, og billetten er påtegnet: „Kun gyldig i forbindelse med billet nr til dansk rundtur nr, (udstedelsessted)“. Rundtursbilletter er på bagsiden påtegnet: „Tilslutningsbillet (tilslutningsbilletterne) nr fra til udstedt (udstedelsessted og dato)“.

Tilslutningsbilletter er kun gyldig mod samtidig forevisning af rundtursbilletter. Dens gyldighedstid svarer til gyldighedstiden for den rundtursbillet, hvortil den udstedes. På tilslutningsbilletter er sidste dag for tilbagerejsen anført i overensstemmelse hermed. Når der som tilslutningsbillet er udstedt en enkeltbillet for henrejsen og en enkeltbillet for tilbagerejsen, er i sidstnævnte billet som seneste rejsedag anført rundtursbilletterens sidste gyldighedsdag. Over den nævnte datoangivelse er anført ordet „senest“. Tilslutningsbilletter klippes som almindelige blankobilletter.

Nordiske rundtursbilletter

Der sælges til visse rundture i forbindelse med de øvrige nordiske lande særlige rundtursbilletter til 1. og 2. klasse. En rundtursbillet består af et særligt omslag og én til omslagets 2. side fastgjort blankokupon til enkeltrejse.

På omslagets forside er bl a anført rundturens betegnelse og navn samt en kortskitse, der viser turens rutføring. Endvidere er den af den rejsende valgte rejseretning angivet ved krydsmarkering. Den til omslagets 2. side fastgjorte blankokupon skal være påført omslagets nummer i rubrikken til særlige angivelser, og rundturens betegnelse („Nord 1“, „Nord 2“ o s v) skal være anført i den bestemmelsesstationsrubrik (1. eller 2. klasse), hvortil billetten gælder. I prisrubrikken er anført rundtursbillettens pris; dersom billetten gælder for et barn fra det fyldte fjerde til det fyldte tolvte år, som rejser for halv pris, skal rubrikkerne „Nedsættelse“ og „Grund“ være udfyldt på samme måde som ved udstedelse af blankokuponer for børn i anden international trafik.

Omslagenes 3. side er forsynet med felter, der ved første billettering på de pågældende strækninger skal klippes i de i felterne trykte cirkler. Såfremt rejsen påbegyndes og afsluttes på en mellemstation på en af de

ved klippefelterne anførte strækninger, skal der ved billetteringen på den sidst benyttede del af den pågældende strækning klippes i den del af feltet, hvor strækningen er angivet i sin helhed. Endvidere findes på omslagets 3. side rubrikker til angivelse af

- blankokuponens nummer,
- til hvilken klasse, billetten gælder,
- om billetten gælder for en voksen eller et barn samt
- billettens første gyldighedsdag og gyldighedstiden, der er 2 måneder.

På omslagets 4. side findes uddrag af befodringsbestemmelserne. Nogle omslag er endvidere forsynet med særlige kontrolkuponer, der indsamles ved billetteringen på visse skibs- og bilstrækninger i de andre nordiske lande.

Rejsen kan tiltrædes på en hvilken som helst station på den strækning, over hvilken billetten er gyldig, men den én gang valgte rejseretning kan ikke ændres. Rejseafbrydelse kan uden formalitet ske på enhver station på jernbanestrækningerne.

For benyttelse af lytog og gennemgående vogne, herunder eventuelt løsning af pladsbillet, gælder samme regler som for rejsende med almindelige enkelt- og dobbeltbilletter.

I tilslutning til visse af de nordiske rundture kan der løses billetter til særlige tillægsture til nedsat betaling. Billetterne til tillægsturene er indrettet på samme måde som billetterne til hovedturene. Ved udstedelsen af billetter til visse tillægsture overkrydses i hovedtursbilletten klippefelterne for visse strækninger, over hvilke hovedtursbilletten herefter ikke må benyttes.

Rejsende, der løser billet til en nordisk rundtur, og som ønsker at begynde og slutte rejsen på en dansk statsbanestation, som ligger uden for rundtursstrækningen, kan få udstedt *tilslutningsbillet* til nedsat pris til en station på rundtursstrækningen, hvorfra rundtursbilletten kan benyttes, og tilbage fra den samme eller en anden station på rundtursstrækningen til den oprindelige afrejsestation.

Tilslutningsbilletterne udstedes såvel i nordisk som i lokal dansk trafik. I nordisk trafik udstedes kuponbillethæfter. I lokal dansk trafik udstedes tilslutningsbilletterne ved hen- og tilbagerejse over samme strækning på formularen til blankodobbeltbilletter og ellers på formularen til blankoenkeltbilletter, idet der da udstedes én billet til henrejsen og én til tilbagerejsen.

Foran „Billet“ er anført „Tilslutnings-“, og billetten er påtegnet: „Kun gyldig i forbindelse med billet nr til nordisk rundtur (turbetegnelse), (udstedelsessted)“. Rundtursbillets omslaget er på bagsiden påtegnet „Tilslutningsbillet (tilslutningsbilletterne) nr fra til udstedt (udstedelsessted og dato)“.

Tilslutningsbillettens gyldighed svarer til gyldighedstiden for den rundtursbillet, hvortil den udstedes. På billetten er anført sidste dag for tilbagerejsen i overensstemmelse hermed. Når der udstedes en enkeltbillet for henrejsen og en enkeltbillet for tilbagerejsen, er i sidstnævnte billets datorubrik som seneste rejsedag anført rundtursbillettens sidste gyldighedsdag. Over den nævnte datoangivelse er anført ordet „senest“.

Datoangivelse på billetter

Enhver stationsbillet, der benyttes til rejse, skal have en angivelse af *første gyldighedsdag*. På edmonske billetter (dog ikke pladsbilletter, bybanebilletter, der sælges af ekspeditionsstederne på Københavns bybane [dog ikke maskinbilletter], og billetter, der sælges gen-

nem automater) er denne angivelse stemplet øverst på forsiden med dags-, måneds- og årstal. På blankobilletter er tidsangivelserne skrevet i de dertil bestemte rubrikker; for at forebygge forfalskninger skal der altid benyttes to cifre til hver angivelse, hvorfor 1.—9. dag eller måned skrives „01“, „02“ o s v.

Kuponer (faste og blanko) stemples med datostempel. I kuponbillethæfter er første gyldighedsdag anført på omslagets første side.

I tog, der afgår mellem kl 23 og 24, skal billetter, der er stemplet med eller påskrevet datoen for den følgende dag, tages for gyldige.

En edmonsonsk billet, der sælges med gyldighed fra den 1. juli 1963, stemples: 1. 7. 63. Nogle billettstempelmaskiner er dog indrettet således, at de ikke kan angive 1.—9. dag eller måned med et enkelt ciffer, men stempler med et 0 eller en streg foran det pågældende tal. På en blankobillet, solgt med gyldighed fra den nævnte dag, skrives tidsangivelsen således: 01.07.63.

Billetterne må aldrig være stemplet dobbelt, og der må ikke være rettet i påstemplingen (påskriften) eller klippet et stykke af en billet og denne derefter forsynet med et nyt stempel. Der må heller ikke være foretaget rettelse i datoangivelsen på blankobilletter.

Når der er solgt fejlagtigt stemplede billetter eller blankobilletter med urigtig datoangivelse, skal salgsstationen for at hindre, at der påføres indehaverne af sådanne billetter ulemper, underrette togpersonalet om fejlen.

Billetternes gyldighed

Klasse

Det fremgår altid af billetternes påtryk (henholdsvis udfyldning), til hvilken *klasse* (1. eller 2. klasse) de er gyldige. I 1. klasse kan der i indenlandsk trafik rejses på 1½ billet til 2. klasse (børn på ½ + ¼ billet til 2. klasse).

I tilfælde, hvor der af samme rejsende således benyttes mere end én billet, må kun den ene af disse være stemplet „Bagage“.

Med hensyn til salg af billetter i de tilfælde, hvor en rejsende ønsker en 1. classes billet, men hvor der på en del af strækningen kun føres 2. klasse, forholder stationerne sig — hvis de ikke udsteder en kombineret 1. og 2. classesbillet — således:

Føres 1. klasse ikke fra afgangstationen, sælges billet til 2. klasse for hele strækningen og den rejsende henvises til på den station, hvorfra 1. klasse føres, at løse ½ billet til 2. klasse for strækningen med 1. klasse.

Føres der 1. klasse fra afgangstationen, sælges billet til 2. klasse for hele strækningen og ½ billet til 2. klasse for den strækning, hvor der føres 1. klasse.

Indgår der en strækning, hvorover kun 2. klasse føres, som et mellemed, sælges på afgangstationen billet til 2. klasse for hele strækningen og ½ billet til 2. klasse til den station, hvorfra 2. klasse føres, og den rejsende henvises til på den station, hvorfra 1. klasse igen føres, at løse ½ billet til 2. klasse til bestemmelsesstationen.

Når en rejsende af den her omhandlede årsag går over til 1. klasse på en mellemstation, kan tilkøbsbillet

fra 2. klasse til 1. klasse til såvel enkelt- som dobbeltrejse udstedes i toget til ordinær pris uden tillæg efter statsbanelovens § 6, stk 2. På togbilletten skrives: „Til købsbillet til 1. klasse“.

Ved salg af $\frac{1}{2}$ billet kan stationerne anvende edmonsoske barnebilletter, når sådanne er oplagt i de pågældende stationsforbindelser.

Gyldighedstid, rejseafbrydelse

I *indenlandsk* forbindelse er enkeltbilletter kun gyldige i den køreplanmæssige tid for rejsen, medens dobbeltbilletter er gyldige i 3 dage for tariffraf stande indtil 30 km inklusive og i 1 måned for større afstande, således at den første gyldighedsdag altid regnes for en hel dag, uanset på hvilket tidspunkt af dagen gyldighedstiden begynder. Rejsende har ret til at afbryde rejsen én gang undervejs — på dobbeltbilletter, week-end billetter og familiebilletter én gang på henrejsen og én gang på tilbagerejsen — mod stationens påtegning. Påtegningen, som stationen skal give billetten, skal lyde således: „Rejsen afbrudt . . . (station), den . . . (underskrift)“. Når rejsende med tillægsbillet fortsætter rejsen fra en mellemstation på den strækning, hvorover deres oprindelige billet gælder, og denne stations påtegning om rejseafbrydelse ikke har kunnet opnås, f eks i forsinkelsetilfælde, eller fordi det benyttede tog ikke standser på den pågældende mellemstation, eller når en rejsende ønsker at afbryde rejsen på et trinbrædt eller et ubetjent ekspeditionssted, skal

togpersonalet give den oprindelige billet følgende påtegnings: »Rejsen afbrudt på station (tognummer og underskrift)«.

Eksempel: En rejsende med billet fra Københavns bybane til Esbjerg benytter fra Fredericia tog i retning mod Padborg, som ikke standser i Lunderskov. Han foreviser eller løser i toget tillægsbillet til Lunderskov—Vojens. Togpersonalet påtegner derefter den oprindelige billet om rejseafbrydelse i Lunderskov.

Billetter, som er *slutklippet*, må ikke påtegnes om rejseafbrydelse, medmindre det er utvivlsomt, at rejsen henholdsvis tilbagerejsen ikke er foretaget fuldt ud; billetterne forsynes i så fald foruden med påtegning om rejseafbrydelsen også med påtegning om, at slutklippet er annulleret. I andre tilfælde må den rejsende opfordres til at løse ny billet til vidererejsen og efter rejsens afslutning at indsende de benyttede billetter gennem bestemmelsesstationen henholdsvis afrejsestationen til distriktet med oplysning om, med hvilket tog rejsen på den oprindelige billet er foretaget, samt hvornår og til hvilken station anmodningen om påtegning om rejseafbrydelse er sket.

Ved rejseafbrydelse på enkeltbilletter skal vidererejsen fra afbrydelsesstationen eller fra en bestemmelsesstation nærmestliggende station på samme rute være påbegyndt inden kl 24 dagen efter den på billetten anførte dato. På enkeltbilletter via Kalundborg—Århus overfarten kan rejseafbrydelse foretages i Tunø Kattegat, når vidererejsen sker med først afgående skib uanset, at vidererejsen derved eventuelt sker senere end foran anført. Billetter påtegnes, når skibet forlades og ved ombordstigningen efter afbrydelsen.

På dobbeltbilletter og familiebilletter skal henrejsen tiltrædes på den på billetten anførte dag, se dog side 82 b. Hvis rejsen har været afbrudt på henrejsen, og billetten har påtegning herom, kan rejsen fra afbrydelsesstationen eller fra en bestemmelsesstationen nærmestreliggende station på samme rute fortsættes når som helst inden for billettens gyldighedstid. Tilbagerejsen på en dobbeltbillet (familiebillet) skal ske med et tog, der afgår inden kl 24 den sidste gyldighedsdag fra den pågældende dobbeltbillets (familiebillets) bestemmelsesstation henholdsvis — hvis rejseafbrydelse har fundet sted på tilbagerejsen — fra afbrydelsesstationen eller fra en den oprindelige afrejsestation nærmestreliggende station på samme rute*).

Om gyldighedstid for og rejseafbrydelse på weekend- og militærbilletter, se afsnittene om disse.

Når et tog er afgået fra en station uden forbindelse med tilsluttende strækninger, skal stationen underrette togføreren for det efterfølgende tog derom, idet billetter, som var gyldige til det tog, med hvilket der på grund af forsinkelsen ikke blev opnået forbindelse, skal tages for gyldige til det nærmest følgende tog, hvormed rejsen kan fortsættes.

*) På Nord- og Kystbanen, Hareskovbanen samt på strækningerne København—Frederikssund og København—Roskilde skal der ikke gøres indsigelse mod, at tilbagerejsen tiltrædes efter kl 24 den sidste gyldighedsdag, når toget hører til denne dags toggang.

Billetter, der gælder til eller fra Københavns bybane, giver dog ikke ret til vidererejse, når rejsen (på hen- eller tilbagerejsen) afbrydes på et af disse ekspeditionssteder. Rejseafbrydelse kan dog finde sted på Hellerup station på billetter mellem Københavns bybane og stationer på Nord- og Kystbanen, på Nørrebro station på billetter mellem Københavns bybane og stationer på Hareskovbanen, på Husum station på billetter mellem Københavns bybane og stationer på strækningen Herlev—Frederikssund, på Hvidovre station på billetter mellem Københavns bybane og Brøndbyøster station og på Hvidovre eller Valby stationer på billetter mellem Københavns bybane og Glostrup og stationer vest derfor.

Udover de tilfælde, hvor der arrangeres billigkørsel i bestemte stationsforbindelser, og hvorom alle vedkommende underrettes ved særlig instruktion, kan der af generaldirektoratet og distrikterne i særlige tilfælde undtagelsesvis gives stationerne tilladelse til at udstede billetter med anden gyldighedstid end den normale. Det vil i sådanne tilfælde direkte fremgå af billetterne, hvilken gyldighedstid de har.

I de tilfælde, hvor gyldighedstiden overstiger den normale (3 dage eller en måned), vil der som regel være opkrævet 2 gange enkeltbilletpris.

I *udenlandsk forbindelse* gælder billetterne 2 måneder (billetter, der er udstedt uden for Europa — med undtagelse af Nordafrika — dog 6 måneder), og rejsen kan tiltrædes på en hvilken som helst dag inden for gyldighedstiden, men den skal være tilendebragt senest kl 24 på billettens sidste gyldighedsdag.

I visse forbindelser i grænsetrafikken samt til visse

rejsende, som rejser til nedsat betaling (f eks til messer o lign), udstedes billetter med kortere gyldighedstid, hvis længde fremgår af billetterne.

Gyldighedstiden for en billet i forbindelse med udlandet kan i visse tilfælde — efter tilladelse fra generaldirektoratet i hvert enkelt tilfælde — forlænges uden betaling, såfremt benyttelsen af billetten af en den rejsende utilregnelig årsag som f eks sygdom eller alvorligt ulykkestilfælde ikke har været mulig.

På billetter i forbindelse med udlandet kan rejsen afbrydes uden formalitet så ofte, det ønskes.

Om klipning af internationale billetter ved rejseafbrydelse, se side ~~165~~ ~~167~~ 162-169.

Om rejseafbrydelse uden påtegning på nordiske rundtursbilletter se dog side 81.

Strækning

Billetter gælder i almindelighed kun til rejse til henholdsvis til og fra det på billetten angivne ekspeditionssted eller, hvis der er angivet flere ekspeditionssteder, til henholdsvis til og fra et af disse.

Enkeltbilletter og dobbeltbilletter fra Københavns bybane og Hellerup til ekspeditionsstederne på strækningerne Charlottenlund—Vedbæk og Bernstorffsvej—Holte gælder i henhold til deres påtryk valgfrit til rejse ad Nordbanen eller Kystbanen inden for samme tarifafstand, for dobbeltbilletternes vedkommende både på hen- og tilbagerejsen.

Dobeltbilletter fra ekspeditionsstederne på strækningerne Vedbæk—Charlottenlund og Holte—Bernstorffsvej til Københavns bybane (ekskl Hellerup) gælder i henhold til deres påtryk på *tilbagerejsen* valgfrit til rejse ad Kystbanen eller Nordbanen inden for samme tarifafstand.

Dobeltbilletter fra Helsingør til Espergærde og Mørdrup gælder i henhold til deres påtryk på *tilbagerejsen* valgfrit fra Espergærde eller Mørdrup til Helsingør.

Dobeltbilletter fra Espergærde til Helsingør gælder i henhold til deres påtryk på *tilbagerejsen* valgfrit fra Helsingør til Espergærde eller Mørdrup.

Til rejsende, som stiger på togene i Mørdrup, sælges særlige dobbeltbilletter (blokbilletter) til Helsingør, der på *tilbagerejsen* i henhold til deres påtryk gælder valgfrit fra Helsingør til Mørdrup eller Espergærde.

Om valgfri benyttelse af dobbeltbilletter mv fra Københavns bybane og Hellerup til stationer på Nord- og Kystbanen ved tilbagerejse, se side 191.

Billetter, der er gyldige over færgestrækningen Kor-

sør—Nyborg, kan valgfrit benyttes på denne overfart eller på overfarten Halsskov—Knudshoved.

Rute

Billetter i indenlandsk trafik uden ruteangivelse gælder kun ad korteste statsbanerute.

Billetter i international trafik uden ruteangivelse for dansk strækning skal godtages til rejse over de i den pågældende forbindelse almindeligt benyttede ruter. F eks kan en billet mellem Køge og det sydlige udland over Flensborg benyttes til rejse over Roskilde eller Dalmose og en billet mellem Korsør og det sydlige udland over Grossenbrode til rejse over Dalmose eller Glumsø.

Rejsende fra én strækning til en anden skal benytte den pågældende knudestation som *togskiftestation*. Dog kan der — foruden i de i tjeneste- og publikums-køreplanerne i anmærkningerne ved de pågældende tog nævnte tilfælde — i følgende forbindelser bruges en anden togskiftestation end den nærmeste uden efterbetaling.

Rejsende med billetter fra eller til Langå—Silkeborgbanens ekspeditionssteder eller via strækningen Laurbjerg—Silkeborg kan benytte Langå som togskiftestation, når forbindelsestoget ikke standser i Laurbjerg.

Rejsende med billetter mellem stationer syd for Funder og stationer vest for Funder kan benytte Silkeborg som skiftestation, når forbindelsestoget ikke standser i Funder.

Rejsende med billetter mellem stationer syd for Lunderskov og stationer vest for Lunderskov kan benytte Kolding som skiftestation, når forbindelsestoget ikke standser i Lunderskov.

Rejsende med rejsehjemler *til* Københavns bybane kan — når det pågældende tog ikke standser på grænsestationen til bybanen — rejse til den første standsningsstation på bybanen og derfra videre til et hvilket som helst ekspeditionssted på bybanen.

Rejsende med rejsehjemler *fra* Københavns bybane kan — når det tog, hvormed rejsen ønskes foretaget, ikke standser på afrejsestationen eller på grænsestationen til bybanen — rejse til et andet ekspeditionssted på bybanen (eventuelt Københavns Hovedbanegård) for derfra at benytte det pågældende tog. I billetter, udstedt i udlandet (herunder danske kuponbilletter) til og fra København, vil som bestemmelses- henholdsvis afrejsestation med visse undtagelser i internordisk trafik kun være anført „København“. Sådanne billetter er gyldige som foran anført.

Rejsende med rejsehjemler *via* Københavns bybane kan — foruden ad eventuel kortere rute på bybanen — rejse over København H, eller rejse til København H og efter togskifte dér foretage vidererejse i vilkårlig retning på bybanen, også selv om samme bybanestrækning derved befares to gange. Billetter til rejse via Københavns bybane gælder dog ikke til rejse mellem Vanløse og Frederiksberg.

Rejsende med billetter til 2. klasse mellem Klampenborg og stationer nord derfor på den ene side og stationer på Nordbanen på den anden side henholdsvis mellem Holte og stationer nord derfor på den ene side og stationer på Kystbanen på den anden side kan, når billetten er gyldig til rejse over Hellerup, benytte Østerport eller — hvis det pågældende tog ikke standser dér

— København H som skiftestation. Rejsende med billetter til 1. klasse i de samme stationsforbindelser (i hvilke der for de elektrificerede strækninger mellem Klampenborg og Holte kun er indregnet 2. klasses pris) må — for at benytte Østerport henholdsvis København H som skiftestation — enten løse en tilkøbsbillet til prisen for 1/2 billet til 2. klasse mellem Klampenborg eller Holte og Københavns bybane henholdsvis mellem Klampenborg og Holte over Hellerup eller ved billetkøbet forsynes med en billet til 1. klasse til en pris, der svarer til de sammenlagte priser for den egentlige billet og tilkøbsbilletten, og i hvilken som ruteangivelse anføres „Østerport“. ~~Billetter med denne påtegning skal, når det pågældende tog ikke standser i Østerport, godtages som rejschjemmel Østerport—København H—Østerport.~~

Forsalg af billetter

Indtil 14 dage forud finder der forsalg af billetter sted på alle stationer og billetsalgssteder i den tid, stationen (billetsalgsstedet) er åben for publikum. Billetter, der løses af hensyn til køb af pladsbilletter til lyntog m v, sælges indtil 2 måneder forud.

Fægebilletter og skibsbilletter

Billetter til *lokale* rejser over statsbanernes indenlandske overfarter (Korsør—Nyborg, Halsskov—Knudshoved, Fåborg—Mommark Færges, Glyngøre—Nykøbing Mors og Kalundborg—Århus) samt overfarterne i forbindelse med udlandet (Helsingør—Hälsingborg, Københavns Frihavn—Malmö F, København Havnegade—Malmö hamn, Dragør—Limhamn, Gedser—Warnemünde og Gedser—Grossenbrode) er enten edmonsonske billetter, rullebilletter, blokbilletter, blankobilletter eller togbilletter.

Til storebæltsoverfarterne og til Kalundborg—Århus overfarten (undtagen fra Tunø Kattegat) sælges billetterne i land ved overfartsstationernes foranstaltning. Fra Tunø Kattegat sælges billetterne om bord ved søfartspersonalets foranstaltning. Til rejsende, der træffes om bord uden gyldig rejschjemmel, sælges billetter om bord efter bestemmelserne i statsbanelovens § 6.

Billetter til overfarten Korsør—Nyborg er også gyldige til kørsel med togene mellem Nyborg H og fægehavnen.

Til overfarterne Fåborg—Mommark Færges og Glyngøre—Nykøbing Mors sælges fægebilletter om bord ved søfartspersonalets foranstaltning samt i visse tilfælde tillige stationsbilletter på overfartsstationerne.

Til overfarterne i forbindelse med udlandet sælges billetterne i land. Til rejsende, der undtagelsesvis medtages uden at have gyldig rejschjemmel, sælges dog billetter om bord ved søfartspersonalets foranstaltning. På Helsingør—Hälsingborg overfarten foretages billetsalget i visse tilfælde af togpersonalet, der er særligt instrueret herom.

Billetter til København—Malmö overfarterne er også gyldige til rejse på Københavns bybane. Ved rejse

over Københavns Frihavn kan de rejsende benytte togene mellem København H og Frihavnen eller S-tog til eller fra Nordhavn station. Ved rejse over København Havnegade skal overgang finde sted over en af stationerne København H, Vesterport, Nørreport eller Østerport.

Togbilletter og efterbetalingsbilletter på nogle stationer

Trinbrætbilletter

Til rejsende fra trinbrætter og ekspeditionssteder, som er lukket ved visse tog, sælges billetter i togene. Om de forbindelser, hvor trinbrætbilletter bruges,

er underretning givet ved lokal instruktion. Billetudstedelsen foregår ved hjælp af særlige formularer, der er samlede i hæfter med 50 billetter, som beror på bestemte stationer, hvor togpersonalet får hæfterne udleveret ved kørslens begyndelse, og til hvilke hæfterne efter endt tur atter skal afleveres samtidig med, at der aflægges regnskab for de udstedte billetter.

Formularen til trinbrætbilletterne består af en stamme og den egentlige billet og gælder til billetsalg fra flere trinbrætter m m. Billetpriserne udfindes efter de til hver trinbrætbilletserie hørende indlæg, hvorpå enkeltbilletpriserne er trykt med sort og dobbeltbilletpriserne er trykt med rødt. Billetten og stammen er indrettet således, at der ved samtidig klipning af dem med billettængerne kan angives billettens første gyldighedsdag og art (E, D, W, 65 eller M), om billetten er udstedt for et barn fra det fyldte fjerde til det fyldte tolvte år, til og fra hvilket ekspeditionssted og eventuelt over hvilken rute den er udstedt, samt hvilken pris der er opkrævet, og (for dobbeltbillets og militærbillets vedkommende endvidere billettens gyldighedstid.

Trinbrætbilletterne er brune og udstedes kun til 2. klasse.

Til rejsende på 1. klasse og i forbindelser, hvor trinbrætbilletter ikke kan anvendes, udstedes billetter ved hjælp af de nedenfor omhandlede togbillethæfter. Der regnes almindelig billetpris uden tillæg.

Hæfterne og de forannævnte indlæg med billetpriser udleveres når de skal bruges, til togpersonalet sammen med en regnskabsbog (formular A 21 a). Regnskabsstationerne er ansvarlige for, at alle de billetter, hæfterne skal indeholde, er til stede ved udleveringen til togpersonalet, der ved modtagelsen af hæfterne skal overbevise sig om, at numrene på de billetter, som står for tur til salg, følger umiddelbart efter de numre, for hvilke der sidst er aflagt regnskab i regnskabsbogen.

Når en billet skal udstedes, bøjes formularen om ef-

ter den prikkede linie mellem stammen og billetten, så at billetten kommer til at ligge over eller under stammen. Med billettangen gennemklippes derefter den ombøjede formular således, at der klippes hul igennem de tal eller prikker, som angiver datoen og måneden for udstedelsen, og et hul gennem den blanke rubrik nærmest ombøjningen lige udfor det sted, hvor billettens art (E, D, W, osv) er angivet. Endvidere klippes i de dertil bestemte blanke felter udfor både afgang- og bestemmelsesekspeditionsstedet samt evtult i ét af de blanke felter udfor ruteangivelsen. Endelig klippes i prisrubrikken det krone- og ørebeløb, for hvilket billetten skal udstedes, og dobbeltbilletter og militærbilletter klippes endvidere i den blanke rubrik udfor den gyldighedstid, for hvilken billetten skal udstedes. Klipningen skal foretages meget nøjagtigt, for at der ikke skal opstå tvivl om, hvorfra og hvortil billetten gælder, og hvor meget der er betalt for den.

Billetten må ikke løsnes fra stammen, før betalingen er erlagt. Klippes der ved en fejltagelse galt, *må fejlen ikke søges rettet ved en ny klipning i samme formular*, men den fejlklippede formular (stamme og billet sammen) skal afleveres til regnskabsstationen.

Billetterne skal udstedes i nummerorden. Vedkommende tjenestemand indfører de af ham udstedte billetter i forannævnte regnskabsbog med angivelse af nummer og den opkrævede betaling for de enkelte billetter. Numrene på fejlklippede billetter indføres i bogen med angivelsen „F“.

Er en billet udstedt for et enkeltrejsende barn indtil det fyldte tolvte år, opføres kun halvdelen af den for den pågældende stationsforbindelse gældende billetpris. Beløbene sammentælles og afleveres sammen med bogen, stammerne til de udstedte billetter, indlægget med billetpriser samt fejlklippede formularer (billet og stamme sammen) til regnskabsstationen. Denne skal prøve rigtigheden af de i regnskabsbogen foretagne indførsler og give kvittering i samme for det afleverede beløb, hvorved dette skal gentages med bogstaver. Kvitteringen skal gives med blæk.

Togpersonalet er ansvarligt for, at alle de billetter, hæfterne skal indeholde, er til stede ved tilbageleveringen til regnskabsstationen.

Manglende formularer i hæfterne skal tilsvares af den, der har ansvaret for manglen, med prisen for den dyreste billet, der kan udstedes ved hjælp af formularerne.

Med hensyn til rejseafbrydelse på og tilbagebetaling for delvis benyttede trinbrætbilletter gælder samme bestemmelser som for rejsende med almindelige stationsbilletter.

Rulle- og blokbilletter

I enkelte forbindelser, hvorom der gives underretning ved lokal instruktion, sælges der blokbilletter i togene.

Blokbilletterne med eventuelt tilhørende billetapparater og regnskabsbøger beror på visse togudgangsstationer m v, hvortil togpersonalet skal aflægge regnskab for de solgte billetter.

Endvidere sælges der på enkelte privatbaner rulle- og blokbilletter til lokale rejser på statsbanerne.

Pladsbilletter i blokke

Til rejsende, der uden forud at have løst pladsbillet på en station medtages i lyntog eller i visse gennemgående vogne til udlandet (jf side 132) sælges pladsbillet i toget. Hertil anvendes blanko-pladsbilletter, samlet i blokke og med itrykt pris. Ved salget udfyldes billetterne efter deres udvisende. Stationsforkortelser må ikke benyttes.

Billetterne er efter deres anvendelse oplagt på udgangsstationerne for lyntogene og de gennemgående personvogne og desuden på enkelte andre af togpersonalets hjemstedsstationer.

For billetternes udlevering til togpersonalet, indførelse i regnskabsbog (formular A 20), regnskabsaflægelse og indbetaling af beløbene for solgte billetter gælder tilsvarende bestemmelser som for trinbrætbilletter.

Mod aflevering af en trykt rekvisition, underskrevet af et medlem af folketinget, udstedes der pladsbillet uden kontant betaling. Rekvisitionen påtegnes af den, der udsteder pladsbilletter, og afleveres i stedet for kontant betaling til den station, hvor afregningen af solgte blanko-pladsbilletter foregår.

Togbillethæfter

Ved billetsalg m v i togene bruges særlige nummerede blanketter, beregnet til gennemskrift (togbilletter), som samlet i hæfter à 50 stk leveres med personligt eksemplar til det faste togpersonale.

Til opbevaring og beskyttelse af togbillethæfterne leveres af distrikterne særlige trefløjede vinylomslag, hvis midterste del har en indstikslomme til fastholdelse af togbillethæftet. Omslagets overfald har ligeledes en lomme, beregnet til opbevaring af hæftets kvitteringsblad (se nedenfor) samt fastholdelse af de nedenfor omtalte indlægshæfter til togbillethæftet, medens omslagets sidste del består af en hård gennemsigtig indstiksplade af vinyl, der ved udfyldningen af en billet skal tjene som skriveunderlag og samtidig hindre gennemskrivning på mere end én billet — jf nedenfor. Maku- lerede omslag kan indsendes til distrikterne til ombytning; indtil det nye omslag indgår fra distriktet kan den pågældende togtjenestemand på sin hjemstedsstation få udleveret et af de nedenfor omhandlede reserve- togbillethæfter.

Rekvisition af nyt personligt togbillethæfte udfærdiges på det i togbillethæftet indsatte rekvisitionsblad, der sendes direkte til billet- og blanketforvaltningen senest 3—4 uger før det nye hæfte skal tages i brug. Leveringen sker gennem togpersonalets hjemstedsstation, der udleverer hæfterne mod kvittering.

På forskellige knude- og togudgangsstationer er oplagt reservetogbillethæfter med tilhørende omslag, der mod kvittering med angivelse af hæftets begyndelsesnummer kan udleveres til det faste togpersonale (hvis dette f eks har glemt at medtage det personlige hæfte) eller til andet personale, der midlertidigt skal gøre togtjeneste.

Reservetogbillethæfterne skal snarest efter brugen tilbageleveres til udleveringsstationen, der på formular A 701 kvitterer for de benyttede billetters beløb.

Kvitteringen opbevares af vedkommende tjenestemand i ét år.

Ved modtagelsen af et togbillethæfte, hvad enten dette er et personligt hæfte eller et reservetogbillethæfte, skal modtageren straks overbevise sig om, at hæftet er i fuldstændig orden, d v s at intet nummer mangler, og at intet nummer forekommer flere gange. Hver togbillet, for hvis anvendelse der ikke kan gøres rede, kan efter nærmere afgørelse i hvert enkelt tilfælde kræves tilsvaret med mindst 5 kr.

Når et nyt togbillethæfte tages i brug, afrites hæftets forblad, der er indrettet som kvitteringsblad til brug ved stationernes kvittering for afregnede billetter, og anbringes i indstikslommen på omslagets overfald. Når et personligt hæfte er udskrevet, skal kvitteringsbladet af den pågældende tjenestemand opbevares i ét år.

Afgår en tjenestemand, der i henhold til foranstående har fået udleveret personligt togbillethæfte, fra tog-tjenesten, skal distriktet sørge for, at det ham leverede hæfte med tilhørende omslag indsendes til personafregningen.

En togbillet består af 2 afsnit, en egentlig billet, der er trykt på rødt papir, og en overliggende hvid stamme; begge er trykt på kemisk behandlet papir (NCR-papir) således, at stamme og billet ved gennemskrivning udfyldes samtidig *uden* brug af kalkerpapir. For at hindre samtidig gennemskrivning på de efterfølgende togbilletsafsnit skal omslagets indstiksplade ved billetudstedelsen indskydes umiddelbart efter det røde afsnit af den billet, der skal udfyldes.

Ved udfyldningen af togbilletten bemærkes især:

I det indrammede felt foran datoangivelsen anføres billettens art med forkortelser i blokskrift således: *E* = enkeltbillet, *D* = dobbeltbillet, *W* = weekendbillet, *M* = militærbillet og *65* = 65-billet, medens angivelse af den klasse, hvori billetten er gyldig, anføres med arabertal (1 eller 2) i det indrammede felt efter bestemmelsesstationen. Der må ikke anvendes stationsforkortelser ved billetudstedelsen, bortset fra ruteangivelser i billetter til korte afstande samt i forskelsbilletter. Ved udstedelse af enkeltbilletter udstreges fortrykket „og tilbage senest den / 19 “; i billetter til hen- og tilbagerejse udfyldes dette fortryk med billettens sidste gyldighedsdag.

Ved udregningen af gyldighedstiden medregnes den dag, henrejsen skal påbegyndes, som en fuld dag. En dobbeltbillet udstedt til henrejse f eks den 1/2 1962 skal altså som sidste gyldighedsdag påføres datoen 3/2 1962 som tilbagerejsedag, hvis afstanden mellem afrejsestationen og bestemmelsesstationen er indtil 30 km (inkl). Dobbeltbilletter, der udstedes med den lange gyldighedstid (afstande over 30 km), og som udstedes med gyldighed fra den 1. i en måned, bliver gyldige til den sidste dag i samme måned, medens dobbeltbilletter med gyldighed fra en anden dag i en måned end den 1. som sidste gyldighedsdag får anført den nærmest forudgående dato i den følgende måned. Eksempelvis får en billet, udstedt den 1/1 1962 som sidste gyldighedsdag påført datoen 31/1 1962, en billet udstedt den 5/1 1962 får påført datoen 4/2 1962; en billet udstedt den 31/1 1962 eller 1/2 1962 får påført datoen 28/2 1962 og en dobbeltbillet udstedt den 10/2 1962 får påført datoen 9/3 1962.

Der kan udstedes én billet for flere rejsende, som hører til samme selskab; rubrikken til angivelse af antal personer skal derfor altid udfyldes.

Såfremt yderligere forklaring er nødvendig, benyttes pladsen i billetens nederste venstre hjørne hertil.

Billetpriserne udfindes enten efter publikumskøreplanerne, ved hjælp af de i „Togbillettakster“ eller indlægshæfterne til togbillethæftet anførte afstande og takster. Disse indlægshæfter findes i 3 forskellige udgaver (én med grønt omslag for strækningerne i 1. distrikt, én med blå omslag for strækningerne under 4. trafiksektion og én med rødt omslag for strækningerne under 5. og 8. trafiksektioner), hvori tarifafstandene for de enkelte strækninger er anført, for så vidt angår ende- og knudestationerne med to farver (sort og rød). Indlægshæfterne kan også anvendes til at udfinde tarifafstanden mellem to stationer, der ikke er opført på samme tavle, idet der dog højst må sammenlægges afstande fra to tavler. Er de to afstande, der i sådanne tilfælde sammenlægges, trykt med rødt, skal der trækkes 1 km fra den udfundne totalafstand. I andre tilfælde foretages ingen regulering af denne.

Ved udstedelse af togbilletter til indehavere af årsrabatkort uden billet til halv pris anføres forneden på billetten ordet „Årsrabatkort“.

Ved udstedelse af weekendbilletter anføres ordinær enkeltbilletpris med tillæg af prisen for den særlige tilkøbsbillet for den pågældende kilometerafstand, ved udstedelse af militærbilletter anføres prisen for 1/2 dobbeltbillet og ved udstedelse af 65-billetter anføres ordinær enkeltbilletpris. Tillæg til togbillettens pris regnes efter de almindelige bestemmelser.

Der må ikke i den ved håndskrift foretagne udfyldning af togbilletter foretages rettelser — heller ikke ved benyttelse af viskelæder eller lignende og derpå følgen-

de forsøg på ny udfyldning — men fejlskrevne billetter skal annulleres ved overstregning og må ikke udleveres til de rejsende. Annullerede togbilletter skal afleveres til regnskabsstationen.

Overtrædelse af foranstående regler for udfyldning af togbilletter — herunder påbudet om samtidig udfyldning af stamme og billet — er en alvorlig tjenesteforseelse og kan medføre alvorlige følger.

Togbillet udfærdiges i alle tilfælde, hvor efterbetaling kræves.

Togbilletter til *defraudanter* (L § 6, stk 1 — se side 177) må kun udstedes til enkeltrejse til det nærmeste ekspeditionssted, hvor tiden tillader den rejsende at forsyne sig med fornøden rejsehjemmel til vidererejsen, jf dog nedenfor.

Togbilletter til *andre rejsende*, d v s rejsende, der anmelder, at de ingen billet har, eller at de har ugyldig rejsehjemmel (L § 6, stk 2 — se side 177—178), kan indtil videre — uanset bestemmelsen i statsbaneloven — med nedennævnte undtagelser udstedes til enkelt- eller dobbeltrejse til et hvilket som helst ekspeditionssted på statsbanerne, hvortil billetprisen kan udfindes efter det forannævnte materiale.

Når togbilletter udstedes som tilkøbsbilletter (for befordring i højere klasse m m), til ekspeditionssteder på strækninger med stationskontrol skal selve billetten efter udstedelsen, men inden udleveringen til den rejsende, overkrydses, medmindre den rejsende afleveres til en station efter at have nægtet at afgøre betalingen på stedet.

Togbilletten afrives og forevises den rejsende. Betaler han billettens pålydende, gives den ham som kvittering. På strækninger med stationskontrol skal de togbilletter, der forevises som rejselegitimation for stationskontrollen, indsamles på samme måde som andre billetter.

De for togbilletter oppebårne beløb afleveres af togbillethæftets indehaver tillige med stammerne til de

udstedte togbilletter samt eventuelle annullerede billetter enten til togets endestation eller til den station, hvor han fratræder tjenesten i det pågældende tog, eller til hans hjemstedsstation umiddelbart efter ankomsten dertil. Stationen afgiver kvittering på togbillethæftets kvitteringsblad med angivelse af stationsforkortelse, dato og bomærke.

Annullerede togbilletter med tilhørende stammer indføres i kvitteringsbladet, idet der i beløbsrubrikken anføres „ann“, og der kvitteres af stationen for modtagelsen som foran anført.

Erklærer den rejsende ikke at have penge til betalingen for den rejse han agter at foretage, eller for den rejse, hvortil togbilletten, jf. stykket foran om defraudanter, kan udstedes, må der kun udstedes togbillet til den station, hvortil den rejsende kan betale for togbilletten. Kan eller vil den rejsende intet betale, må togbilletten kun udstedes som enkeltbillet til den første efter togbilletudstederens skøn egnede station, hvor den rejsende kan udvises af toget og henvises til stationen.

For så vidt angår de internationale tog kan rejsende, der kommer fra det sydlige udland, og som er uden jernbanebillet eller penge til betaling for en sådan, dog, når det anses for hensigtsmæssigt, henvises til bestemmelsesstationen eller en togskiftestation på strækningen, medmindre togpersonalet skønner, at der fra den rejsendes side foreligger bedrageriske hensigter, i hvilket tilfælde henvisning altid bør ske til den først egnede station.

Når en rejsende henvises til en station for dér at berigtige betalingen af en togbillet, forholdes således:

Såvel stammen som den egentlige togbillet påtegnes forneden på billetten »Henvist til station«, og selve togbilletten afleveres derefter til henvisningsstationen. Denne kvitterer for modtagelsen på stammen, der af vedkommende togtjenestemand straks indsendes til kontrolkontoret i en særlig konvolut (formular A 269). I togbillethæftets kvitteringsblad anføres i rubrikkerne for beløb og kvittering »henvist« samt henvisningsstationens navn.

Er togbilletten udstedt til en rejsende med ugyldigt abonnementskort, udbetaler afregningsstationen det i ordreserie A, side 74 c, omhandlede vederlag til togtjenestemanden mod kvittering på en almindelig med-

delelsesblanket (formular A 701), der påføres oplysning om den udstedte togbillets nummer, hæfte nr og henvisningsstationens navn.

Kan eller vil en rejsende uden gyldig rejsehjemmel ikke betale for sin befordring, og kan henvisning ikke foretages efter foranstående regler, fordi såvel den rejsendes bestemmelsesstation som eventuelt de foran denne liggende stationer alle er ubetjente ved det pågældende tog, skal togføreren afkræve den rejsende oplysning om hans fulde navn, fødselsår og -dato, fødested og bopæl, samt opfordre ham til ved forevisning af legitimation at godtgøre sin identitet samt, at han har fast bopæl her i landet. Disse oplysninger noteres på bagsiden af selve togbilletten, og det anføres endvidere, hvilken legitimation der er forevist. Derudover skal den rejsende opfordres til inden 3 dage at indbetale det skyldige beløb til den nærmest efter hans bestemmelsesstation følgende betjente station, hvortil selve togbilletten da afleveres af togpersonalet mod kvittering på stammen, der derefter indsendes til kontrolkontoret som foran anført. Såfremt begrundet ønske fremsættes derom, kan henvisningen dog også foretages til en for den rejsende mere bekvemt liggende betjent station, hvortil togpersonalet har mulighed for at aflevere togbilletten. Inden afleveringen af togbilletten forsynes såvel denne som dens stamme med påtegningen »Henvist til station« i rubrikken til forklaringer, og der gøres notat om togbilletstens henvisning på kvitteringsbladet.

Såfremt en rejsende nægter at legitimere sig, eller har togpersonalet begrundet formodning om foreliggende besvigelseshensigt (defraudation), skal de i foran-

stående stykke anførte oplysninger suppleres med et signalement af den rejsende, således at den første betjente station, hvortil togbilletten da henvises, på det foreliggende grundlag kan anmelde forholdet for politiet.

Når omstændighederne i øvrigt taler herfor (f.eks. i tilfælde, hvor rejsende angiver at have glemt deres abonnementskort) kan der – når *der er stationskontrol* på den rejsendes bestemmelsesstation – udstedes togbillet og foretages henvisning efter følgende regler:

Togbillet udstedes, påtegnes og henvises som foran anført til den først egnede station. Af den udstedte togbillet udfærdiges derudover på den efterfølgende stamme og billet en genpart, i hvis rubrik til forklaringer anføres »Genpart af togbillet nr, henvist til station«. Genparten (såvel stamme som billet) overkrydses, og den overkrydsede billet udleveres til den rejsende som legitimation ved eventuel senere billettering og passage af stationskontrollen; denne indsamler den overkrydsede billet og afleverer den til stationen til indsendelse til kontrolkontoret. Togbillet-udstederen indsender stammen til den udstedte *genpart* direkte til kontrolkontoret i formular A 269 sammen med stammen til den egentlige (henviste) togbillet og gør fornødent notat på kvitteringsbladet ud for den pågældende billets nummer. Såfremt der *ikke er stationskontrol* på den rejsendes bestemmelsesstation og samme togpersonale ikke medfølger over hele befordringsstrækningen, kan der under tilsvarende omstændigheder foretages henvisninger efter samme regler som anført i foregående afsnit, men den til den rejsende udleverede overkrydsede billet indsamles og indsendes da direkte til kontrolkontoret af det billetterende personale på den sidste del af befordringsstrækningen.

Alle efterbetalingsspørgsmål skal så vidt muligt afgøres på stedet af den billetterende.

Et efterbetalingsspørgsmål behøver ikke, blot fordi den rejsende vægrer sig ved at betale, at forelægges for togføreren, hvorimod *tvivlstilfælde* ved efterbetaling skal forelægges for togføreren som den højeste myndighed i toget.

For at undgå uensartede afgørelser over for publikum er ekspeditionstederne instrueret om, at de ved afgørelse af efterbetalingssager, der henvises af togpersonalet, bør rette sig efter det af togpersonalet under henvisningen fremførte, således at den afgørelsesmåde, der eventuelt allerede er meddelt de rejsende af vedkommende togpersonale, ikke underkendes. Mener stationen eller de rejsende, at togpersonalets opfattelse er forkert, skal sagen indberettes til distriktet eller de rejsende henvises til ved henvendelse der at få spørgsmålet afgjort.

Om udstedelse af togbilletter som kvittering for betalt rejsegodsfragt ved indskrivning af rejsegods i togene, se side 222—226.

Særlige efterbetalingsbilletter

Er rejsende på strækninger med stationskontrol blevet befordret uden billet eller med urigtig billet, uden at sagen er ordnet af togpersonalet, skal de ved udgangen fra perronerne eller ekspeditionstederne tilbagevises af kontrollen og henvises til stationen. Rejsende, der ved udgangen kun foreviser

en med blåt kryds forsynet togbillet uden anden gyldig billet, skal ligeledes tilbagevises af kontrollen og henvises til stationen.

Til berigtigelse af efterbetalinger for sådanne rejsende er stationerne på de pågældende strækninger forsynet med særlige efterbetalingsbilletter, der stemples og klippes midt over på langs, hvorefter de udleveres til de rejsende som kvittering for den erlagte betaling.

Rutebilbilletter

De på statsbanernes omnibusruter udstedte billetter kan i visse tilfælde benyttes til kørsel med jernbanen. De nærmere bestemmelser herom vil fra distriktet tilgå alle vedkommende som lokal instruktion, der også indeholder oplysning om billetternes udseende m v.

Når rutebilbilletter udstedt som maskinbilletter (Almex-billetter) efter de gældende bestemmelser benyttes til rejse med jernbanen, er rejseafbrydelse ikke tilladt.

Om klipning af rutebilbilletter, se side ~~169.~~ 168e

Abonnementskort

Månedskort, ugekort, gyldige til et vilkårligt antal rejser, og årsrabatkort udstedes kun i forbindelse med stamkort, der endvidere kan benyttes ved løsning af 15 og 8 dages kort.

De abonnementskort, der kun udstedes i forbindelse med stamkort, består foruden af dette af et indstikskort og en mappe. Stamkortet, som er trykt på grå karton, er forsynet med statsbanernes bomærke og et abonnementsnummer og indeholder angivelse af abonnentens navn og eventuelle stilling og er forsynet med et påklæbet fotografi af abonnenten. Indstikskortet, der ligeledes er forsynet med statsbanernes bomærke, inde-

holder angivelse af kortets gyldighedsområde, klasse, første og sidste (for nogle kortarters vedkommende kun sidste) gyldighedsdag (dato, måned og årstal) samt en gentagelse af det ovenfor nævnte abonnementsnummer. I højre side af mappen, der udvendig foruden statsbanernes bomærke er påtrykt „Forevises åbent“, er stamkortet fastgjort ved en ring, som går gennem kortet og mappen, medens indstikskortet er anbragt løst i mappens venstre side, således at det enslydende abonnementsnummer på de to kort viser sig umiddelbart over for hinanden. Stamkort og mappe koster ialt 2 kr og er ved udleveringen abonnentens ejendom.

Ved denne ordning er det muligt at udstede indstikskort af samme eller de nedenfor nævnte kortarter, der kan udstedes i forbindelse med stamkort, uden at forlange nyt fotografi af abonnenten, medens der ved hjælp af det gentagne abonnementsnummer kan føres kontrol med, at et forevist stamkort og indstikskort hører sammen, idet stamkort og indstikskort med forskelligt abonnementsnummer ikke må forekomme.

På stamkort, der udstedes for børn og unge mennesker indtil det fyldte 18. år, er anført abonnentens fødselsdag, -måned og -år. Faste indstikskort til halv pris er forsynet med en rød skrånstreg. På blankokort er i givet fald skrevet „Halv“ i den dertil anbragte rubrik. 15 og 8 dages kort er forsynet med et barnekontrolafsnit.

Da stamkort ikke er forsynet med adresse, vil kort, der indleveres som fundne, af stationer i 1. distrikt blive indsendt til København H, „abonnementskortkontoret“, medens stationer i 2. distrikt indsender kortene til distriktet. Forespørgsler om tabte kort skal henvises til de samme steder, hvortil indsendelse i henhold til foranstående sker.

Månedskort

Månedskort udstedes enten til rejse mellem to eller flere angivne ekspeditionssteder (til bestemte strækninger) eller til rejse mellem samtlige ekspeditionssteder (over samtlige statsbanestrækninger og statsbanernes indenlandske overfarter). Kortene kan enten være blankokort eller faste (trykte) kort med gyldighed i 1—12 måneder. Det vil altid fremgå af indstikskortet, hvor mange måneder dette er gyldigt.

Kort til halv pris må kun udstedes med gyldighed indtil udgangen af den måned („abonnementsmåned“), i hvilken den pågældende fylder 18 år.

Indstikskort til rejser mellem to eller flere angivne ekspeditionssteder har en bred grå tværstribе — faste og halvblanke kort i forbindelse med Københavns bybane en bred gul tværstribе — i hvilken rubrikkerne til stemping af kortets første og sidste gyldighedsdag er anbragt. På faste månedskort er kun anbragt rubrik til istemping af kortets sidste gyldighedsdag.

På stationerne er oplagt en fortegnelse, hvorefter rejssende, der er i besiddelse af statsbanernes månedskort til rejse mellem samtlige ekspeditionssteder, på forlangende på overgangsstationerne til en række privatbaner og færgeselskaber kan få udstedt dobbeltbilletter til enkeltbilletspris. Disse billetter har normal gyldighedstid, der dog ikke må strække sig ud over kortets gyldighedstid.

Efter aftale med Københavns kommune udstedes forsøgsvis indtil videre i forbindelse med statsbanernes stamkort særlige fælleskort (indstikskort) med gyldighed til 1, 2 eller 3 af sporvejenes daglinier inden for takstgrænserne samt til rejser

- 1) på Københavns bybane,
- 2) mellem Københavns bybane og ekspeditionsstederne på Nord-, Kyst-, Hareskov- og Frederikssundbanen samt strækningen Brøndbyøster —Roskilde,

- 3) mellem Københavns bybane og visse takststationer på statsbanernes rutebilstrækninger Jægersborg—Hørsholm—Fredensborg, København—Greve Strand—Køge, København—Hillerød/Karlebo, København—Hørsholm—Usserød, København—Tåstrup—Roskilde og Slangerup—Farum/Allerød,
- 4) mellem Københavns bybane og ekspeditionsstederne på Lyngby—Nærum Jernbane og
- 5) mellem København L og ekspeditionsstederne på Hareskovbanen.

Indstikskortene til fælleskort mellem Københavns bybane og sporvejene er gule for oven og hvide for neden og mellem Hareskovbanens ekspeditionssteder og sporvejene uden gyldighed til bybaneområdet (jf foran under 5)) hvide. I øvrigt er indstikskortene hvide og har en bred gul tværstribet samt for fælleskort

- der gælder til togenes 1. klasse en lodret grøn stribe,
- i forbindelse med statsbanernes omnibusruter en lodret rød stribe og
- i forbindelse med stationerne på Lyngby—Nærum Jernbane en lodret blå stribe.

Angivelse af de(n) sporvejslinie(r), hvortil kortet gælder, er anført i skraverede felter i indstikskortets venstre side.

I forbindelse med sporvejenes stamkort, der er anbragt i to- eller trefløjede kortmapper, udstedes fælleskortene i sporvejenes salgssteder som særlige indstikskort (værdiindlæg), der foruden på 1, 2 eller 3 af sporvejenes daglinier er gyldige til rejser på Københavns bybane. På disse indstikskort, der altid er anbragt i samme fløj som og umiddelbart over det med navn, fotografi og abonnementsnummer forsynede stamkort er anført

- trykt angivelse af gyldighedsområdet — f.eks. således: **M 2 By**, hvor **M** = månedskort, **2** = antal sporvejslinier, **By** = Københavns bybane — og kortets pris,
- stemplet angivelse af kortets sidste gyldighedsdag. Når gyldighedstiden undtagelsesvis er mere end 1 måned, vil den dog være håndskrevet og indeholde angivelse af såvel begyndelses- og udløbsdato, og
- håndskrevet angivelse af stamkortets abonnementsnummer.

Sporvejenes indstikskort for personer indtil det fyldte 18. år, der rejser for halv pris, er kendetegnet ved, at alle trykte angivelser på kortets forside er røde.

I de øvrige kortmappefløje er anbragt områdekort for gyldigheden på sporvejenes daglinier samt eventuelt andre kort, der er uden betydning for rejserne på bybaneområdet.

Til valgfri rejse med færge eller skib mellem *København* og *Malmö* samt til rejse med færge mellem *Helsingør* og *Hälsingborg* udstedes månedskort. Disse kort udstedes uden stamkort.

Kortene til rejse mellem *København* og *Malmö* er også gyldige til rejser på *Københavns* bybane.

Foreløbig rejsehjemmel

Samtlige stationer og statsbanernes rejsebureauer undtagen rbu Astoria kan til bestillere af månedskort (ikke ugekort) til rejser mellem to eller flere angivne ekspeditionssteder udstede en foreløbig rejsehjemmel, hvortil i almindelighed benyttes almindelige blankobilletformularer til dobbeltrejse. I sådanne tilfælde vil der i rubrikken „over“ efter den eventuelle ruteangivelse være anført „Foreløbig rejsehjemmel for månedskort mellem og“, hvorved stationsnavnene kan være anført med forkortelser (ekspeditionssteder, der ikke har oplagt blankobilletter, anvender almindelige edmonsoske dobbeltbilletter, hvor den nævnte påskrift anføres på billetens bagside).

Dobbeltbilletter, udstedt som foreløbige rejsehjemler, må ikke indsamles af det billetterende personale, og indehaveren af en foreløbig rejsehjemmel er underkastet de regler, der gælder for benyttelsen af dobbeltbilletter i den pågældende stationsforbindelse.

Kortenes gyldighed

Månedskort er gyldige rejsehjemler til alle ordinære tog og færger (skibe) samt supplerende særtog eller særfærger (særskibe) over den strækning, på hvilken de lyder, henholdsvis samtlige strækninger. Derimod kan de ikke benyttes til rejse med bestilte særtog og særfærger (særskibe).

For benyttelse af lyntog og gennemgående vogne, herunder eventuel løsning af pladsbillet, gælder samme regler som for rejsende med almindelige enkelt- og dobbeltbiletter.

Indehavere af månedskort har ikke ret til befordring, når de ikke kan legitimere sig ved forevisning af kortet. Det samme gælder for abonnenter, som foreviser stamkort uden indstikskort, eller som foreviser et indstikskort, hvortil stamkort kræves, uden tilhørende stamkort. På strækninger med stationskontrol skal der derfor nægtes abonnenter adgang til perronen, når de ikke kan forevise kort, anden rejsehjemmel eller perronbillet.

Såfremt der forevises kort, som ikke er forsynet med statsbanernes bomærke, skal det indberettes til personafregningen med angivelse af kortets abonnementsnummer (stationsforkortelse og løbenummer) og ihændehaverens navn samt for indstikskort tillige stations- og løbenummer, den strækning, hvortil det er udstedt og gyldighedstiden m v.

Rejsende med ugyldigt kort skal efterbetale efter bestemmelserne på side 182. Det fremgår endvidere af disse bestemmelser, i hvilke tilfælde indstikskort (og eventuelt også stamkortet) tillige skal inddrages.

Kortet må kun benyttes af den, på hvis navn stamkortet lyder. Såfremt der forevises et stamkort med løst fotografi, eller der på anden måde opstår mistanke om, at ihændehaveren ikke er den, for hvem kortet er udstedt, skal han opfordres til at forevise fornøden legitimation for, at han er den, på hvis navn kortet lyder. Viser det sig, at kortet er i urette hænder,

fratages det indehaveren, hvem der afkræves efterbetaling efter de i afsnittet om efterbetaling givne regler, og der afkræves ham oplysning om navn og adresse, og indberetning sendes til personafregningen.

Det fremgår altid af kortet, til hvilken *klasse* det er gyldigt.

Indehavere af månedskort til 2. klasse kan få adgang til kørsel på 1. klasse ved tilkøb af et andet abonnementskort til 2. klasse med stamkort og indstikskort, eller ved tilkøb af $\frac{1}{2}$ billet til 2. klasse. Disse bestemmelser gælder også for et barn over 12 år, der har kort til halv pris, hvorimod et barn under 12 år ved overgang fra 2. til 1. klasse skal løse $\frac{1}{4}$ billet til 2. klasse.

Rejsende med månedskort, som vil begynde deres rejse aftenen forud for kortets første gyldighedsdag, kan benytte kortet til en sådan rejse i forbindelse med en billet til den første station, som toget planmæssigt passerer kl 24 eller senere.

Et kort kan under ingen omstændigheder benyttes som rejsehjemmel efter udløbet af dets gyldighedstid. Kort til rejser mellem samtlige ekspeditionssteder er på deres sidste gyldighedsdag kun gyldig rejsehjemmel til en station, hvor toget planmæssigt standser senest kl 24*). Kort til rejser mellem 2 eller flere angivne ekspeditionssteder samt ugekort kan benyttes til rejse efter kl 24 den sidste gyldighedsdag, når toget hører til denne dags toggang. Gyldighedstiden må ikke under driftsstandsninger eller andre rejsehindringer forlænges ved påtegning på kortet, ligesom overhovedet enhver påtegning på dette om, at det af en eller anden grund ikke har kunnet benyttes, er utilladelig.

*) På Nord- og Kystbanen, Hareskovbanen samt på strækningerne København—Frederikssund og København—Roskilde skal der ikke gøres indsigelse mod, at kortet benyttes til rejse efter kl 24 den sidste gyldighedsdag, når toget hører til denne dags toggang.

Rejsen kan afbrydes på alle mellemstationer uden formalitet.

Månedskort via Københavns bybane er gyldige til rejse på hele bybanen.

Månedskort til rejser mellem nedennævnte ekspeditionssteder udstedes med valgfri gyldighed således:

Mellem	og
Københavns bybane eller Hellerup	Charlottenslund
	Gentofte
	Ordrup
	Jægersborg
	Klampenborg
	Lyngby
	Springforbi
	Sorgenfri
	Springforbi
	Virum
	Skodsborg
	Holte
	Holte
	Vedbæk
Helsingør	Espergærde
	Mørdrup

Kombinerede månedskort (røde) til rejser mellem Københavns bybane og holdsteder på statsbanernes omnibusruter på strækningen København—Roskilde (ekskl) er foruden til rejser på bybanen og den angivne rutebilstrækning gyldige således:

Kort til strækningen er tillige gyldige med tog til og fra

Bybanen—Brøndbyøstervej }
Bybanen—Forsøgsbanen } Brøndbyøster

Bybanen—Røde Vejmølle } Glostrup

Bybanen—Vallensbækvej/
Sofielundsvej } Glostrup

Bybanen—Bomhuset } Vridsløselille

Bybanen—Tåstrup }
Bybanen—Høje Tåstrup } Tåstrup
Bybanen—Baldersbrønde }

Bybanen—Hedehusene }
Bybanen—Marbjergvej } Hedehusene

Bybanen—Roskilde } Roskilde

Rene jernbanemånedskort henholdsvis rene rutebil-månedskort (herunder 50-tursabonnementsbilletter) til de nævnte strækninger er kun gyldige til tog henholdsvis rutebiler.

Månedskort, der er gyldige over færgestrækningen Korsør—Nyborg, kan valgfrit benyttes på denne overfart eller på overfarten Halsskov—Knudshoved.

Månedskort til rejser mellem stationer på strækningen Nørresundby—Svenstrup Jylland er valgfrit gyldige til stats- og privatbanernes tog på denne strækning. Kortene er under strækningsangivelsen påskrevet eller påstemplet „med stats- eller privatbanernes tog“.

Månedskort mellem to eller flere angivne ekspeditionssteder gælder kun til rejse *ad korteste* rute, medmindre andet fremgår af kortenes påskrift. Månedskort mellem Københavns bybane eller Hellerup på den ene side og Helsingør eller Snekkersten på den anden side gælder således kun til rejse over Kystbanen, medmindre

det af deres påskrift fremgår, at de også gælder til rejse over Nordbanen.

Rejsende med månedskort fra eller til Langå—Silkeborgbanens ekspeditionssteder eller via strækningen Laurbjerg—Silkeborg kan benytte Langå som togskiftestation, når forbindelsestoget ikke standser i Laurbjerg.

Når der i tilfælde af bortkomst af et kort er udstedt duplikatkort til erstatning, er dette betegnet som duplikatkort.

15 og 8 dages kort

15 og 8 dages kort til rejser mellem samtlige ekspeditionssteder udstedes for bestemte, navngivne personer til 1. eller 2. klasse. Kortets forside er forsynet med statsbanernes bomærke, angivelse af første og sidste gyldighedsdag samt til hvilken klasse, det gælder. Endvidere er kortet forsynet med en skraveret rubrik, i hvilken abonnementsnummeret anføres, når kortet udstedes i forbindelse med et stamkort (se nedenfor). I kortets øverste venstre hjørne er anbragt et barnekontrolafsnit, som vil være fraklippet, når kortet er udstedt for et barn, som ikke er fyldt 12 år.

På kortets bagside findes rubrikker til påklæbning af fotografi samt til angivelse af abonnentens navn og endvidere en rubrik til angivelse af barnets alder, når kortet udstedes for et barn, som ikke er fyldt 12 år.

Abbonentens navn er angivet på en sådan måde, at det udtrykkeligt fremgår, om kortet gælder for en dame eller herre. På kort til halv pris er fornavnet skrevet helt ud.

Til abonnenter, som er i besiddelse af stamkort, udstedes kortene som indstikskort og anbringes i mappen, i hvilket tilfælde teksten på bagsiden er overkrydset. Stamkortets abonnementsnummer er da anført i den dertil indrettede rubrik på kortets forside.

Til abonnenter uden stamkort er såvel forside som bagside udfyldt, og fotografi er påklæbet kortets bagside. Fotografiet er stemplet med udstedelsessionens datostempel således, at en del af stemplet berører selve kortet. I rubrikken til abonnementsnummer på kortets forside er i sådanne tilfælde skrevet „Vend“. Kortet er anbragt løst i et celluloidhylster.

Til udlændinge, som ikke har kunnet skaffet det nødvendige fotografi, men som kan legitimere sig ved forevisning af et gyldigt udenlandsk pas, kan kortene dog være udstedt uden fotografi. I den til påklæbning af

fotografi indrettede rubrik vil i sådanne tilfælde være anført: „Kun gyldigt i forbindelse med pas nr“.

I øvrigt gælder for gyldigheden af 15 og 8 dages kort (herunder retten til på overgangsstationerne til en række privatbaner og færge­selskaber at få udstedt dobbeltbilletter til enkeltpris, jf side 108b) de samme regler, som er anført foran for månedskort til rejser mellem samtlige ekspeditionssteder.

Ugekort

Ugekort med gyldighed i 7 dage udstedes i forbindelse med stamkort til rejser med alle planmæssige tog mellem to ekspeditionssteder, dog ikke i de forbindelser, i hvilke der, jf side 108b, udstedes månedskort også gældende til rejse på Københavns sporvejes daglinier.

Der udstedes endvidere ugekort til lokale rejser på Københavns bybane samt i forbindelse med omnibusruten København-Tåstrup og med Lyngby-Nærum Jernbane.

Ugekort udstedes normalt kun til 2. klasse. Ved udstedelsen af ugekort til 1. klasse anvendes blankoformularen til månedskort til 1. klasse, hvori angivelsen „mds“ rettes til „uge“. Til rejser på statsbanerne i stationsforbindelser i det københavnske nærtrafikområde udstedes ugekort til 1. klasse dog på særlige grønne ugekortformularer. Rejsende med ugekort til 2. klasse kan benytte 1. klasse mod tilkøb efter de almindelige bestemmelser.

Kortene er enten blankokort med stamme eller faste kort. De er indrettet efter samme retningslinier som månedskort til rejser mellem to eller flere angivne ekspeditionssteder. Kortene til 2. klasse er fremstillet på grå karton og til 1. klasse på lysegrøn karton.

Faste og halvblanko ugekort i forbindelse med Københavns bybane er forsynet med en bred gul tværstribe.

Dog anvendes særligt farvede kortformularer til udstedelse af ugekort til lokale rejser på Københavns bybane, i forbindelse med rutebilstrækningen København-Tåstrup og i forbindelse med Lyngby-Nærum Jernbane.

I øvrigt gælder for ugekortene tilsvarende regler som for månedskort til rejser mellem to eller flere angivne ekspeditionssteder, for så vidt de efter deres natur kan finde anvendelse.

Årsrabatkort i forbindelse med billet til halv pris

Årsrabatkort udstedes kun i forbindelse med stamkort.

Et årsrabatkort alene gælder ikke som rejsehjemmel, men en rejsende, der er i besiddelse af et sådant kort, befordres på 1. eller 2. klasse efter den rejsendes eget valg mod løsning af almindelig enkelt-, dobbelt-, weekend- eller 65-billet til halv pris til pågældende strækning, klasse og tog. De til halv pris løste billetter har samme gyldighedstid som almindelige billetter, se side 84, som weekendbilletter, se side 116 d, henholdsvis som 65-billetter, se side 342, men kun inden for rabatkortets gyldighedstid.

Rejseafbrydelse på mellemstationer kan på de til halv pris løste billetter foretages efter reglerne om rejseafbrydelse på almindelige billetter, se side 84, på weekendbilletter, se side 116 f, henholdsvis på 65-billetter, se side 343.

Kortets forside er påstemplet kortets første og sidste gyldighedsdag.

Ved salg af edmonsonske stationsbilletter til halv pris forholdes på tilsvarende måde som ved udstedelse af barnebilletter. Når blankobilletformular anvendes til udstedelse af billet, er der skrevet „R“ i den skraverede rubrik forneden til venstre.

En rejsende med årsrabatkort og billet til halv pris til 2. klasse, som ønsker at gå over i 1. klasse, kan erhverve ret dertil ved for den pågældende strækning at tilkøbe en billet til $\frac{1}{4}$ af prisen for en billet til 2. klasse med afrunding opad til mangefold af 5 øre. Som tilkøbsbilletter anvender stationerne blankobilletformularen til enkeltrejse hen-

holdsvis hen- og tilbagerejse, på hvilken der foruden det ovenfor omtalte „R“ anføres „Tilkøbsbillet til 1. kl“.

Udstedes tilkøbsbilletten i toget, skal der beregnes tillæg efter statsbanelovens § 6, stk 2. I togbilletten anføres: „Årsrabatkort—tilkøbsbillet til 1. kl“.

Om adgang for indehavere af årsrabatkort til befordring med statsbanernes omnibusruter, se nedenfor.

**Befordring på statsbanernes omnibusruter
af indehavere af abonnementskort**

Indehavere af månedskort til rejser mellem to angivne ekspeditionssteder kan efter anmodning få tilladelse til på deres månedskort at benytte statsbanernes rutebiler på en bestemt tur, hvis benyttelsen af turen byder den rejsende væsentlige fordele, og pladsforholdene på den pågældende tur tillader det. Når tilladelsen gives, vil der blive udleveret den pågældende rejsende en abonnementsbillet til nedsat betaling, som i forbindelse med månedskortet inden for dets gyldighedstid giver ret til 25 enkeltrejser med den ønskede rutebiltur.

Indehavere af månedskort til rejser mellem samtlige ekspeditionssteder, 15 eller 8 dages kort eller af årsrabatkort, se ovenfor, befordres på de af statsbanerne — eventuelt i forbindelse med en privatbane — drevne omnibusruter for samme betaling som et barn; børn fra det fyldte fjerde til det fyldte tolvte år dog for halvdelen af betalingen for et barn afrundet opad til nærmeste mangefold af 25 øre.

Weekendbilletter

I forbindelse med alle søndage i månederne september—maj, med undtagelse af søndage i tiden 20. december—4. januar, 1. påskedag og 1. pinsedag, sælges weekendbilletter efter følgende regler:

Hen- og tilbagerejsen kan ved befording over afstande på 30 tariffkilometer og derover foretages mod betaling af prisen for en enkeltbillet samt et særligt tillæg, der er ens for 1. og 2. klasse, og som fremgår af nedenstående skema:

For afstande	til enkeltbilletpriser				opkræves i tillæg kr
	i 1. klasse		i 2. klasse		
	fra kr	til kr	fra kr	til kr	
på 30— 50 km	6,00	9,90	4,00	6,60	1
„ 51—100 „	10,40	19,80	6,90	13,20	2
„ 101—200 „	20,20	39,60	13,60	26,40	3
„ 201—300 „	40,60	55,00	27,20	37,00	4
over 300 „	57,00		38,00		5

Ved udstedelse af weekendbilletter fra et ekspeditionssted på en af nedennævnte strækninger til et andet ekspeditionssted på samme strækning opkræves dog, selv om tarifafstanden i den pågældende stationsforbindelse er over 50 km, kun tillæg på 1 kr:

Hjørring—Ålborg	Århus H—Trustrup
Randers—Århus H	Århus H—Silkeborg
Randers—Trustrup	Københavns bybane—
Randers—Viborg	Kvistgård over Hillerød
Randers—Silkeborg	Københavns bybane—
Århus H—Horsens	Køge*)

*) Billetterne udstedes af stationerne m fl i form af særlige udflugtsbilletter.

Ved befording frem og tilbage over afstande på mindre end 30 tariffkilometer udstedes, når der derved opnås en billigere billetpris end ordinær dobbeltbilletpris, weekendbilletter til prisen for 30 tariffkilometer.

Til børn fra det fyldte fjerde til det fyldte tolvte år samt til hunde og indehavere af statsbanernes årsrabatkort (se side 116a), udstedes weekendbilletter til halv pris.

Befordringen kan foregå med de ordinære tog, færger og skibe. Lyntog er dog overalt undtaget, medens de internationale eksprestog kan benyttes efter samme regler som for rejsende med almindelige dobbeltbilletter.

Rejsende med weekendbillet kan dog benytte lyntog ved tilkøb af en halv enkeltbillet for den i betragtning kommende strækning på hen- eller tilbagerejsen. Med hensyn til betaling af pladsbilletsgebyr gælder herved de almindelige bestemmelser.

Henrejsen skal påbegyndes stemplingsdagen. Den kan tidligst påbegyndes med tog, der efter køreplanen afgår fra den pågældende station lørdag kl 0 og skal senest påbegyndes i løbet af søndagen. Tilbagerejsen kan tidligst påbegyndes om søndagen og skal foretages med tog, der efter køreplanen ankommer til den oprindelige afrejsestation senest kl 12 om mandagen (ved tilbagerejse over Kalundborg—Århus ruten eller til eller fra Kolby Kås eller Tunø Kattegat dog senest med sidste skib, der afgår fra Kalundborg henholdsvis Århus inden mandag kl 12, og tilslutningstogene hertil).

Henrejsen kan dog foretages med tog, der afgår inden kl 0 om lørdagen mod tilkøb af en halv enkeltbillet til samme klasse fra afrejsestationen til den første station, hvorfra toget planmæssigt afgår efter standsning kl 0 eller senere.

Tilbagereisen på en weekendbillet, løst til henrejse om lørdagen, kan ligeledes foretages samme dag, når der, dersom det benyttede tog planmæssigt ankommer til bestemmelsesstationen (den oprindelige afrejsestation) senest kl 24, som tilkøb løses en halv enkeltbillet for hele strækningen, eller dersom toget ankommer til bestemmelsesstationen efter kl 0 om søndagen, tilkøbes en halv enkeltbillet til den første station, hvorfra toget planmæssigt afgår efter standsning kl 0 eller senere.

Ligeledes kan der på tilbagereisen benyttes tog, der ankommer til bestemmelsesstationen (den oprindelige afrejsestation) senere end kl 12*) om mandagen mod tilkøb af en halv enkeltbillet fra den sidste station, hvor toget planmæssigt standser inden kl 12*), til bestemmelsesstationen.

Foretages hele tilbagereisen efter kl 12*) om mandagen, men inden for gyldighedstiden for en dobbeltbillet, skal der som tilkøb løses en halv enkeltbillet for hele strækningen.

For tilkøbsbilletter til børn fra det fyldte fjerde til det fyldte tolvte år samt til indehavere af statsbanernes årsrabatkort opkræves det halve af prisen for en voksen,

*) Foretages tilbagereisen over Kalundborg—Århus ruten eller til eller fra Kolby Kås eller Tunø Kattegat over hele strækningen eller en del af denne senere end med den sidst tilladte forbindelse, skal der løses halv enkeltbillet for den del af strækningen, hvorover en senere forbindelse benyttes, i givet fald dog først fra den sidste station, hvor toget planmæssigt standser inden kl 12 om mandagen.

eventuelt afrundet opad til nærmeste mangefold af 5 øre.

Rejsende med week-end billet til 2. klasse, som efter rejsens påbegyndelse ønsker at gå over i 1. klasse, får ret hertil ved tilkøb af $\frac{1}{2}$ enkeltbillet — børn fra det fyldte fjerde til det fyldte tolvte år samt indehavere af statsbanernes årsrabatkort ved tilkøb af en billet til $\frac{1}{4}$ af prisen for en enkeltbillet — til 2. klasse over den pågældende strækning. Løses sådant tilkøb på henreisen, gælder det uden yderligere efterbetaling også som tilkøb for den tilsvarende del af tilbagereisen.

Rejsende, der har løst tilkøb for at benytte en week-end billet uden for dennes gyldighedstid, samt rejsende, der har løst tilkøb for benyttelse af lyntog ~~eller internationale eksprestog~~ over strækninger, hvor pladsbillet kræves, jf foran, betragtes som rejsende med almindelig dobbeltbillet for den strækning, hvorover tilkøbet er løst, og kan således, når tilkøbet er sket på henreisen, foretage tilbagereisen over den pågældende strækning uden de for week-end billetterne gældende begrænsninger. Ønsker en rejsende med week-end billet til 2. klasse samtidig at benytte 1. klasse, skal der som tilkøb for en voksen ialt betales prisen for $1\frac{1}{4}$ enkeltbillet til 2. klasse. Løses et sådant tilkøb på henreisen, gælder det ligeledes uden yderligere efterbetaling som tilkøb for den tilsvarende del af tilbagereisen.

På week-end billetter kan rejseafbrydelse foretages efter reglerne for rejseafbrydelse på dobbeltbilletter, idet dog vidererejsen skal være afsluttet inden for billetternes gyldighedstid for den pågældende rejseretning.

Ved billetudstedelsen i statsbanernes lokaltrafik anvendes af stationerne edmonsonske enkeltbilletter i de stationsforbindelser, hvor sådanne er oplagt, ellers blankobilletformularen til enkeltrejse. Ved anvendelse af ed-

monsonske enkeltbilletter opkræves det særlige tillæg ved udlevering af særlige edmonsonske tilkøbsbilletter, medens tillægget skal indregnes i billetprisen, når der anvendes blankobilletter. Før udleveringen stemples billetterne på forsiden „Week-end billet“. Af stemplet fremgår salgsstationens navn i forkortelse. Det er ikke tilladt andre end salgsstationen at forsyne en billet med stemplet „Week-end billet“.

Til rejsende, der erklærer at have tabt den særlige tilkøbsbillet, kan der af afrejsestationen for hen- eller tilbagerejsen eller i toget sælges ny tilkøbsbillet. Stationerne udleverer i sådanne tilfælde almindelig edmonsonsk tilkøbsbillet til den pågældende zone til ordinær betaling. Tilkøbsbilletten kan også udstedes i toget; der opkræves tilsvarende betaling samt tillæg efter de almindelige bestemmelser, og der benyttes togbilletformularen, hvori anføres: „uden tilkøb til week-end billet“.

I gennemgående trafik i forbindelse med privatbanestationer m v anvender stationerne ved billetudstedelsen blankobilletter (jf dog nedenfor), i hvis pris betalingen for den særlige tilkøbsbillet for statsbanestrækningen er indregnet.

Tilkøbsbillet må således i intet tilfælde udleveres ved salg af week-end billetter i gennemgående forbindelse.

I visse stationsforbindelser — såvel i lokal som i gennemgående trafik — er endvidere på stationerne oplagt week-end billetter som ensfarvede, brune, edmonsonske billetter, i hvis pris betalingen for den særlige tilkøbsbillet er indregnet. I forbindelse med disse billetter, der i øverste venstre hjørne er kendetegnet med

angivelsen W*), udleveres der således ikke særskilt tilkøbsbillet.

Ved udstedelse af weekendbilletter i togene anvendes — foruden trinbrættbilletter i overensstemmelse med bestemmelserne foran på side 95^{4e} — den almindelige togbilletformular. Tøgbilletten udstedes til ordinær enkeltbilletpris med tillæg af prisen for den særlige tilkøbsbillet for den pågældende kilometerafstand. Tillæg til togbillettens pris regnes efter de almindelige bestemmelser.

Ved udstedelse af weekendbilletter i stationsforbindelser med en mindre afstand end 30 km, skal der som bestemmelsesstation anføres den af den rejsende opgivne bestemmelsesstation.

Som tilkøbsbilletter for benyttelse af weekendbilletter i højere vognklasse, for benyttelse uden for weekendbillettens gyldighedstid eller for benyttelse af lyn-tog, „Engländeren“ eller internationale eksprestog over strækninger, hvor pladsbillet kræves, anvender stationerne edmonsonske billetter, hvor sådanne kan anvendes, og ellers blankobilletformularen til enkeltrejse, der således altid anvendes ved udstedelse af tilkøbsbillet for et barn fra det fyldte fjerde til det fyldte tolvte år.

Udstedes tilkøbsbilletten i toget, opkræves tillæg til dens pris efter de almindelige bestemmelser, og der benyttes togbilletformularen. I denne tilføjes forinden til venstre „Tilkøb til weekendbillet“, og teksten om tilbagerejsen („senest den / 19 “) slettes.

*) Enkelte større stationer udsteder dog ensfarvede brune billetter med rødt bundtryk „W“. Desuden vil der i en overgangsperiode forekomme billetter, trykt på røde papir uden angivelsen „W“.

Grupperejser

I. I indenlandsk forbindelse

Selskabsrejser

(Gælder ikke ved lokale rejser på Københavns bybane eller ved overførsel på overfarterne (for Kalundborg—Århus overfarten hele overfartsstrækningen) bortset fra Sallingsundoverfarten af selskabsrejser, der i øvrigt foretages med konkurrerende befordringsmidler) *Automobil*

Rejsende som i fællesskab foretager en rejse, kan befordres til nedsat betaling på 1. og 2. klasse. Herfor gælder følgende nærmere betingelser:

Der skal deltage mindst 4 voksne personer eller betales for mindst dette antal. Det er tilladt, at deltagerne benytter forskellige klasser.

Der ydes for hver person følgende nedsættelse i billetprisen for enkeltrejse eller — ved hen- og tilbagerejse inden for gyldighedstiden for dobbeltbilletter — i den fordoblede billetpris for enkeltrejse:

ved betaling for mindst	Enkelt- rejse	Hen- og tilbagerejse
4 voksne personer	15 %	35 %
10 " "	20 %	40 %
25 " "	30 %	45 %

Når selskabsrejser foretages på dage, hvor der finder weekendkørsel sted, og rejsen foretages inden for gyldighedstiden for weekendbilletter og med tog, til hvilke weekendbilletter er gyldige, skal der dog for hver betalende deltager højst opkræves samme betaling som for en weekendbillet over den pågældende strækning.

Børn fra det fyldte fjerde til det fyldte tolvte år befordres for halv pris.

Ved selskabsrejser, hvori deltager mindst 15 betalende voksne (2 betalende børn regnes for én voksen), befordres én voksen frit for hvert påbegyndt antal af 50 betalende voksne.

I tilfælde, hvor ikke alle deltagere benytter samme klasse, beregnes antallet af voksne, der befordres gratis, efter det samlede antal betalende deltager. Når der i sådanne tilfælde befordres mindst 6 betalende voksne i 1. klasse, tilstås fribefordring i denne klasse for én voksen for hvert påbegyndt antal af 50 voksne, der rejser på 1. klasse.

For deltagerne i selskabsrejser udfærdiges én rejsehjemmel for det samlede selskab.

Som rejsehjemmel anvendes en med statsbanernes bomærke forsynet særlig gruppebilletformular. Billetten er forsynet med udstedelsesstationens datostempel og indeholder oplysning om antal deltager, herunder antal deltager som befordres frit, dato, tog nr, afrejse- og bestemmelsesstation samt rute for hver rejse. For selskabsrejser på indtil 9 personer kan dog anvendes almindelig blankobilletformular, der ved gennemskrift er påført ordet „Gruppe“ foran „Billet“, medens der i den skraverede rubrik nederst til venstre er anført antallet af deltager (f eks 5½ pers). Uanset hvilken billet der anvendes, er der til hver deltager (herunder deltager, der befordres frit) udleveret en edmonsonsk kontrolbillet. Til deltager fra det fyldte fjerde til det fyldte tolvte år, for hvilke der er regnet halv pris, er udleveret kontrolbilletter uden barnekontrolafsnit. Kontrolbilletter udleveres dog ikke, når alle deltager, bortset fra ledere, er under 12 år; i sådanne tilfælde er gruppebilletten påskrevet „Uden kontrolbilletter“. Kontrolbilletterne er ens for begge klasser og datostemplet ligesom almindelige edmonsonske billetter. Numrene på de ud-

leverede kontrolbilletter er anført på gruppebilletten (blankobilletten).

Når der for selskabsrejsen kun er opkrævet samme betaling som for weekendbilletter, er såvel gruppebilletten (blankobilletten) som kontrolbilletterne påstemplet „Weekendbillet“ eller „W-billet“.

Når der fra samme station til samme tog er flere hold selskabsrejsende til forskellige stationer, skal afrejsestationen af hensyn til kontrollen i togene forsyne gruppebilletterne med tilhørende kontrolbilletter med en farvet tværstreg (rød, blå, grøn o s v) for hvert af holdene.

Som rejsehjemmel anvendes endvidere i visse tilfælde kuponbillethæfter, se side 128.

Der anvises deltagerne i selskabsrejser med 10 eller flere deltagere plads i bestemte kupeer eller vogne i togene; dog kan de også, når pladshensyn nødvendiggør det, anbringes blandt andre rejsende. Fornøden underretning om befordringen gives togførerne af udgangstationen samt de eventuelle mellemstationer, hvor togskifte eller rejseafbrydelse finder sted.

Om befordring af børn fra asyls, børnehaver, børnehjem og lignende, se side 120 b.

Der skal ikke gøres indsigelse mod, at artistpersonale ved rejser på 10 personer og derover rejser i to afdelinger, således at en del af personalet rejser med et andet tog end det, hvormed artistmateriellet og de personer, der ledsager dette, befordres. Der skal gives rejsehjemlen fornøden påtegning om, at rejsen foregår delt, og antallet af rejsende i hvert hold skal anføres på den. Endvidere skal afrejsestationen medgive togføreren for det tog, hvormed det sidste hold af personalet rejser, en skriftlig meddelelse om den delte befordring, på hvilken antallet af de pågældende rejsende anføres. Denne meddelelse tjener herefter i forbindelse med kontrolbilletter som rejselegitimation, og den skal, hvis togskifte finder sted undervejs, videregives til det andet togs togfører.

Skole- og

ungdomsorganisationsudflugter

(Gælder ikke ved befordring med lyntog ^{og samt} eller „Englænderen“, ved lokale rejser på Københavns bybane eller ved overførsel på overfarterne (for Kalundborg—Århus overfarten hele overfartsstrækningen), bortset fra Sallingsundoverfarten, af deltagere i udflugter, der i øvrigt foretages med automobil)

Ved udflugter på 2. klasse, der foretages

- a) af elever fra egentlige skoler med almen undervisning og fra andre undervisningsanstalter, såsom universiteter, højskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler, håndværksskoler og andre fagskoler, eller

a) og blev udført

b) af medlemmer under 21 år af ungdomsorganisationer

og hvori deltager mindst 10 personer (eller betales for dette antal) samt for a)'s vedkommende en ledsagende lærer eller lærerinde og for b)'s vedkommende en ledsagende leder, befordres deltagerne for halv enkeltbilletpris eller ved rejser frem og tilbage inden for gyldighedstiden for dobbeltbilletter for 2 gange enkeltbilletpris nedsat med 60 %. Efter jernbanens afgørelse i hvert enkelt tilfælde kan der meddeles dispensation fra kravet om lærerledsagelse ved befording af elever fra universiteter m v.

For den samme betaling, som herefter skal erlægges for en person som nævnt under a) og b), befordres en ledsagende lærer eller lærerinde henholdsvis leder for hvert påbegyndt antal af 10 elever henholdsvis medlemmer af ungdomsorganisationer. Såfremt der i de nævnte udflugter deltager elever (ungdomsorganisationsmedlemmer) af begge køn, befordres dog både en mandlig og en kvindelig lærer (leder) for samme betaling, som skal erlægges for en elev, uanset om antallet af elever ikke overstiger 10.

Ved befording af grupper, hvori deltager mindst 15 betalende elever, studerende eller ungdomsorganisationsmedlemmer, tilstås fribefording af en lærer (leder) for hvert påbegyndt antal af 50 betalende elever, studerende eller ungdomsorganisationsmedlemmer.

Ved billetudstedelsen anvendes den særlige gruppebillet. Hver deltager skal desuden være forsynet med kontrolbillet (jf dog nedenfor).

Såfremt der for elever fra universiteter m v er givet dispensation fra kravet om lærerledsagelse, er dette anført i billetten.

Kontrolbilletter udleveres ikke ved udflugter, der udelukkende foretages med S-tog; i sådanne tilfælde er gruppebilletten påskrevet „Uden kontrolbilletter“.

Når der fra samme station til samme tog er flere hold udflugtsrejsende, forholdes af afrejsestationen som foreskrevet for selskabsrejser med kontrolbilletter under tilsvarende forhold, se side 118.

Ved lokale udflugtsrejser på Københavns bybane, for hvilke der ikke gives nogen nedsættelse i billetprisen, kan som fælles rejsehjemmel udleveres en almindelig blankobillet til enkeltrejse. I den skraverede rubrik forneden til venstre er f eks skrevet „19 v og 5 b“, idet „v“ angiver personer over 12 år og „b“ børn indtil det fyldte tolvte år.

Ved samlede udflugter, der foretages af børn fra *asylers, børnehaver, børnehjem* og lignende samt fra *søndagsskoler og fritidshjem* under ledsagelse af voksne, og hvori der deltager mindst 10 børn og en ledsager, kan betalingen regnes som foran anført, men der skal da også regnes betaling for børn indtil det fyldte fjerde år.

Elever på kostskoler med almindelig børneskole- eller eksamensskoleundervisning, men ikke elever på f eks

folkehøjskoler, kan uden lærerledsagelse befordres på 2. klasse på fælles weekend- og ferierejser, hvori der deltager mindst 10 elever således:

På weekendrejser for 2 gange enkeltbilletspris nedsat med 60 % pr deltager.

På ferierejser for halv enkeltbilletspris pr deltager for hver rejse, altså ved rejse frem og tilbage 2 gange halv enkeltbilletspris pr deltager.

I gruppebillettens bemærkningsrubrik er anført „Weekendrejse“ eller „Ferierejse“; billetten er i øvrigt udfyldt som ved skoleudflugter.

Ved weekendrejser skal hen- og tilbagerejsen foretages inden for gyldighedstiden for almindelige weekendbilletter.

II. I forbindelse med udlandet

Ordinære grupper og grupper af elever, studerende eller medlemmer af ungdomsorganisationer

Ved grupperejser i forbindelse med udlandet gælder i det store hele samme bestemmelser som for grupperejser i indenlandsk trafik.

Som rejsehjemmel for grupper i international trafik anvendes en international gruppebillet („Sammelfahr-schein/Billet collectif/Collective Ticket/Biglietto collettivo“), til hvilken der hører et duplikat.

Gruppebilletten skal være forsynet med udstedelsesstedets datostempel og skal indeholde angivelse af antallet af de udleverede kontrolbilletter til hver klasse (jf nedenfor), navnet på grupperejsens organisator, gyldighedstid, afrejse- og bestemmelsesstation, eventuel rute, dato og tognummer for hver rejse, tilladte rejseafbrydelser og samlet deltagerantal.

Med undtagelse af den i gruppebilletten navngivne rejseleder, for hvem selve gruppebilletten gælder som rejsehjemmel, skal hver enkelt deltager have en kontrolbillet, hvori er angivet vognklasse og gruppebillettens nummer. Hvis kontrolbilletten er udstedt for et barn, er angivelsen „Barn“ („Kind/Enfant/Child/Ragazzo“) anført på billetten. Kontrolbilletterne til hen- og tilbagerejse er forsynet med et aftageligt afsnit for henrejsen.

I tilfælde, hvor grupperejsedeltagere erklærer at have mistet deres kontrolbilletter, skal rejselederen opfordres til på en egnet mellemstation eller på bestemmelsesstationen for henrejsen at få udleveret de fornødne erstatningskontrolbilletter. Sådanne billetter, der på forsiden er påtegnet „Duplicata“, klippes på samme måde som almindelige kontrolbilletter i international trafik.

Ønsker alle eller en del af deltagerne i en grupperejse at foretage individuel tilbagerejse, forsynes sådanne

rejsende med særlige kontrolbilletter. Disse billetter, der er todelte seddelbilletter, er på højre del indrettet til at indeholde de samme angivelser som den almindelige internationale kontrolbillet og er trykt på hvid bund. Den venstre del har samme lyserøde bundtryk som blankokuponer og er påtrykt en sekstakket stjerne af samme farve som billettens øvrige påtrykte tekst. Delen bærer endvidere angivelse af første gyldighedsdag samt af den strækning, hvorover den gælder til individuel rejse.

Mistede kontrolbilletter til individuel tilbagerejse erstattes ikke.

Familiebilletter

Familiebilletter udstedes til hen- og tilbagerejse på 1. og 2. klasse over tarifafstande på statsbanerne på mindst 50 km hver vej eller mod betaling for mindst denne afstand (dog ikke lokalt på overfarterne Korsør—Nyborg, Halsskov—Knudshoved og Fåborg—Mommark) samt i forbindelse med privatbaner m v, når tarifafstanden på statsbanerne udgør mindst 50 km hver vej, eller der betales for denne afstand.

Hunde kan medtages på familiebilletter og regnes herved såvel i henseende til det krævede mindste deltagerantal for befordring på familiebillet som til prisberegningen som et barn under 18 år, se nedenfor.

Rejsen skal foretages samlet af til én familie hørende familiemedlemmer — forældre (begge eller den ene af dem) og disses børn indtil det fyldte 18. år eller de nævnte børn alene — og der skal mindst deltage

- 2 ægtefæller og 1 barn indtil det fyldte 18. år eller
- 1 ægtefælle og 2 børn indtil det fyldte 18. år eller
- 3 søskende indtil det fyldte 18. år.

Børn indtil det fyldte fjerde år, til hvilke der ikke kræves særskilt plads, og som derfor befordres frit, medregnes ikke i de anførte mindstetal, og børn over 18 år regnes i den heromhandlede henseende ikke til familiemedlemmer.

Billetprisen udgør for hver af de to ældste personer ordinær dobbeltbilletpris (for børn indtil det fyldte tolvte år halv pris) og for hver af de øvrige personer 1/4 ordinær dobbeltbilletpris for en voksen med eventuel afrunding opad til nærmeste mængfold af 5 øre.

Familiebilletter er gyldige 1 måned.

Familietilhørsforholdet skal ikke forlanges dokumenteret af de rejsende. Næres der imidlertid begrundet mistanke om forsøg på misbrug, skal der — såfremt familietilhørsforholdet ikke dokumenteres — afkræves de rejsende oplysning om familiens navn og adresse, hvorefter en redegørelse for forholdet, herunder hvorpå mistanken om forsøg på misbrug støttes, optages i tograpporten.

Ved billetudstedelsen anvender stationerne den almindelige blankobilletformular til dobbeltrejse. I denne anføres foran den trykte angivelse »Billet« med genemskrift ordet »Familie-«, og i den skraverede rubrik, der anvendes ved udstedelse af barnebilletter, anføres antallet af forældre samt børn under og over 12 år, f eks 1 v, 2 b u/12, 2 b o/12 (1 voksen, 2 børn under 12 år og 2 børn over 12 år). Som pris anføres den samlede nedsatte betaling.

Familiebilletter må ikke udstedes som togbilletter.

Overgang fra 2. til 1. klasse finder sted efter de almindelige regler således, at adgang til befordring i 1. klasse erhverves mod betaling for hver rejsende af prisen for 1/2 billet — for børn indtil det fyldte tolvte år 1/4

billet — til 2. klasse til ordinær betaling for den strækning, over hvilken 1. klasse ønskes benyttet.

Ved tilkøbet skal af stationerne anvendes den almindelige blankobilletformular og af togpersonalet togbilletformularen. Der udstedes kun én tilkøbsbillet for hele den pågældende familie, forsynet med angivelse af antal personer (hele og halve) samt påtegningen »Familiebillet-Tilkøb til 1. klasse«.

Familiebilletter, der ikke udnyttes fuldt ud som følge af, at en eller flere af familiemedlemmerne undervejs (herunder på bestemmelsesstationen for henrejsen) opgiver rejsen eller ønsker at benytte andre tog end den øvrige del af familien, forsynes af den pågældende station, hvorfra antallet af rejsende formindskes, med følgende påtegning på billetens bagside: »Må kun benyttes af ... personer over 12 år og ... personer under 12 år fra.....til.....«. Samtidig overstreges angivelsen af antal personer i den skraverede rubrik i billetens nederste venstre hjørne, og der anføres under denne »Vend«.

Militærbilletter

Til hen- og tilbagerejser, der af nedennævnte militærpersonel m v foretages på 2. klasse (herunder til rejser, der foretages for militærets regning) kan på alle stationer og billetsalgssteder mod betaling af halv dobbeltbilletspris løses særlige militærbilletter, gældende til rejse fra salgsstationen til en stats- eller privatbanestation,

hvertil billetsalg kan finde sted og tilbage indenfor en dobbeltbillets gyldighedstid*).

Berettiget til befordring på militærbilletter er

- 1) sergenter, underlæger, undertandlæger, korporaler, mekanikere, musikere med under 2 års tjeneste, overkonstabler, konstabler, befalingsmandselever, konstabelelever og menige af den danske hær, det danske søværn og det danske flyvevåben og
- 2) delingsførere II, forvaltningsassistenter II, håndværkere II og III, gruppeførere, befalingsmandselever og menige under civilforsvarskorpset,

når de pågældende under rejsen er iført uniform, samt

- 3) de til civilt arbejde indkaldte værnepligtige („civile værnepligtige“), der ved billetteringen på rejsen skal forevise et af arbejdslejrens øverste leder udstedt og med fotografi forsynet *legitimationskort*.

Militærbilletter udstedes ikke til og fra Hammel, Rønde, Skælskør og Videbæk eller til lokale rejser på Københavns bybane. De gælder i øvrigt til rejse med alle til personbefordring bestemte tog undtagen lyn-

*) Til det militære personel ved Avderødlejren sælges indtil videre til særlig nedsat betaling særlige edmonsenske militærbilletter Avderød—Københavns bybane, der i henhold til påtrykket på billetternes bagside kun er gyldige til henrejse med bestemte tog på lørdage og til tilbagerejse samme eller følgende dag. Rejsende med sådanne billetter, der på henrejsen træffes i andre tog end de på billetten anførte, behandles som rejsende uden gyldig rejsehjemmel.

tog*). Med hensyn til militærbilletters benyttelse i internationale eksprestog over Padborg og Gedser gælder de almindelige bestemmelser om indenlandske rejsendes befordring med de nævnte tog, jf publikumskøreplanerne. Ved benyttelse af de nævnte tog skal rejsende med militærbillet således eventuelt betale pladsbillet til ordinær betaling.

Henrejsen skal tiltrædes inden kl 24 på billettens første gyldighedsdag, og tilbagerejsen skal tiltrædes inden kl 24 på billettens sidste gyldighedsdag.

Militærbilletter kan ved tilkøb gøres gyldige til rejse på 1. klasse efter de for rejsende med almindelige dobbeltbilletter gældende bestemmelser, således at en rejsende med en militærbillet, der ønsker at benytte 1. klasse på hen- eller tilbagerejsen henholdsvis på en del af hen- eller tilbagerejsen, kan opnå dette ved på en station eller i toget at løse en halv enkeltbillet til 2. klasse for den pågældende strækning. Ønskes 1. klasse benyttet på såvel hen- som tilbagerejsen, må der løses en halv dobbeltbillet til 2. klasse for den pågældende strækning.

Ved løsning af tilkøbsbillet i toget betales tillæg efter de almindelige regler.

Selve militærbilletten må i intet tilfælde udstedes til 1. klasse.

Rejseafbrydelse på mellemstationer kan finde sted ligesom på almindelige dobbeltbilletter. Militærbilletter klippes efter de samme regler som dobbeltbilletter.

*) Der er forsøgsvis åbnet rejsende med militærbilletter adgang til at blive befordret med lyntog uden for højtidsperioderne (21.—28. december og tirsdag før påske—tirsdag efter påske). For eventuelle pladsbilletter til lyntogene må erlægges fuld ordinær betaling.

Militærbilletter forekommer som særlige edmonsonske militærbilletter, almindelige edmonsonske dobbeltbilletter med fraklippet barnekontrolafsnit eller barne-dobbeltbilletter, der er påstemplet „M-billet“ („Militærbillet“) (de 2 sidstnævnte kun i statsbanernes lokaltrafik), som blankobilletter på særlige formularer, der i øverste venstre hjørne er forsynet med angivelsen „M“ eller som togbilletter (sidstnævnte kun i statsbanernes lokaltrafik, jf nedenfor).

Militærbilletter kan udstedes som togbilletter i statsbanernes lokaltrafik efter de almindelige bestemmelser for udstedelse af togbilletter. I rubrikken „Billetpris“ anføres prisen for en halv dobbeltbillet. Der opkræves tillæg efter de almindelige regler.

Hvis personer, der ikke har ret til at blive befordret på militærbillet — hvad enten det drejer sig om civile personer, der *ikke* foreviser et af de for „civile værnepligtige“ udstedte legitimationskort, eller om andre befalingsmænd end de på side 123 nævnte (oversergenter o s v) — som rejsehjemmel foreviser militærbilletter, skal de behandles som defraudanter i henhold til statsbanelovens § 6, stykke 1, d v s at de for de pågældende rejsende ugyldige militærbilletter inddrages, og der afkræves dem dobbelt betaling efter de normale takster, mindst 10 kr for hver.

Personalet bedes i *alle* tilfælde, hvor der foreligger misbrug af militærbilletter, og der således skal efterbetales, udover at foretage efteropkrævning samtidig afkræve de pågældende oplysning om fulde navn, fødselsdag og -år, fødested, afdeling og underafdeling samt nummer (grad) således, at den pågældendes identitet med sikkerhed kan fastslås, og sende indberetning om billetudstedelsen med de nævnte oplysninger til distriktet. I denne forbindelse har forsvarsministeriet til hærens afdelinger m fl udsendt meddelelse om, at befalingsmænd og lignende på opfordring har pligt til at legitimere sig over for jernbanepersonalet samt om, at

det personel, der umiddelbart efter den grundlæggende uddannelse (ca 4 måneder efter indkaldelsen) er pligtigt at anlægge og bære identitetsmærke, på forlangende skal forevise dette mærke for togpersonalet, når de pågældende rejser på militærbilletter. Identitetsmærket, der består af et metalmærke med oplysning om bl a stamnummer og navn, bæres i en kæde omkring halsen. Værnepligtigt mandskab, der endnu ikke har anlagt identitetsmærket, kan i givet fald opfordres til at legitimere sig ved at forevise det i munderingen — hue, bluse eller kappe — indsyede blikmærke med den pågældendes stamnummer.

Indberetninger om misbrug af militærbilletter for civile værnepligtige skal bl a indeholde oplysning om den pågældendes navn, nummeret på legitimationskortet samt hvilken arbejdslejr, der har udstedt kortet.

Til brug ved kontrollen med, at intet dertil uberettiget personel anvender militærbilletter, gives nedenstående en oversigt over uniformeringen af det personel i hæren, søværnet, flyvevåbnet og civilforsvarskorpset, som er berettiget til at rejse på militærbillet:

Hærens personel

bærer battledress, skråhue (eller farvet baret) og eventuelt kappe af gulbrunt (khaki) stof. Nogle bærer dog jakkeuniform og kasket eller spidshue.

Søværnets personel

bærer bluseuniform (busseronne), rund hue og eventuelt stortrøje af mørkeblåt stof. Nogle bærer dog jakkeuniform og kasket.

Flyvevåbnets personel

bærer battledress, skråhue og eventuelt pjækkert af flyverblåt stof. Nogle bærer dog jakkeuniform og kasket.

Civilforsvarskorpsets personel

bærer jakkeuniform, skråhue og eventuelt kappe af gråt stof.

I bilag B findes en oversigt over de *ærmegradstegn*, der bæres af de befalingsmænd m fl, der er berettiget til at rejse på militærbillet. Når de pågældende rejser i skjorteuniform eller med regnfrakke, kan de i stedet for *ærmegradstegn* bære *skuldergradstegn* af tilsvarende udseende.

Omslaget og de enkelte kuponer forsynes ved salget med et stempel, der angiver udstedelsesbureauets navn samt dato for udstedelsen. Billethæftets første gyldighedsdag er anført med blæk i den dertil bestemte rubrik på omslagets første side. Gyldighedstiden for et billet-hæfte er 2 måneder; billethæfter udstedt uden for Europa (med undtagelse af Nordafrika) er dog gyldige i 6 måneder.

Rejsen kan tiltrædes når som helst inden for gyldighedstiden, men den må være afsluttet senest kl 24 den sidste gyldighedsdag.

Kuponerne skal bruges i den rækkefølge, hvori de er indsat i hæftet (kuponer til sidebaner, som udgår fra en mellemstation på en kuponstrækning, kan ind-sættes før eller efter kuponen til denne sidste strækning). Tiltrædes rejsen på et billethæfte udstedt efter den danske kuponfortegnelse på en mellemstation på den strækning, hvortil hæftets første kupon gælder, skal denne være forsynet med den pågældende stations påtegning herom. Kuponen indsamles i så fald først, når den senere benyttes til rejse over den tilbageværende del af strækningen, men den klippes både ved rejsens begyndelse og tilendebringelse.

Kuponer, der forevises løse uden det tilhørende omslag, er ugyldige og fratages den rejsende. En på uretmæssig måde benyttet kupon inddrages, og ihænde-haveren behandles som en rejsende uden billet.

Kuponerne udtages af hæftet af tjenestepersonalet. Det må nøje påses, at de rigtige kuponer udtages. Bliver en kupon udtaget ved en fejltagelse, må den straks tilbageleveres til den rejsende, om fornødent efter at kuponen er forsynet med en forklarende på-tegning.

På kuponbillethæfter, der bærer betegnelsen „TIC“, kan rejsen på danske strækninger afbrydes uden formalitet så ofte, det ønskes. Om klipning af kuponbillet ved rejseafbrydelse, se side 166.

På kuponbilletter uden den nævnte angivelse kan rejsen på danske strækninger uden formalitet afbrydes på kuponernes endestation samt på én ikke anført mellemstation, når kuponen straks efter udstigningen af toget forevises for stationen for af denne at blive forsynet med påtegning om rejseafbrydelsen. Uden sådan påtegning mister kuponen sin gyldighed til vidererejse. Indenfor en kupons gyldighedstid er der iøvrigt ingen begrænsning for varigheden af opholdet. Afbrydelse af rejsen medfører ikke nogen forlængelse af gyldighedstiden.

Danske kuponbilletter kan udstedes til nedsat pris til grupperejsende. I så tilfælde stemples eller påskrives såvel omslaget som kuponerne „Selskabsrejse til nedsat betaling“, og foran i hvert billethæfte indsættes en særlig seddel, der skal indeholde angivelse af antal deltagere i rejsen og eventuelt numrene på de udstedte billethæfter.

I alle tilfælde, hvor der ikke er fastsat særlige bestemmelser om benyttelsen m m af billethæfterne, kommer de til enhver tid for rejsende med almindelige billetter gældende bestemmelser til anvendelse.

Pladsbilletter

Pladsreservering i lyntog og gennemgående vogne i indenlandsk forbindelse

Følgende befordringer må ikke foregå med lyntog:

- 1) Rejser på week-end billet; dog kan rejsende med week-end billet benytte lyntog mod at løse tilkøb for den i betragtning kommende strækning, jf side 116d.
- 2) Skoleudflugter, ungdomsorganisationers udflugter, sygebefordring, befordring under offentligt tilsyn samt befordring efter bestemmelserne om leje af vognafdeling. For visse af disse befordringer vil der dog efter aftale med distriktet i hvert enkelt tilfælde kunne dispenseres herfra, når særlige forhold er til stede.

Om reglerne for benyttelse af lyntog og gennemgående vogne uden pladsbillet, forudbestilling af pladsbillet, pladsbilletpriser, m v henvises til publikumskøreplanerne. Der kræves ikke særskilt pladsbillet til et foran- eller efterløbende lyntog, der benyttes mellem Roskilde eller Slagelse og Korsør (færgen) i forbindelse med et i Roskilde og/eller Slagelse gennemkørende lyntog.

Pladsfortegnelse for lyntogene og de gennemgående vogne i indenlandske tog fremgår af formular A 800.

Forsalget af pladsbilletter slutter 1/2 time før togets (vognens) afgang fra udgangsstationen; derefter foregår salget af eventuelle ledige pladser kun i toget ved udstedelse af de på side 98 omhandlede pladsbilletter i blokke. Til rejsende, der stiger på et lyntog om bord på færgerne på Storebælt, skal sælges pladsbillet til en pris af 3,50 kr.

Bliver en station bekendt med, at en rejsende først ønsker at benytte en bestilt plads fra en senere station end den, hvorfra hans pladsbillet er gældende, skal forsalgsstedet, evt togføreren, underrettes.

Reserverede pladser, der ikke er indtaget senest ved næste standsningssted, kan af togpersonalet sælges til fremmødte rejsende uden pladsbillet; da manglende eller fejlagtigt notat på belægningskortet kan være skyld i, at pladsen optræder som en ubenyttet „solgt“ plads, må togpersonalet tage forbehold ved belægningen af sådanne pladser.

Følgende stationer er forsalgssted:

I retning fra Sjælland: København H

I retning mod Sjælland:

Ålborg for Limfjorden (Frederikshavn-delen) (tog 80) og Nordjyden (Frederikshavn-delen) (tog 40) samt den gennemgående vogn i tog 20,

Århus H for Aros (tog 88), Storebælt (tog 60), Østjyden (tog 42), Limfjorden (Struer-delen) (tog 80) og Nordjyden (Struer-delen) (tog 40),

Esbjerg for Vesterhavet (tog 92), Englænderen (tog 34/64) og Newcastletoget (tog 68),

Fredericia for Sønderjyden (tog 38),

Herning for Uldjyden (tog 44).

Forsalgsstederne foretager belægningen ved hjælp af belægningskort, hvorpå anføres, over hvilken strækning (hvilke strækninger) den enkelte plads er reserveret.

Ved forsalgets afslutning udleveres belægningskortene af udgangsstationen til togføreren. Når udgangsstationen ikke er forsalgssted for toget, sendes belægningskortene til udgangsstationen med sidste lyntogforbindelse. Efter direktiver fra forsalgsstedet supplerer udgangsstationen da inden udleveringen kortene med det forsalg, der har fundet sted fra belægningskortets afsendelse til forsalgets afslutning.

Belægningskortets bagside er indrettet til brug for rapportering af eventuelle fejlbelægninger. Belægningskort med fejlbelægninger sendes sammen med de indsamlede pladsbilletter af togføreren i særlig kuvert til det distrikt, hvorfra toget er udgået. Belægningskort uden bemærkninger om fejlbelægninger sendes i særlig kuvert af togføreren direkte til forsalgsstedet.

Såfremt et 3-vogns lyntog erstattes med et 4-vogns lyntog, underretter udgangsstationen togføreren herom ved hjælp af formular A 803 (formularen udleveres i et antal svarende til det i lyntoget tjenstgørende personale), og togpersonalet sørger for omplacering af de rejsende i overensstemmelse med det på formularen anførte. Fra forsalgsstedet vil togføreren da endvidere få udleveret særlige supplerings-belægningskort.

I forbindelse med udlandet

Det fremgår af publikumskøreplanerne i hvilket omfang de internationale tog befordrer sidde- og liggevogne til og fra udlandet.

Rejsende fra danske stationer

For benyttelsen af „København-Express“, „Skandiapilen“ eller „Øresundspilen“ til udlandet kræves pladsbillet. I de øvrige internationale tog er der mulighed for pladsreservering, uden at en sådan dog kræves.

Til rejsende uden pladsbillet, som fra danske stationer til udlandet benytter de gennemgående siddevogne i ovennævnte tog, hvortil pladsbillet kræves, sælges særlige pladsbilletter (blokbilletter) uden angivelse af pladsens nummer i toget.

Til grupperejsende (mindst 10 personer), der i gennemgående vogne benytter forudreserverede pladser over en overfart, eller benytter „København-Express“, „Skandiapilen“ eller „Øresundspilen“ til udlandet, kræves pladsbilletter som for individuelt rejsende, i alle andre tilfælde er reservering for grupperejsende gebyrfri.

Plads kan være reserveret såvel fra togets udgangsstation som fra mellemstationer, dog kan — af hensyn til told- og paskontrollen — rejsende fra Gedser til det sydlige udland først stige ind i de gennemgående vogne om bord på færgeren, ligesom rejsende til det sydlige udland, der kun har pladsbillet til Grossenbrode Kai, må forlade de gennemgående vogne inden færgerens ankomst dertil.

Lokale rejsende kan i almindelighed ikke forudbestille plads i de gennemgående vogne og kan derfor kun opnå befordring i disse, såfremt der er ledige pladser ved togafgang. Uden for sommersæsonen har lokale rejsende dog en begrænset mulighed for at forudbestille plads til rejse i de gennemgående siddevogne i retning fra København (jf det pågældende afsnit i vinterpublikumskøreplanerne).

I „Nordpilen“ kan der forudbestilles plads til Fredericia af rejsende til Storbritannien, som viderebefordres i „Engländeren“.

Rejsende fra udenlandske stationer

Rejsende, der benytter de gennemgående vogne fra udlandet, kan i et vist omfang være forsynet med pladsbilletter fra udenlandske indstigningsstationer.

Rejsende fra det sydlige udland til Gedser må forlade de gennemgående vogne inden færgerens ankomst dertil.

Salonvogne

Om befordringer i *salonvogn* modtager det i betragtning kommende personale nærmere underretning i hvert enkelt tilfælde.

Særlige vognafdelinger

Hvor vogne føres igennem fra afgang- til bestemmelsesstationen, kan *hele vognafdelinger (kupeer)*, såfremt driftsforholdene tillader det, bestilles på endestationerne eller på mellemstationerne, for så vidt de haves til rådighed. Vognene føres ikke over færgeoverfarter. Der skal forevises billetter fra afrejse- til bestemmelsesstationen for så mange personer, som der er plads til i kupeen, og billetternes højre hjørne fornedet skal være fraklippet. Desuden skal der forevises en særlig af afgangsstationen udstedt kupébillet, der kun må være udstedt til enkeltrejse, med angivelse af afrejse- og bestemmelsesstationens navn, dato og tognummer. Der må ikke optages flere personer i kupeen, end der er siddeplads til.

Når befordring skal finde sted i særskilt vognafdeling, påhviler det afgangsstationen forud at underrette togpersonalet i det tog, hvormed rejsen skal begynde, samt at sørge for underretning af eventuelle skiftestationer.

Bestilte vognafdelinger og kupeer forsynes med „Bestilt“-sedler, se side 35.

Befordring af syge

Når syge ønskes befordret med jernbanen, må der fremlægges lægeattest, hvoraf det navnlig må fremgå, om sygdommen er smitsom.

Personer, som er eller antages at være angrebne af nogen af de sygdomme, der efter lovgivningen altid bliver genstand for offentlig behandling (f.eks. asiatisk kolera, gul feber, dysenteri, eksantematisk tyfus, børne-

kopper og pest), er udelukket fra befordring med statsbanernes tog, skibe og færges.

Personer, der lider af andre smitsomme sygdomme, befordres ikke med statsbanernes skibe og færges og ikke med lyntogene. Til befordring med andre tog modtages de kun i særskilt vogn eller vognafdeling og under tilstrækkelig ledsagelse; ledsagerne skal tage plads i samme vogn som den syge. Ind- og udstigning skal ske, uden at den syge eller ledsagerne kommer i berøring med stationsbygningen eller dens perroner, og medens vognen står på et sidespor. Undervejs må ingen udstigning finde sted, ej heller af ledsagerne.

Syge, der ikke lider af nogen smitsom sygdom, kan befordres i særskilte vognafdelinger. Jernbanen har ingen forpligtelse til at føre særskilte vognafdelinger over færgestrækninger. Befordring med lyntogene kan kun finde sted, når forholdene tillader det.

For særskilte vognafdelinger til syge betales almindelig billetpris for hver rejsende i vognafdelingen, mindst for 4 voksne personer til den pågældende vognklasse.

For at gøre det muligt at befordre syge i sygekurv med tog, der udelukkende består af sidegangsvogne, er i en del af disse vogne et vindue i hver side af vognen indrettet således, at det kan trækkes helt ned, hvorefter sygekurven kan anbringes i kupeen gennem vinduet.

På de fleste af færgerne findes kamre, hvori sindsyge og deres ledsagere, som rejser i særskilt vognafdeling, kan opholde sig. Der skal af togpersonalet på den foranliggende banestrækning sendes underretning til vedkommende skibsfører, når de nævnte kamre skal benyttes.

Ved befordring af syge i *særskilt vognafdeling* udleveres almindelige billetter og kupébillet, se side 137.

Bestilte vognafdelinger og kupeer forsynes med „Bestilt“-sedler, se side 35.

Befordring af syge

Når syge ønskes befordret med jernbanen, må der fremlægges lægeattest, af hvilken det navnlig må fremgå, om sygdommen er smitsom.

Personer, som er eller antages at være angrebne af nogen af de sygdomme, der efter lovgivningen altid bliver genstand for offentlig behandling (f. eks. asiatisk kolera, gul feber, dysenteri, eksantematisk tyfus, børnekopper og pest), er udelukket fra befordring med Statsbanernes tog, skibe og færges.

Personer, som lider af andre smitsomme sygdomme, befordres ikke med Statsbanernes skibe og færges og ikke med lyntogene. Til befordring med andre tog modtages de kun i særskilt vogn eller vognafdeling og under tilstrækkelig ledsagelse; ledsagerne skal tage plads i samme vogn som den syge. Ind- og udstigning skal ske, uden at den syge eller ledsagerne kommer i berøring med stationsbygningen eller dens perroner, og medens vognen står på et sidespor. Undervejs må ingen udstigning finde sted, ej heller af ledsagerne.

Syge, der ikke lider af nogen smitsom sygdom, kan befordres i særskilte vognafdelinger. Jernbanen har ingen forpligtelse til at føre særskilte vognafdelinger over færgestrækninger. Befordring med lyntogene kan kun finde sted, når forholdene tillader det.

For særskilte vognafdelinger til syge betales almindelig billetpris for hver rejsende i vognafdelingen, mindst for 4 voksne personer til den pågældende vognklasse i det pågældende tog.

For at gøre det muligt at befordre syge i sygekurv med tog, der udelukkende består af sidegangsvogne, er i en del af disse vogne et vindue i hver side af vognen

indrettet således, at det kan trækkes helt ned, hvorefter sygekurven kan anbringes i kupeen gennem vinduet.

På de fleste af færgerne haves kamre, hvori sindsyge og deres ledsagere, som rejser i særskilt vognafdeling, kan opholde sig. Der skal af togpersonalet på den foregående banestrækning sendes underretning til vedkommende skibsfører, når de nævnte kamre skal benyttes.

Ved befordring af syge i *særskilt vognafdeling* udleveres almindelige billetter og kupebillet, se side 138.

Befordring af blinde og blindes ledsagere (personer eller førerhunde)

Efter aftale mellem socialministeriet og statsbanerne samt visse private befordringsstyrelser gælder følgende ordning vedrørende befordring af blinde og blindes ledsagere (personer eller førerhunde):

Mod forevisning af et af Dansk Blindesamfund eller af administrationschefen for de kgl blindeinstitutter i København og på Refsnæs udstedt og underskrevet legitimationskort (medlemskort til samfundet eller særligt legitimationskort), der lyder på navn og er forsynet med fotografi af indehaveren, kan en blind person sammen med en ledsager (person eller førerhund) befordres på 2. klasse mod køb af ialt én almindelig enkelt- eller dobbeltbillet til ordinær betaling, henholdsvis med de af statsbanerne drevne omnibusruter mod køb af en barnebillet til såvel den blinde som til dennes ledsager. Rejser den blinde alene, kan befordring finde sted mod løsning af en halv almindelig enkelt- eller dobbeltbillet. I sådanne tilfælde anvender stationerne edmonsonske barnebilletter, når sådanne er oplagt i de pågældende stationsforbindelser.

Udstedes blankobillet, er ordet „Blind“ anført i den skraverede rubrik forneden til venstre.

Den blinde med evt ledsagende person (men ikke førerhund) kan rejse på 1. klasse mod selv at betale forskellen mellem prisen for en billet til 2. klasse og prisen for en billet til 1. klasse for hver person, der ønskes befordret i den højere klasse, d v s den blinde og dennes evt ledsager.

Ved befordring med lyntog og gennemgående vogne (herunder sovevogne) må der løses pladsbilletter eller

sovepladsbilletter til ordinær pris efter de almindelige regler.

Legitimationskortet skal forevises ved billetteringen.

Legitimationskortet giver ikke ret til nedsættelse i betalingen for abonnementskort eller abonnementsbilletter til omnibusruterne.

Der kan indskrives rejsegods på den løste billet efter de almindelige bestemmelser, idet der dog på den billet, der løses til halv pris, når en blind rejser alene, kan indskrives rejsegods i samme omfang som på en til fuld pris løst billet.

Blinde, der ikke har det nævnte legitimationskort, må løse almindelige billetter til fuld pris til deres befordring, men kan i øvrigt henvises til at anmode Dansk Blindesamfund, Randersgade 68, København Ø, om udstedelse af legitimationskort.

Befordring af invalider

Personalet bør i den udstrækning, forholdene tillader det, på enhver måde søge at bistå rejsende, der som følge af invaliditet er afhængige af, at der ydes dem hjælp, således ved indstigning, udstigning og togskifte eller ved omskiftning fra tog til færge og omvendt. Invaliderne skal så vidt muligt placeres i gennemgående vogne, når omstigning undervejs herved kan undgås. ~~Adgang til de gennemgående vogne, hvortil der udstedes pladsbilletter mod betaling, er dog afhængig af, at pladsbillet løses.~~

Rejsende, der som følge af svær invaliditet benytter kørestol, og som ønsker at forblive i kørestolen undervejs, skal befordres i rejsegodsvognen. I andet fald ydes der sådanne rejsende hjælp til at tage plads i toget.

Befordring under offentligt tilsyn

Befordring af personer under politiledsagelse (også i civil påklædning) finder i togene kun sted i særskilt vognafdeling. Det samme gælder andre personer, som befordres under offentligt tilsyn, såfremt de pågældende efter stationsbestyrerens skøn øjensynligt vil blive til besvær for medrejsende, samt børn, der af børneværnsudvalgene sendes til opdragelsesanstalter, når de pågældende ledsages af politi.

Nærværende bestemmelser gælder dog indtil videre ikke for rejser, der foretages af Københavns politis sociale hjælpetjeneste med klienter fra denne afdeling.

For transportanden erlægges dobbelt betaling og for ledsagerne ordinær betaling for hele befordringsstrækningen. Ved befordring i samme kupé af flere tranportander og ledsagere betales højst *enkelt* takst for så mange personer, som der er plads til i kupeen. Politiets abonnementskort betragtes herved som gyldig rejsehjemmel for en ledsagende politifunktionær.

Fanger, som under ledsagelse af en funktionær ved det pågældende fængsel har fået tilladelse til at foretage en rejse for at aflægge besøg ved en pårørendes syge- eller dødsleje m m, kan dog rejse uden benyttelse af transportandkupé, når såvel fangen som ledsageren er civilklædt, og vedkommende fængselsinspektør skønner, at rejsen ikke kan medføre ulemper for andre rejsende. Der skal i så fald kun erlægges almindelig billetpris.

Kan personer, som befordres under offentligt tilsyn, men uden politiledsagelse, befordres som andre rejsende, erlægges kun almindelig billetpris.

Ved befordring i særskilt vognafdeling udleveres almindelige billetter og kupébillet, og underretning til togpersonalet m m finder sted som anført på side 137.

Når forsørgelsesvæsenet eller andre offentlige institutioner lader subsistensløse personer og lignende befordre over banerne *uden ledsagelse*, og hel eller delvis tilbagebetaling for billetterne ønskes forhindret, er billetternes nederste højre hjørne fraklippet.

Befordring i lejede særtog

Ved befordring af personer i lejede særtog udleveres der ikke billetter, men over betalingen for befordringen udfærdiger afrejsestationen en beregning, der bl a skal indeholde navnet på den, der har bestilt særtog, togets afgangs- og ankomsttid, antallet af rejsende i de forskellige vognklasser samt iøvrigt alle fornødne oplysninger.

Af beregningen udfærdiges en genpart, som udleveres til togføreren for særtoget og tjener som hjemmel for befordringen med dette. Genparten afleveres af togføreren til ankomststationen, med mindre toget også benyttes til tilbagerejse, i hvilket fald den sendes direkte til personafregningen.

af togføreren for det tilbagegående særtog.

Rejsegods kan frit medføres i kupeerne, hvorimod der for rejsegods i særskilte vogne eller i beskyttelsesvogne i toget skal betales fragt, der optages i beregningen.

Når det tillades, at der til et bestilt særtog sælges billetter, eller at rejsende med dobbeltbilletter på tilbagereisen benytter toget, vil der i særtogsanmeldelsen blive givet forholdsordre med hensyn til optælling af antallet af rejsende, der benytter toget med sådanne billetter.

Om befordring af artistpersonale i to afdelinger, se side 119. Såfremt delt befordring finder sted, skal der påføres særtogsberegningen bemærkning herom.

For særtog til befordring af gods eller levende dyr udfærdiger afgangsstationen ligeledes en beregning, der foruden de fornævnte angivelser skal indeholde numrene (og for fremmede vogne ejendomsmærke) på de benyttede vogne, vægten og arten af det i hver vogn befordrede gods m m. Der skal ikke indleveres fragtbreve. Beregningen indsendes til personafregningen som foran anført.

For de af militæretaten lejede særtog udstedes der ingen beregning til brug for togføreren, men befordringens omfang fremgår af særtogsanmeldelsen.

Befordring i sovevogn

De indenlandske sovevognsruter

Det internationale Sovevognsselskab, København, afgiver sovevogne til de indenlandske sovevognsruter og personale til betjening i disse vogne, der normalt har 6 to-sengs kupeer og 6 tre-sengs kupeer.

Sovevognene ledsages under benyttelsen af en af sovevognsselskabets danske sovevognskonduktører, der

under sin tjeneste i sovevognen har fri befording i denne. Han skal anvise de sovevognsrejsende deres pladser, være dem behjælpelig under rejsen samt sørge for ro og orden i vognen og skal om fornødent henvende sig til togføreren eller stationsbestyreren i denne anledning. Servering i sovevognen må ikke finde sted mellem kl 23 og kl 7.

Sovevognskonduktøren skal rette sig efter de ordrer, der bliver givet ham af togførere, stationsbestyrere eller statsbanernes højere tjenestemænd. Statsbanernes tilsynsførende personale på stationerne og i togene har til enhver tid adgang til at efterse sovevognene. Statsbanernes personale skal på den anden side hjælpe sovevognskonduktøren, når dette lader sig forene med dets øvrige tjeneste.

Udsættes en sovevogn på en mellemstation som følge af utjenstdygtighed, befordres sovevognsselskabets personale og vognens beholdning vederlagsfrit med næste dertil egnede tog til en anden station, der ligger på vedkommende vogns rute. Personalet befordres på 2. klasse.

Oplysninger om sovevognenes løb, om sovepladsbilletternes pris og om forsøgssteder findes i publikums-køreplanerne.

Sovepladserne benævnes således:

Single (enekupé)

Double (to-sengs kupé)

Tourist (tre-sengs kupé).

For at kunne benytte sovevognene skal de rejsende både have gyldig rejsehjemmel til det pågældende tog og særlig sovepladsbillet.

På de indenlandske sovevognsruter skal rejsende, der benytter single-soveplads, være forsynet med rejsehjemmel til 1. klasse, medens rejsende, der benytter double- eller tourist soveplads, skal have rejsehjemmel til 2. klasse.

En rejsende med rejsehjemmel til 1. klasse og single-sovepladsbillet kan i sin kupé medtage andre rejsende, der har til toget gyldige rejsehjemler, uanset vognklassen. Kupeens andre sovepladser bliver da redt op, uden at der skal løses yderligere sovepladsbilletter.

Med hensyn til rejsehjemler og sovepladsbilletter for befording i sovevognene af børn gælder følgende bestemmelser:

For	kræves	
	rejse- hjemmel	soveplads- billet
et barn, der deler soveplads med en voksen,		
a) når barnet er under 4 år	ingen	ingen
b) når barnet er i alderen 4—12 år	én barnebillet	ingen
to børn, der deler soveplads,		
a) når begge børn er i alderen 4—12 år	to barnebilletter	én sovepladsbillet til fuld pris
b) i andre tilfælde	én barnebillet	én sovepladsbillet til fuld pris
et barn (også når det er under 4 år), til hvilket der kræves særskilt soveplads	en barnebillet	én sovepladsbillet til fuld pris

Iøvrigt må en soveplads højst benyttes af en voksen og et barn eller af to børn.

Om billettering i sovevognene se side 172.

Sovevognsruterne i forbindelse med udlandet

Sovevognene til løbene i forbindelse med Danmark afgives af svenske eller norske baner (for løb i forbindelse med Sverige og Norge) og af Det internationale Sovevognsselskab.

I publikumskøreplanerne findes angivet, over hvilke strækninger der gennemføres sovevogne i forbindelse med udlandet, hvilke arter af sovepladser der føres i sovevognene i de forskellige forbindelser, samt oplysninger om forudbestilling og priser for sovepladser i vigtigere stationsforbindelser.

Sovepladserne benævnes således:

Single (stor enekupé)

Special (lille enekupé)

Double (to-sengs kupé)

Tourist (tre-sengs kupé)

For at kunne benytte sovevognene skal de rejsende både have gyldig rejsehjemmel til det pågældende tog og særlig sovepladsbillet.

Afvigende fra, hvad der gælder for benyttelsen af sovevognene i indenlandsk trafik, skal rejsende, der benytter *single*, *special* eller *double* soveplads i sovevognene i forbindelse med udlandet, være forsynet med rejsehjemmel til 1. klasse, medens rejsende, der benytter *tourist*-soveplads, skal være forsynet med rejsehjemmel til 2. klasse.

I sovevognene i forbindelse med Sverige og Norge kan en rejsende med rejsehjemmel til 1. klasse og single-sovepladsbillet i sin kupé medtage andre rejsende, har til toget gyldige rejsehjemler, uanset vognklassen. Kupeens andre sovepladser bliver da redt op uden at der skal løses yderligere sovepladsbilletter.

Med hensyn til befordringen af børn gælder samme bestemmelser som anført foran for de indenlandske sovevognsruter.

Såfremt en reserveret tourist-soveplads i sovevogne i forbindelse med Sverige og Norge på grund af dobbeltbelægning eller anden fejl, der ikke skyldes den rejsende, ikke er ledig, og der ikke på samme klasse kan skaffes anden soveplads til den rejsende, kan der, såfremt pladsforholdene tillader det, anvises den rejsende en double-soveplads uden efterbetaling af prisforskellen for befordring i højere vognklasse.

Sovevognene ledsages af en sovevognskonduktør, for hvem der gælder de samme regler som for sovevognskonduktører i indenlandsk trafik.

Om billettering i sovevognene, se side 172.

Allerhøjeste og høje herskabers befordring

Når allerhøjeste og høje herskabers befordring ikke efter de gældende fribefordringsbestemmelser, se side 149, kan ske uden betaling, erlægges for deres befordring med plantog og ordinære færger almindelig tariffmæssig betaling. For befordring med særtog, særfærger og særlige skibe betales efter en bestemt takst, der meddeles af distrikterne.

Ved benyttelsen af de ordinære tog skal det ikke forlanges, at de omhandlede fyrstelige personer med det dem ledsagende følge skal løse almindelige billetter mod kontant betaling, men såfremt dette ikke har fundet sted, skal togføreren på tograpporten og — såfremt det kommer til dens kundskab — afgangsstationen ved særlig meddelelse til distriktet indberette, hvilken befordring, der er afgivet. Samme fremgangsmåde følges, når det af togføreren konstateres, at der ikke er løst et tilstrækkeligt antal billetter til befordringen.

De til hofstaterne hørende personer, der ikke er i følge med de kongelige herskaber, må være forsynet med almindelig rejschjemmel.

Billettering finder ikke sted i de kongelige vogne eller i de kupéer, hvori de kongelige eller fyrstelige personer befordres, men derimod i de af følget benyttede vogne og kupéer. Kuponbilletter samt billetter i international trafik, som de kongelige eller fyrstelige personer måtte være i besiddelse af, indsamles så vidt muligt ved henvendelse til de ledsagende kavalerer eller hofbetjente, men kun, hvis det kan ske uden at ulejlige de kongelige eller fyrstelige rejsende.

Billetter til halv takst til ansatte og deres pårørende

Til *udenlandske* indehavere af de i ordreserie A, siderne 174b—174c omhandlede legitimationskort udstedes enkeltbilletter til halv pris og dobbeltbilletter til prisen for en enkeltbillet til rejse med statsbanerne (men ikke i forbindelse med private danske befordringsstyrelser).

Til børn, der efter de almindelige bestemmelser befordres for halv pris, ydes ingen yderligere nedsættelse i billetprisen.

For benyttelse af lyntog og gennemgående vogne, herunder eventuel løsning af pladsbillet, gælder samme regler som for rejsende med almindelige enkelt- og dobbeltbilletter.

For benyttelse af sovepladser erlægges ordinær betaling.

Billetter til halv takst til enkeltrejse udstedes som almindelige edmonsonske billetter med fraklippet barnekontrolafsnit, edmonsonske barnebilletter eller som blankobilletter. Billetter til halv takst til dobbeltrejse udstedes kun som blankodobbeltbilletter. Blankobilletterne er forsynet med påtegning om legitimationskortets udstedelsesbane samt nummer.

De omhandlede rejsende med billetter til halv pris til 2. klasse kan mod ordinær betaling løse tilkøb til 1. klasse. På billetterne kan indskrives rejsegods som på billetter løst til fuld pris.

I øvrigt kan billetterne benyttes efter de almindelige regler. De til halv pris udstedte billetter er kun gyldige til rejse i forbindelse med legitimationskortet og gyldigt politipas eller andet med indehaverens foto og underskrift forsynet officielt identitetskort.

Billetter til halv takst udstedt i udlandet til ansatte ved fremmede baner til rejse her i landet vil være udstedt som internationale tariffbilletter eller kuponbilletter. Disse billetter er ligeledes kun gyldige i forbindelse med legitimation som foran anført.

Fribefordring på statsbanerne

(Om fribefordring af statsbanernes personale m m, se ordreserie A)

Skoleelever m fl

For fribefordring på 2. klasse af skoleelever m fl udstedes følgende rejsehjemler:

1. Ferierejser
 - a) Almindelige ferierejser hvide billetter.
 - b) Ferierejser til sommerlejr brune billetter.
2. Skolerejser, lejrskolerejser samt rejser til skoleidrætsstævner brune billetter.
3. Skovture og 1-dags udflugter brune billetter.

Samtlige rejsehjemler er forsynet med angivelse af, mellem hvilke stationer, på hvilke dage eller i hvilke tidsrum, eventuelt til hvilke tog de er gyldige, samt for hvem henholdsvis — ved samlet rejsehjemmel — for hvor mange rejsende de gælder.

Rejsehjemlerne kan ikke ved tilkøb gøres gyldige til rejse på 1. klasse.

Slesvigske børns ferierejser

For ferierejser her til landet arrangeret af „Komitéen for slesvigske børns ferierejser“ tjener som rejsehjemmel på såvel stats- som privatbaner den af de kontrollerende pasmyndigheder til hvert enkelt barn udleverede passerseddel af karton. Passersedlen indeholder bl a angivelse af barnets navn samt bestemmelsesstedet her i landet.

Togpersonalet skal påse, at hvert barn er forsynet med passerseddel. Den skal på henrejsen klippes i nederste venstre hjørne og på tilbagerejsen i nederste højre hjørne.

Børn og unge fra anerkendte institutioner for børneforsorg m v

For fribefordring på 2. klasse af børn og unge fra anerkendte institutioner for børneforsorg m v udstedes følgende rejsehjemler:

1. Til enkeltrejsende børn og unge udstedes hvide billetter.

2. Til børn på grupperejser udstedes en fælles billet (befordringstilladelse) på brunt karton.

Rejsehjemlerne er forsynet med angivelse af, mellem hvilke stationer, på hvilke dage eller i hvilket tidsrum, eventuelt til hvilke tog de er gyldige, samt for hvem henholdsvis — ved samlet rejsehjemmel — for hvor mange rejsende de gælder.

Rejsehjemlerne kan ikke ved tilkøb gøres gyldige til rejse på 1. klasse.

Kongen og kongehusets medlemmer

I henhold til statsbanelovens § 58 har Hans Majestæt Kongen og kongehusets medlemmer adgang til frirejse med statsbanernes ordinære tog og skibsforbindelser.

Ministeren for offentlige arbejder har fastsat følgende supplerende regler:

1. Deres Majestæter Kongen og Dronningen, tronfølgeren, Hendes Kongelige Højhed Prinsesse Margrethe, og Deres Kongelige Højheder Arveprins Knud og Arveprinsesse Caroline-Mathilde har adgang til at rekvirere 1. klasse kupé til vederlagsfri benyttelse på de nævnte trafikforbindelser.
2. Rejsegods tilhørende de kongelige herskaber og deres følge befordres frit, også i tilfælde hvor de kongelige herskaber benytter bil.

3. Følgende biler overføres frit på de overfarter, der udelukkende drives af Danske Statsbaner, samt på overfarterne Helsingør—Hälsingborg, København—Malmö og Dragør—Limhamn, selv om bilerne ikke er ledsaget af nogen herskaber:
- Biler med indregistreret kronenummer.
 - Biler med krone anbragt over nummeret.
 - Biler som medfører bevis fra den kongelige staldetat for, at de tilhører medlemmer af kongehuset eller den kongelige staldetat.

På de indenlandske overfarter befordres endvidere bilernes fører frit på 2. klasse.

Med hensyn til reservering af plads for biler på færgerne gælder følgende regler:

For biler indregistreret med kronenummer eller med krone anbragt over nummeret kan plads reserveres på færgerne, når der forud træffes aftale med vedkommende distrikt.

Biler uden kronenummer eller krone anbragt over nummeret overføres efter de almindelige bestemmelser.

4. Når Hans Majestæt Kongen foretager rejser for at inspicere militære afdelinger eller overvære militære øvelser, befordres følget samt staldbetjente, heste og train frit på statsbanerne med tilhørende overfarter. Der vil af statsbanerne blive stillet det fornødne materiel af person- og andre vogne til rådighed til befordring med de planmæssige tog på de omhandlede rejser, når den pågældende afgangsstation af den dertil bemyndigede officer, senest aftenen forud for hver rejse, får rekvisition derpå med

oplysning om, hvilke tog der agtes benyttet, samt for hvor stort følge der ønskes reserveret pladser m v. Befordringen af heste og train sker dog ikke i hurtigtog, men henvises til de dertil egnede person- og andre tog.

5. Hans Majestæt Kongens heste befordres også i andre tilfælde end nævnte under 4 frit på statsbanerne med tilhørende overfarter. Befordringen sker dog ikke i hurtigtog, men henvises til de dertil egnede person- og andre tog.

I tilslutning hertil gælder følgende:

De ovennævnte kongelige personer har kun ret til fribefordring for deres egen person, medens alle

andre, hvad enten det er fyrstelige personer eller følge, og hvad enten de tager plads i de reserverede vognafdelinger eller uden for disse, må være forsynet med almindelig rejsehjemmel.

Når der anmeldes befordring af de ovennævnte kongelige personer, skal der — såfremt rejsen ikke skal foregå i salonvogn — altid reserveres en særlig kupé for befordringen. Denne indrettes som 1. klasse, og såfremt herskaberne måtte fremsætte ønske derom, kan der i den optages medlemmer af følget, der da i henhold til ovenstående skal have almindelig rejsehjemmel, d v s til 1. klasse, såfremt sådan vognklasse føres i de tog, rejsen omfater, i modsat fald til 2. klasse.

Den station, hvortil rejsen anmeldes, sørger for, at alle pågældende, herunder togpersonalet, underrettes.

Fribefordring af rejsegods kommer for følgets vedkommende kun til anvendelse, når de pågældende virkelig rejser som følge med de kongelige herskaber, men ikke når enkelte af dem, der ellers rejser i de kongelige herskabers følge, rejser alene.

Post- og telegrafvæsenets personale

Ifølge den med generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet sluttede overenskomst om postens befordring på statsbanerne gælder følgende regler for fribefordring af posttjenestemænd på baner og overfarer:

- a. I postvogne (postrum) befordres som regel kun de med postens ekspedition undervejs beskæftigede personer. Disse personer er forsynet med et af vedkommende jernbanepostkontor udstedt legitimationskort.
- b. Antallet af posttjenestemænd, der under almindelige forhold gør tjeneste i de enkelte tog, opgives af postvæsenet til banerne, og disse tjenestemænd behøver ingen særlig rejsehjemmel.

- Posttjenestemænd, der er beordret til assistance eller indøvelse i de enkelte tog, forsynes derimod af jernbanepostkontoret med et særligt bevis, der på forlangende skal forevises for togpersonalet.
- c. Generaldirektøren for post- og telegrafvæsenet, afdelingscheferne, overpostmesteren, overpostinspektørerne, overtelegrafinspektøren, overingeniøren, radioingeniøren, distriktsingeniørerne, kontorchefen i generaldirektoratets 5. ekspeditionskontor, jernbanepostmestrene samt postinspektørerne og telegrafinspektøren ved distriktsmyndighederne har fri befordring på statsbanerne såvel i som uden for postvogne. De er forsynet med særlige af generaldirektoratet for statsbanerne udstedte frikort til 1. klasse.
 - d. Tilsynsførende tjenestemænd ved jernbanepostkontorerne, hver inden for vedkommende jernbanepostkontors område, kan uden melding tage plads i postvogne (postrum). De er forsynet med et af generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet udstedt legitimationskort, der på forlangende skal forevises for togpersonalet, og behøver ingen særlig rejsehjemmel.
 - e. Andre personer tilstedes det kun undtagelsesvis at rejse i postvogne (postrum); de skal i så fald være forsynet med fripas eller billet til 2. klasse samt med et særligt af generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet udstedt bevis, der på forlangende skal forevises for togpersonalet.
 - f. Når udsendte posttjenestemænd ikke kan vende tilbage som tjenstgørende i postvogne (postrum), eller posttjenestemænd må udsendes som passagerer for at gøre tjeneste hjem, befordres de uden betaling. Befordringen i de tog, der ikke medfører postbureau, sker på fripas, der udstedes af stationerne efter

- skriftlig rekvisition fra vedkommende jernbanepostkontor, hvilken rekvisition om fornødent kan eftersendes. Befordringen sker på 2. klasse.
- g. Posttjenestemænd, der ledsager en togpost, befordres frit.

Fripassene udfærdiges på blanketter til familiefripas (med brun/grøn eller brun rand). I stammen og fripasset rettes ordet „Familiefripas“ til „Fripas“.

Toldvæsenets og politiets personale

Toldvæsenet er bemyndiget til, hvis det skønnes nødvendigt, at lade togene ledsage af toldopsyn; der udstedes da efter rekvisition fra vedkommende toldpersonales foresatte fripas for hen- og tilbagereisen. De pågældende toldtjenestemænd befordres på samme vognklasse som tilsvarende tjenestemænd ved statsbanerne. Det står dog ledsagerne frit for at tage plads ved det gods, for hvis skyld de foretager rejsen.

Når et tog afgår fra en station, uden at der har været tid til at udstede fripas for toldledsageren, følger denne med toget uden fripas, men den pågældende station rekvirerer telegrafisk fripas udstedt for hen- og tilbagerejse over hele strækningen på første station, hvor toget standser. Fripasset overgives til toldledsageren ved togets ankomst dertil.

Told- og paskontrolpersonale, som gør tjeneste i de internationale forbindelser, er forsynet med særlige af generaldirektoratet for statsbanerne udstedte frikort.

For at hindre misbrug skal de politi- eller toldtjenestemænd, der — uden at være i uniform — benytter et af de af generaldirektoratet på frikort-formular uden fotografi udstedte kort, lydende på en tjenestemand i politiet, henholdsvis toldvæsenet, på forlangende forevise enten politi- eller toldtegn eller anden legitimation.

Det internationale Sovevognsselskabs personale

Efter overenskomsten med Det internationale Sovevognsselskab om løb af sovevogne og spisevogne her i landet befordres selskabets personale, der er tjenstgørende i sovevogne og spisevogne, gratis i disse vogne.

Hver funktionær skal være forsynet med et af selskabet udstedt identitetskort, der på forlangende skal forevises for togpersonalet.

Værnepligtige og militære

Ved indkaldelse eller hjemsendelse

Enhver værnepligtig af lægds- eller sørullen, der indkaldes til eller hjemsendes fra tjeneste ved hæren, flyvevåbnet eller søværnet, har krav på at blive befordret frit fra den hans hjemsted nærmeste jernbanestation til mødestedet og omvendt. Må rejsen eller en del af den foretages til søs, tilkommer der ham ligeledes fri befordring.

Den samme ret til fri befordring har værnepligtige under genindkaldelser til fortsat øvelse.

Under værnepligtige henregnes også de til civilt arbejde og de til civilforsvarskorpsets afdelinger indkaldte.

Endvidere er der mellem indenrigsministeriet og generaldirektoratet truffet aftale om, at værnepligtige under rejser i anledning af indkaldelse til eller hjemsendelse fra militærtjeneste kan benytte statsbanernes rutebiler fra hjemsted til nærmeste jernbanestation samt på strækninger, hvor rutebiler erstatter tog.

På statsbanerne med tilhørende færger og skihe befordres den værnepligtige frit på 2. klasse mod forevisning af udskrivningspas, indkaldelsesordre, mødeordre eller hjemsendelsespas.

Lyntog og internationale eksprestog må ikke benyttes; dog kan værnepligtige, der rejser på *hjemsendelsespas*, benytte lyntog over de strækninger, hvor disse tog kan benyttes uden pladsbillet, og internationale eksprestog efter samme regler som for rejsende med enkeltbilletter.

Når statsbanernes rutebiler benyttes, afleveres en af de udskrivningspasset m v vedhængende eller indklæbede kuponer.

Ved indkaldelse og genindkaldelse ydes befordring fra en hvilken som helst station, hvor vedkommende på indkaldelsesdagen eller indtil 2 døgn forinden henvender sig og får sit militærpapir (udskrivningspas, indkaldelsesordre eller mødeordre) stemplet. Militærpapiret giver ret til en enkelt, direkte (d v s ad nærmeste rute) og uafbrudt rejse for den pågældende til mødestedet.

De nævnte militærpapirer har en påtrykt meddelelse om, at papiret ved rejsens begyndelse — samt ved overgang fra statsbane til privatbane eller dampskib — skal forevises og stemples i vedkommende jernbanestations (eller dampskibsselskabs) billetkontor.

Ved hjemsendelse skal det stå anført på militærpapiret, fra og til hvilken jernbanestation fribefordringen gælder. Hjemsendelsespasset, der skal være indklæbet i soldater-/orlogsbogen, skal derfor ikke stemples.

De militærpapirer, som de værnepligtige ved deres indkaldelse til eller hjemsendelse fra militærtjenesten kan benytte som legitimation ved rejse på statsbanerne, har påtegning om,

- at der på dem kan indskrives 25 kg rejsegods mod betaling af takstmæssigt indskrivningsgebyr,
- at de ikke ved tilkøb af billet kan gøres gyldige til rejse i 1. klasse, og
- at de kun giver ret til direkte (uafbrudt) rejse på statsbanerne på indkaldelses- eller hjemsendelsesdagen og indtil 2 døgn før eller efter disse dage.

Stemplet „Bagage“ anbringes i den dertil indrettede rubrik i vedkommende militærpapir. Til højre herfor er der plads til klipning.

For de til civilt arbejde samt de til civilforsvarskorpsets afdelinger indkaldte værnepligtige udstedes indkaldelsesordrer og hjemsendelsespas med lignende tekst som i militærpapirerne, men på blanketter med andre farver.

Ved forøgelse af forsvarets fredsstyrke eller mobilisering

Når ordre om forstærkning af fredsberedskabet, indkaldelse af foreløbig eller resterende sikringsstyrke er udstedt eller mobilisering iværksættes, befordres de indkaldte frit på statsbanerne til deres mødesteder. De pågældende vil forevise „Gul ekstraordinær indkaldelsesordre“ eller soldater-/orlogsbogens gule eller røde mødebefaling som rejsehjemmel.

Ved orlov og specielle tjenstlige lejligheder

Til rejser på 2. klasse, der i anledning af orlov eller specielle tjenstlige lejligheder i uniform eller civil påklædning foretages af

- militært personel m fl,
- civilforsvarskorpsets personel samt
- de til civilt arbejde indkaldte værnepligtige,

udsteder stationerne særlige orlovsbilletter til enkelt- eller dobbeltrejse.

Orlovsbilletterne udleveres mod aflevering af særlige rekvisitioner efter nærmere regler enten gratis eller mod betaling af 5 kr pr stk, idet generaldirektoratet senere opkræver (rest)tilgodehavendet hos de pågældende ministerier.

Orlovsbilletter kan benyttes til rejse med alle tog undtagen lyntog. Forsøgsvis er der dog givet rejsende med orlovsbilletter adgang til at blive befordret med lyntog uden for højtidsperioderne (21.—28. december og tirsdag før påske — tirsdag efter påske). Ved orlovsrejser i anledning af jul, påske og pinse må kun benyttes de tog (biler), der af statsbanerne måtte være anvist de militære afdelinger m v. Orlovsbilletterne kan endvidere benyttes til rejse med de rutebiler, der er opført i jernbaneafsnittet i publikumskøreplanerne. Til orlovsbilletter kan mod normal betaling løses pladsbilletter til lyntog (se dog ovenfor) og gennemgående vogne.

Orlovsbilletter har samme gyldighedstid som de tilsvarende almindelige enkelt- og dobbeltbilletter, dog er gyldighedstiden for orlovsbilletter til dobbeltrejse uanset afstanden altid 1 måned.

Ved billetudstedelse anvender stationerne efter nærmere regler almindelige enkelt- og dobbeltbilletter —

edmonsonske eller blanko — stemplet „O-billet“ (visse stationer bruger dog i en overgangsperiode stemplet „Orlovsbillet“). Endvidere er der i visse forbindelser oplagt særlige edmonsonske orlovsbilletter til dobbeltrejse, der foroven til venstre i billetten er kendetegnet med et „O“ (der vil dog i nogen tid forekomme billetter, der er kendetegnet „Orlov“).

Orlovsbilletter kan ikke udstedes som togbilletter.

I øvrigt gælder med hensyn til rejseafbrydelse, tilkøb til 1. klasse, udstedelse af forskelsbilletter samt klipning og rejsegodsindskrivning de almindelige bestemmelser for rejsende med almindelige enkelt- henholdsvis dobbeltbilletter. Når tilkøbs- eller forskelsbillet løses i toget, betales tillæg efter de almindelige bestemmelser.

Orlovsbilletter må ikke overdrages.

Om efteroprævning, legitimation og indberetning i tilfælde af misbrug af orlovsbilletter gælder tilsvarende bestemmelser som for militærbilletter, jf side 124b-124c for så vidt de efter deres natur kan finde anvendelse.

Befordring med plantog af troppeafdelinger i Københavns nærhed

For befordring på fripas af *troppeafdelinger* i *Københavns nærhed* gælder følgende særlige regler:

Som samlet rejsehjemmel for *troppeafdelinger*, der i henhold til særlig overenskomst med forsvarsministeriet*) i et vist omfang befordres med plantog på strækninger i Københavns nærhed, udstedes der af vedkommende station fripas på almindelige fripasblanketter.

Der anvises officerer af kaptajnløjtnantgrad og højere grader pladser i 1. klasse, for så vidt sådanne pladser haves i det pågældende tog, den øvrige del af styrken i 2. klasse.

De til troppeafdelingerne hørende cykler, indtil 4 pr kompagni befordres frit, men afdelingerne må selv sørge for cyklernes ind- og udlæsning.

Som samlet rejsehjemmel for livgardens vagtmandskab, der befordres fra København til Sorgenfri station og tilbage *på hverdage*, og for livgardens musikkorps, der i anledning af afgivelse af taffelmusik på Sorgenfri og Fredensborg slotte befordres fra København til Sorgenfri henholdsvis Fredensborg station og tilbage, udstedes der af vedkommende station ligeledes fripas på almindelige fripasblanketter.

De til musikorpset hørende musikinstrumenter og nodekasser befordres frit.

*) Overenskomsten ophævet. Om forekommende transporter af den omhandlede art vil alle vedkommende, indtil ny overenskomst foreligger, blive underrettet ved distrikternes foranstaltning.

Redaktør og journalister

På nærmere i overenskomster mellem generaldirektoratet og forskellige presseforeninger og dagbladsredaktører fastsatte vilkår yder statsbanerne et frikort til rejse på disse gyldigt for en navngiven redaktør for det pågældende dagblad. Kortet er forsynet med fotografi.

Efter overenskomstens ordlyd er kortet kun gyldigt til rejser i redaktionelt øjemed (se i øvrigt kortets tekst). Kontrollen hermed og med, at fribefordringen i det hele taget kun finder sted efter de fastsatte regler, sker gennem vedkommende presseforening. Hvis personalet har grund til at antage, at der i så henseende finder misbrug sted af et frikort, må indberetning derom ad tjenstlig vej sendes til generaldirektoratet, og der foretages fra personalets side intet over for vedkommende redaktør. Derimod må eventuelt misbrug af anden art — f. eks. ved at en uberettiget benytter et redaktørfrikort — behandles på sædvanlig måde.

Til medlemmer af „Journalistforbundet“, „Provincial-Journalistforeningen“ og „Socialdemokratisk presseforening“ udstedes der årlig af generaldirektoratet et antal frikort, gyldige til rejser over statsbanerne i enten 3 uger, 15 dage eller 8 dage. Disse kort er forsynet med angivelse af gyldighedstid og den pågældende journalists navn.

Kortene kan ved tilkøb efter de almindelige regler gøres gyldige til rejse i højere vognklasse.

Endvidere udstedes der af generaldirektoratet special-frikort til 1. klasse til udenlandske journalister til rejser i Danmark i journalistisk øjemed. Disse kort gælder til både stats- og privatbanestrækninger.

Ledsagere af levende dyr

I nogle tilfælde, navnlig ved længere transporter, udstedes der til ledsagere af senderinger af levende dyr fripas, gyldige til rejse på 2. klasse fra sendingens afgang- til dens bestemmelsesstation og tilbage.

Der anvendes den almindelige fripasformular til 2. klasse. Fripasset udstedes med gyldighed fra sendingens afsendelsesdag og med tilbagerejse 8 dage senere, og lyder på ledsagerens navn. Endvidere er påført en bemærkning om, at vedkommende ledsager en sending levende dyr i vogn nr

Inden togets afgang skal ledsageren melde sig hos togføreren, der anviser ham plads. Henrejsen skal foregå med det tog, hvormed dyrene befordres. Tilbagerejsen skal ske ad korteste vej, som eventuelt er angivet i fripasset, og tiltrædes senest 8 dage efter, at fripasset er udstedt. Friпас for ledsagere af levende dyr til tyske stationer, udstedt til Padborg over Tønder H — Tinglev og fripas til Tønder H over Tinglev kan benyttes til tilbagerejse henholdsvis fra Tønder H og fra Padborg.

Tilbagerejsen må ikke afbrydes undervejs. Fripasset kan ved tilkøb af 1/2 billet til 2. klasse gøres gyldigt til rejse på 1. klasse både på hen- og tilbagerejsen.

Fripasset inddrages, og ihændehaveren betragtes som en rejsende uden gyldig rejsehjemmel i følgende tilfælde:

Når det benyttes af en anden person end den, på hvis navn det lyder, og

når fripasset på henrejsen benyttes i et andet tog end det, hvormed dyrene befordres, eller når det på tilbagerejsen benyttes ad en anden rute end den angivne.

Togpersonalet skal føre det skarpest mulige tilsyn med, at fripassene ikke benyttes af uvedkommende.

Opdages sådant, skal ihændehaveren ikke alene efterbetale, men sagen skal særligt indberettes for eventuelt at anmeldes for politiet.

Billetkontrol

Ifølge statsbanelovens § 4 skal de rejsende forevise deres rejsehjemmel, så ofte det forlanges af personalet, samt aflevere den på personalets forlangende.

Billetteringen, der består i eftersyn af samtlige rejsehjemler samt klipning og eventuel indsamling af rejsehjemler efter nedenstående regler, foretages således:

På nogle strækninger i og nær ved København såvel af stationspersonalet (stationskontrol) og togpersonalet (i ikke-elektriske tog) som af det reviderende personale;

på de øvrige banestrækninger såvel af togpersonalet som af det reviderende personale;

på overfarterne såvel af søfarts-, stations- eller togpersonalet således, som det er fastsat for de enkelte overfarter, som af det reviderende personale.

Klipning m m af rejsehjemler

Enhver billet skal klippes i den rejsendes påsyn. På strækninger med stationskontrol klippes rejsehjemlerne ved indgangen gennem afspærringen.

1. *Edmonsonske billetter* (men ikke pladsbilletter, de særlige tilkøbsbilletter til week-end billetter og kontrolbilletter, se nedenfor), *blankobilletter*, *togbilletter*, *rullebilletter*, *blokbilletter* (men ikke blokpladsbilletter), *fripas samt seddelbilletter i nordisk forbindelse* klippes således:

A. Når de benyttes til *henrejse*, klippes de ved første

billettering i nederste venstre hjørne og forsynes derefter med et nyt klip, hver gang der er skiftet tog, eller nyt togpersonale er tiltrådt. Klippene anbringes i rækkefølge umiddelbart over hinanden i rejsehjemmelens *venstre* side.

Efter rejseafbrydelse klippes rejsehjemmelen, når vidererejsen påbegyndes. Dette klip anbringes lidt længere inde på rejsehjemmelen ud for den sidst foretagne klipning.

På billetter til rejse i international trafik indrammes afbrydelseskippet på billetens bagside i en cirkel og vedføjes stationsforkortelsen for den station, hvor rejseafbrydelse har været foretaget. På sådanne billetter anbringes desuden et nyt strækningsklip i fortsættelse af de(t) tidligere strækningsklip.

Ved sidste billettering før den på rejsehjemmelen angivne bestemmelsesstation anbringes yderligere et klip (slutklip) i øverste *venstre* hjørne, idet dog angivelsen for den eventuelt dér anbragte dato ikke derved må utydeliggøres. Da billetter til stationer på S-banen skal indsamles, slutklippes disse dog ikke.

På Valby station og på Københavns Hovedbanegård ankommer alle vestfra kommende tog til perroner, som de rejsende kan forlade uden at passere en stationskontrol. Ved togskitte i Valby må rejsende imidlertid passere en stationskontrol til perron 2 henholdsvis perron 3 og på København H må rejsende — der eventuelt på grund af ukendskab til omstigningsforholdene ikke benytter perrontunnellen — ligeledes passere en stationskontrol. Billetter, der benyttes i nævnte fjerntog mod Valby/København H, og hvis gyldighed for den pågældende rejseretning ophører på Københavns bybane, skal derfor ved sidste billettering i toget før Valby/København H forsynes med et særligt klip i midten af billetens nederste kant som tegn på, at billetten har været benyttet helt til Valby eller København H. Ved togskitte i Valby og på Københavns Hovedbanegård skal

sådanne billetter af stationskontrollen (indgangskontrollen) dér slutklippes på almindelig måde — jf ovenfor — og billetterne indsamles, såfremt gyldigheden ophører med den foretagne rejse, derefter på sædvanlig måde, når bybaneområdet forlades.

Såfremt den rejsende ikke undervejs skal foretage togskifte (herunder skifte mellem tog og færge/skib) eller rejseafbrydelse samt, såfremt der ikke skiftes togpersonale undervejs inden den rejsendes bestemmelsesstation, forsynes rejsehjemmelen straks ved første billettering foruden med det derfor foreskrevne klip med det nævnte slutklip. Ved rejser i lyntog og gennemgående vogne over Storebælt må slutklipning dog først foretages, når overfarten er passeret. Sker første billettering ved stationskontrollen på afrejsestationen, klippes ikke noget slutklip. (Sådanne rejsehjemler indsamles, hvis deres gyldighed ophører på en station med stationskontrol, jf foran, og slutklippes ellers af togpersonalet).

Det vil, navnlig for togpersonale der tiltræder undervejs, hyppigt være nødvendigt at vende rejsehjemmelen for at se, om den på bagsiden er forsynet med påtegning om rejseafbrydelse og derfor skal klippes lidt længere inde på billetten, som anført ovenfor.

Om klipning af dobbeltbilletter med kontrolkuponer i visse forbindelser, se side 74a

B. Når de foran anførte rejsehjemler benyttes til *tilbagerejse*, foretages klipningen efter samme regler, men i rejsehjemmelens *højre* side. Såfremt en rejsehjemmel ikke er blevet forsynet med slutklip i venstre side på henrejsen, anbringes dette ved første billettering på tilbagereisen.

2. *De særlige tilkøbsbilletter til weekendbilletter* klippes ikke på henrejsen. På tilbagereisen klippes de i højre side i stregen, der begrænser barnekontrolafsnittet, eller hvis de er udstedt til et barn, umiddelbart over den nederste kant.

3. *Gruppebilletter* klippes for hver rejse ved første billettering i billettens højre side ud for rubrikken til ruteangivelsen.

Kontrolbilletter klippes kun ved første billettering, på henrejsen i venstre side og på tilbagereisen i højre side.

4. *Pladsbilletter*, herunder blokpladsbilletter og de af udenlandske salgssteder benyttede pladsbilletterformularer, klippes i nederste venstre hjørne ved første billettering efter den station, hvorfra den reserverede plads benyttes.

5. *De enkelte kuponer i kuponbillethæfter* klippes i nederste kant ved første billettering på den strækning, hvor til de enkelte kuponer er gyldige, når der er skiftet tog, eller når nyt togpersonale er tiltrådt, samt efter foretagen rejseafbrydelse.

Ved rejsens påbegyndelse efter rejseafbrydelse forsynes kuponerne med et afbrydelsesklip, der anbringes over sidste togskifteklip, og som på kuponens bagside indrammes i en cirkel og vedføjtes forkortelsen for den station, hvor rejseafbrydelse har været foretaget. Desuden forsynes kuponerne med et nyt klip i fortsættelse af de(t) tidligere togskifteklip. Kuponer, hvis gyldighed ophører på en station her i landet, skal ved sidste billettering før den rejsendes bestemmelsesstation forsynes med et klip i bestemmelsesstationens navn.

Klipningen af de enkelte kuponer foretages fra venstre mod højre.

6. *Danske og nordiske rundtursbilletter* klippes i de dertil anbragte felter for de pågældende strækninger. Ved første billettering klippes danske rundtursbilletter endvidere i den på barnekontrolafsnittet trykte cirkel, medens den i omslagene til nordiske rundtursbilletter indsatte kupon klippes i nederste kant.

Såfremt rejsen på en rundtursbillet påbegyndes og afsluttes på en mellemstation på en af de i (ved) klippefelterne anførte strækninger, skal der ved billetteringen på den sidst benyttede del af den pågældende strækning anbringes et ekstra klip i det pågældende felt. I nordiske rundtursbilletter anbringes sidstnævnte klip i den del af feltet, hvor strækningen er angivet i sin helhed.

7. *Internationale gruppebilletter* klippes én gang ved første billettering i venstre side.

Kontrolbilletterne klippes kun ved første billettering, på henrejsen i venstre side og på tilbagerejsen i højre side. Det på kontrolbilletter til hen- og tilbagerejse anbragte kontrolafsnit fratages, når bestemmelsesstationen for henrejsen er en dansk station, ved sidste billettering på henrejsen.

Til gruppebilletteren hører et duplikat, som skal indsamles ved første billettering, efter at afrejselandet er forladt. Duplikater til gruppebilletter i forbindelse med Storbritannien må dog ikke indsamles her i landet. De her i landet indsamlede duplikater indsendes af togpersonalet til personafregningen.

8. *15 og 8 dages kort* klippes ved første billettering i den på barnekontrolafsnittet trykte cirkel. Er barnekontrolafsnittet frataget, klippes kortet i højre side umiddelbart over rubrikken til angivelse af dets første gyldighedsdag.

Kort, der er udstedt i forbindelse med stamkort og derfor anbragt i mappe, udtages af denne, klippes og indsættes igen i mappen.

9. Om klipning af *trinbrætbilletter* ved udstedelsen, se afsnittet om trinbrætbilletter side 94 c. I øvrigt gælder følgende:

Ved fortsættelse af rejsen efter rejseafbrydelse undervejs klippes de ud for det ekspeditionssted, hvorfra vidererejsen foretages i linien mellem rubrikkerne „fra“ og „til“. Trinbrætbilletter, der er udstedt til hen- og tilbagerejse, klippes på tilbagerejsen ud for navnet på det ekspeditionssted, hvorfra tilbagerejsen foretages, eventuelt i selve navnet.

10. Billetterne i de *særlige billethæfter* i Københavns nærtrafik, jf side 75, klippes i den i venstre side anbragte klipperubrik for den pågældende rejseretning. Ved vidererejse efter rejseafbrydelse forsynes billetteren med yderligere et klip i den rubrik, i hvilken der er klippet ved rejsens påbegyndelse. Ved billetteringen må det påses, at billetteren benyttes i den rejseretning, for hvilken den er klippet.

11. *Rutebilbilletter*, der i henhold til lokal instruktion også er gyldige til rejse med jernbane, *annulleres* ved gennemrivning på langs, når billetternes gyldighed ophører med den rejse, der foretages. Hvis billetternes gyldighed ikke ophører med den pågældende jernbanerejse, eller der kan blive tale om senere billettering, klippes billetterne som edmonsonske billetter.

I bilag A er anført eksempler på klipping af forskellige rejsehjemler.

Kun én rejsehjemmel må klippes ad gangen. Klippingen skal ske så fast, at saksens nummer eller mærke kan ses på rejsehjemlen.

Fejlklippede rejsehjemler (herunder billetter, på hvilke der efter slutklipping ønskes foretaget rejseafbrydelse) skal påtegnes om fejlklipping. Opdages en åbenbar fejlklipping ved senere billettering, påtegnes billetten ligeledes, og forholdet indberettes til distriktet.

Der anvendes sakse, der giver forskelligartede klip, og nogle sakse giver foruden klippet en nummerangivelse.

Nogle togudgangsstationer er forsynet med reservebilletsakse til midlertidig brug for togpersonale, som ikke kan benytte den udleverede billetsaks, f. eks. under dennes reparation, bortkomst og lignende. Udlån må — undtagen i reparationstilfælde — kun ske for ganske korte tidsrum og skal så vidt muligt indskrænkes til en enkelt rejse. Modtager en station derfor ikke i løbet af nogle få dage en udlånt saks tilbage, skal det indberettes til distriktet.

Eftersyn, indsamling og aflevering af rejsehjemler

På strækninger med stationskontrol

Ingen må indlades på perronen eller tilstedes adgang til togene uden at have forevist gyldig rejsehjemmel, perronbillet eller -kort.

Efter et togs ankomst-må ingen af de rejsende fra toget forlade perronen uden at forevise den benyttede rejsehjemmel, som indsamles af stationskontrollen i alle de tilfælde, hvor dens gyldighed er ophørt med den foretagne rejse, dog må billetter for enkeltrejsende børn og unge fra anerkendte institutioner for børneforsorg m v ikke indsamles.

Det eftersyn, som det reviderende togpersonale foretager i togene på de nævnte strækninger, skal ikke indskrænkes til de rejsehjemler, der benyttes i 1. klasse, men skal også foretages i 2. klasse. En sådan revision af rejsehjemler for rejsende på 2. klasse er navnlig nødvendig af hensyn til den mulighed, at en rejsende på 2. klasse ikke er forsynet med rejsehjemmel til hele den strækning, over hvilken han rejser. En rejsende vil således i Holte kunne få adgang til toget på en billet til Virum eller en perronbillet og ved ankomsten til København kunne passere kontrollen mod afgivelse af en billet eller forevisning af et kort til Københavns bybane.

Rejsende, som på omstigningsstationen skal passere kontrollen for at skifte tog, skal af stationen have påtrykt billettens bagside et stempel, der gør den gyldig til vidererejse med første tog til bestemmelsesstationen.

venstre hjørne forneden afrites ved billeteftersynet på den sidste strækning, over hvilken den er gyldig.

Rutebilletter, der i henhold til herom udsendt lokal instruktion også er gyldige til rejse med jernbane, *annulleres*, når billetternes gyldighed ophører med den rejse, der foretages, ved gennemrivning på langs. Hvis billetternes gyldighed ikke ophører med den pågældende jernbanerejse, eller der kan blive tale om senere billettering, klippes enkeltbilletter samt dobbeltbilletter på henrejsen i venstre side, medens dobbeltbilletter på tilbagereisen klippes i højre side.

Foruden den foran anførte klipning skal endvidere enhver edmonsonsk billet (herunder pladsbillet) og blankobillet, der indsamles af togpersonalet (undtagen edmonsonske billetter med kontroll kupon til rejse mellem stationer indbyrdes i Københavns nærhed), samt billetter af tilsvarende art, der indsamles på de indenlandske overfarter af togpersonalet forsynes med et ekstraklip i billettens øverste rand til tegn på, at billetten er fuldt udnyttet.

På strækninger uden stationskontrol

Under billetteringen, der foretages af togføreren og det øvrige togpersonale, påses det, at alle rejsende er forsynet med gyldig rejsehjemmel, samt at uregelmæssigheder eller besvigelser — også med hensyn til fribefordringen — ikke finder sted.

Rejsehjemler indsamles ikke med undtagelse af edmonsoske billetter i forbindelse med udlandet og de i kuponbillethæfter og omslag til nordiske rundtursbilletter indsatte kuponer. Kuponerne udtages af kuponbillethæfterne henholdsvis omslagene og indsamles, såfremt den på kuponen anførte bestemmelsesstation er en dansk station eller rejsen på rundtursbilletten afsluttes her i landet, ved sidste billettering inden bestemmelsesstationen. For kuponer, der er gyldige til Flensburg Gr, gælder en særlig ordning, jf nedenfor. Gennemgående kuponer, der gælder til transitrejse gennem Danmark, må *ikke* udtages af kuponbillethæfterne her i landet.

Ved eftersynet af billetter til *nordiske rundture* må det (ved sammenligning af de i omslaget og på den deri indsatte blankokupon anførte numre) påses, at omslag og kupon hører sammen, og at rejsen foretages i den på omslagets forside anførte rejseretning.

Togførere, der efter turnus vil komme til at gøre tjeneste i bureauførende tog, skal mindst én gang om måneden på en tilfældig valgt dag og for et tilfældig valgt bureauførende tog undersøge, hvilket personale der befordres i postvognene. Denne undersøgelse må dog ikke foretages inde i postvognene, men kun ved dør eller vindue. Resultatet af undersøgelsen anføres i tograpportens bemærkningsrubrik, f eks således „1 oass, 1 ass, 1 pkmfm, 2 opkm“. Er en eller flere forsynet med de på side 152 nævnte særlige beviser eller frikort, gøres bemærkning herom, f eks således: „Her af 1 ass med bevis fra jernbanepostkontor 2“.

Den tjenestemand, der har foretaget billetteringen,

sørger tillige for de rejsendes vejledning undervejs med henblik på udstigning af toget og togskifte m m.

Togpersonalet skal såvel ved billetteringen som senere under kørselen påse, at rejsende ikke opholder sig i højere vognklasse (kupé, sidegang og endeperron), end deres rejsehjemmel giver dem ret til.

Den omstændighed, at der på strækningerne findes særlige togrevisorer, fritager ikke togenes faste personale for, så ofte lejlighed gives, at efterbillettere i toget.

I sovevognene skal togpersonalet efterse de sovevognsrejsendes jernbanerejsehjemler, men for mest muligt at undgå, at de sovevognsrejsendes nattero forstyrres, er det pålagt sovevognskonduktørerne at affordre de rejsende i sovevognene både jernbanerejsehjemler og sovepladsbilletter snarest efter indstigningen og at mærke jernbanebilletter med sovepladsens nummer og derefter opbevare samtlige rejsehjemler, indtil enten den rejsende forlanger jernbanerejsehjemmelen tilbage, eller det billetterende togpersonale forlanger den afleveret.

Togpersonalet skal derfor ved billetteringen i sovevognene henvende sig til sovevognskonduktøren, der samtidig med forevisningen af de sovevognsrejsendes jernbanerejsehjemler skal fremlægge kontrolsedlen over den pågældende vogns belægning, på grundlag af hvilken togpersonalet skal kontrollere, at der foreligger gyldig jernbanerejsehjemmel for samtlige rejsende i sovevognen.

Togpersonalet skal dog stikprøvevis efterse, at der i alle på kontrolsedlen som „Single“ betegnede kupeer kun er én person, og at de som tomme betegnede kupeer er ubenyttede. Eftersynet af kupeerne med kun én rejsende må kun foretages, når det kan ske uden ulemper for den rejsende, d v s før de rejsende er gået til ro, eller efter at de er stået op. I de svenske sovevogne over Malmö varetages billetkontrollen mellem København H og Københavns Frihavn dog udelukkende af den svenske sovevognskonduktør.

For strækningen Padborg—Flensburg Gr varetages billetteringen af det tyske personale. Herom er alle vedkommende underrettet ved særskilt instruktion. Rejsehjemler, der er gyldige til Flensburg Gr, indsamles ikke af det danske togpersonale.

Om indsamling af kontrolkuponer af dobbeltbilletter i visse forbindelser, se side 74 a.

Såfremt en rejsende ønsker i reklamationssøjemed eller med en anden rimelig begrundelse at beholde en billet eller kupon, der ellers skulle indsamles, skal billetteren eller kuponen forinden tilbageleveringen til den rejsende overstreges på forsiden, og på bagsiden forsynes med den billetterende tjenestemands påtegning og underskrift.

De i henhold til foranstående indsamlede rejsehjemler indsendes af togføreren til personafregningen i en særlig konvolut (formular A 269).

På overfarterne

Under de rejsendes ophold om bord skal personalet forvise sig om, at de er forsynet med billetter til den klasse, de benytter, samt eventuelt udleverede færgebilletter til og modtage betaling for rejsen, men den pågældende tjenestemand skal da ikke blot afrive, men også overlevere den rejsende færgebilletteren.

Personalet skal billettere ikke blot på dækket og i de personvogne, der overføres, men også i samtlige kahytter. Damekahytten, eventuelt separatkahytterne, bør, såfremt dørene er tillukkede, først betrædes, efter at der er banket på døren. Hvor kahytsjomfru, eventuelt tjener, findes, åbnes først, efter at denne er adspurgt, om der er noget til hinder for at betræde kahytten.

Til kommandobroen, udkigspladsen, maskinrummet og skibspersonalets private kamre har togpersonalet ikke adgang. Derimod er det skibspersonalet pålagt at forvise sig om, at rejsende, der tilstedes adgang til disse

lokaler, er forsynet med billetter, og at disse forevises togpersonalet.

På færge- og skibsoverfarterne forsynes rejsehjemlerne, undtagen rejsehjemler lokalt til den pågældende overfart, i gennemførlig udstrækning af skibspersonalet med et overfartsklip med særlige billetsakse, der enten klipper et „F“, eller som foruden et klip påfører rejsehjemlerne angivelsen „F“.

Overfartsklipet anbringes lidt længere inde på rejsehjemmelen end de almindelige klip. Såfremt rejsehjemmelen er klippet tidligere, anbringes overfartsklipet ud for den sidst foretagne klipning.

Det skal for de på visse færgeoverfarter udstedte billetter uden datoangivelse normalt ikke kontrolleres, at benyttelse finder sted inden for gyldighedstiden, medmindre der haves begrundet mistanke om forsøg på misbrug.

Enhver uorden vedrørende billetteringen og særlig sådanne tilfælde, hvor de rejsende måtte vægre sig ved at erlægge den afkrævede betaling, anmeldes straks for skibsføreren.

Kort før ankomsten til havnen skal det billterende personale i kahytter og saloner udråbe ankomststationens navn.

Rejsehjemler indsamles ikke med undtagelse af kuponer og billetter i international trafik.

For de efternævnte overfarter kommer følgende særlige bestemmelser dog til anvendelse:

Storebæltsoverfarterne

(Korsør—Nyborg
og Halsskov—Knudshoved)

Eftersyn og klipning af rejsehjemlerne foregår ved ombordstigningen (ombordkørslen) efter særlige regler og foretages kun for så vidt angår rejsehjemler lokalt til overfarterne.

Om bord på Korsør—Nyborg overfarten foretages eftersyn og klipning af rejsehjemlerne hos de rejsende, der opholder sig på 1. klasse.

Rejsehjemler indsamles i intet tilfælde.

Overfarten Kalundborg—Århus

Eftersyn og klipning af rejsehjemlerne foretages ved ombordstigningen (ombordkørslen). Om bord foretages eftersyn og klipning af rejsehjemlerne hos de rejsende, der opholder sig på 1. klasse.

Rejsehjemlerne indsamles i intet tilfælde.

Overfarten Helsingør—Hälsingborg

Eftersyn og klipning af rejsehjemlerne samt indsamling af kontrolkuponer af billetter lokalt til overfarten foretages ved ombordstigningen (ombordkørslen).

Togpersonalet anvender ved billetteringen deres almindelige billettænger til overfartsklipet.

For så vidt angår rejsehjemler lokalt til overfarten (undtagen frirejsehjemler og månedskort), der er valgfrit gyldige til statsbanernes færger eller til LB-færgerne, finder klipning samt indsamling af kontrolkuponer sted i henhold til særlig instruks.

I øvrigt skal det for kuponbillethæfternes vedkommende påses, at der i hæfterne findes kuponer til begge delstrækninger Helsingør—midtlands og midtlands—

Hälsingborg. Mangler kuponen for den ene delstrækning, skal den rejsende løse almindelig billet til hele overfarten.

Rejschjemlerne indsamles i intet tilfælde.

Overfarterne København — Malmö
(Københavns Frihavn — Malmö F og
København Havnegade —
Malmö hamn (Skeppsbron)

Ved ombordstigningen (ombordkørslen) foretages eftersyn og klipning af samtlige rejschjemler, og om bord foretages eftersyn og klipning af rejschjemlerne hos de rejsende, der opholder sig på 1. klasse. Eftersynet og klipningen af rejschjemlerne finder sted i henhold til særlig instruks.

Overfarten Dragør — Limhamn

Ved ombordstigningen (ombordkørslen) foretages eftersyn og klipning af samtlige rejschjemler i henhold til særlig instruks.

Overfarten Gedser — Warnemünde

Eftersynet og klipningen af rejschjemlerne finder sted ved ombordstigningen (ombordkørslen).

Overfarten Gedser — Grossenbrode

Ved ombordstigningen (ombordkørslen) foretages eftersyn og klipning af samtlige rejschjemler, og om bord foretages eftersyn og klipning af rejschjemlerne hos de rejsende, der opholder sig på 1. klasse. Eftersynet og klipningen af rejschjemlerne foretages i henhold til særlig instruks.

Kontrol med blankorejschjemler

Foruden den forannævnte billetkontrol foretages af det faste billetterende togpersonale efterkontrol af blankorejschjemler m v således:

Billetter

Der indsamles hver måned af hver togtjenestemand på en tilfældig valgt dag og i et tilfældigt valgt tog 2—3 billetter (lokale eller gennemgående, blankobilletter eller edmonsonske billetter solgt gennem kasseapparat — men ikke almindelige edmonsonske billetter og ikke billetter i international trafik). I stedet for de inddragne billetter udstedes der på den almindelige togbilletformular erstatningsbilletter til de rejsende. Erstatningsbilletterne udstedes i nøje overensstemmelse med de inddragne billetter, hvorved den på den inddragne billet anførte billetpris anføres i togbillettens rubrik „Billetpris“, medens der i rubrikkerne „Tillæg“ og „I alt“ sættes en streg. Endelig overkrydses alle prisrubrikens 5 linier fra hjørne til hjørne, og i rubrikken til forklaringer anføres „Erstatningsbillet“.

Ombytning af billetter med erstatningsbilletter må — medmindre der haves begrundet formodning om misbrug — ikke foretages, dersom den rejsende fremsætter indvendinger derimod.

De indsamlede billetter afleveres vedhæftet stammerne til de udstedte togbilletter, på bagsiden af hvilke nummer og eventuel litra på de indsamlede billetter anføres, på sædvanlig måde mod kvittering til en station (dog ikke den station, der har udstedt den eftersete billet), som indsender dem med kasseekstrakten.

Abonnementskort

Der efterses af hver togtjenestemand mindst én gang om måneden på en tilfældig valgt dag og i et tilfældigt

valgt tog et blankokort, det vil sige et uge- eller måneds-kort, hvori prisen er angivet med håndskrift.

Hertil anvendes en særlig formular (formular A 34), som er oplagt på togpersonalets hjemstedsstationer. Formularen er indrettet til direkte afskrift af det eftersete abonnementskort. De udfyldte formularer, der er fremstillet som brevkort med påtrykt adresse (personafregningen) afleveres til en station (dog ikke den station, der har udstedt det eftersete blankokort) til direkte indsendelse.

De eftersete abonnementskort må ikke fratages de rejsende.

Efterbetaling ved mangel af gyldig rejsehjemmel

I statsbanelovens § 6 er der fastsat følgende bestemmelser vedrørende mangel af gyldig rejsehjemmel:

Stk 1. Træffes en rejsende uden at kunne forevise gyldig rejsehjemmel eller i en dyrere vognklasse end den, hvortil hans rejsehjemmel gælder, er han pligtig at erlægge dobbelt betaling, dog mindst 10 kr, for rejse i den vognklasse, hvori han befinder sig, regnet fra hans afgangsstation eller, såfremt denne efter jernbanepersonalets skøn ikke med sikkerhed kan fastslås, fra togets udgangsstation. Denne betaling opkræves ikke for rejsende ud over nærmeste by- eller knudestation, hvor den rejsende har tid til at løse ordinær billet for eventuel vidererejse. Forsøger en rejsende at skaffe sig befordring med et abonnementskort, hvis gyldighedstid er udløbet, er han tillige pligtig at betale prisen for det eller de kort, som han skulle have løst for den forløbne tid fra det ugyldige korts udløbsdato.

Stk 2. Bestemmelserne i stk 1 finder ikke anvendelse på den rejsende, som, inden han går ind i toget eller snarest muligt derefter, uopfordret anmelder for jernbanepersonalet, at han ikke har nogen rejsehjemmel, eller at han vil benytte en dyrere klasse end den, hans rejsehjemmel giver ret til. En sådan rejsende kan for rejsen, sædvanligvis dog ikke ud over nærmeste by- eller knudestation, hvor der er tid til at løse en ordinær billet til eventuel vidererejse, få udstedt en billet i toget

til takstmæssig betaling for en billet eller en tillægsbillet med et tillæg, der svarer til billetens eller tillægsbilletens pris, dog ikke over 1 kr*).

Stk 3. Kan eller vil den rejsende ikke straks betale billetprisen eller tillægget, kan han udelukkes fra befordring og kan under en offentlig politisag – foruden at dømmes til at betale det jernbanen tilkommende beløb – ikendes en statskassen tilfaldende bøde af mindst 10 og højst 100 kr.

I henhold til statsbanelovens §4 er stationerne berettiget til at nægte rejsende, som ikke har penge til at købe billet, adgang til togene, og personalet må i hvert fald ikke give sådanne rejsende anvisning på at tage plads i togene og ordne betalingsspørgsmålet senere.

Såfremt efterbetalingerne ikke er berigtiget på stationerne ved særlige tilkøbsbilletter, skal de berigtiges ved udstedelse af togbilletter efter de derom givne regler.

Efterbetaling opkræves dog ikke i tilfælde af uretmæssig benyttelse af de til enkeltrejsende skoleelever m v udleverede billetter (jf side 147–149), men der gøres på tograpporten bemærkning om forholdet med angivelse af elevens navn og alder, skolens (hjemmets) navn samt, mellem hvilke stationer billetten er gyldig.

*) Indtil videre kan togpersonalet dog udstede billetter til sådanne rejsende til disses bestemmelsesstation, dog ikke udover statsbanernes strækninger.

I øvrigt gælder følgende nærmere bestemmelser:

I almindelighed

En rejsende, der uden forudgående anmeldelse for togpersonalet (se nedenfor) træffes uden rejsehjemmel eller i en højere vognklasse end den, hvorpå hans rejsehjemmel lyder, skal erlægge dobbelt betaling for den plads, hvorpå han er forefundet fra hans afrejsestation at regne eller, såfremt denne efter togpersonalets skøn ikke med sikkerhed kan udfindes, fra togets udgangsstation, dog ikke under 10 kr, hvilket overhovedet er det mindste beløb, der afkræves defraudanter. På den anden side må en rejsende ikke betragtes som defraudant, fordi han ved indstigningen i toget har været forhindret i at meddele togpersonalet, at han ikke har kunnet løse billet, men den lempeligere afgørelsesmåde efter statsbanelovens § 6, stk 2, kommer til anvendelse når den rejsende efter indstigningen uopfordret gør anmeldelse for togpersonalet om, at han mangler billet eller ikke har haft tid til at forsyne sig med den fornødne tilkøbsbillet til kørsel i den pågældende vognklasse. Det tillæg, som sådanne rejsende skal betale til den ordinære billetpris, er fastsat til dennes beløb, dog højst 1 kr.

Eksempel:

En rejsende med 2. klasses billet Københavns bybane—Odense, der i Nyborg meddeler, at han vil køre i 1. klasse til Hjulby, betaler $\frac{1}{2}$ 2. klasses billet Nyborg H—Hjulby = 40 øre + tillæg 40 øre. Ville samme rejsende benytte 1. klasse til Odense, måtte han betale $\frac{1}{2}$ 2. klasses billet Nyborg H—Odense = 2,00 kr + tillæg 1 kr.

Når et barn over 12 år på tilbagerejsen træffes med en dobbeltbillet til halv pris, skal der, såfremt barnet allerede før henrejsens tiltrædelse er fyldt 12 år, efterbetales forskellen mellem den erlagte betaling og prisen for en dobbeltbillet til ordinær betaling for den strækning, hvortil dobbeltbilletten er udstedt, med tillæg efter statsbanelovens § 6, stk 2.

Rejsende på 1. klasse med 1½ billet til 2. klasse er uden gyldig rejsehjemmel, når begge de anvendte billetter er forsynet med bagagestempel, og skal efterbetale efter statsbanelovens § 6, stk 1 eller 2. Det samme gælder for rejsende med månedskort og tilkøbsbillet til 1. klasse, når tilkøbsbilletten er stemplet „Bagage“.

Eksempler:

1) En rejsende fra Ålborg til Nørresundby, der uanmeldt træffes på 2. klasse uden billet, skal således i alt efterbetale 10 kr; såfremt han har anmeldt manglen af billet, skal han betale i alt en billet til 2. klasse = 70 øre + tillæg 70 øre.

2) Et barn mellem 4 og 12 år, der kører på 1. klasse uden billet fra Vejle H til Horsens, skal, når manglen af billet er anmeldt, efterbetale ½ 1. classes billet + tillæg 1 kr.

Når rejsende, som på grund af forsinket ankomst af tilsluttende tog, færger eller skibe henholdsvis af rutebiler, der drives af statsbanerne, ikke har kunnet nå at løse ny billet på skiftestationen, kan togbillet udstedes til ordinær pris uden tillæg efter statsbanelovens § 6. I togbilletten anføres i rubrikken forneden til venstre „Rejsende fra forsinket tog (færge, skib, rutebil) fra“. Stationerne skal derfor så vidt muligt underrette togføreren, når tog bliver afsendt med så kort overgangstid, at de rejsende ikke kan have nået at løse billet. Har det ikke været muligt at give sådan underretning (f.eks. på større stationer eller under stærk trafik), kan togbillet dog udstedes uden beregning af tillæg alene på de rejsende angivelse af, at der ikke har været tid til at løse ny billet, men togpersonalet skal dog i tvivlstilfælde søge angivelsen bekræftet.

Til rejsende med billet fra et af ekspeditionsstederne Dybbølsbro, Nordhavn, Svanemøllen eller Vesterport til Roskilde, der ønsker at fortsætte rejsen ud over Roskilde, kan der udstedes togbillet til ordinær pris uden tillæg efter statsbanelovens § 6. I togbilletten anføres: „Rejsende fra (oprindelig afrejsestation)“.

Togbillet kan endvidere udstedes til ordinær pris uden tillæg efter statsbanelovens § 6 til rejsende fra udlandet, som på grund af for kort opholdstid på grænsestationen ikke har nået at løse ny billet til vidererejse derfra. I togbilletens rubrik til forklaring anføres i så tilfælde: „Rejsende fra“

(land)

Ophold i, min.“
(grænsestationens navn)

For rejsende med ugyldigt abonnementskort

Rejsende, som foreviser et stamkort med tilhørende mappe, uden at der i dennes venstre side er anbragt et indstikskort, eller som foreviser et indstikskort (undtagen 15 eller 8 dages kort, der ikke er udstedt i forbindelse med stamkort), uden at dette er indsat i en mappe med tilhørende stamkort, betragtes som rejsende uden gyldigt abonnementskort. Sådanne kort må dog ikke fratages den rejsende, medmindre gyldighedstiden for indstikskortet er overskredet. Rejsende, som foreviser stamkort og indstikskort med ikke enslydende abonnementsnumre, betragtes ligeledes som rejsende uden gyldigt abonnementskort.

Som *hovedregel* gælder, at rejsende, der træffes med urigtigt eller ugyldigt abonnementskort eller med ugyldigt årsrabatkort i forbindelse med billet til halv pris, må efterbetale som rejsende med ugyldig billet (statsbanelovens § 6, stykke 1). Det ugyldige kort (herunder den i forbindelse med årsrabatkort udstedte billet til halv pris, men ikke det til kortet eventuelt hørende stamkort) fratages indehaveren — (jf dog ovenfor) og sendes til personafregningen med forklaring og oplysning om, på hvilken måde efterbetalingen er berigtiget. Drejer det sig om kort udstedt i forbindelse med stamkort, anføres stamkortets abonnementsnummer, oplysninger om navn og adresse samt eventuelt fødselsdag og -år i indberetningen, hvori det tillige anføres, om abonnementsnummeret er enslydende i indstikskort og stamkort. Såfremt der foreligger forsøg på besvigelser ved forfalskning af det udstedte kort (indstikskort, stamkort eller eventuelt begge dele), fratages dog såvel stamkort som indstikskort den rejsende og indsendes som foran anført. En bemærkning herom gøres på tograpporten, hvor det også anføres, hvem der har opdaget misbruget.

Fra denne hovedregel gælder følgende *undtagelser*:

1. Når et udløbet månedskort eller årsrabatkort benyttes indtil 3 dage efter gyldighedstidens udløb, fordi den rejsende har glemt at løse nyt kort, skal der kun efterbetales efter statsbanelovens § 6, stykke 2 (for årsrabatkort udstedes billet til halv pris). Det ugyldige indstikskort fratages den rejsende og indsendes på sædvanlig måde.

2. Et månedskort, hvis gyldighedstid ikke er udløbet, men som uanmeldt benyttes på en strækning eller i en vognklasse, hvor det ikke er gyldig rejsehjemmel, må ikke fratages den rejsende, medmindre kortet benyttes af en anden end den rette indehaver. Der opkræves i alle tilfælde betaling efter statsbanelovens § 6, stykke 1.

3. Når rette vedkommende benytter et abonnementskort, ved hvis udstedelse der er begået åbenbare fejl, f. eks. hvor kortet er påstemplet forkert udløbsdato, eller hvor kortet er udstedt til halv pris, efter at den rejsende er fyldt 18 år, fratages det fejlagtigt udstedte abonnementskort (dog normalt ikke stamkortet) den rejsende og sendes med fornøden forklaring til udstedelsesekspeditionsstedet eller eventuelt efter den rejsendes ønske til et andet mere bekvemt ekspeditionssted, hvor fejlen kan berigtiges ved udstedelse af et nyt kort. Den rejsende forsynes med en togbillet uden betaling og med prisangivelsen „0“ til den påbegyndte rejse, idet togbilletten alt efter forholdene kan udstedes til enkelt- eller til hen- og tilbagerejse. I togbilletten anføres fornøden til venstre „Erstatningsbillet. Fejl i abk“, og den rejsende underrettes om, at han ved aflevering af togbilletten vil kunne få et nyt abonnementskort udleveret.

4. Når en rejsende foreviser et abonnementskort, i hvilket abonnementsnumrene i stamkort og indstikskort ikke er enslydende, forholdes som anført foran i punkt 3, medmindre det er åbenlyst, at der er tale om misbrug.

For rejsende, der har tabt deres billet

Når en rejsende opgiver at have tabt sin billet, skal han efterbetale, medmindre det — eventuelt efter forespørgsel, der kan sendes som tjenestetelegram — oplyses (ligeledes ved tjenestetelegram), at billetten er fundet. Telegrammet om fundet af billetten afskrives på en tjenestetelegramblanket (formular A 653), påtegnes af den modtagende station og tjener derefter som rejsehjemmel. Hvis togpersonalet skifter undervejs, gør togføreren sin eftermand bekendt med forholdet. Telegramafskriften indsendes sammen med de indsamlede billetter.

Fundne eller fejlagtigt afleverede billetter skal i øvrigt uopholdeligt tilstilles det ekspeditionssted, hvorpå de lyder, eller hvorfra de er gyldige til rejse. Efter gyldighedstidens udløb indsendes billetterne til personafregningen med forklaring.

4. Når rette vedkommende benytter et abonnementskort, ved hvis udstedelse der er begået åbenbare fejl, f. eks. hvor kortet er påstemplet forkert udløbsdato, eller hvor kortet er udstedt til halv pris, efter at den rejsende er fyldt 18 år, fratages det fejlagtigt udstedte abonnementskort (dog normalt ikke stamkortet) den rejsende og sendes med fornøden forklaring til udstedelsesekspeditionsstedet eller eventuelt efter den rejsendes ønske til et andet mere bekvemt ekspeditionssted, hvor fejlen kan berigtiges ved udstedelse af et nyt kort. Den rejsende forsynes med en togbillet uden betaling og med prisangivelsen »0« til den påbegyndte rejse, idet togbilletten alt efter forholdene kan udstedes til enkelt- eller til hen- og tilbagerejse. I togbilletten anføres fornøden til venstre „Erstatningsbillet. Fejl i abk“, og den rejsende underrettes om, at han ved aflevering af togbilletten vil kunne få et nyt abonnementskort udleveret.

5. Når en rejsende foreviser et abonnementskort, i hvilket abonnementsnumrene i stamkort og indstikskort ikke er enslydende, forholdes som anført foran i punkt 4., medmindre det er åbenlyst, at der er tale om misbrug.

For rejsende, der har tabt deres billet

Når en rejsende opgiver at have tabt sin billet, skal han efterbetale, medmindre det — eventuelt efter forespørgsel, der kan sendes som tjenestetele-

For rejsende, der er kommet i et urigtigt tog

Når en rejsende, der ved en fejltagelse er kommet i et *urigtigt* tog på en station, hvorfra der samtidig afgår tog i forskellige retninger, forlader toget på den første station, hvor det holder, afkræves der ham ikke nogen betaling for den strækning, som han ufrivilligt har kørt med det urigtige tog, og stationen kan ved påtegning på bagsiden af den rejsendes billet gøre denne gyldig til det første tog, som kan benyttes til rejse til det oprindelige bestemmelsessted. Bemærkning om forholdet gøres på tograpporten.

Vil den rejsende, der er kommet i det urigtige tog, ikke forlade dette ved første ekspeditionssted, hvor det holder, men ønsker at køre til et fjernere liggende ekspeditionssted, behandles han efter statsbanelovens § 6, stykke 2. Hans oprindelige billet kan da ikke gøres gyldig til tilbagerejse, men skal af togpersonalet påtegnes om, at den ikke er benyttet til vidererejse fra den pågældende station, idet billettens forside samtidig overstreges, og den rejsende henvises til at ordne spørgsmålet om tilbagebetaling med sin bestemmelsesstation. Den oprindelige billet må heller ikke gøres gyldig til tilbagerejse, når den rejsende ikke vil benytte det første tog, der kan føre ham til hans bestemmelsesstation.

Rejsende, der er kommet i et tog, *der ikke standser* ved deres bestemmelsesstation, må siges at være kommet i et urigtigt tog, og foranstående bestemmelser bør derfor også praktiseres for sådanne rejsende.

- 1) når dette skønnes at være sket ufrivilligt,
- 2) når den rejsende stiger ud på den første station, hvor toget holder, og forbliver på stationen, til det første tog til hans bestemmelsesstation afgår, og

- 3) når den rejsende ikke ved at rejse ud over sin bestemmelsesstation og tilbage med et senere tog kan nå denne hurtigere end ved at benytte den ordinære forbindelse.

Når sådanne rejsende træffes i det urigtige tog, skal togpersonalet ikke udstede togbillet, men henvise og ledsage den rejsende til stationsbestyreren på den første standsningsstation. Denne påtegner derefter billetten som foran anført, såfremt den rejsende indvilliger i at forblive på stationen som nævnt under 2).

Er det derimod øjensynligt, at den rejsende *med forsæt* benytter et tog, der ikke standser ved hans bestemmelsesstation, og han selv anmelder det, bør han efterbetale efter statsbanelovens § 6, stykke 2. Anmelder han det ikke, og er der grundet formodning om, at han har benyttet det urigtige tog for at besvige jernbanen, behandles han som rejsende uden billet (statsbanelovens § 6, stykke 1).

For rejsende til stationer, hvor toget ikke standser

Når en rejsende, der er forsynet med gyldig rejsehjemmel til et ekspeditionssted, som toget passerer uden standsning, fortsætter rejsen til det nærmest efterfølgende ekspeditionssted, hvor toget holder, afkræves der ham foruden den almindelige billetpris for befordring mellem de to ekspeditionssteder tillægsbetaling efter statsbanelovens § 6, stk 2. Skyldes befordringen i det pågældende tog en fejltagelse på udgangsstationen, gælder dog det i foranstående afsnit om rejsende, der er kommet i et urigtigt tog, herfor anførte.

Der skal ikke afkræves rejsende, der er forsynet med gyldig rejsehjemmel til Hvidovre eller Valby, men som benytter et tog, der først standser i København H, tillægsbetaling efter statsbanelovens § 6, stk 2, men kun almindelig billetpris for strækningen Hvidovre—København H henholdsvis Valby—København H. For rejsende på 1. klasse opkræves 130 øre og for rejsende på 2. klasse 85 øre. Ønsker den rejsende togbilletten udstedt til Københavns bybane, opkræves der de samme priser samt tillægsbetaling. I togbilletten anføres i rubrikken „fra“ „Hvidovre“ henholdsvis „Valby“ og i rubrikken „til“ „København H og derfra til en station på Københavns bybane“. Rejsende mellem Hvidovre og stationer vest eller syd for Roskilde kan dog uden efterbetaling benytte Valby som skiftestation.

Rejsende, der er forsynet med gyldig rejsehjemmel til Fruens Bøge, men som benytter tog, der først standser i Odense, skal ikke afkræves noget tillæg, men kun almindelig billetpris for strækningen Fruens Bøge—Odense.

Der skal heller ikke afkræves rejsende, der er forsynet med gyldig rejsehjemmel til Sønderport, men som benytter et tog, der først standser i Holstebro, noget tillæg, men kun almindelig billetpris for strækningen Sønderport—Holstebro.

For rejsende, der nægter at forevise rejsehjemmel

En rejsende, der nægter at vise sin rejsehjemmel, behandles som rejsende uden billet. Der afkræves ham efterbetaling efter statsbanelovens § 6, stk 1, og såfremt han vægrer sig ved at betale uden at forevise gyldig rejsehjemmel, bør der gøres anvendelse af statsbanelovens § 6, stk 3.

For rejsende med for få billetter i bestilt kupé

Når der ved billeteftersynet forevises et færre antal billetter, end der efter de gældende bestemmelser skulle have været løst, skal efterbetaling for de manglende billetter ske efter statsbanelovens § 6, stk 2.

For rejsende, der ønsker at rejse over en anden rute end den, hvorover deres billetter gælder

Når rejsende med *indenlandske* enkeltbilletter, dobbeltbilletter, weekendbilletter, familiebilletter eller militærbilletter ønsker at benytte en længere rute end den, hvorover billetten gælder, kan stationerne eller togpersonalet under forudsætning af, at prisen kan udregnes på grundlag af det forhåndenværende materiale, udstede en forskelsbillet, der i forbindelse med den første billet giver ret til befordring over den ønskede rute.

Såfremt det drejer sig om rejse med enkeltbillet, dobbeltbillet, weekendbillet eller militærbillet, udgør forskelsbillettens pris forskellen mellem priserne for en billet af pågældende art for den længere og den kortere rute, medens den, såfremt det drejer sig om en familiebillet, udgør forskellen mellem de normale dobbeltbilletter for den længere og den kortere rute, alt regnet fra den oprindelige billets afrejsestation til dens bestemmelsesstation. Dette gælder også, selv om den rejsende kun ønsker at benytte den længere rute enten på henrejsen eller på tilbagerejsen.

Togpersonalet må dog herved være opmærksom på, at det ved udstedelse af forskelsbilletter i forbindelse med dobbeltbilletter og familiebilletter forekommer, at det i stedet for fornævnte prisberegning for forskelsbilletten bliver billigere at regne prisen som forskellen mellem den ordinære dobbeltbilletpris og den sammenlagte betaling for to enkeltbilletter til hver af de to rejser for sig, i hvilket tilfælde denne betaling opkræves.

Forskelsbillet efter foranstående bestemmelser kan også udstedes til en rejsende, der til en strækning har løst to billetter i fortsættelse af hinanden. Drejer det sig om hen- og tilbagerejse, skal tilbagerejsen foretages indenfor begge billetters gyldighedstid. Eksempelvis kan der til en rejsende med 2. klasses dobbeltbillet Struer—Herning + 2. klasses dobbeltbillet Herning—Københavns bybane over Give—Fredericia, der ønsker at foretage tilbagerejsen fra Københavns bybane til Struer over Fredericia—Langå, udstedes en forskelsbillet til en pris af 8,00 kr (dobbeltbillet Struer—Københavns bybane over Langå—Fredericia ÷ dobbeltbillet Struer—Københavns bybane over Vildbjerg—Give—Fredericia). Ligeledes kan der eksempelvis til en rejsende med billet fra en jysk station til København over Fredericia (med frivillig afbrydelse i Slagelse) + dobbeltbillet fra Slagelse til Næstved, og som fra Næstved ønsker at rejse til København ad den kortere rute over Køge eller

Glumsø i stedet for over Slagelse, udstedes en forskelsbillet uden betaling efter bestemmelserne ovenfor.

Forskelsbilletter må ikke udstedes således, at de rejssende bliver i stand til at foretage egentlige rundrejser, men kun rejser over de mellem de i betragtning kommende stationer almindeligt benyttede ruter. Om fornødent må togpersonalet indhente oplysning herom hos stationerne.

I forbindelse med rutebilstationer må forskelsbilletter kun udstedes *for jernbanestrækningen*. I forbindelse med Skælskør station betragtes herved Slagelse som overgangsstation til rutebilstrækningen (også for billetter, der er valgfrit gyldige over Slagelse eller Korsør).

I forbindelse med privatbane- og dampskibsstationer må forskelsbilletter kun udstedes *for statsbanestrækningen og kun, såfremt rejsen over den anden rute ønskes foretaget over den samme overgangsstation, hvorover den af den rejssende oprindelig løste billet er gyldig*.

Er dette sidste ikke tilfældet, må den rejssende henvises til at løse en *tillæggsbillet* på den station, hvor den nye rute afviger fra den rute, som billetten gælder over.

Efter tilsvarende bestemmelser kan der af stationerne og af togpersonalet udstedes forskelsbilletter til rejssende med *internationale rejsehjemler*, når ændringen af rejseruten udelukkende vedrører danske strækninger. Prisen for sådanne forskelsbilletter udgør forskellen mellem enkelt- henholdsvis dobbeltbilletpriserne ad den kortere og den længere rute regnet fra den danske grænsestation, hvorover indrejsen er sket, til den danske bestemmelsesstation, henholdsvis til den danske grænsestation, hvorover udrejsen skal finde sted. (Om udstedele af forskelsbilletter til rejssende med internationale rejsehjemler mellem det sydlige udland og København eller derudover ved rejse over en anden grænsestation end anført på rejsehjemlen, se side 190d).

Forskelsbilletterne er enten edmonsanske billetter eller blankobilletter. Når det drejer sig om blankobilletter, er der anvendt blankobilletformular til enkeltrejse ved tilkøb til en enkeltbillet og blankobilletformular til dobbeltrejse ved tilkøb til en dobbeltbillet, en week-end billet, en familiebillet eller en militærbillet.

Når togpersonalet skal udstede forskelsbilletter, anvendes togbilletformularen, der udfyldes således:

Over påtrykket »Togbillet No 000« anføres »Forskels-«.

I rubriken »fra« anføres den oprindelige billets afrejsestation (ved rejse fra en privatbane den benyttede overgangsstations navn og ved rejse fra udlandet navnet på den pågældende danske grænsestation, hvorover indrejsen er sket).

I rubrikken »til« anføres den oprindelige billets bestemmelsesstation (ved rejse til en privatbane den på billetten anførte overgangsstations navn og ved rejse til udlandet navnet på den danske grænsestation, hvorover udrejsen skal finde sted).

I rubriken »over« anføres på første linie den ønskede nye rute og den dertil hørende pris i prisrubrikken umiddelbart efter linien, medens den oprindelige rejserute med dertil hørende pris anføres på den næste linie. Forskelsbillettens pris er herefter forskellen mellem prisen for den nye (dyrere) og den oprindelige (billigere) rejserute.

I rubriken til forklaringer anføres »Kun gyldig i forbindelse med henholdsvis EB, DB, week-end billet,

familiebillet eller militærbillet fra til
over«.

Ønsker en rejsende med blankobillet at rejse over en kortere rute end den, hans billet lyder på, eller over en anden rute til samme pris, skal han intet efterbetale. Der anføres da et nul i prisrubrikken »Ialt«.

Drejer det sig om udstedelse af forskelsbillet til en dobbeltbillet, week-end billet, familiebillet eller militærbillet på henrejsen, slettes i påtrykket ordene »senest den /19 «. Udstedes forskelsbilletten på tilbagereisen, slettes angivelsen »og tilbage senest den /19 «.

I øvrigt udfyldes togbilletten efter dens udvisende.

Den oprindelige billets gyldighedstid gælder også for forskelsbilletten. Ved udstedelse som togbillet opkræves intet tillæg til forskelsbillets pris.

I blankobilletterne er der givet tilsvarende oplysninger.

Forskelsbilletter til internationale rejsehjemler mellem det sydlige udland og København eller stationer derudover.

Ovennævnte billetter, der ifølge deres udvisende er gyldige over Padborg, er uden påtegning tillige gyldige til rejser over Gedser.

Tilsvarende billetter, der ifølge deres udvisende er gyldige over Gedser, kan mod løsning af forskelsbilletter også benyttes til rejser over Padborg.

For hver rejse (forskelsbilletterne må ikke udstedes til hen- og tilbagerejse) er prisen for en voksen 8,40 kr ved rejse på 1. klasse, henholdsvis 5,80 kr på 2. klasse og for et barn indtil det fyldte tolvte år halvdelen af de nævnte beløb.

Ved udstedelsen anvender stationerne og rejsebu-
reauerne internationale tilkøbsbilletter og togpersonalet togbilletformularen, der udfyldes således:

I rubrikkerne »fra« og »til« anføres »Københavns bybane« og »Padborg grænse« afhængigt af rejseretningen, og i rubriken »over« anføres »Fredericia«.

I det tomme felt forneden til venstre på formularen anføres »kun gyldig i forbindelse med rejsehjemmel fra (afrejsestation evt afrejse-land) til (bestemmelsesstation evt bestemmelsesland) over Gedser«.

Togbillettens påtryk »og tilbage senest den /19 « slettes. I øvrigt udstedes togbilletten efter sit udvisende.

Særlige bestemmelser for Nord- og Kystbanen

- a) Efterbetaling for rejsende, der på Nord- og Kystbanen ønsker at rejse over en anden rute end den, hvorover deres rejsehjemmeler gælder

Træffes en rejsende i et nordbanetog med enkeltbillet, dobbeltbillet, week-end billet, militærbillet, månedskort eller ugekort, der kun er gyldigt til rejse over Kystbanen mellem Hellerup og Snekkersten (herunder også to billetter eller en billet og et kort i fortsættelse af hinanden f eks kort Københavns bybane—Kokkedal og billet Kokkedal—Helsingør), uden i forvejen at have løst forskelsbillet, se side 74 d, udstedes der togbillet med fornøden forklaring. Tillæg til forskelsbillettens pris opkræves ikke.

Rejsende med rejsehjemmeler, der i fortsættelse af hinanden, gælder til rejse over hele Nordbanen mellem Hellerup og Snekkersten (f eks et kort Københavns bybane—Fredensborg og en billet Fredensborg—Snekkersten) kan foretage rejsen over Kystbanen uden forskelsbillet.

- b) Valgfri benyttelse af billetter fra Københavns bybane og Hellerup til stationer på Nord- og Kystbanen ved tilbagerejsen

Foruden de på side 91 anførte bestemmelser om valgfri gyldighed af billetter på Nord- og Kystbanen gælder tillige følgende:

Dobbeltbilletter, week-end billetter og militærbilletter fra Københavns bybane eller Hellerup til alle ekspeditionssteder på Nord- og Kystbanen kan på *tilbage-rejsen* benyttes til rejse valgfrit over de to banelinier,

således at en billet af nævnte art til en station på Kystbanen også gælder til tilbagerejse over Nordbanen, og det fra en hvilken som helst station, og en billet af nævnte art til en station på Nordbanen gælder også til tilbagerejse i samme vognklasse over Kystbanen.

Såfremt tarifafstanden fra den station på den anden banelinie, hvorfra tilbagerejsen foretages, til Københavns bybane henholdsvis Hellerup er lig med eller kortere end tarifafstanden mellem Københavns bybane henholdsvis Hellerup og den på billetten angivne bestemmelsesstation, gælder billetten uden videre til tilbagerejse ad den anden banelinie.

Hvis afstanden for tilbagerejsen derimod er længere end afstanden for henrejsen, skal der på den station, hvorfra tilbagerejsen foretages, løses almindelig enkeltbillet for hver person derfra til den station på samme banelinie, hvorfra billetten uden ekstra betaling er gyldig til tilbagerejse i henhold til det foran anførte.

Såfremt den benyttede billet gælder til rejse over hele strækningen mellem Hellerup og Snekkersten over Kystbanen, og tilbagerejse ønskes foretaget over hele Nordbanen, skal der ved rejse i 2. klasse kun betales ^{2,00} ~~1,80~~ kr, se side 74 e.

Har det nødvendige billetkøb ikke fundet sted, f.eks. ved tilbagerejse fra et trinbrædt, kan betalingen finde sted i toget ved udstedelse af togbillet

uden tillæg. Togbilletten forsynes med fornøden forklaring, f.eks. således: „Tilkøb til DB Kh-Bi“.

Nærmere meddelelse om den i dette punkt omtalte ordning indeholdes i en til stationerne og togpersonalet udsendt instruktion.

Ved befordring i højere vognklasse ved pladsmangel

Når der bliver tale om efterbetaling af prisforskellen for befordring på 1. klasse, forlangt på grund af pladsmangel, ordnes sagen på afgangsstationen ved, at billetten ombyttes i stationens billetkontor. På mellemstationer samt i de tilfælde, hvor tiden på afgangsstationen ikke tillader at bruge den fornævnte fremgangsmåde, ordnes sagen under de for efterbetaling gældende former (altså ved togpersonalets mellemkomst), uden at der dog herved indtræder nogen forhøjelse i betalingen, se også side 70.

For rejsende, der befordres i „Engländeren“ til Esbjerg havn og kun har billetter til Esbjerg station

Af sådanne rejsende kræves kun almindelig billetpris uden tillæg efter statsbanelovens § 6, stk 2 (100 øre ved befordring i 1. klasse og 70 øre ved befordring i 2. klasse. Dobbeltbilletter udstedes til en pris, som udgør det dobbelte af de nævnte enkeltbilletspriser).

For rejsende, der træffes ombord på overfarterne uden at være forsynet med penge til deres billetter

Træffes en rejsende ombord uden at være forsynet med gyldig rejsehjemmel, og erklærer han ikke at ville eller ikke at kunne betale, skal han afkræves oplysning om sit fulde navn, fødselsår og -dato, fødested og bopæl samt opfordres til ved forevisning af legitimation

at godtgøre sin identitet, samt at han har fast bopæl her i landet (om militærpersoner, se også side 124b—124c).

Skønnes foranstående ikke tilstrækkeligt, eller kan den rejsende ikke legitimere sig, skal han afleveres til en af overfartsstationerne, der skal sørge for, at sagen behandles som offentlig politisag.

Jernbanen har dog kun på storebæltsoverfarterne og Kalundborg—Århus overfarten krav på betaling efter statsbanelovens § 6. På de øvrige overfarter opkræves almindelig betaling for befordringen.

Tilbagebetaling for billetter m m

Om tilbagebetaling for billetter kan der blive tale ved

pladsmangel (se afsnittet „Foranstaltninger ved pladsmangel“, side 69),

afbrydelse af togets fart,

udvisning af toget,

frivillig opgivelse af rejsen samt ved benyttelse af billetter til rejse i en lavere vognklasse end den, hvortil de er løst.

Må et togs fart afbrydes undervejs, er den rejsende berettiget til at få godtgjort billetprisen for den del af strækningen, over hvilken han ikke er blevet befordret. Denne godtgørelse bortfalder, når jernbanen tilbyder på anden måde at sørge for hans befordring til bestemmelsesstationen, og dette tilbud modtages.

Forsinket afgang eller ankomst af tog og færger eller skibe begrunder ikke nogen erstatningsfordring på jernbanen.

Som togforsinkelser i denne forbindelse betragtes også forsinkelser af færgerne og af skibene mellem Kalundborg og Århus.

Togpersonalet skal, når der efter det ovenfor

anførte kan blive tale om tilbagebetaling for billetter, påtegne billetens bagside — eller for kuponbillethæfters vedkommende omslaget — med en angivelse af forholdets art, herunder oplysning om dag og tognummer. Angivelsen underskrives med navn. Påtegningen gøres så kort og tydelig som mulig, således påtegnes en 1. kl billet, der på grund af pladsmangel er benyttet i fællesklassen mellem Roskilde og Ringsted:

Plm.

Fælleskl. Roskilde—Ringsted.

(Underskrift)

Tog nr. den / 19.....

Samtidig overstreges billetens forside og for kuponbillethæfters vedkommende de enkelte kuponer. Den rejsende henvises til bestemmelsesstationen.

Der er til togpersonalet udleveret en formular (nr. A 812), der skal benyttes i de tilfælde, hvor de for behandlingen af godtgørelsesspørgsmål nødvendige påtegninger om billetternes benyttelse på grund af manglende plads på disse ikke kan anføres på selve billetten.

Formularens bagside er indrettet til brug som kvitteringsblanket ved udbetalingen af den eventuelle billetgodtgørelse.

Om tilbagebetaling af delvis benyttede togbilletter gælder de samme regler som for stationsbilletter. Det tillæg, der er beregnet for udstedelse af togbilletten, vil ikke blive tilbagebetalt.

Meddelelser om driftsforstyrrelser

Distrikterne giver stationerne meddelelse om samtlige uregelmæssigheder på inden- og udenlandske bane-strækninger og overfarter m.v. Meddelelserne gives enten een gang, såfremt standsningen vil have længere varighed (jordskred, større tognedbrud o. s. v.), og indeholder da oplysning om standsningens sandsynlige varighed, eller een eller flere gange daglig (i reglen kl. 10 og kl. 18), når standsningsårsagen er af mere forbi-gående natur (snelæg, ishindring o. l.).

Stationerne bekendtgør ved opslag på de dertil bestemte tavler de fra distriktet modtagne meldinger om driftsforstyrrelser og underretter undervejs værende tog, der på grund af driftsforstyrrelser ikke kan ventes gennemført regelmæssigt.

Modtagne meldinger fra overfartsstationerne angående forandringer i overfartsforholdene meddeles ligeledes de til overfarterne undervejs værende forbindlestogs togførere.

Når en togfører modtager melding om, at det er tvivlsomt, om toget kan føres igennem, skal han straks lade de rejsende underrette herom, for at de eventuelt kan afbryde rejsen.

Ligeledes skal togføreren straks lade de rejsende underrette om indholdet af modtagne meldinger vedrørende forandringer i overfartsforholdene eller om manglende tilslutning på foranliggende knudestationer.

Omdirigering af rejsende ved uregelmæssigheder i toggangen eller i Statsbanernes rutebiltrafik

Når rejsende ved indstilling eller afbrydelse af togets fart, tog- (skibs-)forsinkelser eller andre uregelmæssigheder i toggangen omdirigeres med jernbane, skal billetter, der således gøres gyldige til rejse ad en anden rute på Statsbanerne end den, hvorover de er udstedt eller til et tog af højere art, af stationerne med blæk eller blækstift være forsynet med påtegning herom, eller der skal på anden måde være sørget for togpersonalets underretning.

Under tilsvarende uregelmæssigheder på Statsbanernes rutebillinier skal de til befordring med rutebil udstedte rejsehjemler, der gøres gyldige til befordring på fællesklassen i togene (herunder il- og eksprestog uden løsning af hurtigtogsbillet), af

stationerne være forsynet med påtegning herom, eller der skal på anden måde være sørget for togpersonalets underretning.

Forskellige bestemmelser vedrørende forholdet til publikum

Togpersonalets optræden over for publikum skal, i forbindelse med den fornødne bestemthed, være høflig og hensynsfuld, og der skal udvises al den imødekommenhed, velvilje og hjælpsomhed, som kan forenes med opfyldelsen af tjenestepligten. Det er forbudt togpersonalet at begunstige enkelte rejsende på andres bekostning, at lade sig traktere af publikum eller på anden måde modtage nogen godtgørelse eller gave for udførelsen af tjenesteforretninger eller for den bistand, det er forpligtet til at yde rejsende.

De rejsende skal betimeligt indtage deres plads i vognene. Når togførerens afgangssignal gives, samt når advarselssignal ved S-tog er givet, tilstedes der ikke flere adgang til toget. Det påhviler den rejsende selv at sørge for, at han kommer med toget, og han kan ikke gøre fordring på at få den erlagte betaling tilbage eller anden godtgørelse, når han har forsømt den rette afgangstid.

Togpersonalet må ikke købe billetter til de rejsende, medmindre der foreligger ganske særlige omstændigheder, f. eks. at den rejsende på grund af svagelighed eller sygdom ikke ret vel kan forlade kupéen.

Når rejsende ønsker at betale billetter, der sælges af togpersonalet, med fremmed mønt, må de fornødne oplysninger angående modtagelse og kurs indhentes på en station.

Togpersonalet skal *altid* vide, hvorledes personvognene er besat, og skal vejlede de rejsende, så

at disse ikke forgæves må gå frem og tilbage for at finde plads.

Togføreren påser, at de rejsende vejledes med hensyn til togets retning, med angivelse af de stationer, ved hvilke toget ikke standser eller hvor omstigning finder sted m. v. Ved de rejsendes indstigning i togene og ved lukningen af kupédørene skal der højt og tydeligt udråbes „Hurtigtog“, såfremt det pågældende tog er af denne art.

Togpersonalet skal altid advare de rejsende, når et tog er standset således på en station, at en eller flere af vognene holder uden for perronen. I sådanne tilfælde skal togpersonalet tillige så vidt muligt være ældre eller svagelige personer behjælpelig ved udstigningen.

De i togene tjenstgørende togbetjente skal i fornødent omfang vejlede de fra færgen ankommende rejsende til de afgående tog. Vejledningen skal gives højt og tydeligt, således at de rejsende hurtigt kan finde de tog og de pladser, som de skal benytte.

En rejsende har kun ret til at råde over den plads, hvortil han har gyldig rejsehjemmel. Der haves dog intet at erindre imod, at rejsende i kupeerne lægger fødderne op på sæderne eller søger hvile på anden måde, når pladsen tillader det, og det iøvrigt kan ske uden at beskadige materiellet og uden at overtræde det i punkt 2 i det uddrag af Statsbaneloven af 27. juni 1946 m. m., som findes anbragt i kupeerne, anførte („Enhver rejsende skal under rejsen udøve sømmelig adfærd og undgå alt, hvad der kan forulempe de medrejsende“). I stærk sommervarme skal det iagttages:

At vinduerne i kupeerne åbnes på begge sider, så snart toget er sat til perron;

at samtlige kupedøre mod perronsiden åbnes i god tid, forinden de rejsende får adgang til toget; at der finder en sådan fordeling af de rejsende

sted, at der i hver af kupeerne længst muligt holdes et par pladser ubesatte.

Ved placering af rejsende i nattogene bør det iagttages, at der, såvidt pladsen strækker til, gives de rejsende, som ifølge billet, kort eller anden rejsehjemmel foretager en længere rejse, lejlighed til at kunne sove uforstyrret. For ekspeditionen af nattog gælder i øvrigt reglerne på side 12.

I beskyttelsesrum (jf SR) må kun befordres jernbanelog posttjenestemænd, der rejser i tjenesteøjemed, derimod ingen, der rejser i private anliggender. Sådanne rum skal altid holdes aflåsede, henholdsvis afspærrede.

Skal kupeer eller vognafdelinger holdes til rådighed ifølge bestilling eller i tjenstligt øjemed, eller er det nødvendigt under stærk trafik til fremskyndelse af togekspektionen at holde personvogne til rådighed for rejsende fra efterfølgende stationer, skal dørene til de pågældende vognafdelinger eller vogne holdes aflåsede, indtil disse skal benyttes. Fra denne regel kan distriktet tillade undtagelser i særlige tilfælde.

Vogne, hvori der findes rejsende, må ikke holdes aflåsede undtagen under ombordsætning på og ilandtagning fra færger (se side 31).

Angående placering på 1. klasse af rejsende med rejsehjemmel til 2. klasse henvises til bestemmelserne på side 71. Bliver det nødvendigt undervejs at lade rejsende skifte vogn eller kupé, skal togføreren tidligst muligt give de rejsende underretning herom og så vidt muligt sørge for, at de assisteres af togpersonalet ved flytningen af deres bagage til den nye vogn eller kupé.

En rejsende, der ønsker at sikre sig sin plads i toget, kan gøre dette ved at belægge den med bagage eller lignende som tegn på, at pladsen er optaget. Det er selve siddepladsen, der skal være belagt med bagage, og det er ikke tilstrækkeligt, at bagagen er anbragt

over eller under den pågældende plads. En sådan pladsbelægning skal respekteres, og togpersonalet skal eventuelt være den rejsende behjælpelig med at værne om pladsen, når denne er søgt sikret ved belægning. På den anden side skal togpersonalet føre tilsyn med, at der ikke ved sådan belægning finder misbrug sted, bl a skal personalet være opmærksom på, at en rejsende, som efter at have belagt en plads anbringer sig på en anden siddeplads i toget, har tabt retten til den belagte plads.

Personalet skal i så stor udstrækning, som den øvrige tjeneste tillader det, føre et virksomt tilsyn med god ordens overholdelse i toget, særlig i de kupeer, der benyttes af skolebørn.

Der skal føres indseende med, at tonestyrken på transportable radiomodtagere og lignende holdes inden for rimelige grænser, således at medrejsende ikke generes. Togpersonalet kan evt forlange benyttelsen af en radiomodtager indstillet, såfremt en henstilling om dæmpning af tonestyrken ikke efterkommes, eller såfremt blot én rejsende i pågældende vognafdeling ønsker det.

Med hensyn til rygning gælder følgende bestemmelser:

I kupeer og vognafdelinger for ikke-rygere må rygning ikke finde sted, heller ikke selv om alle medrejsende tillader det.

I alle øvrige kupeer og vognafdelinger er rygning tilladt uden indskrænkning.

Togpersonalet skal af sig selv føre nøje tilsyn med, at der ikke ryges i kupeer og vognafdelinger for ikke-rygere.

Overtrædelser af rygeforbudet må straks påtales, og i gentagesestilfælde opkræves bøde, jf side 313.

I tilfælde af berettiget klage over tobaksrygning skal togpersonalet ubetinget stille sig på klagernes side og om fornødent skride ind mod overtræderne som foran angivet.

Såfremt der mellem rejsende opstår uenighed om, hvorvidt kupevinduet i læsiden skal holdes åbent eller lukket, og henvendelse desangående sker til tjenestepersonalet, skal afgørelsen i hvert enkelt tilfælde træffes af den øverste, tilstedeværende tjenestemand efter bedste skøn og under behørig hensyntagen til mulige ønsker fra rejsende, som sidder ved det pågældende vindue, til temperaturen udenfor og øvrige foreliggende forhold.

Med hensyn til lukning af vinduerne i personvognenes sidegang gælder samme regler som for lukning af vinduer i kupeer. Togpersonalet skal af egen drift sørge for, at vinduer i sidegangen, der lejlighedsvis er åbnet af rejsende, ikke vedvarende står åbne, hvis dette medfører ulemper (indtrængen af støv, regn, træk, kulde o. s. v.).

På forlangende af blot een rejsende i vedkommende kupé, vognafdeling eller sidegang skal under kørslen vinduerne i vindsiden holdes lukkede. For vognafdelinger eller sidegange gælder yderligere, at forreste vindue i læsiden skal holdes lukket, såfremt blot een rejsende forlanger det.

Såfremt der opstår spørgsmål om, hvem der har ret til at benytte de ved siddepladser anbragte kroge til overtøj, må reglen være, at den, der er indehaver af en siddeplads, alene har ret til at disponere over den til pladsen hørende krog. Andre rejsende, der ønsker at lægge overtøj m. v., må henvises til at anvende nettene eller de uden for siddepladser anbragte kroge.

Personer, der har gjort sig skyldige i misbrug eller beskadigelser af materiellet, eller som på grund af ustyrlighed eller beruselse forulemper de

medrejsende, henvises til stationerne; sådanne personer bør dog så vidt muligt kun udsættes på stationer, hvor der kan fås politiassistance.

Når der i øvrigt i medfør af de gældende bestemmelser findes anledning til straks at udvise rejsende af toget, må vedkommende dog ikke udsættes på banelinien, men udvisning bør enten finde sted ved en offentlig overkørsel eller på en station.

Privattelegrammer, der er adresseret til rejsende i et bestemt tog, skal ved stationsbestyrerens foranstaltning søges udleveret gennem togpersonalet. Kan adressaten ikke findes, skal telegrammet afleveres til en station til tilbagesendelse.

I alle tilfælde, hvor der til togpersonalet anmeldes *uheld, som skal være overgået rejsende eller deres ejendele* (garderobe, håndbagage eller lignende), skal der — uanset om der skal træffes særlige foranstaltninger såsom tilkaldelse af lægehjælp m. v. i anledning af uheldet — foretages en grundig undersøgelse så snart som muligt efter anmeldelsen og så vidt gørligt i nærværelse af den skadelidte. Om det anmeldte uheld og den foretagne undersøgelse gøres indberetning ved bemærkning på tograpporten eller i særligt bilag til denne. Det er af væsentlig betydning for afgørelsen af spørgsmålet om Statsbanernes eventuelle erstatningsansvar, at indberetningen er så udtømmende som muligt, og specielt at det oplyses, hvorvidt skadelidte ved uforsigtighed selv er skyld i det passerede eller på grund af legemssvaghed eller af anden grund har været særlig udsat for uheld eller rammes særlig af dettes følger, eller om uheldet skyldes Statsbanernes personale, en Statsbanerne uvedkommende tredjemand (f. eks. en medrejsende) eller fejl ved materiellet (f. eks. fremstående søm og skruer, oliepletter m. v.). Påberåbes fejl ved materiellet som årsag til et uheld, skal det så vidt gørligt konstateres,

om en sådan fejl virkelig forefindes, og om den kan antages at have bevirket den påviste skade. Personalet må under ingen omstændigheder over for skadelidte eller andre udtale nogen formening om, hvorvidt Statsbanerne er erstatningspligtige eller ikke, men skal kun — såfremt den skadelidte angiver at ville forlange erstatning — henvide vedkommende til at indgive erstatningsfordring. I indberetningen skal optages de af anmelderens opgiver, der kan have interesse for sagen, uanset om de ved den foretagne undersøgelse findes bekræftede eller ikke. Anmelderen bør ikke gøres bekendt med indberetningens ordlyd.

Behandling af fundne genstande

Glemte eller tabte genstande, der findes i Statsbanernes befordringsmidler (tog, skib, færge) eller i de lokaler m. m., der er bestemt til afbenyttelse for rejsende (forhal, ventesal, perron, færgehal og lignende), eller på banelinien, hvor de antages tabt af rejsende i forbikørende tog, skal under iagttagelse af de nedenfor angivne regler uopholdelig afleveres til en station, der skal tage dem under sikker forvaring.

Afleveringen skal ske således:

For genstande, der findes på en stations område, til den pågældende station.

For genstande, der findes i tog på sjælland-falsterske strækninger, til togets endestation, eventuelt til den station, hvor vognen udsættes.

For genstande, der findes i tog på jysk-fynske strækninger, til nærmeste by- eller knudestation.

For genstande, der findes på Faaborg-Mommark overfartens færger, til Mommark Færge station.

For genstande, der findes på Korsør—Nyborg overfartens færger og skibe, til Korsør station.

For genstande, der findes på Kalundborg—Aarhus overfartens skibe, til Aarhus H eller Kalundborg station, eftersom sagerne er glemt under sejladsen til Aarhus eller Kalundborg.

For genstande, der findes på Sallingsund overfartens færger, til den station, hvortil færgen først ankommer.

For genstande, der findes på færger og skibe på overfarter i forbindelse med udlandet, *gennem toldvæsenet* til vedkommende overfartsstation.

For genstande, der findes på banelinien, til nærmeste station.

(Genstande, der findes i Statsbanernes ruteautomobiler, afleveres til politiet, eventuelt gennem rutebilstationerne).

Ved afleveringen må angives, hvor på stationen, eller i hvilket tog eller skib, i hvilken kupé eller kahyt samt under hvilke omstændigheder genstandene er fundet; det må særlig anføres, hvis de skulde være fundet i en ud over Statsbanerne på fremmede baner gående personvogn.

I tilfælde, hvor uaflåede kufferter, vadsække, tasker, pakker, hatteæsker eller andre genstande, hvis indhold kan formindskes, indleveres til stationerne som fundet i togene eller andre steder på banens terræn, på færger eller tilsluttende skibe, skal indholdet nøje undersøges og konstateres ved, at der indlægges en af vedkommende tjenestemand underskrevet og med stationens dagsstempel forsynet, specificeret fortegnelse over de genstande, hvoraf indholdet består.

Til opbevaring af fundne sager er indrettet et depot i København for Sjælland og Falster og et depot i Aarhus for Jylland og Fyn. Disse depoter er underlagt henholdsvis 1. og 2. Distrikt.

De ovennævnte sager indsendes af stationerne til vedkommende depot med de i togplanerne fastsatte

tog senest dagen efter, at genstandene er indleveret til stationen, medmindre de forinden er forlangt udleveret.

Københavns Hovedbanegård og Århus H station afleverer de den foregående dag afleverede fundne sager i depotet inden kl 9.

De fundne sager udleveres på forlangende til ejeren eller til den, der ellers måtte legitimere sig som berettiget til at modtage dem.

Befordring af rejsegods

Almindelige bestemmelser

Håndrejsegods

I statsbanelovens §§ 8 og 9 er fastsat følgende bestemmelser om medtagelse af håndrejsegods:

§ 8. De rejsende må ikke medtage farlige genstande, i særdeleshed ladte skydevåben, eksplosive, letantændelige eller ætsende stoffer samt genstande, som vil være til ulempe eller ubehag for de rejsende. Det kan dog tillades personer, som rejser i det offentliges tjeneste, at medføre et skydevåben, ligesom jægere og skytter kan medføre håndvåbenammuniton.

Stk. 2. Jernbanepersonalet har ret til i den rejsendes overværelse at overbevise sig om beskaffenheden af de genstande, som medføres i personvognene eller i færger og skibe, når der haves vægtige grunde for en mistanke om, at en overtrædelse af bestemmelserne i stk. 1 har fundet sted.

Stk. 3. Den, der overtræder de i stk. 1 anførte bestemmelser, er ansvarlig for enhver derved opstået skade og er pligtig at betale jernbanen en bod

§ 9. De rejsende kan uden betaling i vognene og om bord på færger og skibe medtage genstande, som let kan bæres (håndrejsegods), forudsat at disse genstande ikke kan volde skade. Hver rejsende kan i vognene til sit håndrejsegods kun råde over rummet over og under sin plads. Denne regel anvendes analogt for vogne af særlig konstruktion.

Stk 2. Levende dyr må ikke medtages i vognene eller på færger og skibe. Det er dog tilladt at medføre hunde mod takstmæssig betaling efter de i befordringsreglementet fastsatte regler. Endvidere kan rejsende medføre smådyr i bure, kasser, kurve eller anden velegnet emballage, når dyrene ikke kan genere de rejsende ved deres lugt eller støj eller på anden måde og de pågældende dyr kan anbringes som håndrejsegods.

Stk 3. Den rejsende må selv passe på sit håndrejsegods og de dyr, som han medtager. Han er ansvarlig for enhver skade, der forvoldes af håndrejsegods eller dyr, som han medtager i personvogne eller på færger og skibe, medmindre han beviser, at skaden skyldes jernbanens fejl.

Togpersonalet skal påse, at disse bestemmelser nøje overholdes. Ved håndrejsegods forstås kolli, hvis mål ikke væsentlig overstiger 50×30×25 cm. Håndrejsegods må kun anbringes under eller over den rejsendes egen plads eller på de i visse vogne til anbringelse af håndrejsegods bestemte pladser. Endvidere kan rejsende medtage sammenklappede barnevogne (promenadevogne) samt ski, små slæder, kælke og styrestænger som håndrejsegods, når disse genstande kan anbringes således, at de ikke bliver til ulempe for de medrejsende.

Til de i statsbanelovens § 9, stk 2, sidste punktum (jf foran) omtalte smådyr henregnes indtil videre også mindre hunde, der herefter såvel på 1. som på 2. klasse kan medføres gratis i bure, kasser, kurve eller anden velegnet emballage, når kollierne ikke er større end de i foranstående stykke nævnte mindre rejsegenstande, og anbringelsen kan ske som håndrejsegods.

Finder togpersonalet ved eftersynet i personvognene, der bør begyndes allerede på udgangsstationerne, at de gældende bestemmelser ikke overholdes, eller kommer der begrundet klage derover fra de rejsende, skal togpersonalet gribe ind på høflig, men bestemt måde, borttage de pågældende genstande og sørge for, at de beforders i pakvognen til bestemmelsesstationen som rejsegods efter de derfor gældende regler. Stationernes personale skal herved bistå togpersonalet.

Ligeledes skal det påses, at de såkaldte kommissionærer ikke medfører handelsvarer i vognene eller fordeler varerne under togets ophold på mellemstationer. Sker sådant, forholdes på tilsvarende måde.

Rejsende, der i kupeerne medtager genstande, som det efter Statsbanelovens § 12 er forbudt at medføre, henvises af togpersonalet til stationerne, der opkræver en for sådan medtagelse fastsat bødestraf.

Jægere og personer, der rejser i offentlig tjeneste, kan medføre håndammuniton i personvogne og på færger og skibe, når ikke særlige forhold taler derimod. Ved håndammuniton forstås et sådant kvantum patroner, som den pågældende kan medføre på sin person, altså hvad der kan have i patrontaske, patronbælte eller lignende.

Militære enheder, som rejser under kommando, og som befordres til eller fra øvelser, skydning eller vagt, kan i personvogne og på færger og skibe medføre den fornødne håndvåbenammuniton (af kaliber indtil 13,2 mm), enten båret på person eller som håndrejsegods, når ammunitonen er emballeret og transporteres som foreskrevet af forsvarsministeriet.

~~Torvegods~~

~~På torvedagene har landboere, som rejser med togene, fribefordring for 20 kg torvegods til nærmeste købstad og af den tomme emballage tilbage, men vedkommende må selv sørge for godsets og emballagens mærkning, af- og pålæsning, og jernbanen er ikke ansvarlig for sådant gods.~~

~~Ved torvegods forstås kun gods (herunder smågrise og fjerkræ i emballage), som er genstand for handel på den købstads torv, hvortil godset kan sendes (den nærmeste købstad i de forskellige togretninger). Der~~

~~tilstås kun fribefordring af godset fra land til by; i omvendt retning kan kun den tomme emballage befordres frit. Loven hjemler kun hver landboer fribefordring af ialt 20 kg torvegods. Adgang til fribefordring af større mængder torvegods kan derfor ikke opnås ved, at den rejsende f.eks. løser yderligere en billet for hver påbegyndte 20 kg. Togpersonalet skal påse, at det torvegods, som hver medfører, ikke vejer over 20 kg. Formødes det at veje mere, henvises den pågældende til bestemmelsesstationen, der opkræver overvægtsfragt for den overskydende vægt.~~

Særlig cykelbefordring

Distrikterne kan i visse tilfælde give kortabonnenter, navnlig skolebørn, der på grund af toggangen kun kan benytte deres abonnementskort til rejse den ene vej, medens de cykler den anden vej, tilladelse til at få deres cykel befordret gratis over den samme strækning, hvorover de selv befordres med jernbanen. Kortabonnten får udleveret en „Særlig cykelbillet“, af hvilken det fremgår, for hvem den er udstedt, nummeret på vedkommendes abonnementskort, samt for hvilken strækning cykelbilletten gælder.

Cykelbilletten skal ved befordringen være bundet fast til cyklens styr. Der udfærdiges ikke nogen ekspedition på cyklen. Kortabonnten skal selv aflevere cyklen ved togets rejsegodsvogn og mod forevisning af sit abonnementskort som legitimation afhente den dersteds på bestemmelsesstationen.

Såfremt det af driftshensyn ikke er muligt at få cyklen befordret med det samme tog som kortabonnten, sørger den station, hvorfra cyklen skal af-

sendes for, at cyklen under ledsagelse af en følgeseddel sendes med et senere tog til bestemmelsesstationen, som da sørger for cyklens opbevaring og udlevering.

Indskrevet rejsegods

Indskrivningsbetingelser

Genstande, der ønskes indskrevet som rejsegods, skal bl a opfylde følgende betingelser:

- a. De må ikke veje over 100 kg pr stk eller efter afsendelsesstationens skøn være for umfangsrigge til at kunne befordres som rejsegods.
- b. De må ikke høre til de genstande, som er udelukket fra befordring og normalt heller ikke til de stoffer og genstande, der er udelukket fra eller kun på visse betingelser modtages til befordring som gods. Særligt kostbare genstande må ikke anbringes i genstande, der sendes som rejsegods.
- c. Rejsegods, hvis tilstand eller beskaffenhed er mangelfuld, eller hvis emballage er utilstrækkelig, eller som frembyder åbenbare tegn på beskadigelse, kan afvises af jernbanen. Hvis det desuagtet modtages til befordring, er jernbanen berettiget til at anføre en bemærkning om forholdet på rejsegodsbeviset.
- d. Gamle beklæbningsedler, adresser eller andre påskrifter hidrørende fra tidligere befordringer, skal af den rejsende være fjernet eller gjort ulæselige.

Kufferter og lignende, der indleveres til befordring som rejsegods, må ikke være vedbundet pakker eller andre genstande. I påkommende tilfælde skal sådanne genstande være frataget og medtaget som håndrejsegods eller indskrevet særskilt.

Sengeklæder og lignende, der vides at have været benyttet af personer med smitsomme sygdomme og ikke er behørigt desinficeret, skal afvises fra befordring som rejsegods.

På barnevogne skal kalechen så vidt muligt være slået ned.

På uemballerede cykler skal — bortset fra sadeltasker og tasker, der er påsat cyklen i selve stedet — alt tilbehør (såsom lygter, luftpumper, barnestole, bagagebærere, kurve, kasser, lad og tasker) være aftaget, medmindre genstandene er således fastgjort på cyklerne, at de kun kan fjernes ved anvendelse af værktøj eller vold. Genstande, der er spændt eller bundet til cyklen ved reb, remme eller lignende, eller er påsat cyklen ved en skruemekanisme eller lignende, der muliggør af- eller påsætning ved håndkraft, skal være aftaget, inden indskrivning foretages. Rejsetøj eller andre genstande, der findes i barnestole, kurve, kasser eller på lad, der er fastboltet eller fastskruet på cyklen, skal være under holdbart lukke eller forsvarligt fastgjort på anden måde. Jernbanen overtager intet ansvar for sådant rejsegods. På bagagebærere må der ikke være anbragt rejsetøj eller andre genstande.

Beholdere på motorcykler og cykler med hjælpemotor kan indeholde brændstof, såfremt haner og brændstofbeholdere er tætte. Sådanne køretøjer skal læsses opretstående og sikres mod at vælte. Er der indskudt en hane i ledningen foran motoren, skal denne være lukket. Reservebeholdere, der er fast forbundet med køretøjet, kan ligeledes indeholde brændstof, såfremt de er lukket.

Indskrivning af rejsegods mellem 2 stationer (herunder billetsalgssteder og trinbrætter samt bilekspeditioner) er betinget af, at den rejsende har direkte billet (eller lige med den gældende rejsehjemmel) mellem de pågældende ekspeditionssteder. Kan der ikke fås billet

i den pågældende forbindelse, skal der, når rejsegodset ønskes ekspederet til bestemmelsesekspeditionsstedet, forevises billet til den på vejen længst bortliggende station, hvortil direkte billet kan fås, eller til den fjernest fra afrejseekspeiditionsstedet liggende station, hvor ny billet mere hensigtsmæssigt kan løse. Endvidere kan rejsende, der påbegynder eller afslutter deres rejse på en af statsbanernes omnibusruter, få indskrevet rejsegods fra eller til den station, der ligger nærmest (bekvemtest for) det pågældende omnibusstoppested, når der forevises direkte billet fra eller til overgangsstationen til rutebilstrækningen.

Ved benyttelse af mere end 1 billet til kørsel på 1. klasse kan kun den ene af billetterne benyttes til rejsegodsindskrivning. Ved benyttelse af månedskort sammen med billet til kørsel på 1. klasse kan der ikke indskrives rejsegods på billetten.

På billetter og månedskort for hunde kan der ikke indskrives rejsegods.

Ekspeditionens omfang

Almindelige bestemmelser

Rejsegods kan i lokal trafik indskrives mellem alle stationer, billetsalgssteder og trinbrætter med undtagelse af ekspeditionsstederne Islev, Jyllingevej, Peter Bangsvej, Langgade, Dybbølsbro, Vesterport, Nørreport, Nordhavn, Svanemøllen, Godthåbsvej, Fuglebakken, Lyngbyvej, Bernstorffsvej og Jægersborg.

Rejsegods kan endvidere indskrives til og fra statsbanernes bilekspeditioner Hammel (via Århus), Rønde (via Århus), Skælskør (via Slagelse eller Korsør) og Videbæk (via Herning) samt til og fra bilekspeditionerne på rutebilstrækningerne Odense—Fåborg og Svendborg—Fåborg (via de nævnte endestationer).

I forbindelse med indenlandske privatbaner m m

samt i forbindelse med udenlandske baner kan der indskrives rejsegods i det i forbindelsestarifferne fastsatte omfang.

Rejsegodset kan ikke forlanges indskrevet til rene godstog, men hvor forholdene tillader det, bør ønsker herom dog efterkommes.

Med lyntog befordres kun rejsefornødenheder, der er emballeret i kufferter, kurve, tasker, vadsække, hatte-æsker og lignende emballage såvel som selve den nævnte emballage samt sammenklappede barnevogne og kun i den udstrækning plads haves.

Med elektriske tog befordres kun barnevogne, der medføres af de rejsende selv.

Særlige bestemmelser for visse ekspeditionssteder

København s k e s t a t i o n e r

På rejsehjemler fra eller til Københavns bybane kan indskrives rejsegods fra og til ekspeditionsstederne Københavns Hovedbanegård, Østerport, Hellerup, Nørrebro, Vanløse, Valby, Enghave, Frederiksberg, Husum og Hvidovre.

E s b j e r g h a v n

Ekspeditionen i Esbjerg havn er kun åben ved ankomst og afgang af englandsskibene over Harwich og Newcastle samt tilsluttende tog mellem Esbjerg station og havn.

Til Esbjerg havn indskrives kun rejsegods, der i tilslutning til de nævnte tog skal viderebefordres med de nævnte skibe, og som i mangel af takster ikke kan ekspederes direkte.

Rejsegods til viderebefordring med andre fra Esbjerg udgående skibsruter ekspederes til Esbjerg station.

F r e d e r i k s h a v n h a v n

Rejsende til Norge og Sverige med skib over Frederikshavn, som har direkte billetter eller billetter til Frederikshavn, kan på disse billetter få indskrevet rejsegods til Frederikshavn havn.

B i l l e t s a l g s s t e d e r

Ved indskrivning af rejsegods *fra* billetsalgssteder må den rejsende efter rejsegodsets (cyklens) ekspedition selv sørge for dets aflevering til pakvognen. Rejsegodsbeviset afleveres af billetsalgsstedet til togpersonalet, der leverer det videre til den rejsende.

Ved indskrivning af rejsegods *til* billetsalgssteder skal fragten regnes efter afstanden til billetsalgsstedet, men ekspeditionen på godset skal udfærdiges til den bagved billetsalgsstedet nærmestliggende station. Billetsalgsstedets navn skrives i parentes efter navnet på denne station. Den rejsende får rejsegodsbeviset udleveret og underrettes udtrykkeligt om, at han selv skal indfinde sig ved pakvognen for at få de indskrevne genstande udleveret mod aflevering af rejsegodsbeviset, så snart toget er ankommet til billetsalgsstedet, da genstandene ellers vil blive medtaget til det ekspeditionssted, hvortil de er ekspederet. Togpersonalet afleverer rejsegodsbeviset til den i beviset nævnte bestemmelsesstation.

Fra og til billetsalgsstederne Brøndbyøster, Haderslev By, Hassing, Hjöllund, Husum, Hvidovre, Skovlunde, Sorgenfri, Sønderborg By og Sønderport ekspederes rejsegods, herunder cykler, efter de almindelige bestemmelser.

T r i n b r æ t t e r

Fra trinbrætter kan rejsende ikke forlange at få rejsegods, herunder cykler, befordret i pakvogn, men sådan befordring kan dog tillades, hvis togpersonalet skønner, at indlæsningen i pakvognen kan foregå uden særlig

gene, og uden at togets ekspedition sinkes. Ekspeditionen sker efter bestemmelserne i afsnittet „Indskrivning i tog“ på side 221.

Til trinbrætter kan der ekspederes rejsegods, herunder cykler, i fuldt omfang. For ekspeditionen m m gælder tilsvarende bestemmelser, som foran anført for ekspedition m m af rejsegods til billetsalgssteder, idet dog fragten regnes efter afstanden til den station, hvortil ekspeditionen udfærdiges.

Indskrivningen

De formularer, der benyttes ved den almindelige form for ekspedition af rejsegods, består af stamme, rejsegodsbevis og nummersedler.

Stammen bliver på afgangstationen. Rejsegodsbeviset gives til den rejsende og afleveres igen af denne, når han får rejsegodset udleveret.

Om nummersedlernes anvendelse se nedenfor i afsnittet „Beklæbningen“.

I nummersedlerne angives:

Afsendelsesstationens navn (trykt eller påstemplet), bestemmelsesstationens navn (trykt eller skrevet) og eventuelt ruten samt stykkernes antal.

Når rejsegods skal befordres med lyntog, henholdsvis cykler befordres med eksprestog, er nummersedlerne påskrevet eller stemplet ordet „Lyntog“, henholdsvis „Eksprestog“.

Billetter, på hvilke der er indskrevet rejsegods, skal være forsynet med bagagestempel på bagsiden.

Landsforeningen af Vanføre udstedt legitimationskort, og når cyklen, henholdsvis barne- eller klapvognen af den rejsende er forsynet med en af den nævnte forening fremstillet særlig mærkeseddel på rødt pap, forsynet med foreningens bomærke og påført et nummer, som skal svare til legitimationskortets nummer.

Ordningen omfatter *ikke* motorcykler, scooters og cykler med påhængsmotor.

Indskrivningen af de omhandlede køretøjer finder sted på almindelig måde, men i stedet for indskrivningsgebyret er i rejsegodsstammens og -bevisets prisrubrik anført enten arten af det pågældende køretøj (f eks „Rullestol“) eller — for de køretøjer, som kun befordres mod forevisning af legitimation —: „Landsforeningen nr (nummeret på det pågældende legitimationskort)“. Der ses dog bort fra indskrivning af vanføres sygevogne, rullestole og invalidecykler, når den rejsende forbliver i køretøjet under hele befordringen.

Når der på samme billet foruden et af de ovennævnte køretøjer ønskes indskrevet andet rejsegods, skal der for dette andet rejsegods betales enten indskrivningsgebyr med tillæg af eventuel overvægtsfragt eller fuld overvægtsfragt.

Om indskrivning af rejsegods på billetter, løst af blinde og blindes ledsagere, se side 140 c.

Billetter, på hvilke der er indskrevet rejsegods, skal være forsynet med bagagestempel på bagsiden, for kuponbilletter og rundtursbilletter vedkommende på bagsiden af de pågældende kuponer.

My

Beklæbningen

Rejsegodsformularens ovennævnte nummersedler, der klæbes på rejsegodset (et nummer på hvert stykke gods) er trykt i følgende farver:

Fra Københavns Hovedbanegård:

- til Sjælland og Falster, lokalt hvid
- til Jylland og Fyn (herunder Rudkøbing over Svendborg), lokalt over Korsør mørkerød
- ved ekspedition over Kalundborg—Århus samt til Rudkøbing over Korsør—Lohals grøn
- til stationer på Hillerød—Frederiksværk—Hundested Jernbane og ved ekspedition over Hundested—Grenå grøn med påtryk „over Hillerød HFHJ“
- til stationer på Gribskovbanen grøn med påtryk „over Hillerød GDS“
- til øvrige indenlandske privatbanestationer m m grøn

Fra andre statsbanestationer:

- lokalt (undtagen til Københavns Hovedbanegård og Rudkøbing over Korsør—Lohals) hvid
- til Københavns Hovedbanegård hvid med to brune streger
- til Rudkøbing over Korsør—Lohals samt indenlandske privatbanestationer m m grøn

En del indenlandske privatbaner anvender ved direkte rejsegodsindskrivning formularer af farver som de af statsbanerne fremstillede.

Ved samlet indskrivning af større partier rejsegods fra kolonier og sommerlejre m v til Københavns Hovedbanegård udstedes kun ét rejsegodsbevis, hvis nummersedler ikke benyttes. Rejsegodsstykkerne beklæbes

med særlige nummersedler, der er hvide med kvadratiske grønne felter foroven og forneden, og som er påtrykt „Kolonirejsegods nr fra til Københavns Hovedbanegård“.

Ved samlet indskrivning i øvrigt af mange stykker rejsegods til den samme bestemmelsesstation her i landet udstedes kun ét rejsegodsbevis, idet de rejsegodsstykker, hvortil der ikke haves nummersedler, kun beklæbes med bestemmelsesstationsmærker (se nedenfor), hvori det til rejsegodsbeviset svarende nummer er påskrevet eller påstemplet.

Foruden med rejsegodsformularens beklæbningsnummer skal rejsegodset — dog ikke rejsegods til udlandet — beklæbes med stationsmærke, medmindre bestemmelsesstationens navn er påtrykt beklæbningsnummeret*).

Stationsmærkerne er trykt i følgende farver:
 alle statsbanestationer på Sjælland og Falster samt Rudkøbing over Korsør—Lohals grøn
 alle statsbanestationer på Fyn samt Rudkøbing over Svendborg rød
 alle statsbanestationer i Jylland blå
 privatbanestationer på Sjælland, Falster og Lolland og ekspeditionssteder på de skibsruter, der udgår fra disse landsdele (se dog nedenfor) samt Marstal over Korsør—Lohals lyserød
 privatbanestationer på Fyn og Langeland samt ekspeditionssteder på de skibsruter, der udgår fra Fyn gul
 privatbanestationer i Jylland samt ekspeditionssteder på de skibsruter, der udgår fra Jylland (se dog nedenfor) chamois (gulligrød)

*) Rejsegods, der ekspederes af Københavns Hovedbanegård på blankobeviser, beklæbes ikke med stationsmærke, men kun med nummerseddel. Bestemmelsesstationens og eventuelt overgangsstationens navn skal derfor være skrevet særlig tydeligt således, at fejlsendinger af rejsegodset undgås.

København pr. direkte dampskib fra Aarhus hvid med lodrette røde striber
 København pr. direkte dampskib fra Aalborg hvid med lodrette blå striber
 Stationsmærkerne skal inden benyttelsen være påtrykt afsendelsesstationens stempel over det itrykte stationsnavn*).

Ved beklæbning af rejsegods til billetalssteder (undtagen til de på side 213 nævnte) og trinbrætter anvendes stationsmærker til den bagved billetalsstedet eller trinbrættet nærmest liggende station, men billetalsstedets eller trinbrættets navn skal skrives i parentes under det itrykte stationsnavn.

Rejsegods, der indskrives over Kalundborg—Aarhus, skal desuden forsynes med ruteseddel.

Cykler, der undervejs skal omlæsses til viderebefordring med eksprestog, påklæbes under rejsegodsnummeret en lyserød seddel med sort påtryk „Eksprestog“.

Almindelige cykler, der skal befordres med samme tog som den rejsende, er vedbundet et cykelkontrolmærke, som er fremstillet på hvidt pap med rød midterstribe.

Rejsegods, der undervejs skal omlæsses til viderebefordring med lyntog, påklæbes under rejsegodsnummeret en brandgul seddel med sort påtryk „Lyntog“.

Ved indskrivning af københavnske ferieborns rejsegods til Københavns Hovedbanegaard på tilbagereisen

*) I nogle tilfælde bruges ved ekspedition til privatbaner blanko-stationsmærker, i hvilke bestemmelsesstationens navn skrives, medens bestemmelsesbanens og overgangsstationens navn er trykt.

påklæbes dette en hvid seddel med rødt påtryk „Feriebørns-rejsegods til Københavns Hbgd.“.

I de tilfælde, hvor stationsmærket ikke har rute-påtryk, skal rejsegods til indenlandske privatbaner og rederier desuden beklæbes med ruteseddel, der angiver overgangsstationen fra Statsbanerne i den pågældende forbindelse.

Når der tegnes interesse i rejsegodsets aflevering, skal godset beklæbes med et særligt mærke, forestillende et rødt vingehjul.

Det til Frederikshavn Havn ekspederede rejsegods skal foruden med de sædvanlige ekspeditionsmærker forsynes med særlige mærker med påtryk „Via Frederikshavn med Göteborgskibet“, „Via Frederikshavn med Larvikfærgen“ eller „Via Frederikshavn med Osloskibet“, i overensstemmelse med det sted, som den rejsende har opgivet som mål for rejsen.

Det til Hirtshals Havn ekspederede rejsegods skal foruden med de sædvanlige ekspeditionsmærker forsynes med særlige mærker med påtryk: „Via Hjørring —Hirtshals med skibet til Kritiansand“.

Rejsegods, der er bestemt til befordring med de internationale eksprestog („Nord-Express“ m. v.) over Padborg, forsynes med en særlig beklæbningsseddel med itrykt angivelse af navnet på det tog, hvormed den rejsende agter at foretage rejsen. Beklæbningssedlen er påført afrejsedatoen.

Beklæbningen af rejsegods skal så vidt muligt anbringes direkte på godset, se dog nedenfor, og på kufferter og lignende skal den anbringes på et af endestykkerne, også i de tilfælde, hvor der til kuffertens hank er fastgjort en mærkeseddel med den rejsendes navn og adresse og eventuelt bestemmelsesstationens

navn. Kan beklæbningen ikke anbringes umiddelbart på godset på grund af dettes natur, eller skønnes en sådan beklæbning uhensigtsmæssig, f. eks. på sækkegods, kurve, cykler og barnevogne, skal beklæbningen foretages på en holdbar mærkeseddel.

Tidligere beklæbninger skal fjernes eller, hvis dette ikke lader sig gøre, makuleres ved tydelig overstregning, helst med kulørt blyant, hvorefter den nye nummerseddel og det nye stationsmærke klæbes over de tidligere tilsvarende beklæbninger,

navn. Kan beklæbningen ikke anbringes umiddelbart på godset på grund af dettes natur, eller skønnes en sådan beklæbning uhensigtsmæssig, f. eks. på sækkegods, kurve, cykler og barnevogne, skal beklæbningen foretages på en holdbar mærkeseddel.

Tidligere beklæbninger skal fjernes eller, hvis dette ikke lader sig gøre, makuleres ved tydelig overstregning, helst med kulørt blyant, hvorefter den nye nummerseddel og det nye stationsmærke klæbes over de tidligere tilsvarende beklæbninger, således at der altid kun findes beklæbninger ét sted på godset, og at det, såfremt den nye beklæbning falder af under befordringen, af makuleringen fremgår, at den derefter synlige beklæbning er ugyldig.

Særlige former

Foruden de almindelige formularer findes til brug ved ekspedition af ét stykke egentligt rejsegods uden overvægtsfragt, overførselsgebyr eller gebyr for tegning af interesse i afleveringen af nogle stationer en hvid formular, bestående af bevis og nummerseddel. Denne formular kan også anvendes ved ekspedition i forbindelse med indenlandske befordringsstyrelser.

Endvidere findes til brug ved ekspedition af en almindelig ensædet, tohjulet cykel uden motor i nogle forbindelser særlige kartoncykelbilletter. Billetterne er ved gennemprækning delt i 2 dele, nemlig en større del til at binde ved cyklen og et bevis.

Ved anvendelse af billetter af den nævnte art med både afsendelses- og bestemmelsesstationens navn påtrykt, skal cyklerne ikke beklæbes med stationsmærke, hvorimod beklæbning med dette mærke skal finde

sted, når der ved ekspeditionen anvendes billetter, hvori kun afsendelsesstationens navn er påtrykt, medens bestemmelsesstationens navn skal påskrives.

Skal befordringen foregå med eksprestog, anvendes billetterne ikke, men cyklerne ekspederes på almindeligt rejsegodsbevis.

I nogle forbindelser anvendes særlige barnevognsbilletter efter tilsvarende bestemmelser, som gælder for cykelbilletterne.

På København L station er der oplagt særlige klippebilletter beregnet til ekspedition af henholdsvis en cykel til almindelig takst, en cykel til dobbelt takst, en barnevogn eller et stykke egentligt rejsegods mellem Hareskovbanens stationer.

Klippebilletten består af en trefløjet formular med stamme, billet og mærkeseddel anbragt under hinanden, således at klipning af alle tre afsnit sker med samme klip.

Formularen klippes efter samme regler som trinbrættbilletter.

Mærkesedlen, der har gummieret kant, påklæbes rejsegodset, og billetten udleveres mod betaling af det afmærkede beløb til den rejsende.

Klippebilletterne anvendes under iagttagelse af følgende regler:

Et stykke egentligt rejsegods henholdsvis en barnevogn kan uanset beskaffenhed og vægt indskrives for almindeligt indskrivningsgebyr. Indleveres der mere end ét stykke egentligt rejsegods eller mere end én cykel på hver billet, må ekspeditionen foregå efter bestemmelserne på side 221—223.

Når det indskrevne rejsegods udleveres ved pakvog-

Rejst

nen, skal rejsegodsbilletten forlanges tilbageleveret og afleveres til togets endestation sammen med de indsamlede billetter.

Hvis den rejsende under befordringen har mistet sin rejsegodsbillet, må udlevering kun ske mod kvittering på bagsiden af mærkesedlen, der da indsendes i kuvert eller afleveres med forklaring til København L station, der foranlediger den vedhæftet den tilsvarende stamme.

Indskrivning i tog

Indlevering af rejsegods til et tog sluttes så sent inden togets afgang, som det efter forholdene er muligt. Rejsegods, som indleveres så sent, at det ikke kan blive ekspederet uden forsinkelse af toget, kan *undtagelsesvis* medgives toget uden at være ekspederet. Den rejsende skal i så fald hjælpe stationspersonalet med at få godset bragt til pakvognen. Togpersonalet må ikke modtage uekspederet rejsegods fra betjente stationer uden stationspersonalets mellemkomst.

Til befordring i pakvogn kan i lokal trafik modtages uekspederet rejsegods, herunder cykler, i følgende omfang:

- 1) Rejsegods fra betjente stationer og billetsalgssteder, når den rejsende er kommet for sent til at få det indskrevet som rejsegods,
- 2) Rejsegods fra stationer og billetsalgssteder, der er ubetjent ved det pågældende tog,
- 3) Rejsegods, der undtagelsesvis medtages fra trinbrætter,
- 4) Rejsegods, der af togpersonalet fjernes fra personvogn og bringes til pakvogn, se side 206b, samt

5) Rejsegods fra udlandet, der ikke er indskrevet direkte til den rejsendes bestemmelsesstation, men til en undervejsstation, når den rejsende, eventuelt ved henvendelse til togpersonalet, ønsker videreekspedition, og der ikke på omekspeditionsstationen er tid til nyindskrivning.

Om indskrivningsbetingelserne, se side 209, og om ekspeditionens omfang, se side 211. Der kan dog ikke i togene indskrives rejsegods til statsbanernes bilekspeditioner.

Om modtagelsen af uekspederet rejsegods gælder følgende:

Der er på samtlige togudgangsstationer oplagt særlige nummererede rejsegods-kartonbilletter (formular A 351), der ved perforering er delt i 2 dele (en større del til at binde ved rejsegodset og et bevis) og er samlet i blokke med 25 billetter i hver, samt det til fastbindingen på rejsegodset nødvendige sejlgarn.

Alle tjenestemænd, der kan komme til at gøre tjeneste i pakvogn, skal sørge for til enhver tid at have en sådan blok og sejlgarn, der kan fås ved henvendelse til deres hjemstedsstation.

Den udfyldte billet bindes til rejsegodset, og beviset udleveres til den rejsende sammen med en som kvittering for den betalte rejsegodsfragt udstedt togbillet i hvilken de indrammede felter foran datoangivelsen og efter bestemmelsesstationen overkrydses. I det med fed streg indrammede felt i rubrikken til ruteangivelse anføres „R“ for almindeligt rejsegods (herunder barnevogne) og „C“ for cykler. Rejsegods- eller cykelfragmenten anføres i prisrubrikken umiddelbart efter de nævnte angivelser. Forneden til venstre i togbilletten anføres „Rejsegodsfragt“ henholdsvis „Cykelragt“ samt nummeret på den (de) udleverede rejsegodskartonbilletter (-billetter).

Er der mere end ét stykke rejsegods, anvendes to eller flere rejsegodskartonbilletter, således at hvert stykke rejsegods får sit nummer, men der udstedes kun én togbillet, hvori alle de anvendte numre anføres.

Ønskes rejsegods befordret med lyntog — også kun på en del af befordringsstrækningen — hvorom den rejsende eventuelt må spørges, skal den modtagende togtjenestemand påtegne såvel mærkeseddel som bevis „Lyntog“, således at omlæsning til lyntog finder sted.

Ønskes cykler befordret med eksprestog — også kun på en del af befordringsstrækningen — hvorom den rejsende eventuelt må spørges, skal den modtagende togtjenestemand påtegne såvel mærkeseddel som bevis „Eksprestog“, således at omlæsning til eksprestog finder sted.

Ved indskrivning af rejsegods til billetsalgssteder og trinbrætter forholdes som anført på side 213—214.

Bestemmelsesstationen udleverer mod aflevering af det udstedte bevis og *forevisning* af den udstedte togbillet rejsegodset til den rejsende. Er bestemmelsesstationen ubetjent ved det pågældende tog, udleveres rejsegodset på tilsvarende måde af togpersonalet.

Taksterne for befordring af rejsegods og cykler er optaget i „Togbillettakster“, hvor også afstandene findes. Togpersonalet regner herved også for trinbrætters vedkommende med den i taksthæftet anførte afstand. Ved tarifieringen tages ikke hensyn til rejsehjemlernes art. Der regnes betaling for hvert stykke rejsegods (cykel) for sig. Stammen til den udstedte togbillet behandles i øvrigt på samme måde som ved udstedelse af togbilletter som rejsehjemmel for rejsende, se afsnittet togbillethæfter på side 103.

Mod forevisning af gyldig rejsehjemmel kan efter aftale med socialministeriet en vanfør få befordret sin sygevogn, rullestol eller invalidecykel gratis som rejsegods uden forevisning af legitimation. Til invalidecykler henregnes herved kun cykler med tre eller flere hjul

samt tohjulede cykler med håndtræk eller fastgjorte støttehjul. Ligeledes befordres vanføres almindelige tohjulede cykler (herunder også tohjulede cykler af anden art end foran nævnt, i hvilke der er foretaget ændringer, f. eks. ved pedalarmene) samt barnevogne og klapvogne i ikke-sammenklappet stand, som benyttes ved transport af spastiske og vanføre børn, gratis som rejsegods, når der ved indleveringen forevises et af Landsforeningen af Vanføre udstedt legitimationskort, og når cyklen, henholdsvis barne- eller klapvognen af den rejsende er forsynet med en af den nævnte forening fremstillet særlig mærkeseddel på rødt pap, forsynet med foreningens bomærke og påført et nummer, som skal svare til legitimationskortets nummer.

Ordningen omfatter *ikke* motorcykler, scooters og cykler med hjælpemotor.

Indskrivning af de omhandlede køretøjer finder sted på sædvanlig måde, men der udstedes ikke togbillet. Der ses dog bort fra indskrivning af vanføres sygevogne, rullestole og invalidecykler, når den rejsende forbliver i køretøjet under hele befordringen.

Frikort for ministeren for offentlige arbejder og for medlemmer af folketinget samt nogle frikort lydende på „En officer under forsvarsministeriet“ giver ret til at få indskrevet en cykel gratis. Dette fremgår af kortene. Cyklen indskrives også gratis med eksprestog. I dette tilfælde udleveres cyklen uden betaling og uden udstedelse af togbillet.

Nogle for politiet udstedte kort giver ret til at få indskrevet en cykel gratis. Hvis cyklen indskrives til befordring med eksprestog, hvormed cykler kun befordres til forhøjet takst, skal der dog betales almindelig styktakst uden tillæg. I togbilletten anføres „Politikort“.

det ellers vil blive medtaget til den bagved billetsalgsstedet (trinbrættet) nærmest liggende station.

Bestemmelsesstationen udleverer mod aflevering af det udstedte bevis og mod *forevisning* af den udstedte togbillet rejsegodset til den rejsende. Er bestemmelsesstationen ubetjent ved det pågældende tog, udleveres rejsegodset på tilsvarende måde af togpersonalet.

Taksterne for befordring af rejsegods og cykler er optaget i »Togbillettakster«, hvor også afstandene findes. Togpersonalet regner herved også for trinbrætters vedkommende med den i taksthæftet anførte afstand. Ved tarifieringen tages ikke hensyn til rejsehjemlernes art. Der regnes betaling for hvert stykke rejsegods (cykel) for sig. Stammen til den udstedte togbillet behandles i øvrigt på samme måde som ved udstedelse af togbilletter som rejsehjemmel for rejsende, se afsnittet togbillethæfter på side 103.

Frikort for ministeren for offentlige arbejder og for medlemmer af folketinget samt nogle frikort lydende på »En officer under forsvarsministeriet« giver ret til at få indskrevet en cykel gratis. Dette fremgår af kortene. Cyklen indskrives også gratis med eksprestog. I dette tilfælde udleveres cyklen uden betaling og uden udstedelse af togbillet.

Nogle for politiet udstedte kort giver ret til at få indskrevet en cykel gratis. Hvis cyklen indskrives til befordring med eksprestog, hvormed cykler kun befordres til forhøjet takst, skal der dog betales almindelig styktakst uden tillæg. I togbilletten anføres »Politikort«.

Togbillettens afsnit behandles i øvrigt på samme måde som ved udstedelse af togbilletter som rejse-hjemmel for rejsende, se afsnittet »Togbillethæfter« på side 99.

Befordringsvejen

Rejsegods skal altid befordres til bestemmelsesstationen ad den rute, ad hvilken den hurtigste befordring efter køreplanen opnås.

Befordringen over Kalundborg—Århus må dog kun finde sted, når godset er ekspederet over denne rute, og til og fra stationer uden for statsbanerne samt mellem statsbanestationer indbyrdes med transit over andre styrelers strækninger gælder reglen kun for befordringen til og fra den overgangsstation, som den rejsende efter sin billet skal passere.

Rejsegods mellem statsbanestationer nord for Nørresundby samt stationer på tilsluttende privatbanestrækninger på den ene side og stationer på Ålborg Privatbaner samt Thisted—Fjerritslev Jernbaner og Hjørring Privatbaner over Ålborg Privatbaner på den anden side, der er indskrevet via Nørresundby, befordres via Ålborg, når der herved opnås en hurtigere befordring.

Rejsegodsets behandling og udlevering

Rejsegods (herunder også barnevogne, legevogne og cykler) skal behandles så omhyggeligt, som forholdene tillader det. Det skal navnlig påses, at der i pakvognene foretages den bedst mulige afstivning af barnevogne, lirekasser og lignende, og at skydedørene i vognene så vidt muligt holdes lukkede under kørslen. Kufferter må ikke uden nødvendighed, hverken i ekspeditionslokaler eller i vogne, stilles på enden, og rejsegods må ikke anbringes oven på, under eller i umiddelbar nærhed af levende eller slagtede dyr eller kasser med fisk.

Rejsegods udleveres på bestemmelsesstationen af stationspersonalet mod rejsegodsbevisets aflevering. Når rejsegods enten på grund af togstandsning, eller fordi den rejsende frivilligt opgiver sin rejse, ønskes udleveret på en mellemstation, må dette ligeledes kun ske ved stationspersonalets mellemkomst.

Skal rejsegodset udleveres på en ubetjent station, udleveres det dog ved togpersonalets foranstaltning. Rejsegodsbeviset afleveres på næste station (billetsalgsted) efter at være forsynet med påtegning om, at godset er udleveret.

Om fremgangsmåden ved manglende, overkomplet, beskadiget eller forsinket rejsegods, gælder reglerne nedenfor om uregelmæssigheder i godsbefordringen.

Toldbehandling af rejsegods

Rejsegods fra udlandet

Håndrejsegods

Dansk toldeftersyn af håndrejsegods foretages i de gennemgående vogne fra udlandet under kørselen fra grænsestationen. Håndrejsegods, der medføres af rejsende, som ikke er i gennemgående vogn, toldefterses på grænsetoldstedet.

Indskrevet rejsegods

Brugte cykler, ski og barnevogne (uden indhold), der indføres som indskrevet rejsegods fra et af de nordiske lande, må udleveres til den rejsende uden toldvæsenets mellemkomst. I øvrigt kan eftersyn af det her til landet indskrevne rejsegods efter den rejsendes eget valg foretages på grænsetoldstedet, såfremt tiden tillader det, eller på bestemmelsesstationens toldsted. Rejsegods, indgået over Malmö eller Hälsingborg til stationer ud over Københavns Hovedbanegård, kan dog også toldefterses på sidstnævnte station.

Sker eftersynet på grænsetoldstedet, herunder Københavns Hovedbanegård, beklæbes godset af toldvæsenet med et mærke og talonen forsynes med et stempel angående det stedfundne eftersyn.

Indskrevet rejsegods, der afgår uberigtiget til bestemmelsesstationen, befordres uden nogen anmeldelse til eller kontrol fra toldvæsenet. *Statsbanerne har derfor alene ansvaret for, at rejsegodset afleveres til toldkontrollen på bestemmelsesstedet eller det foran bestemmelsesstedet nærmest liggende toldsted, inden det kommer den rejsende i hænde.*

I Esbjerg sker dog transporten mellem skib og visitationslokalet af det uberigtigede rejsegods fra skibene fra England under toldvæsenets kontrol, men efter

udleveringen fra visitationslokalet sker den videre befordring som foran anført alene på statsbanernes ansvar.

Togpersonalet har ansvaret for, at uberigtiget rejsegods udlæsses på den station, hvor toldberigtigelsen skal finde sted. Det skal derfor sørge for, at alt sådant rejsegods ved overleveringen til toldberigtigelsesstationen, til omlæsningsstationen eller til togpersonalet i et tilsluttende tog udtrykkeligt påvises som toldgods. Der skal sammen med toldgodset afleveres en følgeseddel (formular A 505) med oplysning om antallet af de afleverede stykker. Denne følgeseddel skal udfyldes af den togtjenestemand, der på grænsetoldstedet modtager godset,

men skal underskrives af den togtjenestemand, der afleverer det til toldberigtigelsesstationen. Eventuelle rettelser, der foretages i formular A 505, skal attesteres med navn. Om stationer, hvor toldbehandling kan finde sted, henvises til fortegnelsen på side 287.

Ved nyindskrivning af uberigtiget rejsegods skal rejsegodsbevis og talon *tydeligt* stemples „Toldgods“, og godset skal beklæbes med mærket „Toldgods“. Tillader tiden ikke sådan nyindskrivning, skal det uberigtigede rejsegods indskrives i toget, jf side 221, og de to dele af formular A 351 skal tydeligt påskrives „Toldgods“.

Med hensyn til befordring, udlæsning og overlevering af sådant rejsegods gælder de samme bestemmelser som foran anført for uberigtiget, direkte indskrevet rejsegods.

Den togtjenestemand, der modtager rejsegodset, skal således også for dette udfylde en følgeseddel (formular A 505) som foran foreskrevet.

For uberigtiget direkte indskrevet rejsegods til indenlandske privatbaner udfærdiges følgesedlen in duplo til hver privatbanestation.

Direkte indskrevet rejsegods, der fra statsbanerne skal videresendes i uberigtiget stand over privatbaner, afleveres af togpersonalet sammen med de foran omtalte følgesedler in duplo særskilt til hver station, hvortil der er gods, til overgangsstationen til privatbanen.

Rejsegods, der er indskrevet direkte fra norske til danske stationer over skibsrueten Kristiansand —Hirtshals, befordres over privatbanestrækningen Hirtshals—Hjørring efter de samme bestemmelser som foran anført for uberigtiget, direkte indskrevet rejsegods, der befordres over en statsbanestrækning. Godset ledsages af en følgeseddel (formular A 505), der udstedes af Hirtshals station.

Endvidere befordres direkte indskrevet, uberigtiget rejsegods til stationerne Løkken, Hirtshals, Sakskøbing, Maribo og Nakskov over privatbanestrækningerne fra Hjørring henholdsvis Nykøbing Fl til bestemmelsesstationen efter de for befording af uberigtiget rejsegods over statsbanestrækninger gældende regler. Godset, der ledsages af en følgeseddel (formular A 505), toldbehandles på bestemmelsesstationen. Forinden overleveringen til privatbanen skal godset være beklæbet med mærket „Toldgods“.

Rejsegods til udlandet

Rejsegods, der er indskrevet til udlandet, er underkastet udførselskontrol af toldvæsenet.

For rejsegods, der er indskrevet på stationer med toldkammer (herunder stationerne på S-banen), foretager det stedlige toldopsyn lejlighedsvis eftersyn af godset.

For rejsegods, der er indskrevet på øvrige stationer, vil toldvæsenet på grænsestationen foretage stikprøvevise eftersyn. De rejsende vil af indskrivningsstationen være gjort bekendt med, at de på forlangende må forevise deres indskrevne rejsegods for toldopsynet ved grænsen, og at undladelse heraf kan medføre, at godset tilbageholdes.

Forannævnte bestemmelser gælder også ved ekspedition af rejsegods til norske stationer over Hirtshals—Kristiansand, idet privatbanestrækningen Hjørring—Hirtshals i heromhandlede henseende er ligestillet med en statsbanestrækning. Rejsegodset overleveres til privatbanen i Hjørring uden særlige formaliteter.

Transiterende rejsegods

Transiterende rejsegods befordres gennem dansk toldområde uden anmeldelse for toldopsynet, men under statsbanernes ansvar for godsets rigtige udførsel.

Bliver transiterende rejsegods forlangt udleveret undervejs, skal det afleveres til toldvæsenet ledsaget af en følgeseddel (formular A 505) som foran angivet.

Billetudstedelse m v til rejsende, der benytter sig af billigkørsel etableret i særlig anledning

Billigbilletter kan kun benyttes i visse af distrikterne i hvert enkelt tilfælde nærmere fastsatte tog herunder ikke lyntog.

Der sælges kun billetter til 2. klasse.

Billetudstedelsen finder sted således:

1) *Fra stationer og billetsalgssteder:*

Der udleveres kontrolbilletter, som foruden med datoangivelse som for almindelige edmonsonske billetter, tillige på forsiden er påstemplet eventuelt påskrevet »U.S.«

2) *Fra trinbrætter:*

Der udstedes togbillet uden tillæg.

Over angivelsen af tognummer i togbilletten anføres »U. S.«. I angivelsen »og tilbage senest den« anføres i almindelighed »samme dag«. Forneden på billetten anføres »B cirk nr«.

Om billetpris m v gives af distriktet underretning for hver enkelt billigrejses vedkommende.

Befordring af hunde, som medføres af rejsende

For en hund, som medføres af en rejsende, løses — når der ikke er udstedt abonnementskort for hunden, se nedenfor — samme billet som for et barn på 2. klasse.

To hunde kan ikke befordres på én til fuld pris løst billet, hvorfor rejsende, som medfører flere hunde, skal løse særskilt billet til hver hund.

Stationer med særlige barnebilletter skal anvende disse ved befordring af hunde.

For hunde udstedes månedskort samt ugekort i forbindelse med stamkort til rejser mellem to eller flere angivne ekspeditionssteder. Kortene er forsynet med et fotografi af den pågældende hund. I stedet for navn er på kortet anført hundens race og nummeret på hundetegnet.

Tages en hund undtagelsesvis med uden billet eller kort, opkræves der kun almindelig betaling for hundens befordring, altså halv billetpris uden tillæg.

På billetter og abonnementskort for hunde kan der ikke indskrives rejsegods.

I forbindelse med Sverige udstedes for hunde, der medføres af rejsende, $\frac{1}{2}$ 2. classes billet. Billetten skal være påstemplet eller påskrevet ordet „Hund“.

I visse hovedtog mellem Sjælland og Jylland etableres hundekupeer på 2. klasse efter nærmere i togplanerne fastsatte regler. De pågældende kupeer (vognafdelinger) beskiltes „Fortrinsvis for rejsende med hunde“.

Togpersonalet skal altid være klar over, hvorvidt og i hvilken vogn hundekupé findes, og uopfordret henvise rejsende med hunde til at tage plads der.

Til kupeer (vognafdelinger) med den anførte beskiltning har rejsende med hunde fortrinsvis adgang, såfremt der for andre rejsende findes ledige pladser an-

det steds i toget. Findes sådanne ikke, har rejsende med hunde ingen fortrinsret, og denne bør heller ikke indrømmes, såfremt det skønnes urimeligt, f. eks. såfremt der stilles krav om, at en rejsende med megen håndbagage skal vige pladsen for en rejsende med hund, der kommer ind undervejs og kun skal rejse over en kort delstrækning. Togpersonalet bør støtte henstillinger fra rejsende med hunde til andre rejsende om at vige pladsen, når disse andre rejsende kan gøre det uden væsentlige ulemper. Såfremt en rejsende med hund ikke kan få plads i hundekupeen, kan han med hunden tage plads i en anden kupé eller vognafdeling i 2. klasse — dog kun under forudsætning af, at der ikke af de øvrige rejsende i kupeen (vognafdelingen) gøres indsigelse herimod. Kan der herefter ikke skaffes hunden plads i personvogn, må den i nødsfald henvises til befordring i togets rejsegodsrum.

Har rejsende med hunde løst billetter (og eventuelt pladsbilletter) for så mange personer, som der er plads i kupeen, kan hunde altid medtages og i så fald såvel på 1. som 2. klasse.

I tog, hvor hundekupé ikke er indrettet, kan rejsende med hunde tage plads overalt i togenes 2. klasse afdelinger. Togpersonalet skal eventuelt være sådanne rejsende behjælpelig med at finde egnet plads, således at uoverensstemmelser mellem rejsende med hunde og øvrige rejsende kan undgås.

Hunde må ikke anbringes på kupésæderne.

Når en rejsende medfører sin hund i kupeen, skal han selv passe på den, og togpersonalet skal i så fald kun påse, at der haves billet eller kort til hunden (også når den rejsende har udelukkende rådighed over kupeen), samt at billetten klippes som bestemt for personbilletter. Skal hunden derimod befordres i pakvognen, skal den rejsende personlig aflevere den til togpersonalet, der skal have billetten eller kortet forevist. For billetters vedkommende skrives ordet »Hund« på billettens bagside, og forsiden overstreges for at umuliggøre dens benyttelse af andre. Endvidere noteres i alle tilfælde til egen efterretning hundens bestemmelsesstation. Rejsehjemlen tilbageleveres til hundens ledsager, der samtidig gøres opmærksom på, at han på skiftestationer selv skal drage omsorg for hundens overførsel og på bestemmelsesstationen skal indfinde sig ved pakvognen for at få hunden udleveret mod forevisning af kortet eller billetten. Ved udlevering af hunden på bestemmelsesstationen for henreisen skal ordet »Hund« overstreges på billettens bagside. Ved afleveringen af hunden på tilbagerejsen skrives atter »Hund« på billetten.

Skulle der blive sendt flere hunde på billetter med samme tog, skal togpersonalet notere sig et kendings-tegn for hver hund eller, for så vidt sådant skulle være forbundet med vanskelighed, binde mærke på hundene og gøre optegnelse på en så tydelig måde, at enhver forveksling undgås. Når hunde overleveres fra en togtjenestemand til en anden, skal den afleverende

gøre den modtagende udtrykkelig bekendt med hundenes bestemmelsesstation og sidstnævnte tjenestemand skal da straks gøre de fornødne optegnelser.

Om betaling for befordring af førerhunde, der medføres af blinde med legitimationskort, se side ~~1405~~.

139

Modtagelse af fremmed mønt

Ved salg af billetter og indskrivning af rejsegods kan i absolut nødvendigt omfang modtages nedenævnte fremmede valutaer i det angivne omfang, idet der ved omregningen anvendes følgende kurser:

Valuta	modtages kun i	pr	Skal veksles til følgende beløb i danske kroner	Sedler, der lyder på større beløb end nedenævnte, må ikke modtages
belgiske francs	sedler	100	13.25	
D-mark	sedler	100	170.00	
”	1, 2 og 5 mark mønter	100	160.00	
engelske pund*)	sedler og traveller-checks**)	1 £	19,00	5 £
nye franske francs (nouveaux francs) †)	sedler	100	135.00	
hollandske gylden	sedler	100	185.00	
norske kroner	sedler	100	93.00	100 no kr
” ”	mønter	100	83.00	
schweizerfrancs	sedler	100	156.00	
svenske kroner	sedler	100	130.00	100 sv kr
” ”	mønter	100	122.00	
USA-dollars	sedler og traveller-checks	100	675.00	
østrigske schillings	sedler	100	25.25	

*) Skotske, irske, australske, newzealandske og israelske pund modtages ikke.

***) Engelske traveller-checks modtages kun, hvis de er forsynet med en påtegning om, at de er betalbare i Danmark.

†) Modværdien i nye francs (nouveaux francs) af sedler, hvis værdi er angivet i gamle francs, og hvor møntenheden derfor er angivet som „francs“, findes ved at dividere sedlens pålydende med 100.

Der må kun modtages kendte, endnu gyldige pengesedler (traveller-checks), og der må herved udvises stor forsigtighed og påpasselighed, idet der jævnligt forekommer forfalskninger. Hvis der består mindste tvivl med hensyn til en seddel (traveller-check), må den ikke modtages, medmindre der kan skaffes vished for, at sedlen (checken) er gyldig og kan modtages uden risiko. Navnlig bør der udvises forsigtighed med hensyn til modtagelsen af iturevne og igen sammensatte sedler, da disse kan være falske. I visse tilfælde vil det være hensigtsmæssigt at sikre sig den rejsendes navn og evt adresse ved hjælp af dennes pas.

Ved modtagelse af traveller-checks skal følgende regler nøje iagttages:

- 1) Underskriften i checkens nederste venstre hjørne skal afgives med blæk i overværelse af den, der modtager checken, og skal svare til den rejsendes signatur i checkens øverste venstre hjørne. Der må ikke være foretaget rettelser eller raderinger i checkene.
- 2) Traveller-checkene skal være udstedt til Danske Statsbaners ordre.
- 3) Præsenteres der en traveller-check, som er underskrevet af den rejsende både i øverste og nederste venstre hjørne, skal vedkommende, før checken modtages som betaling, legitimere sig og skrive sit navn endnu en gang på checken (ovenover den nederste af de tidligere underskrifter).

Andre checks end de nævnte traveller-checks må ikke modtages.

Den modtagne fremmede valuta afleveres til det ekspeditionssted, hvortil de udstedte billetter afregnes, og til den kurs, hvortil den er modtaget. Undladelse af aflevering af valutaen er i strid med gældende lovbestemmelser og kan medføre alvorlige følger for den pågældende.

Befordring af gods m m

Indledning

Bestemmelser og takster for befordring af gods m m over statsbanerne med tilhørende færge- og skibsoverfarter findes for den lokale trafiks vedkommende dels i statsbaneloven, dels i de af ministeriet for offentlige arbejder udfærdigede reglementariske bestemmelser og takster for befordring af gods m m („godsbefordringsreglementet“) og dels i de af generaldirektoratet udstedte supplerende bestemmelser (ordreserie E). For den gennemgående trafiks vedkommende (i forbindelse med indenlandske privatbaner og rederier samt med udenlandske baner) findes bestemmelserne og taksterne dels i forskellige forbindelsestariffer, dels i supplerende bestemmelser i ordreserie E.

De bestemmelser i ovennævnte lov, reglement, tariff og ordreserie E, der må forudsættes at være af almindelig instruktørisk betydning for togtjenesten, er anført i de følgende afsnit i sammenarbejdet form.

Stoffer og genstande, der er udelukket fra eller kun på visse betingelser modtages til befordring

Visse arter af gods er udelukket fra befordring, og en række andre forsendelser af gods modtages kun til befordring på visse, nærmere fastsatte betingelser, bl a vedrørende indpakningen og mærkningen. I nogle til-

fælde er der desuden for disse forsendelser foreskrevet særlige forsigtighedsregler under befordringen. For visse forsendelser af sprængstoffer og ammunition er disse regler optaget i sikkerhedsreglementets § 19, medens regler for andre forsendelser er optaget nedenfor. Også for modtagelsen af lig og i visse tilfælde for modtagelsen af levende dyr (f eks syge dyr) til forsendelse er der fastsat særlige betingelser. I alle tvivlstilfælde henvises togpersonalet til at søge fornøden underretning hos stationerne.

Endelig er der af forskellige myndigheder givet bestemmelser angående begrænsninger i befordringen, dels i indlandet i visse tilfælde (f eks ved mund- og klovesyge), dels i forbindelsen med udlandet. Disse bestemmelser findes i ordreserierne E og K, og det påhviler stationerne at sørge for deres overholdelse.

Befordring af gods*)

Forsendelsesmåder

Forsenderne har i almindelighed valget mellem følgende forsendelsesmåder:

Som *stykgoods*:

- 1) ekspresgods (i forbindelse med udlandet ekspresgods og fremskyndet ildgods),
- 2) ilstykgoods eller
- 3) fragtstykgoods.

Enkelte stykker ilgods af indtil 25 kg vægt kan endvidere i indenlandsk trafik befordres som

- 4) banepakke (betalingen for befordringen erlægges ved påklæbte jernbanefrimærker); dog kan cykler, genstande af over 3 m længde, kasser og lignende med levende dyr samt stoffer og genstande, der kun på visse betingelser modtages til befordring (med ganske enkelte undtagelser), ikke sendes som banepakke.

Befordring af pakkerne med samme hurtighed som ekspresgods kan opnås ved forsendelse som ekspresbanepakke.

Som *vognladningsgods*:

- 1) ekspresgods (kun ferskt kød m v og kun i indenlandsk trafik),
- 2) fremskyndet ilgods (kun i forbindelse med udlandet),
- 3) ilgods eller
- 4) fragtgods.

*) Om rejsegods gælder de foran anførte regler.

For modtagelsen af ekspresstykgods og ilstygods gælder dog visse begrænsninger med hensyn til vægt og omfang, og nogle af de genstande, der kun på visse betingelser modtages til befordring, kan kun modtages som fragtgods, medens andre ved befordring som ilgods kun modtages i hele vognladninger. Det er afsendelsestationens sag efter de gældende bestemmelser at afgøre, om den af afsenderen ønskede forsendelsesmåde er tilladt.

Frugtbreve

Afsenderen skal medgive frugtbreve efter følgende regler:

I indenlandsk trafik:

- Ekspresgods: Ekspresgodsfrugtbreve (hvide med en række røde firkanter foroven og forneden),
 ilgods: Ilgodsfrugtbreve (hvide med rød stribe foroven og forneden),
 fragtgods: Fragtgodsfrugtbreve (hvide).

I udenlandsk forbindelse:

- Ekspresgods: Ekspresgodssedler,
 fremskyndet ilgods: Ilgodsfrugtbreve med påtegning „Fremskyndet ilgods“,
 ilgods: Ilgodsfrugtbreve,
 fragtgods: Fragtgodsfrugtbreve.

Følgende forsendelser skal ikke være ledsaget af frugtbreve: :

1. Banepakker. (Om de af jernbanen udfærdigede følgesedler til københavnske stationer og Frederiksberg se side 279).
2. Forsendelser i bestilte særtog. Der medgives kun en beregning på samme måde som for særtog bestilt til personbefordring.

3. Visse forsendelser af materialer m m til statsbanernes eget brug samt forsendelser fra og til statsbanepersonalets sygekasse, der kan være ledsaget af en særlig følgeseddel (formular A 110 eller A 403), og endvidere bogpakker til og fra personalets bibliotek i Århus, jf bestemmelserne i ordreserie A.

Stykgods

(Om toldgods se endvidere det særlige afsnit nedenfor)

Befordringstid og rute

Jernbanen bestemmer, med hvilke tog *ilgods* og *fragtgods* skal beforders. Den er ikke forpligtet til at sende det med bestemte tog eller ad bestemte ruter, men kun til at levere det på bestemmelsestationen inden for den fastsatte leveringsfrist, som er afhængig dels af forsendelsesmåden, dels af afstanden og af antallet af overfarter på befordringsvejen.

Ekspresgods skal beforders så hurtigt, som køreplanen tillader dets befordring med tog, der efter statsbanernes bestemmelse medtager andet end rejsegods. Den hurtigste befordringsvej skal vælges.

Af togplanerne fremgår, hvilke ekspresgodssendinger der vil kunne forekomme til befordring med lyntog. Sådanne sendinger vil være beklæbet med formular A 350 („Lyntog“).

De nærmere regler om befordringsvejen for gods over statsbanerne gives i togplanerne.

Særlige regler for letfordærlige varer

Når forsendelser af mælk, smør, æg og øl (også sammen med mineralvand) sendes i vognladninger i indenlandsk trafik, kan det tillades forsenderne enten at komplettere vognladningen undervejs med gods af samme art eller at udlæse af vognladningen på mellemstationer. I sådanne tilfælde indleveres der ikke fragtbreve på de enkelte partier, men kun ét på den samlede forsendelse. Ind- eller udlæsningen på mellemstationerne besørges ved afsenderens foranstaltning.

Indpakning af stykgods

Når gods efter sin natur fordrer indpakning til beskyttelse mod tab eller skade under befordringen, skal afsenderen sørge for denne indpakning, medens stationerne skal påse, at afsenderen, for så vidt den ydre emballage angår, har opfyldt denne pligt. Er godset uindpakket eller mangelfuldt indpakket, kan afsendelsesstationen gøre befordringen afhængig af, at afsenderen ved en påtegning på fragtbrevet erkender, at godset er uindpakket, eller at det er mangelfuldt indpakket. Det må herved tages i betragtning, at der for sendinger læsset på lastpaller ifølge sagens natur ikke behøves så omhyggelig beskyttelse af de enkelte godsstykker som ved løs befordring. For mangelfuldt emballerede sendinger til udlandet skal afsenderen endvidere anføre, hvori mangelen består.

Mærkning af stykgods*)

Godsets mærkning, der påhviler afsenderen, skal være holdbar og så tydelig, at forvekslinger er udelukket. Godset må derfor ikke være forsynet med gamle, ugyldige, rettede eller overstregede mærker. Samtlige godsstykker skal med de på side 243 nævnte undtagelser altid mærkes med bestemmelsesstationens navn. Dette bør anføres med blokbogstaver og skal fremtræde så stort og tydeligt i mærkerne, at det ved dagslys kan læses i en afstand af mindst 1½ m. Det skal skrives helt ud og stemme nøje overens med den i fragtbrevet angivne bestemmelsesstation. For sendinger til de københavnske stationer skal bestemmelsesstationen udtrykkelig angives med navnet på den *jernbanestation*, hvortil godset skal sendes, og ufuldstændige stationsbetegnelser eller postadresser må ikke bruges. Når gods sendes til et dampskibsselskab eller en speditør, som skal sørge for godsets viderebefordring, skal mærkerne på godset som bestemmelsesstation indeholde navnet på den jernbanestation, hvor godset skal overgives til dampskibsselskabet eller speditøren.

Stykgods skal være mærket med adressatens navn og adresse og tillige — på mindre iøjnefaldende måde — med afsenderens navn og adresse. Til den yderligere mærkning, hvormed det er afsenderen tilladt at forsyne godset, bør helst bruges figurer, bogstaver, tal o l, medens mærker, som alene betegner godsets art, f.eks. „glas“, eller mærker som streger, kors og ordet „forsigtig“ ikke er tilstrækkelige. Påmaledede, indbrændte, indhuggede eller påloddede angivelser eller mærker, hvormed visse arter emballage (f.eks. ølkasser, ægkasser, fiskekasser, mælkespande osv.) er forsynet for at

*) Herunder levende dyr i emballage.

betegne, hvem ejeren er, kan ikke betragtes som mærker over for jernbanen ved forsendelse af den omhandlede emballage i fyldt eller tom tilstand. Godset skal derfor altid, uanset ejermærket, være forsynet med foreskrevet mærke, der skal anføres i fragtbrevet.

Fra foranstående bestemmelse om, at alt stykgods — foruden med bestemmelsesstationen — skal være mærket med både afsenderens og adressatens navn og adresse, er det tilladt afsendelsesstationen at dispensere i følgende tilfælde*):

1. Ved kolli, der vanskeligt lader sig mærke ved påklæbning af mærkesedler eller fastbinding af mærker (f eks fedtede eller olierede jernrør, jernplader, stenblokke, gravsten og lignende), kan der nøjes med påmalet angivelse af mærke og nummer samt bestemmelsesstationen.
2. *Afsenderangivelsen* kan — også for banepakker — evt erstattes med et med afsendelsesstationen aftalt mærke eller tal samt afsendelsesstationens navn.
3. *Adressatens navn og adresse* kan anføres i en fold i mærkesedlen, der kun må åbnes, hvis fragtbrevet bortkommer. Godset må da foruden med afsenderens navn og adresse synligt være forsynet med mærke (bogstaver og/eller numre) og bestemmelsesstationens navn.

Banepakker skal være forsynet med en varig, tydelig og nøjagtig angivelse af afsenderens — jf dog

*) Det er indtil videre tilladt, at afsendere af fersk fisk i stedet for med adressatens navn og adresse mærker godset med bogstaver og/eller numre, som skal være angivet i fragtbrevet. Den samme lempelse kan forsøgsvis indtil videre indrømmes andre afsendere, der af særlige grunde fremsætter ønske herom.

ovenfor under punkt 2 — og adressatens navn og adresse, af bestemmelsesstationens navn samt af indholdets beskaffenhed. I visse tilfælde kan der dog gives afsenderne tilladelse til at undlade at anføre indholdet.

Kasser, bure og lignende med rovdyr skal udvendig tydeligt være mærket „rovdyr“.

For eksplosive genstande, brændbare væsker og giftige eller ætsende stoffer er der i godsbefordringsreglementets bilag A fastsat regler med hensyn til mærkning med særlige betegnelser eller særlige faresedler (se afsnittet „Beklæbning af stykgods“).

Mærket bør så vidt muligt sættes umiddelbart på godset. Kan dette på grund af godsets natur ikke ske, eller skønnes en sådan mærkning uhensigtsmæssig, skal mærkningen ske på en mærkeplade af træ, stærkt pap, læder eller metal eller på en mærkeseddel af lærred med metaløje. Anvendelse af manillamærker eller lærredsmærker, hvis øje er forsvarligt forstærket på anden måde, er tilladt.

I almindelighed skal, når en stykgodssending består af flere godsstykker, hvert stykke forsynes med mærke. Herfra kan dog ske en undtagelse, når en sending består af et stort antal ensartede stykker, hvis art, form eller størrelse vanskeliggør en mærkning, f eks mursten, tagsten, gulvfliser, støbejernsdele osv, idet det kan tilledes afsenderen af en sådan sending kun at mærke enkelte af de til sendingen hørende stykker. Til mærkning af sådanne enkelte stykker af en sending stilles de samme fordringer som til mærkning af andet gods.

Godsets mærke skal stemme nøje overens med angivelsen i fragtbrevet, og godset må ikke bære mærker eller andre betegnelser, som ikke er anført i fragtbrevet (om ejermærker se dog foran).

Togpersonalet skal i videst muligt omfang rapportere forekommende tilfælde af mangelfuld mærkning. Hertil anvendes en meldeseddel om beskadiget gods

(formular A 410 d), der vedhæftes ekspeditions-papirerne eller — for banepakkers vedkommende — sendes særskilt til bestemmelsesstationen, hvis denne er en statsbanestation, ellers til overgangsstationen. Bestemmelsesstationen, henholdsvis overgangsstationen, undersøger så vidt muligt den påklagede mærkning og sender meldesedlen til distriktet med sine eventuelle bemærkninger.

Beklæbning af stykgods

Banepakker til de københavnske stationer beklæbes med nummersedler med påtrykt bestemmelsesstation og af følgende farve:

Til Københavns Godsbanegård	hvide,
„ Københavns Hovedbanegård (kun ekspresbanepakker)	brune,
„ Frederiksberg	blå,
„ Nørrebro	grønne,
„ Østerport	gule.

Banepakker til andre ekspeditionssteder er normalt ikke beklæbet. I visse tilfælde anvendes gule nummersedler med påtrykt angivelse af afsender og afsendelsesstation.

Ekspresbanepakker er foruden med de sædvanlige jernbanefrimærker alt efter pakkens vægt forsynet med et eller flere stykker af et særligt, rødt frimærke, der foruden til dækning af den særlige afgift for ekspresbefordringen tjener til at kendetegne pakken som ekspresbanepakke.

Andet stykgods i indenlandsk trafik skal af afsendelsesstationen i det nedenfor angivne omfang beklæbes med *stationsmærker*, som er fremstillet i nedennævnte 4 hovedserier. Af serierne 1 og 2 findes to slags mærker, nemlig *afsendelsesstationsmærker* og *bestemmelsesstationsmærker*, medens serierne 3 og 4 kun er fremstillet som *bestemmelsesstationsmærker*.

- Serie 1. Til ekspresgods (hvid med kvadratiske røde felter foroven og forneden),
 „ 2. „ ilgods (hvid med en rød stribe foroven og forneden),
 „ 3. „ fragtgods (hvid),
 „ 4. „ brugt emballage med fragtgodsfragt-brev (hvid med ordet emballage i en sort trekant).

Letfordærlige varer med ilgodsfragtbrev beklæbes med 2 stationsmærker af serie 2.

Afsendelsesstationsmærkerne (serierne 1 og 2) bruges til alt gods, som ikke er bestemt til Frederiksberg, Københavns Hovedbanegård, Københavns Godsbanegård, Nørrebro eller Østerport. På disse mærker er afsendelsesstationens navn trykt, medens bestemmelsesstationens navn ikke findes og ikke skal angives.

Beklæbning med afsendelsesstationsmærker af letfordærlige varer med ilgodsfragtbrev kan undlades i tilfælde, hvor det uden videre af emballagen fremgår, at sendingen består af letfordærlige varer (smør, æg, margarine, øl, mineralvand, mælk, fisk, grøntsager, frugt osv).

Visse ekspeditionssteder benytter i stedet for afsendelsesstationsmærker af serie 2 et rødt stempelpåtryk, som indeholder de samme angivelser som beklæbningsmærkerne.

Bestemmelsesstationsmærkerne (serierne 1—4) bruges udelukkende til gods, der er bestemt til de ovennævnte københavnske stationer. På disse mærker er

bestemmelsesstationens navn trykt, medens afsendelsesstationens navn enten er trykt eller istemplet.

Da eksportører af æg og smør har ønsket, at beklæbningsedler, der kan give oplysning om, hvorfra godset stammer, ikke klistres direkte på emballagen af eksportgodset, kan beklæbning med bestemmelsesstationsmærker af *serie 2* undlades ved stykgodssendinger af smør og æg til Frederiksberg, Københavns Godsbanegård, Nørrebro eller Østerport, såfremt godset af afsenderen ved hjælp af hæftemaskiner er forsynet med en seddel med påtryk: „Ilgods fra (stationens navn)“ samt bestemmelsesstationens navn påskrevet eller påtrykt.

Beklæbning med mærker af *serierne 3 og 4* kan, når afsendelsesstationen er udgangsstation for den pågældende vogn, undlades for gods, der fra denne stations pakhus (eller stationsplads) læsses i vognen direkte til vedkommende bestemmelsesstation, medens gods, der indlæsses fra stationernes perron eller på mellemstationer, altid skal beklæbes.

Brugt emballage, der består af sække, kasser med pap- eller træspoler, papemballage, ægkasser med papskillerum eller tomme beholdere til forsendelse af luftarter, og som indleveres med særskilt fragtbrev til de nævnte københavnske stationer, skal beklæbes med stationsmærker af *serie 3*. Hvis sådan emballage indleveres med samme fragtbrev som emballage af anden art, beklæbes sendingen med stationsmærker af *serie 4*.

Beklæbning med stationsmærker finder ikke sted ved fragtgods eller brugt emballage med fragtgodsbrev, der er bestemt til andre stationer end de nævnte stationer i København.

Sendinger, der sendes ad en anden rute end den almindelige, beklæbes med en seddel, på hvilken den forlangte rute (via) er anført.

Iøvrigt beklæbes i lokal trafik kun gods, der skal befordres over Kalundborg—Aarhus, med *ruteseddel*.

Når der er tegnet interesse i godsets aflevering, anbringes der *særlige sedler* på godset, nemlig en særlig billedbeklæbning forestillende et rødt vingehjul, form. nr. A 540 a. Skal sendingen toldbehandles, anbringes der *særlige blå sedler* på godset med påtryk „Toldgods“.

Stykgods (herunder banepakker) til ekspeditionssteder under private styrelser skal forsynes med *beklæbningsedler* efter de foran anførte regler og desuden i følgende omfang med *ruteseddel*, der angiver den station*), hvor godset skal overleveres til vedkommende fremmede befordringsstyrelse:

Eksprespakker, ekspresgods, ilgods, letfordærlige varer med fragtgodsfragtbrev og banepakker skal altid forsynes med ruteseddel.

Fravgods og brugt emballage til stationer på privatbaner med mere end en overgangsstation til Statsbanerne skal ligeledes altid forsynes med ruteseddel, medmindre godset føres direkte igennem til overgangsstationen i direkte stykgodsvogne eller i pladslæssede vogne.

Undladelse af beklæbning med ruteseddel af forsendelser, for hvilke dette er påbudt i det foranstående, må kun ske, når sådan beklæbning er absolut uigennemførlig, som f. eks. ved store indleveringer af fisk umiddelbart før togafgang.

Sendinger, for hvilke beklæbning med ruteseddel ikke i det foranstående er påbudt, skal dog i så

*) Ved befordring mellem ekspeditionssteder under private styrelser med transit over Statsbanerne angives overgangsstationen til *bestemmelsesbanen*.

vid udstrækning som muligt forsynes med ruteseddel. Herved skal der tages hensyn til, om bestemmelsesstationens beliggenhed må forudsættes almindeligt kendt (Lemvig, Skagen, Kerteminde, Maribo osv) eller i hvert fald kendt inden for det pågældende befordringsområde (Esbjerg—Nørre Nebel, Lov—Kalvehave), muligheder for forvekslinger mellem omtrent enslydende stationsnavne, antallet af omlæsninger undervejs osv.

Med hensyn til beklæbning med stationsmærke og ruteseddel af stykgodssendinger, som består af et stort antal ensartede stykker, forholdes på samme måde som anført foran om mærkning af sådanne sendinger.

Stykgods til udlandet beklæbes med *særlige sedler* (stationsmærker) med angivelse af afsendelses- og bestemmelsesstationens navn. Sedlerne er som regel blankomærker, i hvilke afsendelsesstationens navn stemples og modtagelsesstationens navn skrives. Til ilgods anvendes røde, til fragtgods hvide sedler.

For stykgodsforsendelser af *smør og æg* med *fragtgodsfragtbrev* kan beklæbningen med stationsmærke undlades, når godset af afsenderen er forsynet med de foran omtalte særlige sedler („Letfordærlige varer fra (stationens navn)“).

For beklæbningen gælder endvidere følgende særlige regler:

Gods til Sverige og Norge med ilgodsfragtbrev, der bærer påtegningen „Fremskyndet ilgods (Snabbilgods“) henholdsvis „Fremskyndet ilgods (Hurtigilgods)“, beklæbes med to ilgodsmærker. Gods til det sydlige udland med ilgodsfragtbrev med påtegning „Fremskyndet ilgods“ beklæbes foruden med ilgodsmærke med en *særlig beklæbningseddel* „Beschleunigtes Eilgut“ (hvid med rødt tryk).

Ekspresgods til udlandet forsynes med en særlig beklæbningseddel (hvid med røde kvadrater): „Express“.

I både indenlandsk og international trafik skal stykgodssendinger, der på grund af deres beskaffenhed kræver særligt hensyn ved behandlingen, være kendetegnet ved, at der på hvert enkelt kolli er anbragt én eller flere billedbeklæbninger, nemlig:

På kolli indeholdende	anvendes billede af	billedets farve
eksplosive stoffer og genstande	bombe	orange
brandfarlige stoffer	flamme	orange
giftige stoffer, der i vognene og på pakhusene skal holdes adskilt fra nærings- og nydelsesmidler	dødningehoved	orange
ætsende eller samtidigt antændende og ætsende stoffer	kurveflasker	orange
radioaktive stoffer (sundhedsfarlig udstråling), der skal holdes i afstand fra mennesker ¹⁾ , dyr og ikke-fremkaldte fotografiske emulsioner (plader og film)	kolli med stråler, dødningehoved og påskrift RADIO-ACTIVE	orange
stoffer, der skal beskyttes mod fugtighed	opslået paraply	sort

¹⁾ Personalet skal holde sig mindst 1 m fra ét kolli med radioaktivt stof, som i fragtbrevet er betegnet „Gruppe A“, og mindst 2 m fra to, tre eller fire kolli, der hører til samme gruppe, og som er anbragt samlet, medmindre det af tjenstlige grunde er nødvendigt at komme kolliene nærmere.

På kolli indeholdende	anvendes billede af	billedets farve
stoffer, der er således emballeret, at en bestemt side skal vende opad (sedlen anbringes med pilespidserne opad på to modstående sider af kolliene)	to lodrette pile over en vandret streg	sort
stoffer, der skal behandles forsigtigt eller ikke må styrtes	glas på fod ¹⁾	rød

For kolli, beklæbt med de i foranstående skema nævnte beklæbningsedler, gælder i visse tilfælde særlige forbud mod sammenlæsning, hvorom stationerne er underrettet.

Foruden med forannævnte beklæbningsedler skal alt gods til udlandet beklæbes med særlige *rutesedler*, der

¹⁾ Denne beklæbning anvendes i international trafik i øvrigt på skrøbelige genstande af enhver art (herunder kolli med æg).

angiver overgangsstationen til udlandet. Rutesedlerne er blå for de jyske og grønne for de sjælland-falsterske overgangsstationer.

Indlæsning, stuvning og udlæsning af stykgods

Stykgods, der ikke er læsset i særlige vogne, modtages ved de vogne, i hvilke det skal befordres. Togpersonalet og stationspersonalet foretager ind- og udlæsningen. Togpersonalet er ansvarlig for, at godset læses og staves forsvarligt og i overensstemmelse med de nedenfor givne regler samt anbringes således, at dets udlæsning kan ske på kortest mulig tid.

Al læsning og stuvning af stykgods skal under fornødent hensyn til godsets art og emballagens beskaffenhed ske med omhu og således, at beskadigelse af de pågældende kolli og af andet gods undgås.

Mindre, lettere eller skrøbeligere gods skal så vidt muligt læses oven på større og sværere gods. De stationerne tildelte læserekskaber skal benyttes ved indlæsning af sværere gods. At jernbanen mulig ingen erstatningspligt har, fordi godset er uemballeret eller mangelfuldt emballeret, berettiger på ingen måde personalet til at behandle godset med ligegyldighed.

Der skal anvendes den største omhu ved stuvning af gods, navnlig banepakker, i vogne, der bl a indeholder fersk fisk. Godset skal anbringes således, at beskadigelse ved fiskevand undgås.

Gods, der skal overføres med færgerne, bør ligge så fast i vognene, at det ikke kan rulle, forskydes eller falde om ved færgens slingring eller vognenes ombord- eller ilandsætning; særlig omhu i så henseende skal anvendes ved stuvning af fadegods, pianokasser, møbler o l.

Når der i de kombinerede post- og rejsegodsvogne er anbragt dør i skillevæggen mellem post- og jernbanerummet, må sidstnævnte rum ikke benyttes til fisk eller andre ildelugtende varer, der kan genere det i postbureauet arbejdende personale.

For nedennævnte sendinger fremhæves følgende særlige bestemmelser:

Kasser med levende dyr skal ved læsning i samme vogn som letfordærlige varer og andre ømfindtlige godsarter holdes så langt som muligt fra disse, for at godset ikke skal blive tilsmudset af dyrenes ekskrementer og urin eller inficeret af varme og lugt fra dyrene. Hvor der ikke kan tilføres vognene frisk luft under kørslen i et for dyrene nødvendigt omfang, uden at gods udsættes for beskadigelse ved fugt eller tilstøvning, skal dyrene indlæsses i anden vogn, selv om omlæsning undervejs derved nødvendiggøres. Hvis vognmateriellet tillader det, skal sendinger af levende dyr og letfordærlige varer indlæsses i hver sin vogn, når dette kan ske uden forsinkelse og omlæsning. Af hensyn til tilstrækkelig lufttilførsel til dyrene må kasserne med disse ikke dækkes af andet gods.

Smågrise i kasser skal så vidt muligt anbringes således, at de ikke udsættes for kulde eller træk.

Daggamle kyllinger samt *nyudrugede gæslinger* og *ællinger* skal behandles meget omhyggeligt. De skal under transporten i pakvognene anbringes således, at de ikke udsættes for kulde eller træk, og at lufthullerne i æskerne ikke dækkes.

Ved læsning af større partier kan æskerne (bunderne) anbringes på langs i vognen i flere lag således, at det nederste lag anbringes i rækker, så vidt muligt også i vognens længderetning, med en halv æskebredde mellemrum. Det næste lag anbringes i rækker over mellemrummene i nederste lag og så fremdeles. Denne læsemåde bør dog kun anvendes i betjente rejsegods-, post- eller motorvogne.

Forsendelser af *bier* i bikasser må ikke udsættes for direkte solvarme, da bierne i så fald dør.

Ekspresgods og *ekspresbanepakker* skal af hensyn til rettidig fremkomst holdes sondret fra almindeligt gods, f eks ved læsning sammen med rejsegodset til den pågældende station.

Letfordærlige varer skal anbringes således, at emballagen ikke tilsmudses. De må ikke udsættes for regn eller solvarme eller henstå længere tid i vognene end højst nødvendigt. Henstilles de på personer uden at være i skygge og læ, skal de dækkes med presenninger. De må ikke anbringes i nær-

heden af genstande, som ved lækage, ilde lugt e. l. kan inficere dem, f. eks. levende dyr i emballage. Godset skal befordres i omhyggelig rengjorte vogne, og det skal så vidt muligt undgås hertil at benytte vogne, som kort tid i forvejen har været benyttet til befordring af levende dyr.

For forskellige letfordærlige varer er der yderligere nedenfor angivet særlige bestemmelser.

Mælk bør skånes mest muligt for vejrligets og temperaturens — navnlig solvarmens — påvirkning. Vogne til befordring af mælk skal udluftes godt ved, at vogndørene i begge sider åbnes omtrent 1 time før indlæsningen. Vognenes jalousier skal holdes åbne i tørt vejr, såfremt de er indrettet dertil.

Gær og mel inficeres let af fisk og bør derfor så vidt muligt ikke sammenlæsses med fisk, i alt fald skal disse varer anbringes således, at de ikke kan indsuge fugtighed fra fiskevandet. Er vognen forsynet med rist, skal nævnte godsarter læsses på denne.

Kød, flæsk og slagtet fjerkræ skal læsses i rene og godt ventilerede vogne, i hvilke der ikke må findes kasseret eller andet til menneskeføde uanvendeligt kød eller slagteaffald eller varer, der kan inficere eller tilsmudse kødet.

Smørdritler. For læsning af smør i *kompleteringsvogne* gælder følgende bestemmelser:

Smørdritlerne skal anbringes stående og tæt sammen række for række, idet dritlerne i den ene række krydses med dritlerne i den anden række. Kan hele sendingen ikke rummes i eet lag på vognbunden, må dritlerne, der skal stables ovenpå, anbringes i opretstående stilling over mellemrummet af de dritler, der står nedenunder, således at hver af de øverste dritler hviler på to af de nederste.

Hvis dritlerne i 2. læsselag ikke når helt sammen

i midten af vognen, skal disse dritler sikres mod væltning ved, at den sidste række dritler i hver vognhalvdel lægges ned i vognens længderetning fast op til de dritler, der skal afstives. De liggende dritler skal så vidt muligt være dritler, hvis øverste bånd ved låget, som skal vende mod vognmidten, består af v i d i ebånd. De liggende dritler skal altid hvile på 2 rækker opretstående dritler og skal fylde hele vognbredden for at hindre rulning. På næste indlæsningssted rejses de liggende dritler op og anbringes på sædvanlig måde, og efter endt læsning foretages der atter afstivning på ovennævnte måde og så fremdeles.

De dritler, som anbringes direkte på vognbunden, skal altid stå oprejst og må ikke ligge ned, da dritlerne derved let bliver tilsmudset.

For at det straks på udgangsstationen og på senere indlæsningsstationer kan vides, hvormange dritler der ialt skal indlæses i den pågældende kompletteringsvogn, må indlæsningsstationerne i betimelig tid til udgangsstationen melde, hvor mange dritler der ventes til indlæsning. Læsser en mellemstation undtagelsesvis supplementsvogn til en kompletteringsvogn, må dette ligeledes meldes til udgangsstationen med oplysning om antal dritler. Udgangsstationen vedhæfter fragtbrevet en skriftlig fortegnelse over de modtagne meldinger til underretning for pakmesteren og senere indlæsningsstationer.

Overstiger efter denne melding det samlede antal dritler til indlæsning det kvantum, der kan læsses i eet lag, påbegynder udgangsstationen evt. senere indlæsningsstationer straks læsning i 2 lag, trappeformet og afstivet som ovenfor nævnt.

Det bør undgås at læsse dritlerne i 3 lag, men bliver dette, navnlig i vognknappe tider, nødvendigt, må læsningen evt. allerede fra udgangsstationen

nen foretages i tre læsselag, trappeformet og afstivet med liggende dritler både for 2. og 3. læsselags vedkommende på forannævnte måde.

Smørdritler må ikke trilles, da emballagen derved tilsmudses.

Ved almindelig *stygodsbefordring af smør i dritler* følges også de forannævnte læssebestemmelser, men evt afstivning bør om muligt foretages med andet ikke tilsmudsende eller ildelugtende gods, idet det er af betydning, at dritlerne så vidt muligt ikke anbringes i liggende stilling. Er det i enkelte tilfælde uundgåeligt at læsse *smør* i samme vogn som fisk, følges de samme bestemmelser som foran nævnt for gær og mel.

Fiskesendinger må ikke udsættes for nedbør eller solvarme, og de skal derfor, hvis de stilles på perroner, om fornødent dækkes med presenninger.

Kolli med fisk må ikke væltes om, kantes eller vendes med låget nedad, idet ispakningen derved kan fjernes fra en del af indholdet, hvorved dette udsættes for forrådnelse. For at undgå nedstyrtning skal stabler og fiskekasser på 5 lag og derover aftrappes. Fersk fisk eller ispakket hummer må ikke læsses oven på andet gods.

Konsumfisk må kun befordres i omhyggeligt rengjorte og godt udluftede vogne og kun i samme vogn som industrifisk og fiskeaffald, såfremt konsumfisken holdes for sig, således at væske fra industrifisken og fiskeaffaldet ikke kan komme i berøring med konsumfisken eller dens emballage, ej heller ved ind-, ud- eller omlæsning.

Kasser med fersk fisk, hummer og lign, også med pakning og vandis, må ikke læsses oven på kasser med lynfrossen fisk, der er indleveret til befordring i nye trækasser eller ny papemballage, som er påstemplet „lynfrossen fisk“.

Fisk til foder for fiskeyngel, der indleveres i fordærvet stand, skal læsses afsondret. Såfremt fisken går i forrådnelse under befordringen, og sendingen af hensyn til andet gods ikke kan viderebefordres i samme vogn, skal omlæsning til en anden vogn finde sted, eller — såfremt dette ikke er muligt — sendingen udlæsses til viderebefordring ved første givne lejlighed. Ekspeditionspapirerne påtegnes i sådanne tilfælde af den, der foretager omlæsningen.

Kolli, der indeholder *levende orme*, skal behandles yderst varsomt. Udsættes de for stød eller lignende, revner nemlig let en del af ormene, hvorved resten forurenes af blod og dør, således at forsendelsen bliver fuldstændig værdiløs. Sådanne kolli må ikke udsættes for direkte påvirkning af solvarme, og de skal anbringes således i vognene, at der tilføres dem frisk luft.

Østersfustager skal altid stå oprejst, og er det ved mærke angivet, hvilken ende der skal vende opad, skal hensyn tages hertil.

Bærfrugt og friskskudt vildt skal læsses afsondret, for at andet gods ikke skal blive beskadiget af saft og blod.

Ost, navnlig uden stiv emballage, skal behandles med særlig omhu og varsomhed. Vognbunden i vogne, hvori der skal indlæsses ost, skal være omhyggeligt rengjort, og navnlig må der ikke findes grus, småsten eller lignende i vognene, hvor osten skal ligge.

Uindpakkede oste skal anbringes på det fra mejeriet medgivne papir således, at ostene ikke kommer i direkte berøring med vognbunden. Benyttes lastebakker (palletter), må ostene ikke hvile direkte på disse, men der skal som mellemlæg anvendes en tynd plade (krydsfiner el. lign.). For at hindre beskadigelse af osten ved indtrængende kulstøv og lign. må det påses, at vognlemmene er lukkede.

Der må ikke stables et større antal oste uden stiv emballage oven på hinanden end hensynet til pladsen kræver. Uemballerede oste, samt oste i papiremballage må højst læsses i 4 lag (brødst og tilsitterost dog kun i 3 lag). Ostene skal ligge på fladen og stables nøjagtigt over hinanden. De skal altid være fuldt understøttede og så vidt muligt ligge så tæt op ad hinanden, at de ikke kan forskydes under rangering. De må ikke anbringes ovenpå eller under andre godsarter. Oste af forskellig størrelse skal læsses med de mindste øverst.

Kasser med ost må ikke kantes eller stilles på kant, men skal anbringes på fladen.

Ægforpackninger — også i papkartoner — skal af hensyn til varens store skrøbelighed og faren for dens beskadigelse ved fugtighed behandles med særlig omhu og forsigtighed.

Fyldte ægkasser må ikke kantes eller stilles på enden, ligesom de ikke må udsættes for stød. De skal altid stilles på fladen med låget opad, ligesom de under transport skal bæres i denne stilling, og herved skal gribeindretningerne benyttes.

Ægkasser skal staves således, at de ikke kan glide og falde ned under forsvarlig foretagen rangering.

Bananforsendelser — også i papkartoner — skal af hensyn til varens skrøbelighed og faren for beskadigelse behandles med størst mulig omhu og forsigtighed. Banankasser og -kartoner må ikke kantes eller stilles på enden, ligesom de heller ikke må udsættes for stød, og de skal altid stilles og transporteres med låget opad.

Da bananer er meget ømtålelige overfor temperatursvingninger, er det ønskeligt, at de forsendes og anbringes i en passende temperatur (12—18 ° C), og de må ikke udsættes for træk, kulde eller stærkt solskin.

Kasser med flasker må i reglen ikke læsses i mere end 2 eller 3 lag og bør så vidt muligt afstives af andet gods. Kasser med halvflasker skal læsses på langs i vognen, medens kasser med helflasker skal læsses på tværs i vognen. Når der intet gods haves til afstivning af kasserne, skal disse opstilles i trappeform med kun eet lag kasser i yderste række. Fjernes en tidligere anbragt afstivning eller det yderste lag kasser, skal der sørges for fornøden ny afstivning eller omlæsning af de tilbageværende kasser. Selv om der ikke foretages udlæsning, skal togpersonalet — så ofte som tiden tillader det — undersøge, om læsset har forskubbet sig og eventuelt sørge for, at det omlæsses.

Ved ind- og udlæsning af disse sendinger skal peronvogn så vidt muligt anvendes for ikke at udsætte godset for de stærke stød, der let fremkommer, når en svær kasse skal sættes fra pakvognen direkte ned på perronen eller jorden.

Flydende varer, der ved lækning kan tilføje andre varer skade, bør lagres og læsses afsondret og må ikke anbringes oven på eller umiddelbart op ad de reoler, hvori akkumulatorbatterierne findes, idet syren i batterierne ødelægges ved indtrængen af vand eller andre fremmede vædske.

Fyldte glasballoner i vidiekurve, metalkurve el. lign. emballage skal behandles med den største forsigtighed også under hensyn til den skade, indholdet kan volde på personer eller på andet gods. Balloner, hvis omsluttende kurv er forsynet med hanke eller andre bærende indretninger, skal såvidt muligt bæres af to mand eller transporteres på en 4-hjulet vogn. Hvis der ikke er fornødent mandskab til stede, må ballonen dog transporteres på sækkevogn, men denne transport må da foretages med den allerstørste forsigtighed navnlig under passage af læssebroer eller over ujævne steder.

Ved anbringelse af glasballoner i stykgodsvognene må de sikres mod væltning ved at ballonerne i passende omfang sammenbindes indbyrdes og så vidt muligt fastbindes til vognsiden.

Kan fastbinding til vognsiden ikke foretages, skal ballonerne afstives med andet gods. Til afstivningen skal så vidt muligt anvendes gods som ikke er højere end ballonerne emballage. Der må aldrig anvendes gods med værdifuldt indhold (f. eks. manufakturvarer), der kan tage væsentlig skade, såfremt en ballon går itu, og vædsken spildes.

Kartofler må i tiden 1. november—15. april kun forsendes i lukkede vogne.

Potteplanter, friske (afskårne) blomster og lign. må i frostperioder så vidt gørligt hverken på stationerne eller under befordringen udsættes for gennemtræk.

Barnevogne, legevogne og cykler skal behandles så omhyggeligt, som forholdene tillader. *Barnevogne, lirekasser* o. l. skal afstives på bedst mulig måde i vognene.

På *cykler*, der på styret er forsynet med en særlig indstillingsmekanisme, eller som har en tandhjulsanordning på monteret styr og forhjul, må styret ikke drejes ud af sin normale stilling, da de nævnte mekanismer derved beskadiges.

Kuffertter må ikke uden nødvendighed, hverken i ekspeditionslokalerne eller i vognene, stilles på enden.

Vinduesglas i kasser må ikke ligge, køres, kæntreres eller på anden måde transporteres på bredsiderne af kasserne, men derimod på bund- eller endestykkerne.

Støbegods skal behandles med særlig omhu af hensyn til varens skrøbelighed. Vinduer af støbejern skal så vidt muligt stilles op ad siderne i vognen, ikke i enderne af denne. Støbegods må så vidt muligt ikke udsættes for regn, sne eller tåge. Er det nødvendigt, at sådant gods midlertidigt lagres på perron i fugtigt vejr, skal det omhyggeligt dækkes med presenning.

Tøndegods skal så vidt muligt anbringes på staverne med disse i vognens længderetning og med spunset opad. Dog kan det, når pladshensyn kræver det, undtagelsesvis tillades, at tønderne læsses hvilende på bundstykket med proppen (taphullet) opad. Denne læsningsmåde må dog kun anvendes, når det med sikkerhed kan skønnes, at tønderne er stærke nok til at tåle den, og at spunset er tæt.

Der skal udvises størst mulig varsomhed ved manipulation af svære tønder, som er anbragt stående på bundstykket.

Tøris med fragtgodsfragtbrev skal, når den indleveres i forsvarlig emballage, befordres i ilgods-vognene.

Sækkegods må ikke slæbes, hvorved sækkene kan beskadiges.

Brændt, ulæsket kalk skal ved ind- og udlæsning beskyttes mod fugtighed. I vognene må den ikke anbringes direkte på gulvet og så vidt muligt ikke i nærheden af døre og luger eller af varer, der kan tænkes at forårsage fugtighed.

Tom emballage skal inden indlæsning i vogne

sammen med andet gods være tømt for regnvand og anden vædske, der kan beskadige godset.

Brugt emballage, der består af sække, kasser med pap- eller træspoler, papemballage, ægkasser med papskillerum eller tomme beholdere til forsendelse af luftarter, og som indleveres med særskilt fragtbrev, skal altid befordres i lukket vogn.

Emballage (herunder tomme, brugte blikdunke) til olie samt til brandfarlige, giftige, ildelugtende og tilsmudsede stoffer bør læses afsondret.

Akkumulatorbatterier til belysning af maste-signaler eller til togbelysning skal behandles så forsigtigt som muligt. De må ikke køres på sækkedvogne, ikke hældes eller udsættes for stød, men skal bæres eller løftes med forsigtighed af 2 mand.

Ved forsendelse af akkumulatører må der ikke anbringes gods oven på akkumulatorkasserne, da der herved kan opstå kortslutning, der medfører beskadigelse af akkumulatørerne og eventuelt antændelse af batterikassen og andre brændbare dele.

Statsbanernes egne akkumulatører skal — når akkumulatorkasserne er indrettet således, at det er gør ligt — ved indlæsningen anbringes med polerne ind mod vognvæggen.

Akkumulatorkasserne bør ikke anbringes oven på andet gods, i hvert fald kun på et fast underlag, så at de ikke kan falde ned under vognens bevægelse; ovenpå sådanne kasser må ikke anbringes andet gods.

Stålflasker med komprimerede luftarter skal behandles meget forsigtigt, da de altid rummer en eksplosionsfare og for en række meget anvendte luftarter (klor, svovlsyring, ammoniak m. fl.) en betydelig forgiftningsfare, og de — og navnlig deres ventildele — må ikke udsættes for beskadigelse. Sådanne forsendelser må heller ikke udsættes for sollys eller anden varmepåvirkning.

Eksplosive stoffer og genstande, komprimerede og fordråbede luftarter, antændelige, giftige, radioaktive samt modbydelige og smittefarlige stoffer skal behandles med forsigtighed og altid i overensstemmelse med de forskrifter, der måtte være givet ved påklæbnings-sedler på emballagen til de pågældende forsendelser.

Da *forskellige eksplosive stoffer* (bl a aerolit) kan eksplodere ved at komme i forbindelse med syrer, må sendinger af de nævnte varer ikke opbevares i nærheden af syre og lignende gods, og de må i togene ikke være læsset i samme vogn som de nævnte syreforsendelser.

Sendinger af *selvdøde dyr eller dele af sådanne* må ikke i vognene sammenlæses med og skal iøvrigt holdes afsondret fra sendinger, der indeholder nærings- eller nydelsesmidler. Det samme gælder sendinger af *materiale fra mennesker og dyr*, som indsendes til undersøgelse for sygelige tilstande (smittefarligt materiale), samt tom, brugt emballage, der har været anvendt til befordring af sådant materiale.

For behandlingen af toldgods gælder tillige de herom givne særlige regler, se nedenfor.

Uregelmæssigheder i godsbefordringen

Nedenstående regler for, hvad der skal foretages ved manglende, overtalligt og beskadiget gods, gælder for rejsegods, ekspresgods, lig, levende dyr, fremskyndet il-gods (i international trafik), ilgods (herunder bane-pakker i indenlandsk trafik) og fragtgods; endvidere for læssemidler, private godsvogne og presenninger samt for jernbanetjenstlige forsendelser.

I det følgende anvendes for kortheds skyld udtrykket „gods“ om alle de nævnte forsendelsesarter.

For togenes vedkommende er det togføreren, henholdsvis pakmesteren, der tager sig af behandlingen af

godsuregelmæssigheder. Undersøgelsen må være omhyggelig og indgående; de erklæringer, der afgives, skal være så pålidelige og udtømmende som muligt, og personalet skal straks gøre anmeldelse om ethvert indtruffet uheld og om enhver forefunden mangel eller beskadigelse.

Manglende gods

Opdager togføreren (pakmesteren), at det til et ekspeditionspapir hørende gods helt eller delvist mangler i toget, udsteder han en „*Meldeseddel om manglende gods*“ (form nr A 410 a), af hvilken den øverste del udfyldes; på bagsiden noteres eventuelle oplysninger, der menes at kunne føre til opsporing af godset. Meldesedlen klæbes på ekspeditionspapirets venstre kant; *den må aldrig lægges ind i et fragtbrev, og på fragtbrevet må intet noteres.*

Derefter afleverer han papirerne og den eventuelt tilstedeværende del af sendingen til bestemmelsesstationen, henholdsvis omlæsningsstationen, og giver eventuelt en supplerende mundtlig besked.

Hvis en togfører (pakmester), når der ikke er klæbet meldeseddel på papirerne, eller der ikke er givet fyldig besked til stationen ved disses aflevering, under togets videre gang får en telegrafisk eller telefonisk henvendelse fra den station, hvor godset mangler, skal han eftersøge det i toget, og aflevere svaret, eventuelt med godset, til den første egnede station med anmodning om viderebesøgelse.

Når manglende gods findes på en anden station

og derfra sendes til sit bestemmelsessted, vil det ske på „*Følgeseddel over eftersendt gods*“ (form. nr. A 498 a eller b). Godset skal — forudsat, at dets beskaffenhed og pladsen i pakvognen tillader det — sendes med fremskyndet hastighed således:

- a) 1. *rejsegods,*
2. *alle arter af ekspresforsendelser (herunder fremskyndet ilgods) samt — uanset ekspeditionsformen — pakker med film og møntsendinger i fustager,*
3. *varer, som efter deres natur er udsat for hurtig ødelæggelse,*
4. *levende dyr:*
— hurtigste befordringsmulighed (med lyntog dog kun rejsegods, hvortil der er plads, samt sperma, serum, film o. lign. og møntsendinger),
- b) *ilstykgods (herunder banepakker):*
— med de tog, som i henhold til togplanerne befordrer ekspresgods,
- c) *fragtstykgods* — undtagen brugt emballage og varer, som efter godsbefordringsreglementet er udelukket fra ilgodsbefordring:
— som ilgods,
- d) *vognladningsgods:*
— med det første egnede tog.

På følgesedlen skal der fra den afsendende stations side være gjort notat om grunden til den fremskyndede befordring, og ilgods og fragtgods skal være beklæbet i overensstemmelse med den ændrede befordringsmåde.

Overtalligt gods

Finder en togfører (pakmester) i toget gods uden ekspeditionspapirer, skønt det normalt skal ledsages af sådanne, eller gods, der ikke skal ledsages af ekspeditionspapirer, men hvis bestemmelsesstation (og eventuelt modtager) ikke med sikkerhed kan udledes af god-

sets mærker eller beklæbning, skal han udstede „*Meldeseddel om overtalligt gods*“ (form. nr. A 410 c)*).

Er godset mærket eller beklæbet med bestemmelsesstationens navn, afleverer han det med meldesedlen til denne station, henholdsvis til omlæsningsstationen. Er godset ude af rute, eller fremgår bestemmelsesstationen ikke af mærker eller beklæbning, afleveres det med meldesedlen og en mundtlig forklaring til den første til videresendelse, henholdsvis viderebehandling egnede station, eventuelt til togets eller pakkvognens endestation.

Om genstande, der må antages glemt eller tabt af *rejsende*, se side 203.

Når gods, der har været overtalligt på en station, sendes til sit bestemmelsessted, vil det ske som anført foran for manglende gods, der er fundet (på følgeseddel og med fremskyndet hastighed).

Beskadigelse og delvist tab (formindskelse)

Opdages der under befordringen i et tog en beskadigelse eller et delvist tab (formindskelse) af en godsending, eller haves der formodning om, at en sådan uregelmæssighed er til stede, udfærdiger togføreren (pakmesteren) en „*Meldeseddel om beskadiget gods*“ (form. nr. A 410 d) og klæber den til ekspeditions-papirets venstre kant. Han afleverer gods og meldeseddel til den første til videre behandling egnede mellemstation eller til bestemmelsesstationen. Meldesedlen må aldrig lægges indeni fragtbrevet.

Meldesedlen, hvis bagside eventuelt kan benyttes, skal indeholde udtømmende beretning om alt, hvad togføreren (pakmesteren) kan oplyse af interesse

*) Om særordning for rejsegods uden papirer med de internationale tog til det sydlige udland er der givet særlig instruks.

for sagen. Den skal således indeholde oplysning ikke alene om selve beskadigelsens art og omfang, men navnlig også om de nærmere omstændigheder, under hvilke beskadigelsen er sket, eller under hvilke godset fandtes, da beskadigelsen blev opdaget (godsets stilling i vognen, læsemåden af det øvrige i vognen værende gods osv). For så vidt togføreren (pakmesteren) ikke bestemt kan påvise årsagen til beskadigelsen, bør han på grundlag af sine iagttagelser og undersøgelser anføre, hvad der efter hans skøn er den antagelige årsag. Disse undersøgelser, der alene har til formål at klarlægge spørgsmålet om jernbanens erstatningspligt, bør udføres så samvittighedsfuldt, som forholdene tillader det.

Skulle togføreren (pakmesteren) undtagelsesvis ikke have tid til straks på stedet at udfærdige meldeseddel, skal han gøre det, så hurtigt ske kan, og derefter omgående sende den til godsets bestemmelsesstation (henholdsvis grænsestation) under angivelse af, hvilken sending den vedrører.

I fragtbrevet må der ikke gøres notat om art og omfang af beskadigelsen eller det delvise tab eller om beskadigelse af lukkeindretninger, det være sig private, jernbanens eller toldvæsenets.

Det påhviler den togfører (pakmester), der opdager en skade, straks at foretage alt fornødent for at hindre, at skaden forøges, eller at andet gods eller personer og materiel beskadiges (f. eks. ved udflydende vædsker).

Er skaden så betydelig, at en viderebefordring synes formålsløs, eller må der træffes særlige foranstaltninger for at hindre, at skaden forøges, skal godset og ekspeditions-papirerne afleveres til den første egnede station. Rejsegods skal dog altid sendes videre til bestemmelsesstationen.

Hvis gods, der indeholder giftige eller andre for

fødevarer eller nydelsesmidler skadelige stoffer, er blevet beskadiget, eller indholdet er blevet spredt, skal alle i samme vogn værende fødevarer eller nydelsesmidler undersøges indgående med henblik på beskadigelse eller forurening. Hvis der undervejs opstår mistanke om, at sådanne sendinger er forurenede eller beskadiget af gift, skal der i en meldeseddel om beskadiget gods, der skal klæbes til ekspeditionspapirerne, anføres følgende: „Sendingen har været sammenlæst med en beskadiget giftsending. Undersøg, om indholdet er blevet beskadiget eller forurenede!“.

Bliver godset beskadiget ved brand eller eksplosion, skal togføreren (pakmesteren) med hensyn til anmeldelse til en station og indberetning til distriktet forholde sig som anført på side 24. I anmeldelsen til stationen skal det oplyses, om fragtbrevet var forsynet med „Europæiske“s forsikringsmærker, eventuelt forsikringsbeløbets størrelse.

Hvis der er gået ild i en godssending, læstet i åben vogn, skal der i den skriftlige indberetning til distriktet, når skaden er af nogen betydning, bl. a. anføres:

på hvilket sted i læstet ilden først opdagedes (overflade, sider, ender, højde over vognkanten osv),

om ilden ved opdagelsen var i sin opkomst eller allerede havde grebet om sig, eventuelt over hvor stor en flade,

vindretningen og vindens styrke,

vognens plads i togstammen (antal vogne fra maskinen),

togførerens mening om årsagen til branden og hans begrundelse herfor,

navnene på den eller de ansatte, der først opdagede branden.

Uafhængig af den nævnte indberetning skal tog-

føreren (pakmesteren) som ved alle andre godsskader udfærdige meldeseddel om beskadiget gods, se foran side 264.

Det er tilladt afsenderen selv at plombere vognladningsvise forsendelser til indenlandske stationer og at forsyne fragtbrevet med påtegning herom. Vognene vil af afsendelsesstationen blive påskrevet „Plomb.“ efter angivelsen af bruttovægten.

Stations- og togpersonalet skal i vidst muligt omfang føre tilsyn med, at sådanne vogne er forsynet med uskadte plomber på begge vognsider. Hvis der forefindes mangler ved plomberingen, eller denne helt mangler, må meldeseddel om beskadiget gods udfærdiges. Om muligt må nye plomber snarest søges påsat, og meldesedlen tilføres påtegning herom. Beskadigede plomber vedhæftes fragtbrevet i kuvert.

Befordring af køretøjer

Køretøjer, der er læstet på jernbanevogne, eller som befordres på egne hjul, skal være ledsaget af ilgods- eller fragtgodsfragtbreve.

Lokomotiver og tendere skal — og andre køretøjer på egne hjul kan — være ledsaget af en mand, der besørger deres smøring, og som får fri befordring, når han tager plads på de nævnte køretøjer.

Når der afsendes beboelsesvogne, skal afsendelsesstationen undersøge, om der i disse opholder sig personer, og i bekræftende fald sørge for, at de nødvendige billetter løses, samt at fragtbrevet og godsvognen — til underretning for stations- og togpersonalet undervejs — forsynes med påskrift om, at der er personer i beboelsesvognene.

Befordring af lig

Lig skal være ledsaget af ilgodsfragtbrev. Lig, der sendes i den til ligbefordring særligt indrettede 4-aklede vogn vogn, kan også være ledsaget af ekspresgodsfragtbrev.

Befordring af levende dyr

(Om befordring af hunde, som medføres af rejssende, se det særlige afsnit herom)

Levende dyr modtages til befordring i særlige vogne og ledsaget af ilgodsfragtbrev, eventuelt med påtegning om forlangt befordring med de i togplanerne nævnte ikke-kreaturførende persontog, med iltog eller med eksprestog.

Nogle mindre dyr (småkreaturer, fjerkræ og småfugle, hunde, der ikke medføres af rejssende, huskatte, ufarlige vilde smådyr og bier) i emballage samt orner og ponyer i kasser modtages dog også til befordring som il- eller ekspresstygods og befordres da sammen med andre il- henholdsvis ekspresstygods-sendinger*).

Dyr, der lider af *smittsomme sygdomme*, modtages kun til befordring i særskilt vogn og kun efter anmodning fra veterinærmyndigheder eller fra en miltærafdelings dyrlæge. Instruktion om sær-

*) Reglerne om læsning af levende dyr i emballage findes foran under „Læsning af stykgods“.

lige foranstaltninger ved befordring af kastningsfri eller tuberkulosefri dyr og i tilfælde af mund- og klovesyge eller andre smitsomme sygdomme er givet stationerne.

Dyr, der lider af *andre sygdomme*, befordres kun, når der foreligger dyrlægeattest.

Det er jernbanepersonalets pligt at føre tilsyn med, at levende dyr både under ind- og udlæsningen og under befordringen behandles forsvarligt og ikke udsættes for unødvendige lidelser. De afgørelser, som med henblik herpå træffes af den pågældende stationsbestyrer og under befordringen af tog- eller skibsføreren, skal efterkommes af forsenderne og deres folk samt af dyrenes ledsagere.

Om alle tilfælde af mishandling af dyr eller af uforsvarlig behandling af dyr ved overanstrengelse, vanrøgt eller på anden måde skal personalet gøre anmeldelse til politiet.

Bliver dyr under befordringen udsat for lidelser, enten af mangel på tilstrækkelig plads, på grund af slet eller uforsvarlig binding eller af andre årsager, såsom manglende fodring eller vanding, og fejlen eller manglen ikke uden ophold for toget kan afhjælpes af dyrenes ledsagere eller af jernbanepersonalet, skal vognen udsættes af toget og dyrene opstaldes.

Før udstedelse af fripas til ledsagere af levende dyr gælder reglerne på side 161. I øvrigt gælder følgende almindelige regler vedrørende dyrenes behandling under befordringen:

Til forsendelser af levende dyr skal benyttes lukkede vogne, som skal være i forsvarlig stand, egnet til sådan transport, også i henseende til ventilationsindretninger, hvorhos det særligt må efterses, om der findes søm i vognens sider eller bund fra tidligere forsendelser. Sømmene må da omhyggeligt fjernes, før dyrene indlæsses.

I den varme årstid bør der til svin så vidt muligt leveres vogne med endegitre.

Ved forsendelse af heste, hornkvæg, får og svin skal vognbunden — for at forhindre, at dyrene glider — bestrøs med et lag fint grus eller vådt sand (et tyndt lag for heste, hornkvæg og får og et ca. 5 cm tykt lag for svin). Det grus eller sand, hvormed vognbunden bestrøs, skal være befriet for alle sten.

Ved befordring af større dyr som heste og hornkvæg i vogne med endedøre og sidelemme (f. eks. DSB. litra Q) skal vognenes døre såvel i enderne som på siderne holdes forsvarligt lukket. Det skal nøje påses, at lukkeindretningerne er i forsvarlig stand, og at kroger nederst på vogndøren ikke er bøjet, men efter sin bestemmelse griber ind i øskenen på vognbunden. Benyttes der til befordring af større dyr som heste og hornkvæg vogne med skydedøre, skal den ene dør, eventuelt begge døre holdes åbne, og foran døråbningen skal anbringes et forsvarligt fastgjort, solidt gitter. Ved befordring af mindre kreaturer, svin, får o. l. kan i begge de foranstående vogntyper (jfr. dog side 23) yderdørene være åbne, men de indenfor værende gitterdøre eller gitre skal være således lukket og fastgjort, at dyrene ikke kan bryde ud.

Ved afgørelsen af spørgsmålet om ventilation af vognene skal iøvrigt vejrforholdene tages i betragtning. Om vinteren i stærk kulde skal således alle lemmene være lukket i den ene side og ofte også enkelte af lemmene i den anden side af vognen. I sommervarme skal alle sidelemmene være åbne. Ved befordring i stærk sommervarme af svin, får og lam skal begge yderdøre i vogne med gitterdøre være åbne.

Der må ikke læsses flere dyr i vognene, end at der kan levnes dem tilstrækkelig plads. Mindre dyr skal have plads til at lægge sig ned.

Stationernes skøn er afgørende ved bestemmelsen af, hvor mange dyr der kan læsses i hver enkelt vogn, hvorved det skal overvåges, at dyrplageri herunder undgås. Heste bør læsses tæt sammen for at hindre dem i at sparke hinanden, hvorimod kvæg ikke bør læsses tættere sammen, end at en mand kan passere imellem dem.

Til fastbinding af dyrene må kun benyttes tykt, blødt reb. Dyrene skal bindes på forsvarlig måde. Hornkvæg må således bindes med rebgrimer eller med tilstrækkelig stærke og tykke, bløde hornreb. Brugen af rebgrimer, der er således indrettet, at de snøres til om mulen, når grimeskaftet strammes, er absolut utilstedelig. Jerngrimer må ikke anvendes.

Tyre skal bindes kort i grime eller hornreb. Såfremt det drejer sig om urolige dyr, bindes disse tillige i halsreb. Næserebet bindes langt, således at det under ingen omstændigheder kan stramme.

I vogne med 2 rækker bindinger skal heste bindes i øverste ring og alle andre dyr i nederste ring.

Fastbindingen må hverken for orner eller andre dyr ske ved reb om overkæben. Dyrenes ben må ikke være sammenbundet.

Sammenlæsning i een vogn af dyr af væsentlig forskellig art og størrelse eller af dyr af samme art, der efter deres natur kan volde hinanden skade, eller iøvrigt sammenlæsning med særligt urolige eller ondsksfulde dyr er kun tilladt, når dyrene ved forsendernes foranstaltning adskilles ved forsvarlige og solidt fastgjorte skillerum. Orner må ikke sendes løse sammen med andre dyr.

Ved befordring af heste af meget ulige størrelse stilles de på række efter deres højde og adskilles med en eller flere tværbomme, såfremt sådanne kan anbringes i vognen. Fylder hestene ikke vognen i hele dens længde, anbringes der så vidt muligt

en tværbom efter den yderste hest. Når større og mindre dyr læsses i samme vogn, skal de store dyr foruden at adskilles fra de små ved gitre endvidere være forsvarligt bundet. Ved sammenlæsning af køer og store kalve (over 1 år) er adskillelse ved gitre dog ikke nødvendig, når køerne er bundet.

Køer, som øjensynlig er ikælvede, skal så vidt mulig afsondres ved bom eller gitter fra andre dyr. Særligt afmagrede, syge og svagelige eller halte dyr bør, når de befordres i vogn sammen med andre dyr, anbringes i enden af vognen og skilles fra de øvrige dyr ved gitter.

Overstiger befordringstiden 36 timer, skal dyrene fodres og vandes undervejs, men i øvrigt kan afsenderen ved påtegning i fragtbrevet også i tilfælde af kortere befordringstid foreskrive vanding undervejs. Sådant vanding kan ske på en af stationerne Roskilde, Korsør, Nyborg, Aarhus H eller Struer.

Fragtbrevet påskrives i rubriken til påklæbning af frankeringsmærker m. v.: „Vandes på station“. Afsendelsesstationerne skal i forvejen underrette vandingsstationen om, at der kommer levende dyr, som skal vandes der.

Ledsagerne skal sørge for dyrenes ind- og udlæsning på vandingsstationerne. Undlader de dette, eller er dyrene uden ledsagelse, besørger ind- og udlæsningen af jernbanen, men uden ansvar for mulig skade.

Til underretning for mellemstationerne og togpersonalet, der har pligt til at føre tilsyn med, at dyrene under befordringen behandles forsvarligt og ikke udsættes for unødvendige lidelser, skal der med blåkridt eller ved hjælp af et stempel i rubriken til påklæbning af frankeringsmærker m. v. i fragtbreve over vognladningsvise forsendelser af levende dyr samt over styksendinger af levende dyr, for hvilke transporten varer over 12 timer (for

anføres f eks: „Medgivet ledsager“ eller „Ingen ledsager, jagttag vandring og fodring“.

Behandling af ekspeditions-papirer, regnskabsmapper, breve m m uden for posten

På togudgangsstationer afhenter togpersonalet ekspeditions-papirer, breve m v i de dertil indrettede rum. På endestationerne afleveres ekspeditions-papirerne til stationen. På mellemstationer afleverer og modtager togpersonalet papirerne fra og i den dette anviste vogn, i hvilken det tillige modtager og giver kvittering i kvitteringsbøger. Papirerne holdes således ordnede og sorterede, at de ved ankomsten til stationerne straks kan afleveres til disse eller til korresponderende tog.

Det er forbudt at medtage forsendelser af nogen-
somhelst art, der ikke er ekspederede under de sæd-
vanlige former, hvad enten forsendelserne vedkommer
banerne eller private. Herfra undtages rejsegods, der
indskrives i toget efter de herfor givne bestemmelser.

Ekspeditions-papirer

Anvendelse af fragtbreve

I lokal trafik, i forbindelse med indenlandske privatbaner og rederier samt i forbindelse med Nordby på Fanø anvendes det indenlandske fragtbrev som ekspeditions-papir.

I forbindelse med udlandet anvendes det internationale fragtbrev, henholdsvis den internationale ekspresgodsseddel som ekspeditions-papir.

Påtegninger, beklæbningsedler m m

Forlangende om *vejning* på en mellemstation eller på bestemmelsesstationen, om *komplettering* undervejs og om *vanding* af levende dyr skal være påført fragtbrevene.

Fragtbreve over brugt emballage, for hvilken fragten regnes efter de lavere takster for tilbagegående emballage, påstemples „*Emballage retur*“.

Fragtbreve over gods i beholdere påstemples eller påskrives „*Gods i beholder nr*“.

De nævnte påtegninger m v er anført i fragtbrevets indholdsrubrik eller i rubrikken til jernbanens stempler m v.

Når en sending forlanges sendt ad en anden rute end den almindelige, påføres fragtbrevet ruteforskrift i rubrikken „*Rute*“.

Stemplet eller mærket „*Toldgods*“ samt mærket „*Interesse i aflevering*“ påstemples henholdsvis påklæbes i fragtbrevets indholdsrubrik.

Alle fragtbreve til stationer uden for statsbanerne skal forsynes med en angivelse af ruten.

I forbindelse med Sverige, Norge og Finland skal der til sendinger af fremskyndet ilgods anvendes ilgodsfragtbreve, påklæbet en hvid seddel påtrykt i rødt: „*Fremskyndet ilgods*“.

Sortering m m og aflevering til og fra togene

Fragtbreve m v

Fragtbreve foldes ikke sammen.

På afsendelsesstationerne sorteres fragtbrevene og de papirer, der eventuelt erstatter fragtbreve, f eks følgesedler (formular A 110 og A 403) særskilt for hver bestemmelsesstation og særskilt for:

1. fragtstykgoods,	} til omslag, se nedenfor
2. ilstykgoods,	
3. ekspresstykgoods,	
4. fragtgods i vognladninger og køretøjer på egne hjul	
5. ilgods i vognladninger, levende dyr i særlig vogn og lig med ilgodsfragtbrev	
6. ekspresgods i vognladninger (kun ferskt, ikke tilberedt kød og slagtet fjerkræ) samt lig med ekspresgodsfragtbrev	

Er afsendelsesstationen togets udgangsstation, lægges fragtbrevene over fragtstykgoods i grå omslag, fragtbrevene over ilstykgoods i røde omslag.

Forekommer der i en stykgodsvogn både fragt- og ilgods, anvendes rødt omslag. Omslagene er indrettet således, at de kan bruges 4 gange. Stationerne skal, for-

inden et allerede benyttet omslag bruges påny, annullere den udfyldte tekst fra sidste benyttelse ved en tydelig overstregning. Omslaget lægges således om fragtbrevene, at den med tekst forsynede del af omslaget kommer til at ligge oven på fragtbrevene med tekstens linier i samme retning som fragtbrevenes tekst. Der dannes kun ét omslag for hver vogn, og fragtbrevene indlægges i stationsorden, således at fragtbrevene til den bestemmelsesstation, som ligger nærmest ved afsendelsesstationen, ligger øverst. Læses der fragtstygods sammen med ilstygods i én vogn, lægges ilstygods-fragtbrevene øverst i stationsorden og fragtstygods-fragtbrevene for sig i stationsorden.

Læses der supplementsvogn, benyttes særskilt omslag for hver vogn.

Selv om udgangsstationen intet gods har til en eller flere stykgodsvogne i toget, herunder E-vogne, som skal bruges til stykgodsbefordring undervejs, udfærdiges der alligevel omslag til disse vogne.

Af omslagets tekst skal det fremgå, om vognen udelukkende er læsset til en bestemt station, eller om den er bestemt til ind- og udlæsning undervejs, i hvilket sidste tilfælde det skal nævnes, på hvilken station vognen først skal udsættes.

Alle andre fragtbreve befordres uden omslag.

Fra og til togudgangsstationerne afleveres fragtbrevene i den orden, hvori de tilhørende vogne er opført på vognlisten.

Er afsendelsesstationen en mellemstation, dannes der kun omslag til fragtbreve, for så vidt der er læsset særlige vogne med stykgods, i hvilket tilfælde fremgangsmåden er den samme som på togets udgangsstation, men ellers afleveres fragtbrevene til toget uden omslag, sorterede og ordnede som foran nævnt og med påført pakvogns-løbenummer.

På fragtbrevomslag, hvori der findes fragtbreve over gods i beholdere, anføres foroven på forsiden med stempel eller blåkriddt „Gods i beholder“.

Hvis beholdere indlæses undervejs, må togpersonalet påtegne omslaget.

Anvender jernbanen selv beholdere til befordring af stykgodssendinger (banepakker) m v, skal de til sendingen hørende ekspeditionspapirer for hver beholders vedkommende lægges i fragtbrevomslag, der tydeligt påskrives beholdernummer og med blåkriddt forsynes med en kraftig diagonalstreg.

Togpersonalet modtager på afsendelsesstationen de til toget hørende papirer.

På udgangsstationer afhenter togpersonalet dog papirerne i de dertil indrettede rum.

Papirerne skal af stationerne afleveres som ovenfor foreskrevet, og togpersonalet skal indberette, når papirerne afleveres usorterede eller uden de foreskrevne påtegninger. Udsættes en om- eller udlæsningsvogn, skal togpersonalet aflevere samtlige de til vognen hørende papirer til den station, hvor vognen udsættes.

Stationer, hvor vogne udsættes til delvis udlæsning eller komplettering med andre sendinger, skal inden vognens videresendelse sørge for, at omslaget med fragtbrevene på det i vognen tilbageblevne gods suppleret med fragtbrevene på det af stationen selv indlæsedede gods, alle ordnede og behandlede som foran foreskrevet, leveres til toget med påtegning om, hvor vognen atter skal udsættes. Er stationen omlæsningsstation, skal den tillige sørge for, at fragtbrevene fordeles til omslagene for de vogne, hvori godset omlæses.

Af hensyn til kontrollen med, at godsvogne, som udsættes på en station for at viderebefordres til bestemmelsesstationen med et senere tog (færge), ikke bliver unødigt forsinket i videresendelsen, skal udsættelsesstationen påtegne eller stemple fragtbreve og omslag, således at vognenes løb og ophold kan fastslås.

Følgesedler til banepakker

Udgangsstationerne for direkte rejsegodsvogne eller ilstykgodsvogne, der indgår til Kh eller Gb, og som kan optage banepakker til Gb, Fb, Nø og Kk skal i pakvognsomslaget indlægge 4 med stationens stempel forsynede konvolutter (formular A 955 o s v), som er bestemt til indlæggelse af følgesedler til banepakker til hhv Gb, Fb, Nø og Kk.

Togpersonalet skal, efterhånden som følgesedlerne modtages, lægge dem i de pågældende konvolutter, der ikke må tilklæbes.

Konvolutterne følger banepakkerne til de pågældende bestemmelsesstationer.

Regnskabsmapper, breve m m

Stationernes rapporter og regnskaber indsendes i de dertil bestemte regnskabsmapper med de tog, som er foreskrevet i togplanerne. Er ingen mappe disponibel, indsendes sagerne i konvolut. Mapperne skal behandles med omhu såvel af stationerne som under forsendelsen. Det skal påses, at mappernes adresseskilt er vendt rigtigt.

Der skal ikke indsendes regnskabsmapper på lørdage, søn- og helligdage samt grundlovsdagen.

Togpersonalet må ikke åbne mapperne undervejs for at nedlægge eller udtage papirer eller breve.

Mapperne skal lægges samlede og i stationsorden på en let tilgængelig plads i vognene, således at udlæsningen i København kan foregå uden vanskelighed straks efter ankomsten.

ledes at de fragtbreve, der kommer til, lægges uden om de allerede tilstedeværende fragtbreve over gods af samme gruppe til samme station. Det samlede stykketal, som nu haves, noteres på det yderste fragtbrev. Fragtbreve, som sendes uden omslag, lægges på plads efter bestemmelsesstation. Udsættes en om- eller udlæsningsvogn, skal pakmesteren aflevere samtlige de til vognen hørende papirer til den station, på hvilken vognen udsættes.

Ved indlæsningen på mellemstationer skal pakmesteren efter behov påføre vognnummer på fragtbrevene.

Stationer, hvor vogne udsættes til delvis udlæsning eller komplettering med andre forsendelser, skal, inden vognen videresendes, sørge for, at omslaget med fragtbrevene på det i vognen tilbageblevne gods, suppleret med fragtbrevene på det af stationen selv indlæsedede gods, med alle fragtbreve ordnede og behandlede som foran foreskrevet, leveres til toget med påtegning om, hvor vognen atter skal udsættes. Er stationen omlæsningsstation, skal den tillige drage omsorg for, at fragtbrevene fordeles til omslagene for de vogne, hvori godset omlæses, samt sørge for, at påførte vognnumre eventuelt rettes, og stykketallet påskrives det yderste fragtbrev.

Følgesedler over banepakker

Banepakker, bestemt til de københavnske stationer, ledsages af følgesedler, en for hver pakke og med samme farve og løbe-nummer som den nummerseddel, der klæbes på pakken. Udgangsstationerne for de tog, der kan medføre banepakker til Københavns Godsbanegaard, skal levere pakmesteren en med stationens stempel forsynet konvolut (form. nr. A 955), som er bestemt til indlæggelse

af følgesedler til banepakker til Københavns Godsbanegaard. Pakmesteren skal, efterhånden som følgesedlerne modtages, lægge dem i konvolutten, der ikke må tilklæbes. Konvolutten afleveres efter adressen.

Følgesedler

Følgesedler (form. nr. A 110 og A 110 a henholdsvis den for sendinger af materialer til Statsbanernes eget brug i visse tilfælde benyttede særlige følgeseddel, form. nr. A 403) behandles under befordringen i togene ligesom andre ekspeditions-papirer og afleveres på bestemmelsesstationen sammen med disse.

Regnskabsmapper, breve m. m.

Stationernes rapporter og regnskaber til Revisions- og Personafregningskontoret og Godsafregnings- og Statistikkontoret indsendes i de dertil bestemte regnskabsmapper med visse, i togplanerne fastsatte tog. Er ingen mappe disponibel, indsendes sagerne konvoluterede. Mapperne skal behandles med omhu såvel af stationerne som under forsendelsen. De må ikke forsegles, og det skal påses, at adresseskiltet er vendt rigtigt.

Der indsendes ikke mapper dagen for en søn- og helligdag samt dagen før grundlovsdagen.

Togpersonalet må ikke åbne mapperne undervejs for at nedlægge papirer eller breve i eller udtage sådanne af dem.

Mapperne skal lægges samlede og i stationsorden på en let tilgængelig plads i vognene, således at udlæsningen i København kan foregå uden vanskelighed straks efter ankomsten.

Tilbagesendelsen af mapperne til stationerne sker ligeledes efter den i togplanerne angivne plan.

De almindelige regler for forsendelse af breve m. m. uden for posten findes i ordreserie A.

Pengeforsendelser skal være i forsejlet emballage.

Alle værdiforsendelser skal i togene opbevares i det dertil bestemte rum i E-vognen, og dette rum holdes aflåset med den pakmesteren leverede hængelås.

Post- og Telegrafvæsenet kan i visse tilfælde udsende privattelegrammer til statsbanestationerne med tog. Telegrammet er da i lukket konvolut, adresseret til vedkommende jernbanestation og betegnet som „Jernbanesag“. Konvolutten overgives af Post- og Telegrafvæsenets bud til togets pakmester mod kvittering på en af budet medbragt kvitteringsblanket og gives af pakmesteren direkte til stationsbestyreren på bestemmelsesstationen umiddelbart efter togets ankomst.

Privattelegrammer kan endvidere på konfirmationsdage udveksles skriftligt mellem stationerne indbyrdes som jernbanesag.

Tjenesteforsendelser til og fra udlandet

Ved tjenesteforsendelser forstås i denne forbindelse tjenstlige breve og pakker indeholdende skrivelser eller administrative tryksager (herunder propagandamateriale) af forskellig art.

Forsendelserne forekommer dels som almindelige og dels som anbefalede tjenesteforsendelser.

Tjenesteforsendelserne vil være kendetegnet ved påskriften „Jernbanesag“, henholdsvis „Eisenbahndienst-sache“, „Service“ eller „Servizio“, og såfremt de er anbefalede endvidere påtegnet „Anbefalet“ og/eller „Einschreiben“ eller „Recommandé“ eller „Raccomandato“ og forsynet med en nummerseddel.

Som eventuelt ledsagepapir anvendes international ekspresgodsseddel med påtryk „Jernbanesag — Eisenbahndienstsache — Service — Servizio“. For anbefalede sendinger skal også det eventuelle ledsagepapir være påtegnet „Recommandé“.

Anbefalede forsendelser må mellem stationerne og togpersonalet og mellem togpersonalet indbyrdes kun overleveres mod kvittering.

Ved overlevering til og fra fremmede baner gælder følgende særlige regler:

1. Almindelige breve overgives uden kvittering.
2. Større breve, pakker og lign. skal kun indføres i kvitteringsbogen med angivelse af antal.

(Denne bestemmelse gælder ikke i forbindelse med Sverige, hvor også disse forsendelser overleveres uden kvittering.)

3. Anbefalede sendinger skal indføres særskilt med angivelse af kontrolnummer.
4. Overleveringen (herunder afgivelse af kvittering) sker således:

a) I tog, som på grænsestationen gennemføres fra bane til bane:

Den overleverende banes pakmester indfører forsendelserne som ovenfor anført i sin kvitteringsbog og overleverer mod kvittering sendingerne til den modtagende banes pakmester.

b) I andre tog (færger):

Den overleverende banes pakmester indfører forsendelserne som ovenfor angivet i sin kvitteringsbog og overleverer mod kvittering sendingerne til grænse-(færge-)stationen.

Behandling af toldgods

Jernbanens ansvar

Toldgods, hvis lukke er beskadiget eller mangelfuldt, modtages ikke til befording.

Ved befording af toldgods over Statsbanerne bærer disse over for toldvæsenet ansvar for sendingens rigtige aflevering til toldkontrollen på bestemmelsesstedet, eventuelt udførselsstedet, og for, at det på godset mulig anbragte toldlukke fremkommer i hel og uskadt stand. Dette ansvar bortfalder dog i tilfælde, hvor toldgodset undervejs stilles under personligt tilsyn fra toldvæsenets side.

Stations- og togpersonalet skal drage omsorg for rigtig ekspedition og forsvarlig behandling af toldgods, hvad enten dette forsendes i toldlåset rum eller under toldplombe sammen med andet gods. Særlig skal opmærksomheden være henvendt på, at besnøringen på gods, der forsendes på sidstnævnte måde, ikke tager skade, samt at godset *ikke udleveres til adressaten, inden toldbehandlingen har fundet sted.*

De i toldanordningerne givne almindelige *straffebestemmelser* finder også anvendelse med hensyn til uberigtiget gods, som befordres over banerne eller oplægges på disses stationspladser under toldlukke. Navnlig er banerne for det på deres vogne anbragte toldlukke såvel som for de toldsegl eller toldplomber, der er anbragt på de enkelte stykker uberigtiget gods, som forsendes over jernbanen, ansvarlige efter forordningen af 1ste februar 1797, §§ 102—105, sammenholdt med plakat af 25de juni 1818, således at en vogn regnes lige med et skib eller pakhuis.

De af jernbanens ansatte, som i denne deres stilling pådrager sig mistanke om at begå eller tage del i toldovertrædelser eller om at gøre sig skyldige i grove ordensforseelser mod det fra toldvæsenets side med hensyn til jernbanen foreskrevne, kan efter forlangende af vedkommende overtoldinspektør straks suspenderes og, såfremt mistanken bekræftes, straks afskediges.

Statsbanerne indestår for erlæggelsen af de pengestraffe, som deres personale som sådant i dets forhold til toldvæsenet måtte pådrage sig.

Alle på stationerne og banerne værende lokaler (dog ikke beboede rum) samt vogne, hvori varer kan opbevares, er undergivet toldopsyn, således at toldvæsenet kan foretage eftersyn af disse, når som helst sådant findes fornødent.

Toldstederne vil gøre anmeldelse til vedkommende station, når det med jernbane indførte gods overleveres til toldvæsenet med udvendig kendelig iøjnefaldende beskadigelser, hvilket skal anerkendes af vedkommende jernbanetjenestemand ved at medunderskrive den bemærkning, som den tilsynsførende toldtjenestemand derom afgiver på det pågældende tolddokument.

Ledsagelse af toldgods

Om befordring af ledsagere af toldgods se det særlige afsnit herom.

Vogne, der befordres over banerne under toldledsagelse, bør ikke udsættes undervejs uden den mest bydende nødvendighed. Kan det ikke undgås at udsætte en sådan vogn, skal togføreren i tide give vedkommende toldtjenestemand fornøden underretning herom.

Toldlukket

Beskaffenhed

Toldlukket består enten i en forsegling eller plombering af hvert enkelt stykke gods eller i en aflåsning af hele vognen eller vognafdelingen, hvori toldgodset forsendes. *Forsegling* sker som regel ved gods, der på grund af dets beskaffenhed ikke kan plomberes (f. eks. fade og fustager). *Plombering* består i, at godset ombindes med snor, der sammenknyttes med en blyplombe, således at godset ikke kan åbnes, uden at snoren brydes. Besnrøringslinierne leveres af toldvæsenet og er kendelige på en indsnoet rød dukt.

Som toldlukke for *lukkede godsvogne* bør anvendes *toldlåse*. Toldlukke med *plombe* bør kun modtages, når nødvendigheden byder det, da plomberne

er udsatte for sprængning ved vognenes rysten undervejs. Vognene skal derhos *altid* låses med jernbanelås uden hensyn til, om Toldvæsenet har benyttet toldlås eller plombe ved lukningen.

Når vogne med sidelemme skal toldlukkes eller læsses med gods til udlandet, skal de udvendig på vognen anbragte bolte sættes ind i de for dem bestemte huller og splitten på vognens indvendige side anbringes i boltene. Læsset skal så vidt muligt anbringes således, at man ikke behøver at flytte godset for at se, om splitterne er anbragt i boltene.

De i nogle HD-vogne og i en del fremmed materiel anbragte sidelemme skal holdes lukkede, ved at de til hver lem hørende 2 hasper drejes for.

På vogne med endedøre skal den til disse døre hørende lukkebolt være anbragt på plads i det dertil bestemte hul i dørene og den indvendige låsepind være anbragt i lukkeboltens øje.

Af hensyn til det tyske toldvæsen pålægges det alle vedkommende at drage omsorg for, at såvel yder-endedørene som inder-endedørene (gitterdørene) er forbundne med lukkeboltene, og at låsepinden indvendig er anbragt i denne, således at de dobbelte endedøre ikke kan åbnes hver for sig.

For svineforsendelsers vedkommende vil det dog af hensyn til fornøden lufttilførsel være nødvendigt at holde yder-endedørene åbne og lade inder-endedørene (gitterdørene) være aflukkede og sikrede med krog midtpå og med splitbolt foroven.

Sendinger af kartofler kan i tiden fra 1. juni til 31. august sendes til Tyskland i lukkede godsvogne med åbne sidelemme, for såvidt afsenderen ved påtegning på fragtbrevet har forlangt lemmene holdt åbne. Der er af det tyske toldvæsen stillet den ufravigelige betingelse, at der i de pågældende vogne ikke indlæsses andre toldpligtige varer. Overtræ-

delse af denne bestemmelse vil medføre, at begundelsen ophæves.

Åbne vogne, dækkede med presenninger, toldlukkes ved, at presenningerne tilbindes med snor, hvis ender sammenknyttes med toldplombe.

Eftersyn

Stationerne og togførerne skal ved eftersyn af de toldlåsede eller plomberede vogne overbevise sig om, at toldlukket er ubeskadiget. Mulige mangler eller beskadigelser anmeldes straks for det nærmeste toldsted, hvor manglen kan afhjælpes.

Følgende regler skal i øvrigt iagttages:

På vognens *afgangsstation* (o: første station, hvorfra vognen afgår på Statsbanerne):

Eftersynet skal foretages kort før togafgang både af station og togfører.

På *mellemstationer*:

Udsættes vognen til senere befordring (altså uden at medtages af tilsluttende, straks efter afgående tog), foretages eftersynet af stationen straks efter ankomsten og af togføreren kort før afgang af det tog, hvormed vognen viderebefordres.

Fortsætter vognen derimod med tilsluttende tog, foretages eftersynet kun af togføreren inden afgang af dette tog.

På vognens *bestemmelsesstation*:

Eftersynet skal foretages af stationen straks efter vognens ankomst, så vidt muligt inden toget har forladt stationen. Togføreren skal derfor straks ved togets ankomst meddele stationsbestyreren, hvilke toldgodsvogne toget medfører dertil.

Togføreren skal på tograpporten altid gøre be-

mærkning om forefundne mangler ved toldgodsvognes toldlukke.

Enhver station eller togfører, som modtager en vogn med toldgods uden at forvise sig om, at den er forsynet med toldlukke, og at dette er i ubeskadiget stand, eller som ikke uopholdelig anmelder og foranlediger konstateret forefundne mangler ved toldlukket, pådrager sig straf foruden eventuelt ansvar over for toldvæsenet, såfremt det måtte findes, at toldlukket er beskadiget eller endog mangler.

Tilbagesendelse af toldlåse

Toldlåse, som Toldvæsenet ønsker tilbagesendt, befordres i rejsegodsvognene. Toldvæsenet indleverer toldlåsene forsynet med mærkeseddel med angivelse af bestemmelsesstation. Låsene overleveres til pakmesteren, der atter afleverer dem til den på bestemmelsesstationen mødende toldtjenestemand eller, hvis en sådan ikke er til stede, til stationen.

Banerne udsteder ingen ledsagelsespapirer over disse forsendelser.

Toldpapirer og konvolutter til ekspeditions- papirer

Foruden af jernbanens ekspeditionspapirer skal toldgodset i visse tilfælde ledsages af *toldpapirer* (ladningsfortegnelser, toldsedler), der afleveres af Toldvæsenet eller afsenderen til banerne og af disse befordres frit til bestemmelsesstationen (overgangsstationen).

Toldstederne er til indlægning af toldsedler m. v. forsynede med konvolutter med påtrykt udskrift:

Til

Toldkontrollen

på

.....jernbanestation.

Uden på konvolutterne findes angivet antallet af de kolli, som skal følge med hver konvolut, i hvilken vogn godset er læsset m m. Konvolutterne skal af vedkommende pakmester personlig afleveres til den toldtjenestemand, der straks efter togets ankomst giver møde ved vognen. Er ingen toldtjenestemand til stede, afleveres toldpapirerne til vedkommende station til viderebesørgelse.

I *alle* tilfælde, hvor forsendelser af toldgods ledsages af toldpapirer, skal toldpapirerne samlede lægges inden i eller vedhæftes ekspeditionspapirerne, der ved hjælp af en påklæbet eller på anden måde solidt anbragt seddel adresseres til den station, hvor toldbehandling, eventuelt omekspedition skal foregå.

Om adressering af vogne med toldgods, der skal toldbehandles på en anden station end bestemmelsesstationen, henvises til side 44.

Fortegnelse over stationer, hvor toldbehandling kan finde sted

Toldbehandling kan — når ikke andet er anført — foretages i toldvæsenets normale ekspeditionstid, kl 8—17 hverdage.

København H ¹⁾	Østerport ³⁾
København Gb	Hellerup ⁴⁾
Kastrup	Hillerød
Frederiksberg ²⁾	Frederiksværk
Nørrebro ²⁾	Hundested

¹⁾ Toldbehandling af rejsegods dog alle dage kl 6—1.

²⁾ Hverdage kl 8—16.

³⁾ Toldbehandling af rejsegods endvidere ved tog til og fra Fn.

⁴⁾ Hverdage kl 9—12.

Helsingør ¹⁾	Gedser ⁶⁾
Frederikssund	Holbæk
Glostrup ²⁾	Nykøbing Sj
Roskilde	Kalundborg
Ringsted	Skælskør
Sorø ³⁾	
Sorø By ³⁾	Nyborg H
Slagelse	Fåborg
Korsør	Svendborg
Køge	Rudkøbing
Store Heddinge ⁴⁾	Ærøskøbing
Fakse Ladeplads	Odense ⁶⁾
Haslev ⁵⁾	Kerteminde
Næstved	Bogense
Præstø	Assens
Vordingborg	Middelfart
Nykøbing Fl	
Stubbekøbing	Padborg ⁶⁾
Nysted	Vamdrup ⁷⁾
Sakskøbing	Kolding
Maribo	Fredericia
Nakskov	Vejle H
Bandholm	Horsens

1) Daglig kl. 4.15—2.

2) Ikke fast toldsted. Klarering hver mandag, onsdag og fredag kl 9—12. Toldbehandling af vognladningsgods kan endvidere foretages tirsdag, torsdag og lørdag kl 9—10.

3) Ikke fast toldsted. Alle hverdage klarering i toldlokalet kl 9—13 samt *plads*klarering af vognladninger kl 8—17. Såfremt der ikke i fragtbrevet er forlangt toldbehandling på en foran Sorø liggende station, skal uberigtiget *told-stykgods* til modtagere i Sorø ekspederes med fragtberegning til *Sorø By*, hvor klarering finder sted i toldlokalet som nævnt foran.

4) Ikke fast toldsted. Klarering mandag kl 9.30—11.

5) Ikke fast toldsted. Klarering onsdag kl 10.30—12.30.

6) Klarering hele døgnet.

7) Ikke fast toldsted. Klarering tirsdag kl 9—11.

Skanderborg ¹⁾	Esbjerg havn ⁹⁾
Århus H	Varde
Odder ²⁾	Skjern ¹⁰⁾
Randers	Ringkøbing
Mariager ³⁾	Lemvig
Hobro	Holstebro
Ålborg	Struer
Nørresundby	Skive H
Sæby	Viborg
Hadsund ⁴⁾	Haderslev H
Nibe ⁵⁾	Åbenrå
Brønderslev ⁶⁾	Sønderborg H
Hjørring	Gråsten
Løkken	Tønder H ¹¹⁾
Hirsthals ⁷⁾	Højer ¹²⁾
Frederikshavn ⁷⁾	Ribe
Skagen	Grindsted ¹³⁾
Vejen ⁸⁾	Silkeborg
Esbjerg	Herning

1) Hverdage kl 9—13.

2) Ikke fast toldsted. Klarering tirsdag og fredag kl 9—12.

3) Hverdage kl 11—12.

4) Hverdage kl 10—12.

5) Hverdage kl 8—12.

6) Ikke fast toldsted. Klarering mandag og torsdag kl 9.30—14.30.

7) Klarering endvidere ved rutebådernes afgang og ankomst til og fra Norge/Sverige.

8) Ikke fast toldsted. Klarering tirsdag og fredag kl 13—15. Endvidere klarering af vognladninger de nævnte dage kl 15—17, såfremt begæring herom er fremsat inden kl 15 den pågældende dag.

9) Klarering endvidere ved Englandsbådernes ankomst og afgang.

10) Ikke fast toldsted. Klarering mandag og torsdag kl 9—12.45. Endvidere klarering af vognladninger de nævnte dage kl 12.30—17, såfremt begæring herom er fremsat inden kl 12 den pågældende dag.

11) Klarering endvidere ved alle tog til og fra Niebüll.

12) Klarering i toldpakhuset hverdage kl 9—12. Andre toldforretninger i hele ekspeditionstiden kl 8—17.

13) Ikke fast toldsted. Klarering torsdag kl 10.30—15.

Ikast ¹⁾	Thisted
Grenå ²⁾	Nykøbing Mors
Ebeltoft	Løgstør

Særlige bestemmelser vedrørende toldgods fra udlandet

For befordring af gods, der ankommer fra udlandet med statsbanernes tog, færger eller skibe, og som er bestemt til videresendelse med statsbanerne, gælder følgende regler:

Stykgods

Ekspresgods og fremskyndet ilstygods behandles (undtagen ved indførsel med Malmöfærgeren) efter reglerne for indskrevet rejsegods, der ikke er toldberigtiget undervejs, og afleveres altså til toldvæsenet på bestemmelsesstationen med følgeseddel (formular A 505). Følgesedlerne skal dog i dette tilfælde foruden at være forsynet med oplysning om antal stykker, dato og tog-nr, hvilke angivelser påføres af pakmesteren, af modtagelsesstationen forsynes med en specifikation over godset.

Vogne med uberigtiget *stykgods*, bestemt til en eller flere stationer, forsynes ved grænsetoldstedet med toldlukke og afgår videre uden medgivelse af toldpapirer. Kan vognen ikke toldlukkes, afgår den evt under toldledsagelse. På begge vognsider anbringes mærket „Toldgods“ og grænsestationens navn (formular A 504), der skal fjernes af vognens endelige bestemmelsesstation.

Toldopsynet ved grænsetoldstederne har bemyndigelse til, når omstændighederne taler derfor, og det skønnes, at statskassens interesser ikke derved udsættes for fare, at lade vogne med uberigtiget stykgods, bestemt til en eller flere modtagere, af-

¹⁾ Klarering hverdage kl 8.30—12, mandage endv kl 13—17.

²⁾ Ekspeditionstiden for vareklarering i toldlokalerne i Grenå stations pakhuis er fastsat til mandag, onsdag og fredag kl 8.30—12. Toldbehandling af vognladningsgods kan dog foretages alle hverdage inden for den almindelige ekspeditionstid.

gå med ladningsfortegnelse i stedet for med toldlukke eller toldledsagelse. På begge sider af sådanne vogne skal der ved jernbanens foranstaltning på gågældende grænsetoldsted påklæbes mærket „Toldgods“.

På den station med toldsted, hvortil vogne med toldlukke bringer gods til udlæsning, fratager toldvæsenet toldlukket, og godset udlæsses under toldtilsyn. Efter godsets udtagelse toldlukkes vognen atter og afgår til næste station, hvor der forholdes på samme måde som foran anført, og således fremdeles, indtil alt godset er udlæsset.

Toldgods til stationer, der ikke har toldsted, udlæsses på det nærmest foran bestemmelsesstationen liggende toldsted, såfremt afsenderen i fragtbrevet ikke har foreskrevet toldbehandling andetsteds, eller bestemmelsesstationen betjenes af statsbanernes lastbiler. I sidstnævnte tilfælde medtages godset til lastbilens udgangsstation, såfremt der på denne station findes toldsted.

Indlæsning af gods i de her omhandlede vogne må ikke finde sted undervejs.

Uberigtiget stykgods (undtagen ekspresgods og fremskyndet ilstygods), der forsendes uden for toldlukket vogn, skal beklæbes med mærket „Toldgods“ (formular A 504), såfremt det ikke toldledsages.

Rapportering af overtalligt, manglende og beskadiget toldgods foregår efter de almindelige regler.

Statsbanerne er berettiget til at forlange, at der ved toldstederne foretages plombering af mindre partier gods, bestemt til videresendelse i uberigtiget stand. Dette gods skal ledsages af en toldseddel. Stationen udfærdiger derfor specificeret ladningsfortegnelse i 2 eksemplarer (formular A 509), der begge afgives til toldvæsenet, hvorefter dette ved påtegning autoriserer det ene som toldseddel. Det plomberede gods skal beklæbes med mærket „Toldgods“ (formular A 504) og kan forsendes i stykgodsvogne sammen med andet almindeligt gods.

Vognladningsgods

Toldgods i hele vognladninger ledsages af en ladningsfortegnelse.

Godset afgår enten under toldlukke, under toldledsagelse eller for visse forsendelsers vedkommende, f. eks. kul, trælast, jern, teglværksfrembringelser o. l., i vogne, der ikke kan toldlukkes, uden toldledsagelse, kun med toldpapirer.

På vogne, der afsendes *uden toldlukke*, skal mærket „Toldgods“ (formular A 504) anbringes på begge vognsider.

Særlige bestemmelser vedrørende toldgods til udlandet eller i indenlandsk trafik

Uberigtiget gods, der fra en indenlandsk station forsendes til udlandet, eller som forsendes fra et sted til et andet inden for landets grænser, skal forsynes med toldlukke (plombe eller segl) på afgangsstedet, medmindre det afgår i toldlåset vogn.

Når hvert enkelt stykke gods er forsynet med toldlukke, kan det forsendes i stykgodsvognene sammen med andet almindeligt gods, men skal beklæbes med mærket „Toldgods“ (formular A 504). Vogne, der kun indeholder toldgods, beklæbes på begge vognsider med mærket „Toldgods“.

Godset ledsages af toldsedler, der udfærdiges af toldvæsenet, indlægges i konvolut og afgives til banerne, der atter afleverer dem til grænsetoldstedet under påvisning af det gods, hvortil de hører.

Forholdet til post- og telegrafvæsenet

Om postens befordring på statsbanerne er der afsluttet en overenskomst mellem generaldirektoratet for statsbanerne og generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet. Ifølge denne overenskomst stiller statsbanerne postvogne eller postrum til rådighed i togene samt på færger og skibe.

Om postens befordring uden for postvogne og postrum indeholder ovennævnte overenskomsts § 2 følgende bestemmelser:

- a. Hvor postens omfang, ekspedition eller lignende ikke nødvendiggør postvogne eller postrum, kan befordring uden for disse ske under følgende former, idet postudvekslingen i togene da foretages af togpersonalet:

Togpost I, der medfører alle arter af forsendelser til og fra alle posthusene på strækningen.

Togpost II, der medfører almindelig og anbefalet brevpost, aviser, almindelige og anbefalede pakker til og fra alle posthusene på strækningen.

Togpost III, der medfører almindelig brevpost, aviser og almindelige pakker til og fra alle posthusene på strækningen.

Togpost IV, der opsamler almindelig brevpost, aviser og almindelige pakker fra alle posthusene på strækningen til afgivelse til posthuset på endestationen.

Togposterne medfører ligeledes i fornødent omfang post til og fra tilsluttende postbefordringer.

Hvorvidt og i hvilket omfang, der skal ske afvigelser fra den under togpost I-IV omhandlede befordring og udveksling, afgøres af postvæsenet i hvert enkelt tilfælde.

Med lyntogene befordres efter nærmere aftale brevpost og dagblade i det omfang, pladsforholdene tillader, idet udvekslingen foretages af postvæsenets personale.

- b. Post til befordring med en togpost skal fra posthusenes side være optaget i direkte, til et fast posthus eller et bureau adresserede sække, tasker, kuverter eller bundter, dog kan et ringe antal pakker afgives løst til togpersonalet.

Almindelige brevforsendelser, aviser og postale blanketter, der foreligger i ringe antal, kan ligeledes afgives løst til togpersonalet.

Karter, regnskabsopgørelser og lignende befordres altid nedlagt i direkte sække.

Værdipostsække plomberes eller forsegles, og tasker aflåses; øvrige sække plomberes eller forsegles som hovedregel ikke.

Togpost I og II ledsages af udleveringsoversigt i 2 eksemplarer (sortskrift og blåskrift), der udfærdiges af afgangsposthuset. I oversigten fører posthusene på strækningen de til afsendelse foreliggende værdipostsække, tasker, anbefalede pakker og værdipakker, og ved postens aflevering til togpersonalet anfører den afleverende sit navn i oversigten ud for pågældende anførsler. Posten betragtes som værende rigtig afleveret, når der ikke på stedet nedlægges indsigelse af togpersonalet. Ved afleveringen fra togpersonalet til posthusene afgiver disse kvittering ved gennemskrift i oversigten for togpost I, me-

dens der ikke kvitteres for togpost II. Sortskriften af udleveringsoversigten vedlægges tograpporten, blåskriften afgives til posthuset på endestationen.

Om forekommende mangler må det modtagende personale kræve påtegning på oversigten og underskrift af den afleverende.

Øvrige togposter ledsages ikke af følgedokumenter.

- c. Kan togpersonalet efter banernes skøn ikke varetage udvekslingen, kan betryggende opbevaring ikke opnås i det forhåndenværende materiel, eller kan toget ikke rumme pakkeposten, bliver det genstand for forhandling mellem postvæsenet og banerne, hvorledes forholdet kan ordnes. Brevpost, ilpakker og dagblade (herunder ugeblade, der befordres efter reglerne for dagblade) vil dog i alle tilfælde kunne befordres, når postvæsenet besørger udvekslingen uden togpersonalets mellemkomst.
- d. Postsække og pakker, der ikke kan rummes i postvogne eller postrum, kan befordres i banernes pakvogne i samme tog, for så vidt banernes vognrum og betjening tillader det.
- e. I tog, der ikke medfører post under forannævnte befordringsformer, kan postsække og postpakker, for så vidt banernes vognrum tillader det, befordres som ilgods. Posten ledsages af en særlig af postvæsenet udfærdiget følgeseddel.
- f. Publikum kan til togpersonalet i alle ikke-bureauførende tog, der ikke ved aftale mellem postvæsenet og banerne er særligt undtagne, aflevere almindelige, frankerede brevforsendelser*) til besørgelse.

Tømning af brevkasser på jernbanestationer kan efter aftale udføres af togpersonalet.

Efter aftale mellem postvæsenet og banerne kan postvæsenet tillade, at bladekspeditioner afleverer

aviser i sække eller omslag, påkrevet bestemmelsesstedets navn, til tog, der medfører togpost.

- g. Hvor post- og jernbanetjenesten ikke er forenet, kan stationerne fra togpersonalet modtage og opbevare den i punkt f, 1. stk, nævnte brevpost samt efter særlig aftale i visse tilfælde modtage og opbevare anden post og foretage dens udveksling med togene.
- h. Posten skal i togene og på stationerne opbevares således, at rejsende eller andre uvedkommende ikke kan få adgang til den.
- i. I henhold til postloven er det forbudt det i postbesørgelsen deltagende personale at give uvedkommende nogensomhelst underretning om andres benyttelse af posten eller lejlighed til selv at skaffe sig sådan underretning.

Herom instruerer banerne deres personale i fornøden udstrækning.

- j. Banerne har ansvaret for den til befordring overleverede post fra dens afgivelse til banernes personale til dens aflevering til postpersonalet efter nedenstående nærmere regler.

For togpost I indtræder banernes ansvar, når den i følgedokumentet opførte post er modtaget uden indsigelse, og banerne fritages for ansvaret ved postens aflevering mod behørig kvittering, uden at der gøres indsigelse med hensyn til plombe (segl) og indpakning.

For togpost II gælder tilsvarende regel, dog at modtagelsesposthusets overtagelse af posten uden indsigelse træder i stedet for kvitteringen i henseende til banernes frigørelse for ansvar.

For beskadigelse af post, der forsendes uden følgedokumenter, er banerne ansvarlige, hvis de har modtaget posten uden indsigelse, og beskadigelsen konstateres ved postens aflevering til modtagelsesposthuset.

Uanset disse regler gælder, at ansvaret påhviler den institution, der bevisligt havde posten i sit væрге, da skaden skete.

For bortkomst af post, der forsendes uden følgedokumenter, er banerne kun ansvarlige, når der føres bevis for, at bortkomsten er sket, medens posten var i banernes væрге.

Ansvarets omfang bestemmes efter de af postvæsenet ydede erstatninger.

- k. De af generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet udpegede inspicerende tjenestemænd har efter henvendelse til banerne adgang til at gøre sig bekendt med, hvorledes postens opbevaring og behandling varetages af banerne.

Foranstående bestemmelser gælder også for postbefordringen på overfarterne med de ændringer, der følger af søbefordringens særlige karakter.

Det fremgår af togplanerne, hvilke postvogne, henholdsvis postrum eller postkupeer der benyttes af postvæsenet i de forskellige tog, og hvilke togposter der etableres i disse.

For benyttelsen af ekstravogne ud over de fast bestilte samt for ekstraordinære togposter afgiver postvæsenet i hvert enkelt tilfælde en særlig følgeseddel til togføreren i det pågældende tog.

I en del postvogne er anbragt varmeapparater i forbindelse med vognenes dampvarmeledninger. Postvæsenet er kun berettiget til at benytte varmeapparaterne, når den øvrige del af toget opvarmes, og toget må ikke af hensyn til postvognen opvarmes i længere tid end nødvendigt af hensyn til de andre vogne i toget.

Når det ekstraordinært bliver nødvendigt at omlæse postgods undervejs, skal vedkommende togfører så tidligt som muligt give det i toget tjenstgørende postpersonale fornøden underretning. Ligeledes skal togføreren give postpersonalet underretning om krydsningsforlægninger, overhalinger o.l., der vedrører det pågældende tog.

Om fribefordring af posttjenestemænd henvises til afsnittet om fribefordring af post- og telegrafvæsenets personale.

Særlige foranstaltninger under snelæg

Snestrækninger

Distrikternes inddeling i snestrækninger med angivelse af, hvem der fungerer som snestrækningsledere, fremgår af togplan XIX/19.

Snestrækningslederne træder i virksomhed, når distriktet eller vedkommende trafikinspektør aflyser den regelmæssige drift på pågældende strækning, og træder ud af funktion, når regelmæssig drift påny tillyses.

Telegrammer til og fra snestrækningslederne adresseres, henh. underskrives med „Sn“ med tilføjelse af snestrækningens nummer.

Vejrmeldinger

Under snelæg er det af afgørende betydning, at togledelsen holdes underrettet om sneforholdene, herunder navnlig om, hvorvidt der findes lange og høje snedriver, som togene må antages vanskeligt at kunne køre igennem, samt om det må anses for nødvendigt straks eller senere at udsende sneplov for at opretholde trafikken.

Ved indtrædende snefald eller fygning skal lokomotivføreren derfor afgive melding til første station, når sneforholdene på de af ham passerede strækninger truer med at vanskeliggøre toggangen. Denne pligt er så ubetinget, at gennemkørende tog skal standse for at afgive meldingen.

De meldinger, stationerne modtager fra lokomotivførerne samt fra baneformændene om sneforholdene, skal bl. a. gives til de tog, der skal passere den pågældende strækning. Gennemkørende tog, som ikke har kunnet underrettes på en planmæssig holdestation, skal standses for at modtage meldingen.

Lyntogs og motortogs fremførelse under sneforhold

Lyntog og tog fremført af motorvogne MK-FK

Når der på en banestrækning eller et banestykke findes driver af *løs (nyfalden) sne med større højde end ca. $\frac{1}{3}$ m* over skinneoverkant (d. v. s. til underkanten af de på vognkassen siddende snenæser), skal hastigheden på det pågældende afsnit nedsættes til højst 80 km/t.

Såfremt sneen under kørslen er forhindret i at undvige til siderne, f. eks. under kørsel i gennemgravning, og derfor staves op foran toget, skal bremserne sættes i funktion.

Såfremt motorføreren måtte iagttage eller undervejs modtage underretning om, at sneforholdene er ugunstigere end tidligere meddelt ham — herunder at der på banen findes fast aflejret sne (f. eks. sne iblandet jord) — må han ikke søge at forcere toget igennem driverne.

Når hastigheden for motortog, fremført af MK—FK, skal nedsættes på grund af sne, må dette tog kun bestå af ialt 4 vogne (inkl. MK—FK).

Når der på en banestrækning eller et banestykke findes driver af *løs (nyfalden) sne i større højde end ca. $\frac{2}{3}$ m* over skinneoverkant (d. v. s. i større højde end til ca. 10 cm under underkant af pufferne) eller *fast aflejret sne* (f. eks. sne iblandet

jord), selv om denne kun ligger i ringe højde, skal kørslen med lyntog og de omhandlede motorvogne indstilles på det pågældende afsnit, indtil dette atter meldes farbart.

Lyntog og motortog bør overhovedet ikke afsendes, når det ved indtrædende stærkt snefald eller snefygning må befrygtes, at der vil kunne opstå vanskeligheder for togenes gennemførelse til nærmeste by- eller knudestation, medmindre der foreligger snemeldinger eller andre oplysninger om banens tilstand (f. eks. gennem meddelelser fra personalet på indkommende tog), i henhold til hvilke togfremførelse vil være tilladt.

Tog fremført af motorvogne litra ML, MO, MP, MQ og MR

Når der på en banestrækning eller et banestykke findes driver af *løs (nyfalden) sne med større højde end ca. 15 cm* over skinneoverkant, skal hastigheden nedsættes til højst 80 km/t.

Såfremt motorføreren måtte iagttage eller undervejs modtage underretning om, at sneforholdene er ugunstigere end tidligere meddelt ham — herunder at der på banen findes fast aflejret sne (jordfygning) — må han ikke søge at forcere toget igennem driverne.

Under sneforhold må tog, der fremføres af Movogne, højst bestå af ialt 3 vogne (inkl. motorvogne).

Når der på en banestrækning eller et banestykke findes driver af *løs (nyfalden) sne i større højde end ca. $\frac{2}{3}$ m* over skinneoverkant (d. v. s. i større højde end til ca. 20 cm under underkant af pufferne) eller *fast aflejret sne* (f. eks. sne iblandet jord), selv om denne kun ligger i ringe højde, skal

kørslen med de anførte tog indstilles på det pågældende afsnit, indtil dette atter meldes farbart.

Motortog bør overhovedet ikke afsendes, når det ved indtrædende stærkt snefald eller snefygning må befrygtes, at der vil kunne opstå vanskeligheder for togenes gennemførelse til nærmeste by- eller knudestation, medmindre der foreligger snemeldinger eller andre oplysninger om banens tilstand (f. eks. gennem meddelelser fra personalet på indkommende tog), i henhold til hvilke togfremførelse vil være tilladt.

Fremgangsmåden når tog standses af sne på fri bane

Standses et tog af sne på fri bane, bør det tilstræbes at få toget bragt ind til den nærmeste station, eller, hvis dette ikke kan ske, i alt fald til et beboet sted.

Om underretning af en af de togfølgestationer, der begrænser banestykket, se SR.

Når et tog kører fast i sne, og der ikke til dets frigørelse kan skaffes fornøden hjælp fra banetjenerens folk, evt. fra medgivne snekastere, kan togføreren antage rejsende i toget eller folk fra nærliggende gårde og huse til snekastning og tilsikre dem mindst den på stedet gældende timeløn.

Er det ikke muligt på denne måde at skaffe snekastere, skal togføreren snarest rekvirere hjælpemandskab ved henvendelse til nærmeste station.

Togføreren giver hver af snekasterne et bevis for det af ham udførte arbejde, affattet i følgende form:

„Hr. N. N. fra N. N. har arbejdet i timer ved

snekastning for tog nr. mellem station N. N. og station N. N.

(Dato) (Underskrift)“.

På tograpporten eller på en særlig fortegnelse, der indsendes som bilag til tograpporten, anfører togføreren navnene på de benyttede snekastere, for rejsendes vedkommende med tilføjelse af adresse og antal arbejdstimer.

Rejsende, der har været benyttet som snekastere, vil få betalingen herfor tilsendt pr. post.

Sneplovtog

Sneplovtog fremføres efter de i SR og SIR givne forskrifter. Kørsel med sneplovtog søges begrænset til dagtimerne. I mørke vil sneplovtog som regel kun blive udsendt, når den regelmæssige toggang derved kan ventes opretholdt eller togstandsning undgås, eller når det drejer sig om at bringe et fastkørt tog hjælp. I mørke skal sneplovtog fremføres med særlig forsigtighed.

Togføreren for et sneplovtog skal såvel inden afgang som undervejs, når lejlighed gives, forvisse sig om, at alle togets dele er solidt sammenkoblet, og at luftbremsen er i orden.

Plovføreren skal inden afgang fra en togfølgestation forhøre sig, om der er udsendt arbejdere på den strækning, hvorover sneplovtog skal køre, og han skal under kørslen enten selv eller ved en pålidelig mand holde udvig fra lokomotivet.

Indtræffer usigtbart vejr, skal plovføreren foranledige, at sneplovkørslen foregår med den yderste grad af forsigtighed, og om fornødent henstille til togledelsen at indstille plovkørslen.

Når der arbejdes med sneplov på det ene spor

af en dobbeltsporet bane, og der kan ventes tog på det andet spor, skal plovføreren så vidt muligt standse plovkørslen under togets forbikørsel på det farbare spor. Togene på det farbare spor skal fremføres med stor forsigtighed. De to nabostationer, imellem hvilke sneploven arbejder, skal skriftlig og mod kvittering underrette såvel lokomotiv- som togførerne om, at sneploven arbejder på det andet spor.

Indkommer en sneplov i beskadiget stand til en station, skal plovføreren underrette stationen om manglerne.

Det påhviler plovføreren at sørge for, at sneploven bliver rensat for sne hurtigst muligt efter dens afbenyttelse, da en senere fjernelse af sneen, når sneploven atter skal tages i brug, kan medføre betydeligt tidstab og besvær.

Så snart plovkørsel over en strækning er tilendebragt, skal plovføreren straks og uopfordret sætte sig i forbindelse med togledelsen og aflægge rapport om tilstanden på den pløjede strækning.

Ved selve snepløjningen skal der ydes fornøden hjælp af banetjenestens personale.

En sneplov vil i mange tilfælde kunne rydde banen for indtil 1 à 2 m sne, når denne er nogenlunde løs, og drivernes længde med de større højder af snelæg er forholdsvis ringe; men de på denne måde pløjede strækninger skal eftergås med skovl så snart som muligt og helst, inden det først kommende tog kan ventes at ville passere strækningen. Såfremt sneen ved en drives begyndelse er meget fast, kastes den til en passende højde. Meget skråtliggende driver gøres vandrette i passende højde ved en delvis kastning. Ved overkørsler, hvor sneen er fastkørt eller fasttrådt, skal sporene oprensnes, til hvilket øjemed der enten kastes 2 render langs skin- nerne eller ryddes i sporets bredde.

Er plovføreren ikke af baneformanden, henholdsvis banevagten, underrettet om, hvilke driver der i øjeblikket ikke kan pløjes, skal han standse foran de større driver, selv undersøge disse og derefter efter samråd med lokomotivføreren tage bestemmelse om pløjningen.

Høje eller lange driver, der antages ikke at kunne gennempløjes, skal, inden ploven benyttes, søges gennemkastet i bæltet af passende bredde og tværs på drivernes længderetning, hvorved der skaffes luft for de opløjede snemasser og sneplovens virkeevne forøges.

Når snedriver skal forceres, og plovføreren skønner, at der er fare for fastkørsel eller afsporing, skal eventuelle vogne afkobles i passende afstand fra driven.

Det bør så vidt muligt undgås, at sneploven kører fast i sneen, da lokomotivet i så fald ikke kan trække sneploven løs, inden der først er anvendt en tidsspildende kastning af sneen omkring lokomotiv og sneplov. Når lokomotivføreren derfor under sneplovens fremførelse i en snedrive mærker, at far- ten næsten er standset, inden driven er helt gennempløjet, bør han, hellere end at udsætte sig for at køre sneploven så fast, at lokomotivet ikke kan trække den løs, straks standse og gå tilbage for ved fornyet fart atter at fortsætte forceringen.

Fremføres sneplovtoget af 2 lokomotiver, vil det være formålstjenligt kun at anvende det ene ved forcering af driver af en sådan størrelse, at der kan blive tale om fastkørsel. Det andet benyttes da til at trække sneploven og det forcerende lokomotiv fri.

Når en sneplov er drevet så langt frem i en snedrive, som den kan komme, og derefter er trukket tilbage, må den ikke, hvis sneen ved sneplovens tilbagetrækning er blevet sammentrykket og fast, på-

ny føres frem i driven, før den sne, som findes i sporet, er fuldstændigt skovlet bort eller løsnet, da sneploven ellers udsættes for at blive afsporet.

Forhold til rejsende og forsendere

Kan et tog, der er standset af sne på den fri bane, hverken bringes ind til den nærmeste station eller et beboet sted, sørger stationerne så vidt muligt for, at de rejsende i slæder eller på anden måde får lejlighed til at komme til beboet sted.

Personalet skal i så vidt omfang som muligt yde hjælp til rejsende fra tog, der standser på grund af sne. Der skal stilles belyste og opvarmede opholdsrum, eventuelt kupeer til deres rådighed, og såfremt de ønsker det, skal det tillades dem at overnatte i ventesale eller kupeerne. For så vidt levnedsmidler ikke kan fås på stedet eller i nærheden, skal de søges tilvejebragt andetsteds fra, og udgifterne til transport o. l. i den anledning kan afholdes på Statsbanernes regning.

Selve levnedsmidlerne skal derimod i almindelighed betales af de rejsende. Dog kan bespisning på Statsbanernes regning finde sted, når toget er fastkørt på fri bane, og de rejsende ikke kan bringes ind til en station; endvidere hvor restaurationshold ikke findes på vedkommende station eller i nærheden af denne, samt endelig uden for de anførte tilfælde, når den rejsende angiver at savne evne til at betale, og det efter et skøn over samtlige foreliggende omstændigheder må antages, at den rejsende er ubemidlet. I tvivlstilfælde samt til rejsende, der angiver ikke i øjeblikket at være i besiddelse af tilstrækkelige pengemidler til deres behov, kan der, når de opgiver navn, stilling og adresse, mod kvittering og så vidt muligt behørig legitimation ydes lån af Statsbanernes kasse til de fornødne levnedsmid-

midler, samt, dersom det ønskes, til overnatning på hotel eller lignende sted.

Anser personalet det i enkelte tilfælde for ønskeligt at vise yderligere imødekommenhed over for de rejsende, skal bemyndigelse indhentes fra trafikinspektøren, henh. distriktet.

Stations- og togpersonalet skal på bedste måde sørge for, at der af hensyn til eventuel indtagelse af måltid gives de rejsende fornøden underretning om tidspunktet for togets videreførelse.

Tog- og stationspersonalet skal være ledsagere af levende dyr behjælpelig med at få dyrene anbragt og forsynet med foder, men udgiften dertil påhviler forsenderen.

Politibestemmelser

Statsbaneloven af 27. juni 1946 indeholder i sit afsnit IX politi- og straffebestemmelser, som af hensyn til sikkerheden og ordenen på banerne er fastsat for privatpersoner, særlig det publikum, som rejser med eller benytter banernes tog, færger eller skibe eller benytter andre af banernes indretninger eller opholder sig på deres grund. Ved siden heraf indeholder loven bestemmelser om jernbanepersonalets forhold over for politiet samt om behandlingen af glemte eller tabte genstande.

Samarbejdet med politiet

Statsbanelovens § 62:

Stk. 2. Færdsel inden for stationernes område er undergivet de bestemmelser, som statsbanestyrelsen fastsætter. For stationsforpladser og adgangsveje til stationer og færgelejer træffes de fornødne færdselsregulerende bestemmelser af den almindelige politiøvrighed efter forhandling med statsbanestyrelsen.

Statsbanelovens § 68:

Stk. 5. Politiet er pligtigt på forlangende at understøtte Statsbanernes personale i håndhævelsen af de for banerne givne ordens- og sikkerhedsbestemmelser. Ligeledes er Statsbanernes personale pligtigt at støtte politiet i dets tjeneste på statsbaneområdet, for så vidt jernbanetjenesten og da særlig sikkerhedstjenesten tillader det.

Færdsel og ophold på statsbaneområdet

Statsbanelovens § 61, stk. 1:

Til statsbaneområdet henregnes:

- a) banelinien med tilhørende skråninger, banketter, grøfter, broer og andre anlæg,
- b) stationernes område,
- c) Statsbanernes tog, færger og skibe,
- d) de under Statsbanernes bestyrelse hørende forpladser og adgangsveje til stationer og færgesteder.

Statsbanelovens § 62:

Stk. 1. Ingen må uden hjemmel færdes eller lade dyr færdes på sådanne dele af statsbaneområdet, som ikke er åbne for offentligheden.

Stk. 2. Færdsel inden for stationernes område er undergivet de bestemmelser, som statsbanestyrelsen fastsætter. For stationsforpladser og adgangsveje til stationer og færgelejer træffes de fornødne færdselsregulerende bestemmelser af den almindelige politiøvrighed efter forhandling med statsbanestyrelsen.

Statsbanelovens § 68, stk. 1:

Enhver, der søger adgang til eller opholder sig på statsbaneområdet, er pligtigt at rette sig efter de forskrifter, der af statsbanestyrelsen gives til opretholdelse af orden og sikkerhed, og som er bekendtgjort ved opslag på statsbaneområdet eller på anden hensigtsmæssig måde. Ligeledes er enhver pligtigt at rette sig efter de særlige forskrifter med hensyn til opretholdelse af orden og sikkerhed, der i tjenestens medfør meddeles ham af Statsbanernes ved uniform, banepolitiskilt eller andet tegn kendelige personale.

Følgende har ret til at færdes på banen uden adgangskort:

Tjenestemænd i 1. lønningsklasse på samtlige strækninger. Sektionsingeniører, baneingeniører, maskiningeniører, signalingeniører, trafikinspektører, forstinspektøren, overbanemestre, oversignalmestre og forstkontroløren, hver på den under hans virksomhed hørende strækning.

Andre statsbanetjenestemænd i uniform eller — i det mindste — med uniformshue.

Ekstraarbejdere, håndværkere og arbejdsmænd ved Statsbanerne, der arbejder på banen eller begiver sig til eller fra arbejde på denne, og som er kendt af banepersonalet, samt ledvogtersker og private personer, der er antaget til ledbevogtningen, når de bærer banevagtsskilt eller armbind. De skal dog følge givne anvisninger med hensyn til færdsel på banen.

Ikke uniformeret personale skal ved færdsel over spornettet på stationsområderne tage skyldigt hensyn til, at sådan færdsel er forbudt for publikum; personalet bør således ikke passere sporene (heller ikke perronovergangene) ved togtid, ligesom færdslen til og fra stationspladsen iøvrigt bør ske ad de for publikum bestemte adgangsveje og ikke ved at stige over hegn el. lign.

Politiet, der har ansvaret for den almindelige ordens overholdelse på stationerne, er berettiget til under iagttagelse af lovgivningens regler om husundersøgelser m. v. at begive sig ind på banens grund. Politiet skal i udøvelsen af sine forretninger på jernbanens grund rette sig efter de anvisninger, vedkommende statsbanetjenestemand giver, men selv om polititjenestemændene måtte handle imod sådanne anvisninger eller formenes at gøre sig skyldig i overgreb, må de dog, når de optræder i uniform eller med politiskilt og angiver at handle i

embeds medfør, i almindelighed ikke bortvises, men de bør gøres opmærksom på den forstyrrelse og fare for dem selv eller andre, som deres optræden kan medføre, og det forefaldne skal af vedkommende statsbanetjenestemand uopholdeligt indberettes til hans foresatte.

Visse tjenestemænd under post- og telegrafvæsenet, toldvæsenet, statsskovvæsenet og militæretaten, når de er i uniform eller forsynet med legitimationkort.

Enhver af de foran nævnte statsbane-tjenestemænd samt håndværkere og arbejdsmænd ved Statsbanerne med legitimationstegn samt enhver med adgangskort forsynet statsbane-tjenestemand har ret til i tjenestens medfør at indføre fremmede uden kort på Statsbanernes grund. Banepolitiet har dog ret til at fordre oplyst, i hvilket øjemed de fremmedes færdsel på banen finder sted, for eventuelt at kunne gøre indberetning derom til dets foresatte.

Adgangskort til færdsel på banens grund udstedes dels af Generaldirektoratet, dels af distrikterne.

Foruden de almindelige adgangskort giver visse frirejsehjemler, bl. a. nordiske fribilletter, adgang til besigtigelse af baneanlæg. De pågældende frirejsehjemler har påtryk herom.

Det er forbudt fremmede at færdes over spor til lejede arealer. Dette gælder også for bude fra leverandører af brød, mælk, øl m. v.

Ophold i erhvervsøjemed, optagelse af spillefilm m. v.

Statsbanelovens § 62, stk. 3:

Uden statsbanestyrelsens tilladelse må ingen tage ophold på statsbaneområdet i erhvervsøjemed, op-

tage spillefilm, foretage indsamlinger, omdele tryksager eller lignende. Tillige må fornøden næringsretlig eller almindelig politimæssig hjemmel foreligge.

Det pålægges personalet nøje at påse, at der ikke i strid hermed tages ophold i erhvervsøjemed på statsbaneområdet, når sådant ophold ikke er tilladt ifølge særlig sluttet overenskomst eller efter særlig given tilladelse.

Det er således bl. a. forbudt på statsbaneområdet at forhandle postkort o. l. eller mod betaling at give kunster eller musikalske præstationer til bedste for publikum.

Overtrædelser skal meldes til politiet og kan ikke straks afgøres ved betaling af en bøde.

Optagelse af spillefilm på statsbaneområdet må kun ske efter indhentet bemyndigelse fra distriktet, henholdsvis søfartschefen, og i overværelse af en repræsentant for Statsbanerne, der kontrollerer, at optagelsen sker i overensstemmelse med de ved bemyndigelsens meddelelse nærmere fastsatte regler.

Publikum må ikke forulempes ved filmsoptagelsen, og der bør sørges for, at rejsende ikke mod deres vidende og vilje kommer med på billedet. Såfremt det ønskes, at nogen af Statsbanernes personale skal deltage i filmsoptagelsen, må de pågældendes samtykke indhentes.

Forskrifter for publikum

Statsbanelovens § 66:

Stk. 1. Så længe tog eller togdel er i bevægelse, er det forbudt at stige på eller af vognene eller hjælpe andre dertil samt at åbne de i vognsiden anbragte døre og låger.

Stk. 2. Al ind- og udstigning skal ske på den dertil bestemte side af toget og på de dertil bestemte eller anviste steder på stationer og færger.

Stk. 3. Færdsel til eller fra færge og skib må kun ske ad landgangsbro eller færgeklap, og kun når disse er frigivet for passage.

Stk. 4. Der må ikke fra tog udkastes genstande, der kan beskadige personer eller ejendom.

Stk. 5. Nødbremsen i tog må kun benyttes, når virkelig fare foreligger.

Udkastning fra tog af skadegørende genstande samt misbrug af nødbremsen skal altid anmeldes for en station og af denne meldes til politiet.

Overtrædelse af Statsbanelovens politibestemmelser Idømmelse af bøder

Statsbanelovens § 68:

Stk. 2. Enhver, der overtræder de i §§ 62—67 og § 68, stk. 1, indeholdte eller i henhold til disse bestemmelser givne forskrifter, kan af det i stk. 1 nævnte statsbanepersonale udvises, om fornødent med magt udsættes fra statsbaneområdet. Hvis sagen ikke afgøres efter § 69, stk. 2, kan den pågældende anholdes, medmindre han stiller sikkerhed for bødeansvaret eller godtgør, hvem han er, og at han har fast bopæl her i landet.

Stk. 3. Statsbanepersonalet er beføjet til på eller umiddelbart ved statsbaneområdet at anholde enhver, der træffes i udførelsen af eller på friske spor efter en forbrydelse mod driftens sikkerhed.

Stk. 4. Personer, der anholdes i henhold til stk. 2 eller 3, skal snarest afleveres til politiet.

Stk. 5. Politiet er pligtigt på forlangende at understøtte Statsbanernes personale i håndhævelsen

af de for banerne givne ordens- og sikkerhedsbestemmelser. Ligeledes er Statsbanernes personale pligtigt at støtte politiet i dets tjeneste på statsbaneområdet, for så vidt jernbanetjenesten og da særlig sikkerhedstjenesten tillader det.

Statsbanelovens § 69:

Stk. 1. Overtrædelse af de i §§ 62—67 og § 68, stk. 1, indeholdte eller i henhold til disse bestemmelser givne forskrifter straffes med bøder, der tilfalder statskassen.

Stk. 2. Ministeren bemyndiges til for visse mindre overtrædelser af de pågældende bestemmelser at fastsætte bøder af en bestemt størrelse, dog ikke ud over 40 kr., med den virkning, at sagens videre forfølgning bortfalder, når overtræderen på vedkommende jernbanemands forlangende betaler den for den pågældende forseelse fastsatte bøde; for betalingen skal der samtidig gives kvittering.

Dersom nogen gribes på fersk gerning i en egentlig forbrydelse mod driftens sikkerhed, skal han anholdes i henhold til statsbanelovens § 68, stk. 3, og ufortøvet afleveres til politiet. Indberetning skal straks ad tjenstlig vej fremsendes til Generaldirektoratet.

Når sten, tømmer eller andre genstande findes henlagt på skinnerne, eller når banernes anlæg, materiel, telegraf, telefon eller andet af deres tilbehør findes beskadiget under sådanne omstændigheder, at det kan formodes, at beskadigelsen er foretaget for at udsætte driften for fare, eller når der i øvrigt opdages handlinger, der må antages at være udført i sådan hensigt, skal melding derom — mundtlig eller skriftlig — uopholdelig gives til nærmeste foresatte og indberetning indsendes til vedkommende distrikt; for overtrædelser, begået på værkstedernes område, dog til værkstedschefen og for overfarternes vedkommende til søfartschefen.

På samme måde skal mundtlig eller skriftlig melding afgives, når der haves mistanke eller formodning om, at der er begået tyveri eller anden forbrydelse med hensyn til jernbanens tilbehør, ejendele eller betroet gods eller i dens bygninger, færger eller skibe.

I medfør af statsbanelovens § 69, stk. 2, har Ministeriet for offentlige arbejder ved en bekendtgørelse af 27. juni 1946 (bødebekendtgørelsen) fastsat bestemte bøder, hvoraf skal anføres:

10 kr. for den, der på steder, hvor billetkontrollen er henlagt til stationerne, begiver sig til eller fra det således afspærrede område ad andre veje end de dertil bestemte eller anviste, medens tog eller togdel er i bevægelse, stiger på eller af vognene eller hjælper andre dertil eller åbner de i vognsiden anbragte døre og låger, stiger ind i eller ud af tog på den ikke dertil bestemte side eller uden for de dertil bestemte eller anviste steder på stationer og færger, færdes til eller fra færge og skib ad anden vej end landgangsbro eller færgeklap eller på disse, når de ikke er frigivet for passage, overtræder nogen af statsbanestyrelsen i henhold til statsbanelovens § 68, stk. 1 (jfr. side 307) udstedt og kundgjort forskrift (f. eks. rygning i kupé eller afdeling for „ikke-rygere“).

I øvrigt kan oplysninger om bødernes størrelse fås på stationerne.

Det skal påses, at overtrædelser af forbudene ikke går upåtalet hen. Når nogen træffes i overtrædelse af forbudene, skal han opfordres til at betale den fastsatte bøde. Betales bøden, bortfalder sagens videre forfølgning; for betalingen skal der gives skriftlig tilståelse.

Når de i bødebekendtgørelsen omhandlede forseelser begås af børn under 15 år, skal der ikke

foretages politianmeldelse eller afkræves bøde, men bemærkning med angivelse af pågældendes alder og navn samt forældrenes eller værgens bopæl foretages på tograpporten.

Den tjenestemand, der har opkrævet bøden, indbetaler den til nærmeste station med opgivelse af overtræderens navn og datoen for forseelsen samt dennes beskaffenhed og indberetter derefter det forefaldne til distriktet. Sker overtrædelsen om bord på færge eller skib, skal forholdet dog anmeldes for skibsføreren eller den, som på hans vegne fører befalingen, og eventuelt opkrævede bøder afleveres til denne tjenestemand.

Ved togpersonalets opkrævning af bøder, der skal betales af rejsende i togene for begåede forseelser, udsteder togføreren kvittering ved benyttelse af kvitteringsblanketter fra et særligt hefte (form. nr. A 26 a), der leveres togførere samt andet togpersonale, der fungerer som togfører. Det i betragtning kommende togpersonale bestiller hefterne direkte i Billet- og Blanketforvaltningen ved rekvisition på form. nr. A 771. Hefterne leveres gennem togpersonalets hjemstedsstation, hvor togpersonalet må kvittere for modtagelsen. Ved modtagelsen skal den pågældende tjenestemand overbevise sig om, at heftet er fuldstændig i orden, d. v. s. at intet nummer mangler, og at intet nummer forekommer flere gange (jfr. nedenfor).

Hvert hefte indeholder 8 kvitteringsblanketter nummereret fra 1 til 8. Hver kvitteringsblanket består af 3 dele, nemlig stamme, kupon og kvittering. Udfyldningen af blanketterne sker ved gennemskrift ved hjælp af smittepapir. Opkrævede beløb indbetales samtidig med aflevering af kuponen til togets første opholdsstation, hvor indbetaling kan ske uden at forsinke toget. Stationen kvitterer på stammen (der forbliver i heftet) for beløbets modtagelse.

Når heftet er udskrevet, opbevares det af udstederen på samme måde som togbilletheftets afsnit D. Form. nr. A 26 a udfærdiges i alle tilfælde, hvor betaling af bøde kræves. Kan eller vil den rejsende ikke betale, afleveres både kupon og kvittering til stationen, der påtegner stammen „Henvist“. (Stationsnavn og underskrift).

Er der ingen betjening på den rejsendes bestemmelsesstation (trinbrædt m. v.), må den rejsende afleveres til nærmeste station, hvor henvisning kan ske, *medmindre den rejsende stiller sikkerhed for bødeansvaret, eller han godtgør, hvem han er, og at han har fast bopæl i landet — jfr. Statsbanelovens § 68, stk. 2.*

For forseelser, begået i togene, skal der gøres bemærkning på tograpporten med angivelse af, til hvilken station bøden er indbetalt, eller den pågældende er henvist, med oplysning om hefte- og bladnr. på den udfærdigede kvittering.

Det påhviler de stationer, hvor der er stationeret togpersonale, mindst een gang årligt at kontrollere de til togpersonalet udleverede hefter og derunder påse, at stammerne indeholder kvittering for beløbenes indbetaling til stationerne, eventuelt bemærkningen „Henvist“.

Når togpersonalet bemærker, at lukkeindretningerne for en privat overkørsel eller overgang er åbentstående, og overkørslen er uden tilsyn, skal bemærkning herom — ligesom når enhver anden på fri bane begået lovetrædelse opdages under kørslen — føres på tograpporten. I bemærkningen skal angives de nærmeste stationer, mellem hvilke stedet er beliggende, foruden nærmere stedbetegnelse som led-nr., anlægsstation eller kilometersten. Distriktet foretager det videre fornødne.

Når skud eller stenkast mod tog har fundet sted under kørslen, skal lokomotivføreren, hhv. tog-

føreren foruden at gøre bemærkning derom på rapporten tillige anmelde sagen for den første station, hvor toget holder, efter at den pågældende handling er forøvet eller opdaget.

Beskadigelse af Statsbanernes ejendele m. v.

Statsbanelovens § 70:

Stk. 1. Den, der ødelægger eller beskadiger Statsbanernes ejendele eller det i Statsbanernes varetægt værende gods og materiel, er pligtig straks at yde erstatning herfor. Sker sådan ødelæggelse eller beskadigelse forsætligt, straffes skadevolderen med bøde efter foranstående § 69, stk. 1, for så vidt der ikke i lovgivningen er foreskrevet strengere straf for den pågældende forseelse.

Stk. 2. For mindre beskadigelser af Statsbanernes bygninger og materiel kan der af ministeren fastsættes normalpriser for hver beskadigelse med bindende virkning ved fastsættelse af erstatningen. For sådanne beløb kan udpantning finde sted, såfremt vedkommende har anerkendt sin forpligtelse til at erstatte det pågældende beløb.

De af ministeren fastsatte takster er optaget i „Taksthefte for udstedelse af togbilletter“. Disse takster har bindende virkning over for skadevolderen.

For beskadigelse af materiellet udsteder togføreren kvittering ved benyttelse af form. Nr. A 26 a, jfr. foran side 314.

Om indbetaling af beløbene, eventuel henvisning af rejsende til stationerne, rekvisition af form. nr. A 26 a samt stationernes kontrol med udleverede hefter med form. nr. A 26 a, se side 314.

Endvidere skal der gøres bemærkning derom på

tograpporten, eventuelt med angivelse af, til hvilken station erstatningen er indbetalt eller den pågældende er henvist, med oplysning om (hefte- og bladnummer) på den udfærdigede kvittering.

Drejer det sig om ituslåede vinduesruder eller spejle skal disse betegnes så tydeligt, at det straks kan ses, hvilken art det drejer sig om med opgivelse af pos. nr. (jfr. Taksthefte for udstedelse af togbilletter).

For indre eller ydre forurening af en vogn opkræves den i Taksthefte for udstedelse af togbilletter anførte erstatning.

Optagelse af husdyr

Enhver er efter lovgivningen pligtig til på alle årets tider at holde sine husdyr på egen grund. Husdyr, som imod denne forskrift træffes på Statsbanernes grund, skal straks optages. Enhver ansat er såvel berettiget som forpligtet til at optage dem. Ved optagelsen skal det påses, at der ikke tilføjes dyrene skade. Når dyr er optaget og ikke straks mod betaling af de fastsatte optagelsespenge, hvorom stationerne giver oplysning, kan tilbageleveres ejeren, skal den, der har foretaget optagelsen, sørge for, at dyret eller dyrene efter omstændighederne snarest bliver ført til nærmeste station eller vogterhus eller tøjres forsvarligt på et nærliggende, Statsbanerne tilhørende grundstykke, og dyrene skal derefter passes og fodres på behørig måde, så længe de er i Statsbanernes værg. Om optagelsen skal der uopholdelig gives melding til nærmeste station med oplysning om, når og hvor optagelse er sket, hvor de optagne dyr er bragt hen, om de har anrettet skade på Statsbanernes grund, samt så vidt muligt ejerens navn og bopæl. Optagne dyr må ikke udleveres uden stationens skriftlige tilladelse dertil.

Er det forgæves forsøgt at optage dyr, der er kommet ind på Statsbanernes grund, kan der afkræves ejeren ufreds bøder af samme størrelse som optagelsespenge.

Når det forgæves er forsøgt at optage svin, får, lam, omstreffende hunde og fjerkræ på Statsbanernes grund, kan de fjernes på den mest hensigtsmæssige måde, og ejeren kan i så fald ikke fordrer erstatning, selv om dyret kommer til skade eller omkommer, men kan dog fordrer dyret tilbage uden betaling af optagelsespenge eller ufreds bøder. Underretning om sådant tilfælde skal straks gives til nærmeste station.

Kontrol med og begrænsninger i befordringen

Kontrol med fiskeforsendelser

Fiskerikontrollens med behørig legitimation forsynede personale har ret til at undersøge fiskeforsendelser, der befordres med jernbanen. Der skal herved af jernbanens personale ydes den hjælp, som er forenelig med tjenestens interesser.

Fiskerikontrollens personale må mod forevisning af sædvanlig rejsehjemmel opholde sig i togenes pakvogne m. v. for under kørslen at undersøge de i disse vogne værende fiskesendinger.

Fragtbrevene over de undersøgte sendinger forsynes af fiskerikontrollen med en påtegning om det stedfundne eftersyn.

Undersøgelserne kan resultere i, at sendingerne får lov til at passere uhindret, eller at de helt eller delvis tilbageholdes.

Når fiskeforsendelser helt eller delvis tilbageholdes, udlæses de efter aftale med fiskerikontrollen på en station, og fiskerikontrollen giver da stationen fornøden skriftlig meddelelse.

Stationen tilbageholder derefter ekspeditionsrapporterne, henholdsvis videresender dem efter at fragtbrevet af fiskerikontrollen er forsynet med en påtegning om, hvilken del af sendingen der er tilbageholdt.

Kontrol med vildtforsendelser

Ifølge jagtloven må intet vildt, for hvilket der er fastsat fredningsbestemmelser, forsendes før dagen

efter den pågældende jagttids begyndelse og ikke længere end 8 dage efter dens udløb; det er dog tilladt at forsende sådant vildt, når det med plombering er bevist, at det er indført fra udlandet.

Stemplet (eller plomberet) vildt må forsendes i fredningstiden, og Landbrugsministeriet kan give bestemte personer tilladelse til at lade levende vildt indfange og forsende i fredningstiden.

Kontrol med, at vildt ikke forsendes i strid med jagtloven, føres af stationerne, der er underrettet om fredningstiderne m. v., og hos hvilke togpersonalet evt. kan få nærmere oplysning.

Særlige foranstaltninger til bekæmpelse af kvæg- og plantesygdomme

For at bekæmpe kvæg- og plantesygdomme har Landbrugsministeriet fastsat visse begrænsninger med hensyn til befordring af levende og ikke slagtemæssigt behandlede dyr samt planter og plantedele. Kontrol med, at de for befordring med banerne således fastsatte bestemmelser overholdes, føres af stationerne, hos hvilke togpersonalet evt. kan få nærmere oplysning.

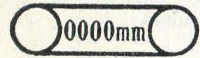

Det fremgår af bestemmelserne side 47, hvorledes vogne, der indeholder dyr fra områder, som er afspærret på grund af mund- og klovesyge, og vogne, hvori befordres mælk fra besætninger, der er under offentligt tilsyn på grund af mund- og klovesyge, skal beklæbes. I sådanne vogne må ikke indlæsses andet gods.

Levende og ikke slagtemæssigt behandlet klovbærende dyr (også i emballage) fra områder, der er afspærret på grund af mund- og klovesyge må ikke befordres i vogne af litra D og E (dette gælder dog ikke for klovbærende vildt). I øvrigt er der intet

til hinder for, at klovbærende dyr i kasser befordres sammen med andet gods, når det sker i godsvogne, og der drages omsorg for, at vognene desinficeres efter benyttelsen.

Signaturer på vognmateriellet

Person-, post- og rejsegodsvogne samt motormateriel

Mærke	Placering	Betydning
	Til højre på længedrageren	Vognen har svævende akselkasser
	Øverst på gavlen ved opstigningstrin etc	Advarsel mod eventuelle elektriske køreledninger
	På længedrageren udfor tilbagesstillingsventilen	Angiver placeringen af nødbremsens tilbagesstillingsventil, hvis denne er anbragt i en lukket kasse under vognen
	På længedrageren udfor dynamoen	Længden af evt rem ekskl rem-samler
<i>Vandpåfyldningsstudsens malet gul</i>		Vandbeholderen er frostsikret, når vognen er opvarmet
	Ved vandpåfyldningsstudsens (anv ikke på DSBs vogne)	Vandbeholderen er frostsikret, når vognen er opvarmet
Vv00t	Til venstre på længedrageren	Angiver vognvægten
Tara 00000 kg	— " —	Angiver tara-vægten. Påføres kun RIC-mærkede vogne
	Midt på pufferhylsterets udvendige side	Ringfjederpuffer med 75 mm vandring. Tallet angiver største puffertryk i tons

Mærke	Placering	Betydning
	Midt på pufferhylsterets udvendige side	Ringfjederpuffer med 110 mm vandring. Tallet angiver største puffertryk i tons
	På længdedrageren udfor skruebremsesvinget	Angiver, at vognen har skruebremse
	1. Til højre på længdedrageren	1. <i>For 2-akslede vogne:</i> Afstanden mellem hjulsættene <i>For 3-akslede vogne:</i> Afstanden mellem de yderste hjulsæt <i>For truck-vogne:</i> Afstanden mellem truckcentrerne
	2. På trucken	2. <i>For 2-akslede trucker:</i> Afstanden mellem hjulsættene <i>For fler-akslede trucker:</i> Afstanden mellem de yderste hjulsæt
	Til højre på længdedrageren	Angiver revisionsdato for vogne med højst 4-årig revisionsfrist. Vogne med anden revisionsfrist har samme signatur; men foran rammen anbringes et tal, der angiver revisionsfristens åremål
	På trucklængdedrageren	Trucken må ikke smøres på de steder, der har gummienslag (gummien ødelægges af olien)
	Under en af de to bolte, som sammenholder pufferplade og pufferhylster	Skilt, der markerer ringfjederpuffer. R angiver største puffertryk i tons. Hub angiver puffervandring i mm

Mærke	Placering	Betydning
	Vognsiden nederst til venstre	Vognen opfylder de alm betingelser for anvendelse i internationale løb Undervognen og kassestellet er af træ. Stjernen angiver, at vognen <i>ikke</i> opfylder betingelserne for enkelte af den pågældende administrations linier. Ankeret angiver, at vognen opfylder betingelserne for overførsel med den pågældende administrations færger
	— „ —	Dobbeltrammen angiver, at undervogn og kassestel er af metal
	I fortsættelse af RIC-mærket	Vognen har elektrisk varmeudrustning for de anførte spændinger og periodetal
	— „ —	Må kun benyttes for de anførte spændinger og periodetal
	— „ —	Vognen har gennemgående elektrisk varmeledning. V angiver den højst tilfældige spænding. ~ = perioder
	— „ —	Vognen har gennemgående elektrisk varmeledning. V angiver den højst tilfældige spænding. — betyder jævnstrøm. Varmeledningen må ikke bruges til vekselstrøm.
	Vognsiden nederst til venstre	Ankeret angiver, at de af de følgende administrationer, der har færgeoverfarter, kan overføre vognen

RIC-mærkets signaturer for de forskellige administrationer

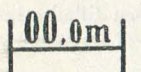

A —	Østrig
B —	Belgien
BG —	Bulgarien
CH —	Schweiz
ČS —	Tjekkoslaviet
D —	Tyskland
DK —	Danmark
F —	Frankrig
GR —	Grækenland
H —	Ungarn
It —	Italien
J —	Jugoslavien
L —	Luxembourg
N —	Norge
NS —	Holland
PL —	Polen
R —	Rumænien
S —	Sverige
SAAR —	Saar-området
TC —	Tyrkiet

Forkortelser for de internationalt anvendte trykluft- bremser og deres betydning

<i>I. Automatiske, ikke trinvis løsbare bremser</i>	
W	Westinghouse-hurtigbremse Westinghouse-hurtigbremse med omstilling „Godstog — persontog“
K—GP	Knorr—godstogs- persontogsbremse
W—G	Westinghouse-godstogsbremse med 3-gangs styreventil Lu I eller Lu I—II
W—GP	Westinghouse-godstogs- persontogsbremse med 3-gangs styreventil Lu V—I
W—P	Westinghouse-persontogsbremse med 3-gangs styreventil LuR
<i>II. Automatiske, trinvis løsbare bremser</i>	
Kk—G	Kunze-Knorr—godstogsbremse
Kk—GP	Kunze-Knorr—godstogs- persontogsbremse
Kk—GPR	Kunze-Knorr—hurtigtogsbremse med omstilling „Godstog — persontog — hurtigtog“
Dr—G	Drolshammer-godstogsbremse
Dr—GP	Drolshammer-godstogs- persontogsbremse
Bo—GP	Bozic-godstogs- persontogsbremse, type C, uden automatisk lastveksel
Bo—GP—A	Bozic-godstogs- persontogsbremse, type CD, med automatisk lastveksel
Bo—G—A	Bozic-godstogsbremse, type D, med automatisk lastveksel
Hik—G	Hildebrand-Knorr—godstogsbremse
Hik—P	Hildebrand-Knorr—persontogsbremse
Hik—GP	Hildebrand-Knorr—godstogs- persontogsbremse
Hik—GPR	Hildebrand-Knorr—hurtigtogsbremse med omstilling „Godstog — persontog — hurtigtog“
Bd—G	Breda-godstogsbremse
Bd—P	Breda-persontogsbremse
Bd—GP	Breda-godstogs- persontogsbremse
Bd—PR	Breda-persontogs- hurtigtogsbremse med omstilling „Persontog — hurtigtog“
K—RL—P	Knorr-persontogs- hurtigtogsbremse med Rihosek-Leuchter-ventil for trinvis løsning
W—RL—P	Westinghouse-bremse med hurtigvirkende tregangsstyreventil eller med tregangs-styre- ventil LuR og Rihosek-Leuchter-ventil for trinvis løsning
Ch—GP	Charmilles-godstogs- persontogsbremse
O—G	Oerlikon-godstogsbremse, type EST3
O—GP	Oerlikon-godstogs- persontogsbremse, type EST3

O—P	Oerlikon-personotogsbremse, type EST4
O—PR	Oerlikon-personotogs- hurtigtogsbremse, type USt eller ESt/R
O—GP—A	Oerlikon-godstogs- personotogsbremse, type ESt—AL, med automatisk lastveksel
KE—G	Knorr-godstogsbremse, type KE
KE—P	Knorr-personotogsbremse, type KE
KE—GP	Knorr-godstogs- personotogsbremse, type KE
KE—GP—A	Knorr-godstogs- personotogsbremse, type KE med styreventil KE2b—AL eller KE2c—AL med automatisk lastveksel
KE—GPR	Knorr-hurtigtogsbremse kategori „R“, type KE, med omstilling „Godstog — personotog — hurtigtog“ med eller uden farebremseaccelerator og med eller uden skridhæmmer
WE—G	Westinghouse-godstogsbremse, type E2A eller E3
WE—P	Westinghouse-personotogsbremse, type E2A eller E3
WE—GP	Westinghouse-godstogs- personotogsbremse, type E2A eller E3
WE—GP—A	Westinghouse-godstogs- personotogsbremse, type E3, med automatisk lastveksel
DK—G	Dako-godstogsbremse, type C, CV, CVI, CD, CVD, CVID
DK—P	Dako-personotogsbremse, type C, CV, CVI, CD, CVD, CVID
DK—GP	Dako-godstogs- personotogsbremse, type C, CV, CVI, CD, CVD, CVID
DK—GP—A	Dako-godstogs- personotogsbremse, type CD, CVD, CVID, med automatisk lastveksel
DK—PR	Dako-hurtigtogsbremse kategori „R“, med omstilling „Personotog — hurtigtog“, type CV, med eller uden hurtigbremse med hastighedsfremskynder, og med eller uden skridhæmmer.

GODSVOGNE

Mærke.	Placering.	Betydning.
	På vogngavl og til venstre på vognsiden.	Forsigtig rangering.
	Til højre på længdedrage- ren.	Vognen har svævende aksel- kasser.
	Til venstre på vognsiden.	Angiver vognens egenvægt (tara).
	— „ —	Øverste felt angiver egenvæg- ten, nederste felt skrubremse- vægten. (Findes kun på vog- ne, hvor skrubremsevægten er mindre end tara + last.)
	— „ —	Angiver bundfladen.
	— „ —	Angiver vognens nyttige læsse- længde.
	På længde- drageren.	Angiver vognens største meter- vægt i tons, hvis denne er større end 3,4 t.
	På beholder- vognes ven- stre sideplade.	Angiver beholdervoggenes rumindhold i m ³ , hl. eller l.
	Øverst på gavlen ved opstignings- trin etc.	Advarsel mod evt. elektriske køreledninger.

Mærke.	Placering.	Betydning.				
$\rightarrow 0,00 \text{ m} \leftarrow$	1. Til højre på længdedrageren.	1. <i>For 2-akslede vogne:</i> Afstanden mellem hjulsættene. <i>For 3-akslede vogne:</i> Afstanden mellem de yderste hjulsæt. <i>For truck-vogne:</i> Afstanden mellem truckcentreerne.				
	2. På trucken.	2. <i>For 2-akslede trucker:</i> Afstanden mellem hjulsættene. <i>For fler-akslede trucker:</i> Afstanden mellem de yderste hjulsæt.				
0000 kg	Til venstre på vognsiden.	Angiver største islast.				
$00 \frac{A}{0}$	På længdedrageren, armeringsbjælken etc.	Antal (00) og art (0) af aftagelige dele (A). (Se side 332).				
<table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"><tr><td style="padding: 2px;">m t</td></tr><tr><td style="padding: 2px;">a-a 0+0</td></tr><tr><td style="padding: 2px;">b-b 0+0</td></tr><tr><td style="padding: 2px;">c-c 00+00</td></tr></table>	m t	a-a 0+0	b-b 0+0	c-c 00+00	Midt på længdedrageren.	Angiver den størst tilladte last jævnt fordelt over det angivne antal meter. Afstandene a-a, b-b og c-c er markeret på længdedrageren.
m t						
a-a 0+0						
b-b 0+0						
c-c 00+00						
$\leftarrow \frac{0 \text{ m}}{00 \text{ t}}$	På længdedrageren, armeringsbjælken, etc.	Angiver den størst tilladte last jævnt fordelt over det angivne antal meter. (Erstattes efterhånden af ovenstående signatur.)				
MG	På længdedrageren.	Vognen har millimetergevind.				
\otimes	Til højre på længdedrageren umiddelbart foran signaturnen for vognrevision.	Vognen er udtaget til lejlighedsvis udrangering.				

Mærke	Placering	Betydning		
	Ved vognnummeret	Privat-vogn		
	Midt på pufferhylsterets udvendige side	Ringfjederpuffer med 75 mm vandring. Tallet angiver største puffertryk i tons		
	På beholdervognes højre sideplade	Beholdervognen har skvalpeplader		
RIV	Til højre på vognkassen	Vognen opfylder transitprofilet, og dens konstruktion og udstyr opfylder de øvrige bestemmelser for internationalt løb		
S 000t	Til venstre på vognkassen	Indenfor en revisionsfrist på 3 år kan vognen køre i tog med maksimalhastighed 100 km/t, når vognlasten inkl eventuel islast ikke overstiger den i rammen anførte vægt		
<table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"><tr><td style="padding: 2px;">SS 000t</td></tr><tr><td style="padding: 2px;">S 000t</td></tr></table>	SS 000t	S 000t	— " —	Indenfor en revisionsfrist på 1 år kan vognen køre i tog med maksimalhastighed 120 km/t, når vognlasten inkl eventuel islast ikke overstiger den i øverste ramme anførte vægt. For nederste ramme gælder beskrivelsen fra foregående signatur
SS 000t				
S 000t				

Mærke	Placering	Betydning.
	Til højre på længdedrageren	Angiver revisionsdato for vogne med 4-årig revisionsfrist. Vogne med anden revisionsfrist har samme signatur; men foran rammen anbringes et tal, der angiver revisionsfristens årsmål
	Til højre på længdedrageren umiddelbart foran ovenst. sign for revisionsfrist	Angiver at vognen er forsynet med internationalt udskiftelige dele
	Nederst på hjørnestolperne	Gennemgående elektrisk varmeledning til 3000 volt. 50 anføres kun, hvis ledningen kan bære en vekselstrøm med periodetal 50
	— „ —	Gennemgående elektrisk varmeledning til 1500 volt. 50 anføres kun, hvis ledningen kan bære en vekselstrøm med periodetal 50
	— „ —	Gennemgående elektrisk varmeledning til 1000 volt. 50 anføres kun, hvis ledningen kan bære en vekselstrøm med periodetal 50

Mærke	Placering	Betydning
	Umiddelbart efter RIV-mærket	Vognen er standardvogn
	På længdedrageren i umiddelbar nærhed af bremseomstillingshåndtaget	Angiver at vognen har automatisk lastveksel med maxbremsevægt, som anført i signaturen
	Til venstre på længdedrageren	Vognen må ikke passere rangerrygge
	Under en af de to bolte, som sammenholder pufferplade og pufferhylster	Skilt, der markerer ringfjederpuffer. R angiver største puffertryk i tons. Hub angiver puffervandring i mm
	Under RIV-mærket	Vognen opfylder „International Jernbaneunion“s byggebestemmelser

Mærke	Placering	Betydning					
<u>00,ot</u>	Til venstre på vognsiden	Vognlastsignatur hvor øverste felt angiver vognens lasteevne (inkl evt islast) og nederste felt vognens bæreevne. Er nederste felt ikke udfyldt, er vognens bæreevne lig lasteevnen + 5 %					
<table border="1"><tr><td>A B C</td></tr><tr><td>00,ot</td></tr></table>	A B C	00,ot	— ” —	Vognlastsignatur, der angiver vognens lasteevne (inkl evt islast) ved kørsel på A—B—C-normalstrækninger. Jfr iøvrigt RIV, årg 1953 ,bilag II, § 4. Vognens bæreevne er lig lasteevnen + 5 %			
A B C							
00,ot							
<table border="1"><tr><td>A B C</td></tr><tr><td>00,ot 00,ot</td></tr></table>	A B C	00,ot 00,ot	— ” —				
A B C							
00,ot 00,ot							
<table border="1"><tr><td>A B C</td></tr><tr><td>00,ot 00,ot 00,ot</td></tr></table>	A B C	00,ot 00,ot 00,ot	— ” —				
A B C							
00,ot 00,ot 00,ot							
<table border="1"><tr><td>EUROP</td></tr><tr><td></td></tr><tr><td>DSB</td></tr><tr><td>Danmark</td></tr></table>	EUROP		DSB	Danmark	— ” —	Vognen er optaget i EUROP-vognparken	
EUROP							
DSB							
Danmark							
<table border="1"><tr><td>EUROP</td></tr><tr><td></td></tr><tr><td>DSB</td></tr><tr><td>Danmark</td></tr><tr><td>G 00000</td></tr></table>	EUROP		DSB	Danmark	G 00000		
EUROP							
DSB							
Danmark							
G 00000							
2M 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12	Nederst til højre på vognsiden	Smoreskema for vogne med tidssmøring					

Lastgrænsesignaturer for godsvogne,
hvis konstruktion tillader akseltryk på

indtil 16 t	over 16 t indtil 18 t	over 18 t indtil 20 t																																	
<table border="1"><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td></tr><tr><td>20,5t</td><td>20,5t</td><td></td></tr></table>	A	B	C	20,5t	20,5t		<table border="1"><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td></tr><tr><td>20,5t</td><td>24,5t</td><td></td></tr></table>	A	B	C	20,5t	24,5t		<table border="1"><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td></tr><tr><td>20,5t</td><td>24,5t</td><td>28,5t</td></tr></table>	A	B	C	20,5t	24,5t	28,5t															
A	B	C																																	
20,5t	20,5t																																		
A	B	C																																	
20,5t	24,5t																																		
A	B	C																																	
20,5t	24,5t	28,5t																																	
<table border="1"><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td></tr><tr><td>20,5t</td><td>20,5t</td><td></td></tr><tr><td>S</td><td>18,5t</td><td></td></tr></table>	A	B	C	20,5t	20,5t		S	18,5t		<table border="1"><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td></tr><tr><td>20,5t</td><td>24,5t</td><td></td></tr><tr><td>S</td><td>20,5t</td><td>22,0t</td></tr></table>	A	B	C	20,5t	24,5t		S	20,5t	22,0t	<table border="1"><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td></tr><tr><td>20,5t</td><td>24,5t</td><td>28,5t</td></tr><tr><td>S</td><td>20,5t</td><td>22,0t</td></tr></table>	A	B	C	20,5t	24,5t	28,5t	S	20,5t	22,0t						
A	B	C																																	
20,5t	20,5t																																		
S	18,5t																																		
A	B	C																																	
20,5t	24,5t																																		
S	20,5t	22,0t																																	
A	B	C																																	
20,5t	24,5t	28,5t																																	
S	20,5t	22,0t																																	
<table border="1"><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td></tr><tr><td>20,5t</td><td>20,5t</td><td></td></tr><tr><td>SS</td><td>15,5t</td><td></td></tr></table>	A	B	C	20,5t	20,5t		SS	15,5t		<table border="1"><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td></tr><tr><td>20,5t</td><td>24,5t</td><td></td></tr><tr><td>SS</td><td>20,5t</td><td>24,5t</td></tr><tr><td>SS</td><td>15,5t</td><td></td></tr></table>	A	B	C	20,5t	24,5t		SS	20,5t	24,5t	SS	15,5t		<table border="1"><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td></tr><tr><td>20,5t</td><td>24,5t</td><td>28,5t</td></tr><tr><td>S</td><td>20,5t</td><td>24,5t</td></tr><tr><td>SS</td><td>15,5t</td><td></td></tr></table>	A	B	C	20,5t	24,5t	28,5t	S	20,5t	24,5t	SS	15,5t	
A	B	C																																	
20,5t	20,5t																																		
SS	15,5t																																		
A	B	C																																	
20,5t	24,5t																																		
SS	20,5t	24,5t																																	
SS	15,5t																																		
A	B	C																																	
20,5t	24,5t	28,5t																																	
S	20,5t	24,5t																																	
SS	15,5t																																		

Angiver vognens største tilladte last (inkl evt islast) ved kørsel på A, B og C normalstrækninger.

S-mærket, der gælder vognens hele revisionsfrist igennem, markerer, at vognen kan køre i tog, hvis hastighed er indtil 100 km/t, når de ud for mærket angivne lastgrænser ikke overskrides.

SS-mærket, der kun har gyldighed indtil 1 år efter den påmalede revisionsdato, markerer, at vognen kan køre i tog, hvis hastighed er indtil 120 km/t, når de ud for mærket angivne lastgrænser ikke overskrides.

Signaturernes placering: til venstre på vognsiden.

Mærke	Placering	Betydning
	Til højre på længde- drageren	Angiver revisionsværksted og -dato for 1) Ikke RIV-mærkede gods- vogne med 4 års revisions- frist, 2) RIV-mærkede godsvogne med 4 års revisionsfrist i indenlandsk og 3 års revi- sionsfrist i international trafik. Vogne med anden revisionsfrist har foran denne signatur et tal, der angiver revisionsfri- stens åremål.
	Til højre på længde- drageren	Angiver revisionsværksted og -dato for RIV-mærkede vogne med 4 års revisionsfrist i såvel ind- som udland.
	På længde- drageren, umiddelbart til højre for dato- signaturen for vogn- revision	Anbringes på vogne med Iso- thermos- eller Athermosaksel- kasser og angiver, at udskift- ning af olie har fundet sted i driften.

D
aluminiumsfarve

Mærke.	Betydning.
	Voggen er udstyret som ledningsvogn.
	Voggen er udstyret med en persontogsbremse, der ikke kan omstilles til godstogsbremse.
	Voggen er udstyret med en internationalt aner- kendt godstogsbremse.
	Voggen er udstyret med en internationalt aner- kendt persontogsbremse, der kan omstilles til godstogsbremse.
	Voggen er udstyret med en godstogsbremse, der ikke opfylder de internationale betingelser.
	Voggen er udstyret med en persontogsbremse, der kan omstilles til godstogsbremse. Bremsen er ikke internationalt godkendt.

Signaturerne, der er hvide, er anbragt på de fire hjørnestolper.
På hvidmalede vogne er de indrammet med sort.
For bremsebetegnelser se iøvrigt side 327.

Signaturer for aftagelige dele.

Eksempel: $8 \frac{A}{6} = 8$ stk. aftagelige kæder.

A: Aftagelig vogndel.

6: Løbenummer for vogndelen.

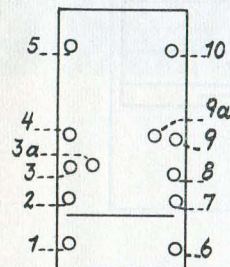
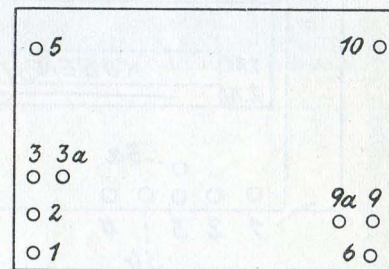
8: Antal af pågældende vogndel.

Løbe-
nummer

1	Side- eller endestøtte.
2	Aftagelig sidevæg.
3	Aftagelig endevæg.
4	Aftagelig sidedør.
5	Aftagelig endedør.
6	Kæde.
7	Tov.
8	Presenningbom.
9	Vrideskammel (med støtter).
10	Indskudsgulv (f. fjerkræ etc.).
11	Understøtning for indskudsgulv.
12	Brædt til indskudsgulv.
13	Dørgitter (for frugt, grøntsager etc.).
14	Dørplade (for løst indladet korn etc.).
15	Bure til dyr.
16	Siddestænger for fjerkrævogne.
17	Fodertrug.
18	Buk for fodertrug.
19	Løs hestebom eller støttetov.
20	Gitter og aftagelig hynde for hestetransport.
21	Aftagelig briks for hestetransport.
22	Grime for hestevogn.
23	Klapstol til hestevogn.
24	Kobbelstang (stiv kobling).
25	Bundrist (jern- eller brædderist).
26	Iskasse.
27	Iskasseforsatsvæg.
28	Iskasserammer.
29	Hagestang eller stang for kødkroge.
30	Aftagelig tværbjælke (for vogne med forsænket bund,
f. Eks. Tk. 10000).
31	Aftagelig drager.
32	Støttebjælke
33	Del af indskudsgulv } for specialvogne.

34	Iltflaske.	
35	Stopkile.	
36	Bremsestang med eller uden klodser.	} Til vogne for
biltransport.
37	Fastspændingstov.	
38	Mindre bjælke for bevægelig rampe.	} Til vogne for
vrideskammel.
39	Aftagelig læssesadel for vogne med	
40	Udvekslelig varmehalvkobling.	

Eksempler på klipning af rejsehjemler

Edmonsønsk billet
— blokbilletBlankobillet — togbillet
— fripas

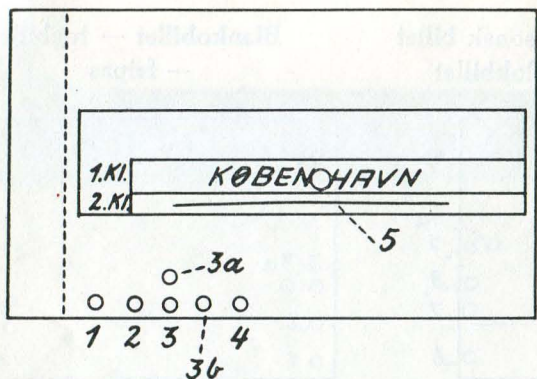
A. Enkeltbilletter og dobbeltbilletter på henrejsen klippes i venstre side med et begyndelsesklip (1) og et slutklip (5) og eventuelt med et eller flere togskifteklip (2)(3)(4), alt efter hvor mange gange der skiftes tog eller togpersonale undervejs.

Ved rejsens fortsættelse efter rejseafbrydelse anbringes et afbrydelsesklip (3a) lidt længere inde på billetten ud for det sidst anbragte togskifteklip, (1), (2), (3) eller (4).

Slutklippet (5) anbringes ved sidste billettering inden den rejsendes bestemmelsesstation.

B. Dobbeltbilletter på tilbagerejsen klippes efter samme regler, men i billettens højre side, hvor (6) er begyndelsesklip, (7), (8) og (9) togskifteklip, (9a) afbrydelsesklip og (10) slutklip.

Kupon i et kuponbillethæfte

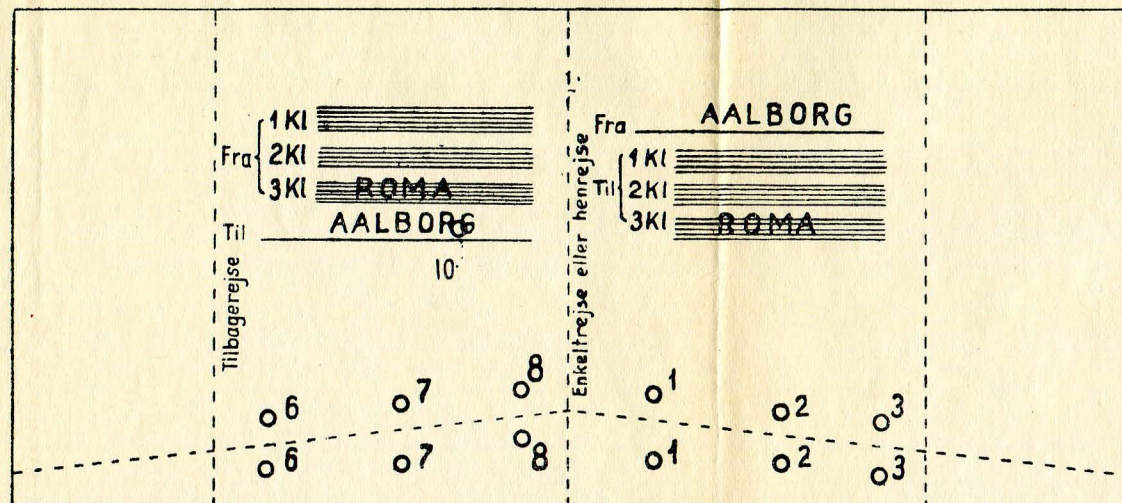

Kuponerne klippes i nederste kant fra venstre mod højre.

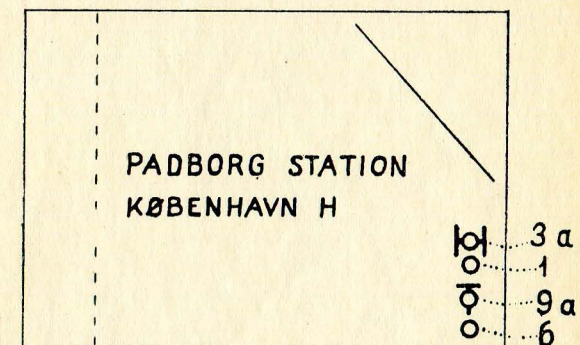
Ved rejsens fortsættelse efter rejseafbrydelse anbringes et afbrydelsesklip (3a) over det sidst anbragte togskifteklip, (1), (2), (3) eller (4). På kuponens bagside indrammes afbrydelsesklippet i en cirkel med vedføjet stationsforkortelse for afbrydelsesstationen og der klippes samtidig et ekstra togskifteklip (3b) i fortsættelse af de(t) tidligere togskifteklip.

Slutklipningen (5) foretages i bestemmelsesstationsnavnet.

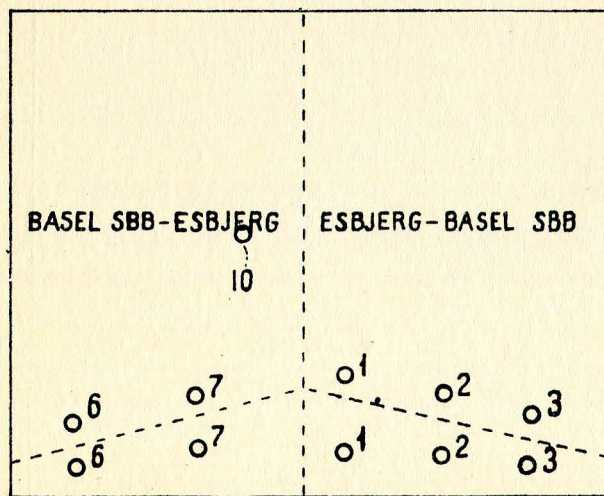
Seddelbillet med kontrolafsnit

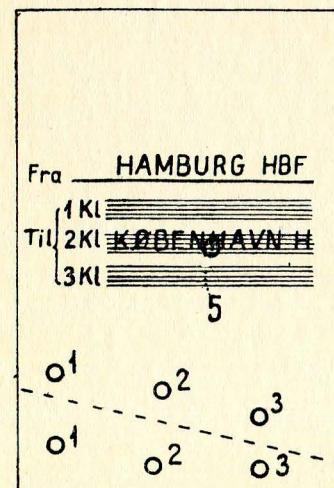
Kuponbillet til dobbeltrejse

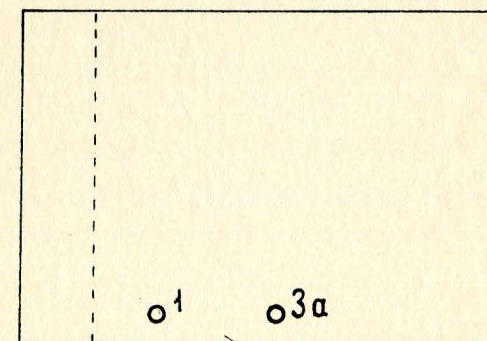
Seddelbillet til dobbeltrejse

Seddelbillet til enkeltrejse

Kupon i et kuponbillethæfte og i en nordisk rundrejsebillet

HÆREN

Grad	Frivillige og værnepligtige
Sergenter, underlæger og undertandlæger	
Korporaler	
Musikere	
Overkonstabler	
Konstabler	
Befalingsmandselever	Roset, evt i forb med 1 af ovenstående gradstegn, samt våbenmærke
Konstabelelever	våbenmærke
Menige gruppeførere	 højre ærme (venstre ærme: spejlvendt)

SØVÆRNET

Grad	Frivillige	Værnepligtige
Sergenter		
Korporaler		
Mekanikere		
Overkonstabler		
Konstabler		
Befalingsmandselever	Gul roset, evt i forb med 1 af ovenstående gradstegn, samt tjenestegrens- emblem	Rød roset, evt i forb med 1 af ovenstående gradstegn, samt tjenestegrens- emblem
Korporalselever med specialuddannelse		 højre ærme (venstre ærme: spejlvendt)
Konstabelelever		Tjenestegrens- emblem eller anker med krone

FLYVEVÅBNET

Grad	Frivillige og værnepligtige
Sergenter, underlæger og undertandlæger	
Korporaler	
Overkonstabler	
Konstabler	
Befalingsmandselever	Roset, evt i forb med 1 af ovenstående gradstegn, samt ærmeemblem
Konstabelelever	
CIVILFORSVARSKORPSET	
Grad	Værnepligtige
Delingsførere II Forvaltningsassistenter II Håndværkere II	
Gruppeførere Håndværkere III	
Befalingsmandselever	

Oversigt over ærmegradstegn, der bæres af det under hæren, søværnet, flyvevåbnet og civilforsvarskorpset hørende personel, der er berettiget til at rejse på militærbillet.

65-billetter

Til rejser i månederne september—maj sælges der forsøgsvis indtil videre med de nedenfor under „Gyl-dighedstid“ anførte begrænsninger 65-billetter efter følgende bestemmelser:

Legitimation

Alle personer på 65 år og derover har ret til at be-nytte 65-billetter. Der skal ikke forlanges dokumenta-tion for den rejsendes alder, medmindre der haves be-grundet formodning om, at der foreligger forsøg på misbrug.

Invalidepensionister, dvs personer over 15 år, som har fået tilkendt invalidepension, har ret til at benytte 65-billet, når der ved billetteringen forevises et særligt legitimationsbevis (formular A 316 a) forsynet med in-validepensionistens underskrift. Legitimationsbeviset kan benyttes i indtil 4 kalenderår. Det udleveres af in-validepensionistens hjemstedskommune, som — ved stempel og underskrift — for ét kalenderår ad gangen attesterer invalidepensionistens ret til at rejse på 65-bil-let.

Betaling

Billetterne udstedes til 1. og 2. klasse til hen- og til-bagerejse over statsbanerne på mindst 50 km hver vej for ordinær enkeltbilletpris.

Ved hen- og tilbagerejse over afstande på mindre end 50 km kan der, hvis der derved opnås en lavere pris end ordinær dobbeltbilletpris, udstedes 65-billetter til prisen for 50 km.

Gennemgående trafik

Direkte 65-billetter udstedes af stationerne i forbin-delse med privatbanestationer m v med indregning af enkeltbilletpris for statsbanestrækningen.

Togbenyttelse

For benyttelse af lyntog og gennemgående vogne, herunder eventuel løsning af pladsbillet, gælder samme regler som for rejsende med almindelige dobbeltbilletter.

Gyldighedstid

Billetterne gælder en måned til rejse på tirsdage, onsdage; torsdage eller fredage i perioden september—maj. *De må dog ikke benyttes til rejse i tiden 20. december—4. januar eller tirsdag før påske—tirsdag efter påske (alle dage inkl)*, og gyldighedstiden kan ikke strække sig ud over maj måned.

Henrejsen skal begynde på den på billetten anførte dag for henrejse, der skal være en af de nævnte ugedage. Den kan tidligst begyndes tirsdag kl 0 og skal være endt senest fredag kl 24.

Tilbagerejsen, der ligeledes kun kan finde sted en af de nævnte ugedage, skal være endt senest kl 24 på billettens sidste gyldighedsdag.

Der skal dog ikke gøres indsigelse mod, at billetterne på strækningerne i Københavns nærtrafik, benyttes til rejse efter kl 24 den sidste gyldighedsdag, når toget hører til denne dags toggang.

Rejsende med 65-billet, der inden for gyldighedstiden for en almindelig dobbeltbillet ønsker helt eller delvis at foretage hen- og/eller tilbagerejsen på ovennævnte dage eller tidsrum, hvor 65-billetter ikke må benyttes, får ret hertil ved tilkøb af en halv enkeltbillet til den strækning, der befares i det spærrede tidsrum. Herved gælder tilsvarende regler som for weekendbilletter i det omfang, de efter deres natur kan finde anvendelse. Løses tilkøbet på henrejsen, gælder det uden yderligere efterbetaling også som tilkøb for den tilsvarende del af tilbagerejsen.

Når tilkøbsbilletter af denne art udstedes som togbilletter, påskrives de „Tilkøb til 65-billet“ og udfærdiges, hvis de udstedes på henrejsen, som gyldige til hen- og tilbagerejse. Tillæg til togbillettens pris opkræves efter de almindelige bestemmelser.

Rejseafbrydelse

Rejseafbrydelse kan foretages efter samme regler som ved dobbeltbilletter. Vidererejse efter rejseafbrydelse kan dog kun finde sted tirsdag—fredag og kun inden for 65-billetternes gyldighedsperioder, medmindre der er løst tilkøb for den pågældende strækning, jf foran.

Billetudstedelse

Ved billetudstedelse i *statsbanernes lokale trafik* anvendes af stationerne edmonsoske enkeltbilletter i de stationsforbindelser, hvor sådanne er oplagt, ellers blankobilletformularen til enkeltrejse.

Ved billetudstedelse i *gennemgående trafik* anvender stationerne altid den almindelige blankobilletformular til enkeltrejse.

Billetterne er på forsiden stemplet „65-billet“. Af stemplet fremgår salgsstationens navn i forkortelse. Det er ikke tilladt andre end salgsstationen at forsyne en billet med stemplet „65-billet“.

Samtidig med billetten udleveres der i såvel lokal som gennemgående trafik *en særlig kontrollbillet**), på hvis bagside er anført 65-billettens gyldighedstid.

*) Enkelte større stationer udsteder indtil videre 65-billetter på ensfarvede ~~brune~~ papper med rødt bundtryk „65-billet“ og med tilsvarende bagsidetekst som de særlige kontrollbilletter, henholdsvis som blankobilletter stemplet „65-billet“ i forbindelse med hvilke, der i stedet for den særlige kontrollbillet udleveres en af de nævnte papper med rødt bundtryk.

I visse stationsforbindelser i lokal og gennemgående trafik er der uanset foranstående oplagt 65-billetter som ensfarvede, brune edmonsonske billetter. I forbindelse med disse billetter, der i øverste venstre hjørne er kendetegnet med angivelsen 65*), udleveres ingen kontrolbillet.

Togbilletter

65-billetter kan, når betingelserne herfor i øvrigt er til stede, udstedes i togene i samme omfang som almindelige dobbeltbilletter.

Til rejsende, der stiger på togene ved trinbrætter og ekspeditionssteder, som er lukket ved visse tog, udstedes trinbrættbilletter, hvis sådanne findes i den pågældende stationsforbindelse.

Udstedes der ikke trinbrættbilletter fra de nævnte trinbrætter og ekspeditionssteder til bestemmelsesstationen samt i alle andre i betragtning kommende tilfælde, udstedes almindelige togbilletter til ordinær enkeltbilletspris. Tillæg til togbillettens pris opkræves efter de almindelige bestemmelser.

Ved udstedelse af 65-billetter i stationsforbindelser med en mindre afstand end 50 km, skal der som bestemmelsesstation anføres den af den rejsende opgivne bestemmelsesstation.

Togbilletter, udstedt som 65-billetter, skal forsynes med angivelse af sidste gyldighedsdag. Herved skal anføres ikke den sidste dag efter forløbet af en måned, men den sidste dag inden for måneden, hvor rejsen faktisk er tilladt.

*) Enkelte større stationer udsteder indtil videre 65-billetter på ensfarvede brune papper med rødt bundtryk „65-billet“ og med tilsvarende bagsidetekst som de særlige kontrolbilletter, henholdsvis som blankobilletter stemplet „65-billet“ i forbindelse med hvilke, der i stedet for den særlige kontrolbillet udleveres en af de nævnte papper med rødt bundtryk.

Overgang til højere vognklasse

Ved overgang fra 2. til 1. klasse skal løses $\frac{1}{2}$ enkeltbillet til 2. klasse til ordinær betaling for den strækning, hvor 1. klasse ønskes benyttet. Løses sådant tilkøb på henrejsen (for hele strækningen eller en del af den), er det uden yderligere efterbetaling gyldigt som tilkøb for den tilsvarende del af tilbagerejsen. Ønsker en rejsende med 65-billet til 2. klasse samtidig at benytte 1. klasse og løse tilkøb efter reglerne på side 342, skal der ialt betales prisen for $1\frac{1}{4}$ enkeltbillet til 2. klasse.

Tilkøbsbilletter til overgang fra 2. til 1. klasse påskrives „Tilkøb til 65-billet“ og udfærdiges, hvis de udstedes på henrejsen, som gyldige til hen- og tilbagerejse. Tillæg til togbillettens pris opkræves efter de almindelige bestemmelser.

Forskelsbillet

Ønsker rejsende med 65-billet at rejse over en anden rute end den, hvorover billetten gælder, anvendes de almindelige bestemmelser på siderne 188—190 c, som ved rejse med enkeltbilletter.

Herefter opkræves intet ved rejse over en kortere rute. Ved befordring over en længere rute opkræves forskellen mellem de ordinære enkeltbilletspriser for den længere og den kortere rute, regnet fra 65-billettens afrejse- til dens bestemmelsesstation.

Ved udstedelse af forskelsbilletter anvender stationerne blankobilletformularen til enkeltrejse og togpersonalet den almindelige togbilletformular. Den forekrevne tilføjelse i blankobilletten henholdsvis togbilletten affattes således: „Kun gyldig i forbindelse med 65-billet fra til over“.

Løses forskelsbilletten på henrejsen, er den uden yderligere efterbetaling gyldig som forskelsbillet for den tilsvarende rute på tilbagerejsen.

Billetkontrol

65-billetter klippes som almindelige dobbeltbilletter. De særlige kontrolbilletter klippes ikke på henrejsen. På tilbagerejsen klippes de i højre side.

Der skal intet foretages over for rejsende, der erklærer at have mistet den særlige kontrolbillet, medmindre der haves begrundet formodning om misbrug.

En 65-billet udstedt til en invalidepensionist er kun gyldig i forbindelse med det på side 341 nævnte legitimationsbevis, og kun når legitimationsbeviset er forsynet med kommunens attest for det kalenderår, i hvilket 65-billetten er udstedt.

Øvrige bestemmelser

Til indehavere af årsrabatkort udstedes 65-billetter til rejse på statsbanerne til halv 65-billetpris.

Bilag D**Studerendes rejser til nedsat betaling fra studiebyen**

Til rejser på 2. klasse, som af studerende ved visse undervisningsanstalter foretages fra studiebyen til en af højst 3 forud frit valgte stationer og tilbage, sælges forsøgsvis indtil videre billetter til nedsat betaling efter følgende bestemmelser:

Legitimation

Stationerne udsteder kun billetterne mod forevisning af et særligt legitimationsbevis, der er indrettet som indstikskort til anvendelse i forbindelse med et stamkort. Det indeholder bl a følgende angivelser:

Bevisets gyldighedstid (en undervisningstermin), de højst 3 stationsforbindelser, hvori billet må udstedes, angivet ved afrejsestationen (studiebyen) og de(n) frit valgte bestemmelsesstation(er), den studerendes underskrift, undervisningsanstaltens navn og adresse, attestation fra den pågældende undervisningsanstalt henholdsvis fra en af studieorganisationerne Danske Studerendes Fællesråd, Studierådet af Ingeniørstuderende ved danske Teknika og Seminarieelevernes Landsråd eller disses underafdelinger, og abonnementsnummeret på det stamkort, i forbindelse med hvilket legitimationsbeviset er udstedt.

Billetterne, der er stemplet „Studerende“, jf nedenfor, gælder kun som rejsehjemmel i forbindelse med legitimationsbeviset med tilhørende stamkort.

Betaling

Billetterne udstedes til 2. klasse til hen- og tilbagerejse over statsbanerne på mindst 50 km hver vej for

ordinær dobbeltbilletpris nedsat med 25 % og derefter eventuelt afrundet opad til nærmeste mangefold af 10 øre.

Ved hen- og tilbagerejse over afstande på mindre end 50 km kan der, såfremt der derved opnås en lavere pris end ordinær dobbeltbilletpris, udstedes billetter efter de heromhandlede bestemmelser til prisen for 50 km.

Gennemgående trafik

Billetterne udstedes også i forbindelse med privatbaner m m, forudsat at tarifafstanden på statsbanerne alene er mindst 50 km, eller der betales for denne afstand.

Togbenyttelse

For benyttelse af lyntog og gennemgående vogne, herunder eventuel løsning af pladdebillet, gælder samme regler som for rejsende med almindelige dobbeltbilletter.

Gyldighedstid

Gyldighedstiden er en måned. Billetter udstedt til henrejse en af dagene 15.—31. december er dog — uanset deres eventuelle påtryk om den nævnte gyldighedstid — gyldige til udgangen af januar måned.

Uanset foranstående kan billetterne dog kun benyttes til rejse inden for den undervisningstermin, der er angivet i legitimationsbeviset.

Rejseafbrydelse

Rejseafbrydelse kan finde sted efter samme regler som for rejsende med almindelige dobbeltbilletter.

Tillægsbilletter

Der kan ikke til billetterne udstedes tillægsbilletter til tilstødende strækninger.

Billetudstedelse

Billet udstedes kun i de(n) i legitimationsbeviset anførte stationsforbindelse(r).

Ved billetudstedelsen anvender stationerne edmonske dobbeltbilletter i de stationsforbindelser, hvor sådanne er oplagt, ellers blankobilletformularen til dobbeltrejse, hvori den ordinære dobbeltbilletpris anføres.

Inden udleveringen stempler stationerne billetten på forsiden „Studerende“ og fraklipper nederste højre hjørne.

Billetterne kan ikke udstedes i togene.

Overgang til højere vognklasse

Billetterne kan ikke ved tilkøb gøres gyldige til 1. klasse.

Forskelsbilletter

Forskelsbilletter kan udstedes efter de for almindelige dobbeltbilletter gældende bestemmelser, jf siderne 188—190 c.

Der opkræves herefter intet ved rejse over en kortere rute. Ved befordring over en længere rute opkræves forskellen mellem de ordinære dobbeltbilletpriser for den kortere og den længere rute, regnet fra den oprindelige billets afrejsestation til dens bestemmelsesstation.

Ved udstedelse af forskelsbilletter anvender stationerne blankobilletformularen til dobbeltrejse og togpersonalet den almindelige togbilletformular. Den foreskrevne tilføjelse i blankobilletten henholdsvis togbilletten affattes således: „Kun gyldig i forbindelse med studenterbillet fra til over“.

Klipning

Billetterne klippes som almindelige dobbeltbilletter.

Øvrige bestemmelser

Uanset at billetterne efter foranstående kun kan udstedes i stationsforbindelser fra studiebyen, kan de dog i de tilfælde, hvor stationen i studiebyen er ubetjent i visse tidsrum, også udstedes af den første egnede station i rejseretningen (normalt nabostationen). Dersom denne station ikke har stemplet „Studerende“, kan den ved billetudstedelsen anvende blankobilletformularen, hvori den da foran den trykte angivelse „Billet“ med genemskrift tilføjer „Studerende“.

Bilag E

Sportsbilletter

Der sælges indtil videre sportsbilletter til rejser til stævner, kurser og dermed ligestillede arrangementer, der foretages samlet af mindst 4 medlemmer inkl ledere af alle sportsorganisationer m v hørende under Dansk Idræts-Forbund, Dansk Firmaidræts-Forbund, Dansk Kegle og Bowling Union, De danske Gymnastikforeninger, De danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger, Dansk Arbejder-Skakforbund og Dansk Skak Union efter følgende bestemmelser:

Betaling

Billetterne udstedes til 1. og 2. klasse til hen- og tilbagerejse for ordinær enkeltbilletpris pr deltager (ved benyttelse af lyntog over strækninger, hvor der kræves pladsbillet, se dog nedenfor) fra klubbens hjemby til den by, hvor stævnet m v holdes eller — ved rejser i forbindelse med udlandet — til den danske grænsestation.

I forbindelse med Sverige udstedes dog direkte sportsbilletter. Det er tilladt, at deltagerne benytter forskellige klasser.

Benyttes der på hele rejsen eller på en del af denne lyntog over strækninger, hvor der kræves pladsbillet, udstedes billetterne til 2 gange enkeltbilletpris (for hele rejsen) pr deltager med fradrag af 45 %, eventuelt afrundet opad til mangefold af 10 øre.

Ved rejser på sportsbilletter, hvori deltager mindst 15 betalende deltagere, tilstås fribefordring af en leder for hvert påbegyndt antal af 50 betalende deltagere.

I tilfælde, hvor ikke alle deltagere benytter samme klasse, beregnes antallet af ledere, der befordres gratis, efter det samlede antal betalende deltagere. Når der i

sådanne tilfælde befordres mindst 6 betalende deltagere i 1. klasse, tilstås fribefordring i denne klasse for en leder for hvert påbegyndt antal af 50 deltagere, der rejser på 1. klasse.

Gennemgående trafik

Direkte sportsbilletter udstedes også i forbindelse med de fleste privatbaner m m.

Togbenyttelse

For benyttelse af lyntog og gennemgående vogne, herunder eventuel løsning af pladsbillet, gælder samme regler som for rejsende med almindelige dobbeltbilletter; i pladsbilletpligtige lyntog er dog kun billetter med den nedenfor under „Billetudstedelse“ nævnte påtegning gyldige.

Gyldighedstid

Billetterne gælder i indenlandsk trafik 8 dage og i forbindelse med udlandet 15 dage.

Rejseafbrydelse

Rejseafbrydelse kan foretages efter de for rejseafbrydelse på dobbeltbilletter gældende regler.

Billetudstedelse

Ved billetudstedelsen anvender stationerne den almindelige gruppebilletformular, af hvilken det fremgår, at det drejer sig om en sportsbillet.

benyttelse af pladsbilletpligtige lyntog, og ønskes lyntog eller andre tillægspligtige hurtigtog kun benyttet i den ene retning, er der endvidere i billetlens ruterubrik efter eventuel ruteangivelse anført den strækning, hvorover tillægspligtige hurtigtog må benyttes, f.eks. således: „Hurtigtog på henrejsen“, Hurtigtog fra til på tilbagerejsen“.

Sportsbilletter, der er gyldige til pladsbilletpligtige lyntog, bærer påtegningen „Gyldig til lyntog“.

Sportsbilletter, der er udstedt i forbindelse med udlandet, har påtegningen: „Kun gyldig i forbindelse med billet nr fra (grænsestation) til (udenlandsk bestemmelsesstation)“.

Overgang til højere vognklasse

Ved overgang fra 2. til 1. klasse skal løses 1/2 enkeltbillet til 2. klasse (herunder eventuelt hurtigtogstillæg) til ordinær betaling for den strækning, hvorover 1. klasse ønskes benyttet. Løses sådant tilkøb på henrejsen, er det uden yderligere efterbetaling gyldigt som tilkøb for den tilsvarende del af tilbagerejsen.

Tilkøbsbilletter til overgang fra 2. til 1. klasse påskrives „Tilkøb til sportsbillet“ og udfærdiges, hvis de udstedes på henrejsen, som gyldige til hen- og tilbagerejse. Tillæg til togbilletlens pris opkræves efter de almindelige bestemmelser.

Forskelsbillet

Ønsker rejsende med sportsbillet at rejse over en anden rute end den, hvorover billetten gælder, anvendes de almindelige bestemmelser på siderne 188—191 for rejsende med enkeltbilletter, for så vidt de efter deres natur kan finde anvendelse.

Ved udstedelse af forskelsbilletter anvender stationerne blankobilletformularen til dobbeltrejse, og togpersonalet den almindelige togbilletformular. Den foreskrevne tilføjelse i blankobilletten henholdsvis togbilletten affattes således: „Kun gyldig i forbindelse med sportsbillet fra til over“.

Togbilletter

Sportsbilletter udstedes ikke som togbilletter.

Klipning

Sportsbilletter klippes som almindelige dobbeltbilletter.

Rejsegods

Rejsegods indskrives efter de almindelige bestemmelser.

Øvrige bestemmelser

Bestemmelserne om sportsbilletter finder ikke anvendelse i forbindelse med andre bestemmelser om befordring til nedsat pris, heller ikke for så vidt angår blinde (side ~~140b~~).

139

